Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Turgenev, Ivan.; Ivan Turgénjev ; paa Dansk ved Vilhelm Møller.
Titel | Title:	Af en Jægers Dagbog
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	2. Udg.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : V. Pio, 1891
Fysiske størrelse | Physical extent:	410 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

58. – 410.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

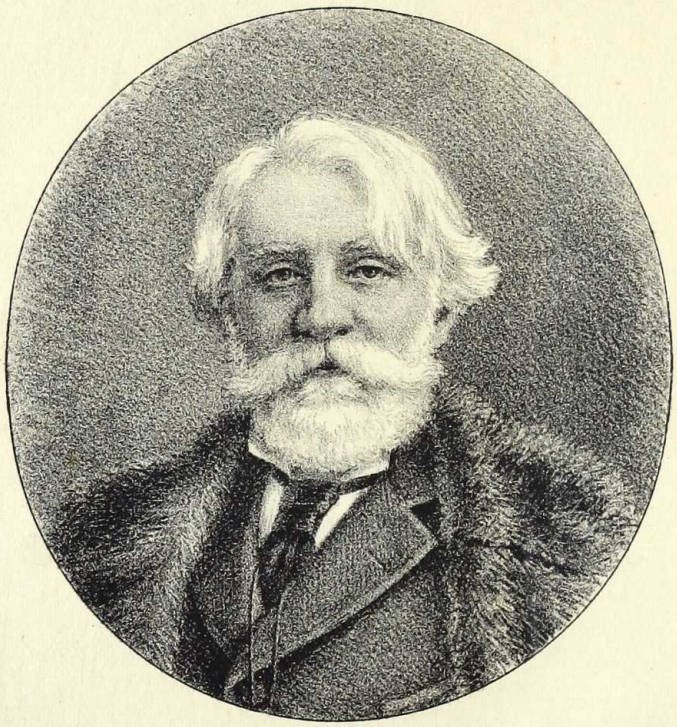
1 1 58 0 8 14455 2

REX 1/5

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

AF EN JÆGERS DAGBOG.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Iw. Turgénjew

IVAN TURGÉNJEV.

AF EN JÆGERS DAGBOG.

PAA DANSK VED VILHELM MØLLER.

ANDEN UDGAVE.

KJØBENHAVN.
FORLAGT AF V. PIO'S BOGHANDEL.
SALLY B. SALOMONS BOGTR.
1891.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

INDHOLD.

	Side
Jermolaj og Møllerkonen	1
Sladrekilden	23
Biæschin-Engen	41
Kassian fra Krassiva-Metsch	76
Varulven	109
En Hamlet fra det Stschigrovske Distrikt	123
Døden	167
Sangerne	189
Peter Petrovitsch Karataev	219
Stævnemødet	248
Den levende Relikvie	263
Det rumler	289
Tschertapkanov og Nedopiuskin	314
Tschertapkanovs Endeligt	345
Skov og Steppe	399

Jermolaj og Møllerkonen.

. . . . Om Aftenen gik jeg og Jægeren Jermolaj ud paa Sneppetrækket. Men maaske ikke alle Læserne véd, hvad dét vil sige. Naa saa hør efter, Højstærede!

Man gaar om Foraaret, et Kvarterstid før Solnedgang, over i Skoven med sin Bøsse, men uden Hund. Der vælger man sig et passende Sted i Skovbrynet, og stiller sig op. Man staar og ser sig om, undersøger Pistonen paa sit Gevær, og veksler nu og da i Stilhed et Blik med sin Kammerat . . . Saadan gaar et Kvarterstid. Solen er allerede nede; men der er lyst i Skoven endnu, og Luften er ren og gjennemsigtig; Fuglene kvidrer geskæftigt, det unge Græs spiller i et livlig smaragdgrønt Skær . . . Man bliver staaende og venter. Lidt efter lidt bryder Mørket frem. Det rødlige Gjenskin, som Aftenhimlen gløder i, flytter sig langsomt hen over Træernes Rødder, og glider op ad Stammerne; det stiger højere og højere tilvejrs, fra de nederste Grene, som er besat med halvt udsprungne Knopper, helt op til de rolige, søvndrukne Kroner . . . Saa bliver ogsaa de ganske mørke, og Himlen, som endnu for lidt

siden var purpurrød, antager stærkere og stærkere en blaalig Farve. Skovduften bliver med hvert Øjeblik mer og mer bedøvende; et klamt, næsten umærkeligt Vindpust kommer farende, men lægger sig straks igjen, mellem Grenene lige ved Siden af En.

Fuglene gaar til Ro paa forskjellig Tid, alt efter hvad Art de hører til. Bogfinkerne er første Mand til at falde i Søvn; et Øjeblik efter tier ogsaa Græssmutterne, og saa Guldspurvene . . . Der bliver mørkere og mørkere i Skoven, Træerne flyder sammen til kæmpemæssige, utydelige, sortladne Masser; de første smaa Stjerner titter undséligt frem oppe paa den sortblaa Himmel. De fleste Fugle har nu sat sig til at sove. Kun den rødhalede Vipstjert og den lille Spætte kvidrer en Stund af og til i Søvne, . . . saa tier ogsaa de. Siskenens spæde Sang sitrer endnu en Gang hen over dit Hoved, . . . og Gulddroslen svarer etsteds langt borte med sit klagende Skrig. Nattergalen har netop istemt sine begejstrede Slag, . . . dit Hjerte svulmer i længselsfuld Forventning. Saa, lige med Et — men her kan kun en Jæger forstaa mig! — lige med Et bliver den Alt overvældende Stilhed brudt af et ganske besynderligt, hæst Skrig, man hører en Støj som af regelmæssige, rappe Vingeslag, — og en Skovsneppe, der sirligt bøjer sit lange Næb, skyder ud fra et Birketræs mørke Løvværk og glider langsomt hen gjennem Luften — hen imod Ens Skud.

Dét kalder man at staa paa Sneppetrækket.

Jermolaj og jeg gik altsaa ud paa Sneppetrækket. Men om Forladelse, højstærede Læser, jeg maa jo først præsentere Jermolaj for Dem! Forestil Dem

en høj, mager Mand paa vel omtrent en femogfyrretyve Aar og med lang, smal Næse, lav Pande, smaa graa Øjne, pjusket Haar og et evindeligt spottende Smil om de tykke Læber. Det besynderlige Menneske gik baade Sommer og Vinter i en gul Nankins Frakke af tysk Facon, men med et Bælte om Livet. Han havde et Par blaa Amagerbukser paa og en Hue med Øreklapper af Faareskind, som en Godsejer i hans Nabolag havde foræret ham, en Gang han var i godt Humør. Til Bæltet var fastgjort to store Poser; den ene, som hang foran og som kunstfærdigt var afdelt i omtrent to ligestore Rum, brugtes til Krudt og Hagl, den anden, som hang bagpaa, var bestemt til Vildtet. Vat til Forladning fik Jermolaj fra sin, i dét Kapitel tilsyneladende uudtømmelige, Hue. Han kunde med største Lethed have kjøbt sig et Krudthorn og en Jagttaske for de Penge, som Salget af Vildtet indbragte ham, men han havde aldrig blot saameget som tænkt derpaa; han blev ved at lade Bøssen paa sin gamle Manér, og satte stadig Tilskuerne i Forbavselse ved den Sikkerhed, hvormed han undgik at spilde Krudt og Hagl og at komme til at blande dem. Hans enløbede Bøsse var forsynet med Flintestens Laas, og havde forøvrig den ubehagelige Egenskab, at den »stødte« saa voldsomt, saa Jermolajs højre Kind efterhaanden var blevet meget tykkere end den venstre. Hvordan han i det Hele taget kunde træffe med den Bøsse, var Noget, som gik over selv den Klogestes Forstand; men træffe gjorde han. — Fremdeles havde han en Hønsehund, et højst mærkeligt Dyr, der hed Valetka. Jermolaj gav den aldrig Mad:

»Hvad skulde jeg give Hunden Mad for?« plejede han at sige: »den er et klogt Dyr og skaffer sig nok selv, hvad den behøver.« Og ganske rigtig, skjøndt Valetkas forfærdelige Magerhed vakte endog de ligegyldigste Forbigaaendes Medlidenhed, saa holdt den dog Livet oppe — ja holdt det meget længe oppe; og tiltrods for at den førte en saa elendig Tilværelse, løb den aldrig bort og ytrede aldrig mindste Tegn til, at den havde Lyst til at forlade sin Herre. Kun en eneste Gang, i dens unge Aar, havde den ladet sig besnære af Kjærligheden og var blevet borte i to Dage, — men som sagt, den Daarskab varede kun kort. Dens mest fremtrædende Ejendommelighed bestod ellers i, at den nærede en ubeskrivelig Ligegyldighed for alt Muligt her i Verden; hvis der ikke netop havde været Tale om en Hund, vilde jeg have brugt Udtrykket »Blasérthed«. Den sad som oftest paa Bagbenene, med Halen trukken ind under sig, og satte en saare misfornøjet Mine op; nu og da gik der en nervøs Sitren gjennem hele dens Krop: men der kom aldrig et Smil i dens magre Ansigt (Hunde kan som bekjendt smile, og dét undertiden paa en højst tiltrækkende Maade). Staklens Ydre var kun lidet indtagende, og det dovne Tyende paa Gaarden lod da heller aldrig en Lejlighed gaa forbi, uden at det spillede den de mest ondskabsfulde Puds: men den fandt sig med urokkelig Koldblodighed i baade Spot og Prygl. En ganske speciel Adspredelse forskaffede den Kokkene, som øjeblikkelig slap deres Arbejde og skældende og smeldende satte efter den, hver Gang den — sulten og forledt af en

Svaghed, som man træffer ikke blot hos Hunde — stak Snuden ind ad den halvt aabne Dør til det forførerisk duftende, varme Køkken. Naar den var paa Jagt, udmærkede den sig ved Utrættelighed og en ret fin Næse. Men dersom den tilfældigvis kunde nappe en anskudt Hare, aad den unægtelig Haren med inderligt Velbehag lige til sidste Ben . . . henne i en eller anden grøn Busks kølige Skygge og naturligvis i ærbødig Afstand fra Jermolaj, som imedens tordnede og lynede paa alle mulige Sprog, ja endog i Udtryk, han selv havde opfundet.

Jermolaj var Livegen hos en af mine Naboer, en Godsejer af den gamle Skole. Godsejerne af den gamle Skole bryder sig i Reglen ikke om Vildt, men holder sig helst til Fjerkræet fra Hønsegaarden. Kun ved særlig højtidelige Lejligheder, f. Eks. Fødselsdage, Navnedage, Adelsvalg osv., indlader Kokkene hos Godsejerne af den gamle Skole sig paa at tillave Bekkasiner og lignende langnæbede Fugle; og overvældede af den febrilske Befippethed, som plejer at bemægtige sig Russeren, saasnart han ikke rigtig véd, hvordan han skal bære sig ad, hitter de saa paa at bruge i den Grad forunderlige Kryderier ved Tillavningen, at Gæsterne fuldstændig taber Modet til at tage for sig af Retterne og inskrænker sig til at sidde og se paa dem, nysgjerrigt og opmærksomt.

Jermolaj skulde hver Maaned levere to Par Tjurer og to Par Agerhøns til Herskabets Køkken; forresten kunde kan leve, hvordan og af hvad ham behagede. Men havde éngang for alle ladet ham løbe, som et Menneske, der ikke kunde bruges til Nogetsomhelst, som en af det Slags Folk, man plejer at kalde

Døgenigter. Naturligvis gav man ham hverken Krudt eller Hagl, skjøndt han jo umulig kunde opfylde sine Forpligtelser, naar han manglede dét; men i saa Henseende gik man frem efter ganske det samme Princip, som han selv fulgte, naar det gjaldt om at fodre Hunden. — — Iøvrig var Jermolaj et højst besynderligt Menneske: sorgløs som Fuglen under Himlen, temmelig aabenhjertet, tilsyneladende distræt og ubehjælpsom. Han kunde nok lide en god Dram, holdt aldrig længe ud ad Gangen paa ét Sted, slæbte Benene efter sig, naar han gik, og rokkede fra den ene Side til den anden; men skjøndt han baade slæbede og vraltede, kunde han dog, naar det gjaldt, gaa godt og vel sine ti Mil i Døgnet. Han indlod sig paa de mest forskjelligartede Eventyr: tilbragte Nætterne i Moser, paa Træer, paa Tage eller under Broer, havde mer end én Gang været spærret inde i Magasiner, Kældere og Skur, havde sat sin Bøsse, sin Hund og endog sine allernødvendigste Klædningsstykker overstyr og havde ovenikøbet faaet en forsvarlig Dragt Prygl, — men var alligevel efter kort Tids Forløb vendt hjem med baade Hund og Bøsse og klædt som sædvanlig. Man kunde ikke kalde ham gemytlig, skjøndt han næsten til Stadighed var i godt Humør: han var nu engang i Et og Alt en Original. Det kunde nok træffe, og navnlig da naar han sad ved et godt Glas, at han indlod sig i en lun Passiar med en eller anden lystig Svend; men selv den maatte ikke vare ham for længe: pludselig rejste han sig og gik sin Vej, uden at gjøre mange Ophævelser af saa Lidt.

»Men hvor Fanden vil Du hen? det er jo mørk Nat udenfor!«

»Jeg skal til Tschaplina.«

»Hvad vil Du nu trække til Tschaplina efter? det er jo en halv Snes Verster.«

»Naa-aa! jeg vil ligge ovre hos Bonden Sofron inat.«

»Aa bliv nu her, Du!«

»Nej, det kan ikke lade sig gjøre!«

Og saa traskede Jermolaj afsted med samt sin Valetka, i den bælgmørke Nat, gjennem Krat og over Moser. Og Bonden Sofron lod ham ikke engang slippe ind i Gaarden, men gav ham maaske ovenikøbet et Par ordenlige Nakkedrag, for at lære ham, at man skal ikke komme og forstyrre skikkelige Folk i deres Nattero!

Til Gjengæld kunde Ingen maale sig med Jermolaj i den Kunst: at fange Fisk om Foraaret paa de oversvømmede Enge, at tage Krebs med Hænderne, at snuse Vildtet op, at kalde paa Vagtlerne, at afrette Høge og at lokke Nattergalene med »Skovdjævels-Fløjte« og »Kukkukovertag«*). Der var kun én Ting, han ikke forstod sig paa, og dét var at dressere Hunde, dét havde han ikke Taalmodighed nok til. — Han var gift, og besøgte Konen en Gang om Ugen. Hun boede i en elendig, halvt sammensunken Hytte, slog sig igjennem, Gud skal vide hvordan og med hvad, og vidste aldrig idag, om hun fik Noget at spise imorgen; den ulykkelige Skabning havde en usigelig streng Lod her i Livet. Jermolaj, dette sorgløse, godlidende Menneske, an-

*) Skal betegne forskjellige Afsnit i Nattergalens Sang.

lagde sig, saasnart han kom hjem, et bistert og tyrannisk Væsen og behandlede hende strengt og raat, — og den stakkels Kone vidste hverken ud eller ind, hvordan hun skulde gjøre ham tilpas: hun rystede over hele Kroppen, blot han saa' paa hende, kjøbte Brændevin til ham for sin sidste Skilling og dækkede ham omhyggeligt til med sin Faareskinds Pelts, naar han majestætisk strakte sig paa Ovnbænken for at sove de Retfærdiges Søvn. (Ogsaa jeg havde flere Gange Lejlighed til at iagttage hos ham uvilkaarlige Udbrud af vild Grusomhed; navnlig blev jeg altid slaaet af det Udtryk, der kom i hans Ansigt, naar han satte Tanden i en anskudt Fugl). Han blev imidlertid aldrig hjemme mer end én Dag ad Gangen, og saasnart han kom ud blandt Fremmede, var han igjen »Jermolka» (lille Hue), som man kaldte ham i over ti Mils Omkreds, og som han ogsaa undertiden kaldte sig selv . . . Endog det ringeste Tyende følte sig denne Landstryger overlegen, — men maaske netop dét var Grunden til, at Alle behandlede ham saa overordenlig venskabeligt! Bønderne havde rigtignok i Førstningen moret sig med at hidse og fange ham, som en Hare i Marken, for saa i Guds Navn at lade ham løbe igjen. Men da de først havde lært ham rigtig at kjende, rørte de ham aldrig mer; de delte tvertimod deres Brød med Vagabonden og indlod sig gjerne i Passiar med ham.

Denne Mand altsaa havde jeg taget med mig, den Gang jeg gik paa Sneppetræk i den store Birkeskov ved Bredden af Ista.

Hvad der gjælder om mange russiske Floder,

f. Eks. om Volga, nemlig at den ene Bred er høj og bakket, medens den anden næsten løber i lige Linje med Vandet: dét gjælder ogsaa om Ista. Den lille Ista-Flod snor sig malerisk midt igjennem Sletten, men løber ikke ligeud blot saameget som en kvart Fjerdingvej ad Gangen. Fra mangt et højtliggende Punkt paa den ene Bred kan man følge den med Øjet i en Strækning af næsten halvanden Mil og overse dens Diger og Damme, dens Møller, de af Piletræer indhegnede Frugthaver og de store Flokke Gæs, som har lejret sig paa dens Bredder . . . Istaen er meget fiskerig, og navnlig vrimler der af Smerlinger, som Bønderne paa de varme Dage trækker frem med Hænderne under Buskene langs Bredden. Smaa Hjejler hopper pippende hen ad den takkede, klippefulde Bred; kolde, klare Kilder springer ud midt inde i Kvartsen og skynder sig ned til Floden; ude i Dammene dukker Vildænder op og sér sig mistænksomt spejdende om; og inde i de smaa Bugter, i Skygge af Bredden, staar Hejren, saa stiv som en Pind . . .

Vi havde tilbragt omtrent en Time paa Sneppetrækket og havde skudt to Par Skovsnepper; saa, da vi havde i Sinde at friste Lykken igjen ved Daggry (man kan nemlig ogsaa gaa paa Sneppetræk tidlig om Morgenen), besluttede vi os til at tilbringe Natten i en Mølle, som laa tæt ved. Vi gik ud af Skoven og steg ned mod Floden. Vandet i Istaen var ganske mørkeblaat, og Taagemasserne, som laa sænket over dens Spejl, blev med hvert Øjeblik tættere og tættere. Vi bankede paa Porten til Møllen; Hundene inde i Gaarden gav sig til at gjø.

»Hvem er dét?« spurgte en hæs, søvndrukken Stemme.

»Vi er Jægere! Giv os Nattely!«

Intet Svar.

»Vi vil betale for det.«

»Nu skal jeg sige det til Mølleren . . . Kusch, vil Du væk, dit forbandede Bæst!«

Vi kunde høre Karlen gaa ind i Huset. Et Øjeblik efter kom han igjen hen til Porten.

»Nej,« sagde han: »Mølleren vil ikke give mig Lov til at lukke Jer ind.«

»Hvorfor ikke?«

»Nej han er bange. I er Jægere, siger han, og saa kunde det nemt træffe sig saadan, saa I ovenikøbet gik hen og stak Ild paa Møllen: I har jo altid saameget Tøjeri paa Jer!«

»Aa Passiar!«

»Ja, Møllen er allerede brændt af én Gang; der var nogle Fiskehandlere, som laa her en Nat, og Gud skal vide hvordan de bar sig ad, men ligegodt satte de ikke Ild paa hende!«

»Men hvad skal vi saa gjøre, Broerlil? Vi kan jo dog ikke ligge inat under aaben Himmel.«

»Ja se det maa I selv om!«

Han gik. Vi kunde høre Lyden af hans Fodtrin runge gjennem Gaarden. — Jermolaj sendte en hel Strøm Forbandelser efter ham.

»Lad os gaa over til Landsbyen!« mumlede Jermolaj endelig, og sukkede.

Men der var mindst en god Fjerdingvej over til Landsbyen.

»Nej, lad os saa heller blive liggende her!«

sagde jeg. »Natten er mild, og for gode Ord og Betaling maa vi dog vel kunne faa Mølleren til at fly os et Par Knipper Halm herud.«

Jermolaj kom ikke med en eneste Indvending. Vi bankede for anden Gang paa.

»Men hvad Pokker vil I dog? spurgte Stemmen derindefra igjen. »I har jo hørt, det kan ikke lade sig gjøre!«

Vi forklarede, hvad vi vilde. Han gik ind at spørge Mølleren, og vendte saa tilbage sammen med ham. Porten hvinte paa sine Hængsler, Mølleren — en høj Mand med fedt Ansigt, Tyrenakke og tyk, rund Mave — kom frem i den. Han gik ind paa mit Forslag. Omtrent en hundrede Skridt fra Møllen stod der et lille Skur, som var aabent til alle Sider. Dérhen blev der bragt noget Hø og Halm; Knøsen kom med en Selvkoger, stillede den op paa Grønsværet nede ved Floden, satte sig paa Hug, og gav sig til at blæse ivrig paa Kullene i Røret. Det varede ikke længe, før de begyndte at gløde, — Skæret fra dem belyste klart hans ungdommelige Ansigt. Mølleren gik ind for at vække sin Kone; og tilsidst foreslog han selv, at jeg skulde ligge i Møllen om Natten. Men jeg havde mere Lyst til at blive her udenfor. Møllerkonen bragte Mælk, Æg, Kartofler og Brød; Vandet kom ikog, og vi satte os til at drikke The.

Taagestriber trak sig hen langs Floden; i det Fjerne lød Vagtelkongens Skrig; og ovre fra Møllehjulene kom en utydelig, mumlende Støj, fremkaldt af Draaberne, som dryppede ned fra de standsede

Skovle og af de spinkle smaa Vandløb, der sivede gjennem Slusen.

Vi tændte et Baal af tørre Grene. Medens saa Jermolaj kogte Kartoflerne, faldt jeg i Søvn . . . Jeg blev vækket af en sagte, dæmpet Hvisken lige i Nærheden af mig. Henne ved Ilden sad Møllerkonen paa en Balje, hvis Bund vendte i Vejret, og passiarede med min Jæger. Hendes Dragt saavel som hendes Maade at føre sig og at tale paa havde straks bragt mig paa den Tanke, at hun tidligere maatte have været Stuepige hos et Herskab, og at hun hverken kunde være en almindelig Bondepige eller født i en Kjøbstad; men først nu saa' jeg nærmere paa hende. Hun gjorde Indtryk af at være omtrent en tredive Aar; hendes blege, magre Ansigt bar endnu Præg af, at hun i sin Tid havde været overordenlig smuk; navnlig syntes jeg godt om det tungsindige Udtryk i hendes Øjne. Hun støttede begge Albuer paa Knæene og Hagen i sine Hænder. Jermolaj sad med Ryggen til mig og kastede Spaaner ind i Ilden.

»Nu er der igjen brudt Kvægsyge ud i Sjeltukina,« sagde Møllerkonen. »Begge Præsten Ivans Køer er ogsaa styrtede, . . . Gud se i Naade til os!«

»Hvordan gaar det med jere Svin?« spurgte Jermolaj efter en kort Pavse.

»Jo; det gaar godt.«

»Du kunde da idetmindste gjerne forære mig en Pattegris engang.«

Møllerkonen svarede ikke, men sukkede dybt.

»Hvem er det, I er her med?« spurgte hun lidt efter.

»Det er en Godsejer fra Kostomarova.«

Jermolaj kastede et Par Fyrregrene paa Ilden. Grenene knittrede straks op, og en tæt, hvid Røg slog lige ind i Ansigtet paa ham.

»Hvorfor vilde din Mand ikke lade os komme ind i Møllen?«

»Han var bange.«

»Bange! Det Bæst af en Vombat! . . . Aa hør, min Kylling Arina Timofejevna, tag og gaa ind og hent et lille Glas Brændevin til mig!«

Møllerkonen rejste sig og forsvandt i Mørket. Jermolaj gav sig til at nynne halvhøjt:

Hver Gang jeg til min Kæreste løb,
Rendte jeg mig mine Støvler skæve . .

Arina kom tilbage med en lille Karaffel og et Glas. Jermolaj rettede sig, slog Kors for sig, og skyllede Snapsen ned i ét Drag. »Hm! Den kradser!« tilføjede han.

Møllerkonen satte sig igjen paa Baljen.

»Sig mig engang, Arina Timofejevna: Du gaar vel endnu stadig væk og skranter?« spurgte Jermolaj.

»Ja desværre.«

»Hvad er der ivejen med Dig?«

»Aa, det er Hosten, . . . jeg har ikke et Øjebliks Fred for den hele Natten.«

»Jeg tror, Herren er faldet i Søvn,« sagde Jermolaj efter en kort Pavse. — »Du skal ikke gaa til Doktoren, Arina, det bliver det bare værre af!«

»Det har jeg heller ikke i Sinde.«

»Men kom hjem til mig, Du!«

Arina bøjede Hovedet.

»Selvsamme Dag Du kommer, jager jeg Kær-

lingen væk . . . det véd den evige Gud, jeg gjør!« vedblev Jermolaj.

»I skulde heller vække Herren, Jermolaj Petrovitsch; I ser jo, Kartoflerne er færdige.«

»Aa, lad ham bare ligge og snorke i Fred!« svarede min trofaste Tjener i den ligegyldigste Tone af Verden: »han har løbet sig Benene ømme og har godt af at sove.«

Jeg gav mig til at strække mig i Høet. Saa rejste Jermolaj sig, kom hen til mig, og sagde umaadelig koldblodigt: »Ja Kartoflerne er færdige, hvis De behager at spise.«

Jeg gik udenfor Skuret; Møllerkonen rejste sig, og vilde til at gaa. Jeg spurgte hende:

»Har I havt Møllen længe i Forpagtning?«

»Til Pintse bliver det to Aar.«

»Hvor er din Mand fra?«

Hun overhørte Spørgsmaalet.

»Herren spørger, hvor Du selv og din Mand er fra?« sagde Jermolaj højt.

»Fra Belov. Han er Belovsk Borger.«

»Naa og Du selv? er Du ogsaa fra Belov?«

»Nej jeg er . . . jeg var hos et Herskab . . .«

»Hvem tilhørte Du?«

»Godsejer Sverkov. Nu er jeg fri.«

»Hvad var det for en Sverkov?«

»Alexander Silitsch.«

»Tjente Du ikke som Kammerpige hos Fruen?«

»Jo . . . hvor véd De dét fra?«

Jeg saa' med dobbelt Nysgjerrighed og Deltagelse paa hende.

»Jeg kjender din Herre,« sagde jeg.

»Kjender De ham?« svarede hun sagte og slog Øjnene ned.

Men jeg maa fortælle Læseren, hvorfor Arina i saa høj Grad vakte min Medfølelse. — Medens jeg opholdt mig i St. Petersborg, gjorde jeg tilfældigvis Bekjendtskab med Hr. Sverkov. Han indtog en temmelig indflydelsesrig Stilling og gik for at være en Mand med Kundskaber og megen Erfaring. Han havde en korpulent, overordenlig sentimental Frue, som gav sig til at græde ved mindste Anledning, — uden at forøvrig dét hindrede hende i at være baade meget dum og meget ondskabsfuld. Fremdeles havde han en Søn, en ligesaa enfoldig som daarligt opdragen »Mo'ers egen Dreng« . . . Hr. Sverkovs Ydre talte just ikke til hans Fordel. Et Par smaa forslagne Museøjne og en stor spids Næse med vidt udspærrede Næseboer tittede frem af et bredt, næsten firkantet Ansigt; det kortklippede graa Haar strittede som Børster op over den rynkede Pande; hans smalle Læber mimrede i Et væk; og der spillede et modbydeligt Smil om dem. Han skrævede i Reglen, naar han stod op, og fik kun sjeldent sine tykke Hænder op af Bukselommerne.

Vi kom tilfældigvis engang til at kjøre sammen ud paa Landet. I sin Egenskab af erfaren og praktisk Mand mente Hr. Sverkov, at han burde lede mig ind paa »Sandhedens Sti.«

»Tillader De, jeg maa gjøre Dem opmærksom paa én Ting, sagde han i sin vante hvinende Tone: I unge Mennesker taler og dømmer om alt Muligt fuldstændig hen i Vejret; I kjender strengt taget saagodtsom slet ikke jert Fædreland, . . . I har

ingen Anelse om Rusland, bedste Herrer, — ikke Spor af Anelse! Men det er forresten intet Under, . . I bestiller jo ikke Andet end at læse tyske Bøger! Se saadan sidder f. Eks. nu De her og siger mig en hel Mængde angaaende det livegne Tyende. Naa, jeg skal ikke sige Dem imod, det kan være meget rigtigt Altsammen; men De kjender ikke Tyendet, De aner ikke, hvad det er for Folk. (Han pudsede støjende sin Næse, og tog sig en Pris). Tillader De, saa skal jeg f. Eks. fortælle Dem en lille Anekdote, som maaske kan interessere Dem. (Han rømmede sig.) De véd, hvad for en Kone jeg er saa lykkelig at have: jeg tror nok, det er umuligt — det vil De vist selv indrømme! — at træffe en Dame, der er godmodigere end hun. Hendes Kammerpiger fører et Liv, saa de strengt taget ikke skal kunne ønske sig det bedre i selve Paradiset. Naa! min Kone har nu engang gjort sig det til Princip, at hun vil ikke vide af gifte Kammerpiger at sige. Dét kan virkelig heller slet ikke gaa; inden man faar set sig om, kommer der Børn, først et og saa nok et, — vil De sige mig! hvor skal saadan en gift Kammerpige kunne opfylde sin Pligt, saaledes som hun bør opfylde den, . . . hvor skal hun kunne rette sig efter sin Frues Vaner? Nej, dem giver hun naturligvis saa en god Dag; hun har jo faaet Andet at tænke paa. Se dét er netop Sagen: man maa forstaa at bedømme den menneskelige Natur rigtigt! Naa men, . . . vi kjører saa engang gjennem en af vore Landsbyer, . . . det kan nu være — ja hvad skal jeg sige for ikke at lyve? — saadan omtrent en femten Aar siden: og dér ser vi saa hos

Starosten en Datter af ham, rigtig et allerkæreste lille Pigebarn, ... om det saa var i Manererne, forstaar De, saa var der noget meget Indtagende ved hende. Naa, min Kone siger altsaa til mig: »Koko« — ja jeg mener, ... De forstaar, det er saadan' et Kælenavn, hun har til mig! — »Koko,« siger hun, »lad os tage det Pigebarn med til St. Petersborg; jeg synes godt om hende!« . . . Ja med Fornøjelse, svarer jeg . . . . Og Starosten kastede sig begribeligvis ned og kyssede vore Fødder: saadan en Lykke, forstaar De, havde han jo aldrig kunnet drømme sig! . . . . Naa og det tossede lille Pigebarn græd naturligvis. Det følger jo af sig selv, i Førstningen kan det se lidt drøjt ud . . . Hjemmet . . . og saadan i det Hele taget, . . . dét kan man slet ikke undre sig over! Men hun vænnede sig forresten hurtigt til os. Først blev hun naturligvis sat ind paa Pigestuen, for at faa den rigtige Pli paa sig. Og kan De tænke Dem! hun gjorde ligefrem utrolig hurtige Fremskridt! Min Kone var formelig ganske forgabet i hende og tog sig af hende, og gjorde hende tilsidst, med Forbigaaelse af en Anden, til sin private Kammerpige! Hvad mener De? . . . Naa, man maa være retfærdig mod Pigebarnet — min Kone havde heller aldrig havt saa fortræffelig en Kammerpige, aldrig, siger jeg: hun her var baade tjenstvillig og beskeden og lydig — kort sagt Alt, hvad man blot kunde ønske sig. Men til Gjengæld maatte man jo rigtignok ogsaa gaa og se paa, som min Kone forkælede hende; ja jeg indrømmer, min Kone gik en Smule for vidt i den Retning! Hun klædte hende op, saa De ikke gjør Dem noget Begreb

om det, og lod hende faa Mad fra Herskabets Bord og gav hende The, ... kort sagt Alt, hvad man kan tænke sig! . . . . Saadan var hun vel omtrent en halv Snes Aar hos min Kone. Saa pludselig, en smuk Morgen, — ja, har De nu hørt Magen? — kommer Arina — de kaldte hende Arina — kommer Arina ind til mig i mit Kabinet, uden først at have ladt sig melde, og kaster sig ned . . . . for mine Fødder . . . Jeg vil ærligt sige Dem, det er Noget, jeg ikke kan udstaa: et Menneske bør aldrig, efter min Mening, glemme sin Værdighed; ja har jeg Ret eller Uret? — Hvad vil Du? siger jeg.

»Ak Fa'erlil, Alexander Silitsch, jeg kommer for at bede Dem om en stor Naade!«

»Hvad er dét?«

»Giv mig Lov til at gifte mig!«

Jeg maa tilstaa, jeg blev i allerhøjeste Grad forbavset over den Bøn. — »Dit Tossehoved,« svarer jeg, »Du véd jo, at Naadigfruen har ikke flere Kammerpiger end Dig.«

»Jeg vil blive ved at tjene Naadigfruen.«

»Aa Sniksnak! Naadigfruen vil ikke vide af gifte Kammerpiger at sige.«

»Saa kunde Malenja faa min Plads.«

»Behold Du bare dine Raad for Dig selv!«

»Som De befaler.«

Oprigtig talt, jeg var fuldstændig bestyrtet. Det ligger nu engang i min Konstitution: der er ikke Noget, der saarer, ja jeg tør nok sige: oprører mig i den Grad som Utaknemlighed! Og Dem behøver jeg jo ikke at sige det, — De véd, hvad for en Kone jeg har — en Engel i Menneskeskikkelse! ligefrem

ubeskrivelig hjertensgod, — jeg tror sandelig, at selv det sorteste Uhyre vilde havt Medlidenhed med hende! Naa, jeg viste altsaa Arina Døren. Naar hun faar Tid til at besinde sig, sagde jeg til mig selv, kommer hun nok paa bedre Tanker. Det strider nu engang mod min Natur, forstaar De, at tro paa det Slette, paa sort Utaknemlighed i et Menneskehjerte! Men hvad mener De? — et halvt Aar efter kommer hun igjen, med den samme Bøn! Saa blev jeg oprigtig talt gal i Hovedet; jeg kastede hende paa Døren og truede hende med, at jeg vilde sige det til min Kone, — jeg var ligefrem opbragt! . . . . Men vil De nu tænke Dem min Forbavselse: nogen Tid efter kommer min Kone ind til mig fuldstændig opløst i Graad og saa eksalteret, saa jeg blev ganske forskrækket. — »Hvad er der paafærde?« siger jeg.

»Arina er blevet« . . . Ja, De forstaar nok, jeg generer mig ved at sige det saadan rent ud . . .

»Men det er jo umuligt! . . . Ved hvem, Kære?«

»Tjeneren Petruschka« . . .

Jeg blev aldeles ude af mig selv ved den Efterretning . . . Og jeg er nu engang saadan, — jeg kan ikke fordrage halve Forholdsregler! . . . Petruschka var ikke den Skyldige. Man kunde naturligvis straffe ham; men det var ikke ham, der havde forsét sig, efter min Mening. Arina derimod . . . naa! det er ikke værd at spilde mange Ord paa den Sag! Jeg gav altsaa naturligvis øjeblikkelig Ordre til, at Haaret skulde klippes af hende, at hun skulde klædes i Sækkelærred og sendes tilbage til Landsbyen. Min Kone mistede en udmærket Kammerpige; men

hvad skal man sige — det er jo dog virkelig af den Slags Uordener, som ikke kan taales i et Hus! Naar et Lem bliver sygt, — saa af med det, saa hurtigt som muligt! Naa ja . . . og vil De nu selv dømme. De kjender jo min Kone — hun er som sagt en Engel! Hun havde vænnet sig til Arina, — Arina vidste det, og alligevel undsaa Arina sig ikke for at . . . Nej, jeg maa ærligt tilstaa, jeg . . . hvad behager? . . . Men der er jo nu engang ikke Videre at sige om den Ting! Der var idetmindste ikke Noget at gjøre ved den. Mig . . . mig personlig har det Pigebarns Utaknemlighed gjort et stærkt Indtryk paa, den har saaret mig usigelig dybt . . . Nej, De kan sige, hvad De vil — men Hjerte, Følelse . . . dét maa De ikke søge hos den Slags Mennesker. Giv Ulven ligesaa Meget at æde, Du vil, — den skæver dog om efter Skoven! Dét var mig en Lære for Fremtiden! . . . Naa, men jeg vilde forresten hermed blot bevise Dem, at . . .«

Hr. Sverkov fuldførte ikke Sætningen, men vendte Hovedet bort, trak sin Kappe tættere ind om sig, og undertrykte mandigt den Sindsbevægelse, han var kommet i. — —

Se nu forstaar Læseren rimeligvis, hvorfor jeg saa' med saamegen Deltagelse paa Arina.

»Hvor længe har Du været gift med Mølleren?« spurgte jeg endelig.

»To Aar.«

»Naa og din Herre gav Dig Lov til at gifte Dig?«

»Jeg blev købt fri.«

»Af hvem?«

»Af Saveli Alexeitsch.«

»Hvem er dét?«

»Det er min Mand.« (Jermolaj trak paa Smilebaandet.)

»Har Herremanden maaske talt til Dem om mig?« spurgte Arina efter en lille Pavse.

Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde svare paa det Spørgsmaal . . .

»Arina!« kaldte Mølleren inde fra Gaarden.

Hun rejste sig og gik.

»Har hun en god Mand?« spurgte jeg Jermolaj.

»Naa-aa, det kan man ikke sige.«

»Har de Børn?«

»De har havt ét, men det er død.«

»Mølleren syntes vel godt om hende . . . hvad, Du? . . . Hvor meget maatte han give for hendes Fribrev?«

»Jeg véd ikke. Hun kan læse og skrive, — det er der altid Brug for i en Forretning; saa naturligvis har han syntes om hende.«

»Har Du kjendt hende længe?«

»Aa ja, i tidligere Tid kom jeg tidt over til hendes Herskab. Gaarden ligger jo ikke saa langt herfra.«

»Kjendte Du ogsaa Tjeneren Petruschka?«

»Peter Vassilievitsch? ja det gjorde jeg rigtignok.«

»Hvad er der blevet af ham?«

»De har stukket ham ind mellem Soldaterne.«

Vi tav Begge.

»Hun ser ud til at være noget lidende?« begyndte jeg saa igjen.

»Ja dét har De nok Ret i! . . . Nej men . . . jeg tør vædde paa, der bliver et fortræffeligt Sneppetræk

imorgen! Det var vist det Rigtigste, om De nu lagde Dem til at sove en Smule.«

En Flok Vildænder trak skrigende hen over os; vi kunde høre, hvordan de et lille Stykke længere borte kastede sig ned i Floden.

Natten var mørk, og Kulden ikke saa ringe endda. Inde i Skoven slog Nattergalene højt. Vi gravede os godt ned i Høet, og faa Øjeblik efter laa vi Begge i dyb Søvn.

Starost — en Slags Sognefoged. — En Verst = noget over en halv Fjerdingvej.

Sladrekilden.

I Begyndelsen af Avgust bliver det tidt saa hedt i Rusland, saa det ligefrem ikke er til at udholde. Mellem Kl. 12 og 3 i den Periode er endog det taalmodigste og haardføreste Menneske, om han ogsaa mander sig op det Bedste han kan, fuldstændig ude af Stand til at gaa paa Jagt; og selv den mest uforfærdede Hund giver sig (for at bruge et gængse Udtryk) til »at slikke sin Herres Spor« eller med andre Ord: den trasker lige i Hælene paa ham, med ganske smaa Skridt, halvt lukkede Øjne, smægtende Blik og Tungen ud af Halsen. Herren kan kommandere, saa strengt han vil, — det fører ikke til Noget: den logrer ydmygt med Halen, dens Mine udtrykker en aldeles ubeskrivelig Underdanighed, . . . men den bliver ikke desto mindre haardnakket ved at traske lige i Hælene paa ham.

Just saadan en Dag var jeg for nogle Aar siden kommet paa Jagt. Jeg modstod længe Fristelsen til — om ogsaa kun for et Øjeblik — at lægge mig et eller andet Sted i Skyggen; og min Hund gjennemsporede ligeledes ivrigt Buskadset, skjøndt den aabenbart ikke selv ventede sig synderligt Udbytte af sin febrilske Virksomhed. Da Heden imidlertid blev mer og mer trykkende, bestemte jeg mig dog tilsidst til

at tænke paa at spare vore sidste Kræfter. Jeg slæbte mig altsaa, saa godt jeg kunde, ned til Bredden af Ista (som den gunstige Læser allerede kjender), steg ned ad Skrænten, og vandrede over det gule, fugtige Sand hen i Retning af en Kilde, der i hele Omegnen gaar under Navnet »Sladrekilden«. Den sprudler frem af en Revne, som efterhaanden forvandler sig til en smal, men dyb Kløft, og løber en Snes Skridt længere fremme lystigt mumlende og sladrende ud i Floden. Kløftens Sider er bevoksede med Buskads af Dværg-Eg; rundt om Kilden er der noget fløjlsagtigt Grønsvær med ganske kort Græs; Solstraalerne trænger saa godt som aldrig ned til dette kolde, sølvklare, skjulte lille Vand. — Jeg kom hen til Kilden; paa Grønsværet laa der en Birkebarks Strippe, som en forbigaaende Bonde havde ladet ligge til fælles Brug og Bedste. Jeg slukkede min Tørst, strakte mig, saa lang jeg var, i Skyggen, og saa' mig om. Nede ved den lille Bugt, der dannes af Kilden, idet den flyder ud i Ista, og hvor Vandet bestandig sitrer i runde Smaabølger paa Grund af Kildens Udløb, — sad to gamle Mænd; de vendte Ryggen til mig. Den Ene af dem var høj og svær og iført en mørk, saa godt som ny Frakke samt Peltsværkshue: han sad og mededе; den Anden — en ussel lille Mandsling i en lappet »mukojarensk«*) Kaftan og uden Hue paa — holdt en Krukke med Orm foran sig paa Knæene, og tog sig undertiden med Haanden op om det graahaarede Hoved, som om han vilde beskytte det mod Solen.

---

*) En Slags vatret bukarisk Tøj, halv Silke.

Jeg anstrengte mig for at se bedre og opdagede, at det var Stiopuschka fra Sjumikino. Med Læserens Tilladelse vil jeg præsentere det Menneske for ham.

En god Fjerdingvej fra min Gaard og ved Enden af Kongevejen, som løber tværs igjennem den, ligger den store Landsby Sjumikino, hvis stensatte Kirke er viet Helgenerne Kosimus og Damian. Lige overfor Kirken prangede i sin Tid en mægtig Herregaard, omgiven af de mest forskjelligartede Udbygninger: Boliger for Tyendet, Værksteder, Stalde, Vognskur, Badstuer, interimistiske Køkkener og hele Fløje til Gæsterne og Forvalterne, foruden Drivhuse, Gynger for Folkene paa Gaarden og lignende, mer eller mindre nyttige Anstalter. Herregaarden havde i sin Tid været rige Folks Bopæl, og Alting gik efter Ønske, — indtil pludselig en smuk Morgen al den Guds Velsignelse brændte af, lige til Grunden. Herskabet flyttede saa over paa en anden Gaard, og Stedet, hvor der tidligere havde været lutter Liv og Røre, forvandledes til en Ørken. Paa Brandtomterne blev der anlagt en Køkkenhave, hvor man endnu hist og her ser Murstens-Masser rage op: Levninger af den gamle Grund. Af de Bjælker, der kunde bruges, tømrede man et lille Hus sammen i Nærheden af Haven, tækkede det med nogle Planker, der for ti Aar siden var blevet anskaffet til Taget af en Pavillon i gothisk Stil, som man aldrig havde faaet gjort færdig, — og anviste derpaa Gartneren Mitrofan, med samt hans Kone Axinia og hans syv Børn, Hytten til Bolig. Mitrofan fik Paalæg om, at han — paa en Distance af en Snes Mil — skulde forsyne Herskabets Bord med Køkkenurter og Frugt. Axinia betroede

man Opsynet med en Tyroler-Ko, der var blevet købt i dyre Domme i Moskva, men som desværre var fuldstændig ude af Stand til at føde Efterkommere, og som følgelig heller aldrig havde givet en Draabe Mælk; og fremdeles overantvordede man i hendes Varetægt den eneste »herskabelige« Fugl, man havde, en sodfarvet Andrik, rigtig et prægtigt Dyr med Fjertop paa Hovedet. Børnene endelig paalagde man, af Hensyn til deres unge Alder, ingen Forpligtelser; men forresten forhindrede Alderen dem ikke i allerede nu at være udprægede Dovendyr . . . Jeg er et Par Gange taget ind hos den Gartner; jeg har undertiden købt hos ham nogle Agurker, som, Gud skal vide af hvad Grund, endog midt om Sommeren udmærker sig ved deres Størrelse, deres daarlige, vandede Smag og deres tykke, gule Skal.

Hos ham saa' jeg ogsaa Stiopuschka første Gang. Naar man undtager Mitrofan og hans Familie samt en gammel, døv Kirkebetjent, Gerassim, hvem en enøjet Soldaterkone af Medlidenhed havde indrømmet en Krog i sin Hytte, var ikke en Eneste af det talrige Herskabstyende blevet boende i Sjumikino: thi Stiopuschka, som jeg har i Sinde at gjøre Læseren bekjendt med, kunde man hverken henregne til Tyendet eller blot saadan til Menneskene i Almindelighed. Han var et Væsen af en særegen Art.

Ethvert Menneske indtager dog ellers en vis Plads i Samfundet, han er, naar han lever blandt andre Mennesker, da altid ved et eller andet Baand knyttet til det fælles Midtpunkt. Og om det saa er Herskabstyendet, saa faar det, om ikke just egenlig Løn, saa dog idetmindste det saakaldte »Deputat«

til at bestride sine Udgifter med. Men Stiopuschka dannede en Undtagelse fra Reglen: han fik ligefrem ikke Spor af Understøttelse; han havde ikke dét, der lignede Familie; og ingen levende Sjæl brød sig om, hvordan det gik ham. Han havde ikke engang en Fortid; man talte aldrig om ham, og han var sikkert aldrig blevet regnet med ved Sjæle-Revisionen.*) Der gik nogle dunkle Rygter om, at han i sin Tid skulde have været Kammertjener hos jeg véd ikke hvem; men hvem han selv var, og hvis Søn han var, og hvorfra han stammede, og hvordan han var blevet Livegen i Sjumikino, og hvorfra han havde faaet den fluegraa Kaftan, som han nu havde gaaet med i umindelige Tider, og hvor han opholdt sig, og hvad han levede af — ja, det havde absolut Ingen som helst Spor af Begreb om, og ærligt talt var der heller ikke En i Landsbyen, som ofrede det en Tanke. Endog Bedstefader Trofim, som dog ellers kunde paa sine Fingre det ganske Herskabstyendes Stamtræ helt op til fjerde Led i opadstigende Linie, — endog han havde kun en eneste Gang ytret: at Stefan havde i sin Tid havt en Slægtning der paa Egnen, en Tyrkerpige, som den afdøde Godsejer, Major Alexej Romanovitsch, havde behaget at bringe med hjem fra Felttoget paa en Bagagevogn.

End ikke paa de store Festdage. hvor det ellers regner ned med Gunstbevisninger og gæstfri Beværtning til Alle og Enhver, og hvor efter gammelrussisk Skik selv den Ringeste paa Gaarden bliver

---

*) Med visse Aars Mellemrum optaltes (revideredes) Antallet af de »Sjæle« (ɔ: Livegne), som en Herremand ejede.

opvartet med Kager og Brændevin, — end ikke ved saadanne Lejligheder nærmede Stiopuschka sig til Bordene og Fadene, der var stillet op rundt om; han kom ikke som de Andre og bukkede og kyssede Godsejeren paa Haanden og tømte, i Herremandens Paasyn og paa hans Velgaaende, det Glas, som den tykmavede Forvalters kjødfulde Haand iforvejen havde fyldt: — nej, det var saamænd Alt dét, om undertiden en af de Tilstedeværende, der tilfældigvis kom forbi Staklen, fik Medlidenhed med ham og forærede ham en Stump Kage! Paa den højhellige Paaskemorgen nægtede man vel heller ikke ham Festkysset; men han krammede ikke sit fedtede Ærme op og halede ikke frem af Lommen paa sin Kaftan et rødt Æg, som han saa, kejtet og befippet og blinkende forlegent, kunde have overrakt det unge Herskab eller maaske endog selve Naadigfruen. Om Sommeren boede han i et lille Skur bagved Hønsehuset, om Vinteren i Forværelset til Badstuen; kun naar det frøs meget stærkt, tilbragte han Nætterne inde i Høladen. Man havde vænnet sig til at se ham, og gav ham vel ogsaa nu og da et Spark; men Ingen talte til ham, og han selv lod ikke til at have lukket Munden op blot saa meget som en eneste Gang i sit Liv. — Efter Branden havde denne af Alt og Alle forladte Skabning søgt Tilflugt hos Gartneren Mitrofan. Gartneren lod ham i Fred. Han sagde ikke til ham: bliv Du kun hos mig! — men han jog ham heller ikke bort. Stiopuschka boede da egenlig heller ikke hos Gartneren: han boede, eller rettere opholdt sig, i Køkkenhaven. Han gik og bevægede

sig ganske lydløst; kom han engang til at nyse eller til at hoste, fløj straks et Udtryk af Forfærdelse over hans Ansigt, og han skyndte sig at holde Haanden op for Munden; han var evig og altid paafærde, pilte, stille som en Myre, fra den ene Krog til den anden, . . . og al denne evindelige Gaaen og Kommen havde kun et eneste Øjemed: at skaffe ham hans Smule Føde. Nu, — sandt at sige: havde Stiopuschka ikke været i travl Bevægelse for at tilfredsstille sin Nødtørft fra tidlig om Morgenen til sent om Aftenen, saa havde han ganske sikkert ogsaa faaet Lov at sulte ihjel. Dét er en sørgelig Skæbne: ikke at vide om Morgenen, hvor og hvordan man skal blive mæt inden Aften! Een Dag sidder saa Stiopuschka henne paa et Gjærde og sluger en Ræddike, eller gnaver paa en Gulerod, eller brækker en snavset Kaalstok i smaa Stykker; en anden Dag slæber han en Spand Vand et eller andet Sted hen, eller han gjør Ild under en lille Potte, hvori han kommer forskjellige Stykker af en sort Masse, som han hemmelighedsfuldt har havt svøbt ind i sin Kaftan; eller han klaprer og banker inde i sit Lukaf, slaar nogle Søm ind med et Stykke Brænde, og tømrer en Skuffe, som han vil bruge til at gemme sit Brød i. Det Altsammen forretter han stilfærdigt, ligesom han hele Tiden stod i Skammekrog, — man har ikke saasnart faaet Øje paa ham, før han atter har gemt sig. Undertiden forsvinder han helt et Par Dage, — naturligvis lægger ikke en Sjæl Mærke til, at han er borte, — men inden man faar sét sig om, er han der igjen og sidder atter henne paa et eller andet Gjærde og formelig stjæler sig til at stikke Spaaner

ind under en lille Trefod, han har. — Han havde fine Træk, smaa, gulige Øjne og en spids Næse; Haaret var vokset næsten helt ned til Øjenbrynene, Ørene var ualmindelig store og gjennemsigtige, som Flagermuseøren; Skægget endelig saa' ud, som om det var raget for fjorten Dage siden, og blev aldrig hverken kortere eller længere. — Denne Stiopuschka altsaa traf jeg siddende nede ved Bredden af Ista, sammen med en anden gammel Mand.

Jeg gik hen til dem, hilste paa dem, og satte mig ved Siden af dem. Jeg opdagede saa, at jeg ogsaa kjendte Stiopuschkas Kammerat: det var Mikail Saveljev med Tilnavnet »Taage«, forhenværende Livegen hos Grev Peter Iljitsch ***. Han boede hos en svindsotig Borgermand i Bolkov, der ejede et Gæstgiversted, hvor jeg undertiden tog ind.

Unge Embedsmænd og Enhver, som rejser for sin Fornøjelse (Købmændene, der graver sig ned i deres stribede Fjerpuder, har Andet at tænke paa), kan endnu, naar de kører ad den Orelske Kongevej og kommer i Nærheden af Markedsflækken Troitzki, se en stor, to Etages Træbygning, der ligger tæt op til Landevejen og nu er fuldstændig faldefærdig, med indsunket Tag og med Brædder sømmet for Vinduerne. Man skal vanskeligt, og navnlig da i Middagstiden paa en lys, solklar Dag, kunne træffe noget mere Melankolsk end den Ruin. — Men her boede i sin Tid en rig Bojar af den gamle Skole, Grev Peter Iljitsch, som var vidt og bredt berømt paa Grund af sin Gæstfrihed. Hele Guvernementet samledes undertiden hos ham for at leve højt og more sig dejligt og danse til Hus-Orkestrets brusende Musik.

i Skær af bengalske Lys og under Sværmernes Sprutten og Knalden: mangen gammel Mo'erlil tænker sikkert endnu med et Suk tilbage paa hin Tid og paa sin svundne Ungdom, saa ofte hun kører forbi det nu øde og ensomme Bojar-Sæde! . . . En rum Tid levede Greven saadan i lutter Herlighed og Glæde; en rum Tid modtog han, venligt smilende, de store Skarer Snyltegæster under sit gæstfri Tag: men uheldigvis slog hans Formue ikke til for hele hans Liv. Da han havde ruineret sig fuldstændig, begav han sig til St. Petersborg for at søge en Ansættelse, og døde saa i et Gæstgiversted, før han endnu havde faaet Embedet.

Mikail Saveljev, der hørte til Gaardens Besætning, havde beklædt Stillingen som Hushovmester og havde faaet Fribrev,*) endnu medens Greven levede. Han kunde vel være en halvfjerdsindstyve Aar, og havde et regelmæssigt, tiltalende Ansigt. Han smilte meget tidt, og stadig med dette Udtryk af Fornemhed og Velvilje, som karakteriserer Folk fra Kejserinde Katharinas Tid; han talte langsomt og lidt snøvlende, spidsede Munden og kneb Læberne sammen; og hver Gang han pudsede sin Næse eller tog sig en Pris, gjorde han det med en Slags Værdighed, som om han forrettede noget i allerhøjeste Grad Vigtigt.

»Naa, Mikail Saveljev,« begyndte jeg, »har Du fanget Noget?«

»Vær saa artig og se i Kurven! Jeg har faaet to Aborrer og en fire, fem Skægkarper, — viis Herren dem, Stiopka!«

---

*) Var altsaa ophørt at være Livegen.

Stiopuschka holdt Kurven hen til mig.

»Hvordan gaar det, Stepan?« spurgte jeg ham.

»I . . . ik . . . . ikke saa . . . . daar . . . ligt, Fa'erlil,« svarede Stepan stammende, som om han skulde løfte en centnertung Byrde med sin Tunge.

»Er Mitrofan rask?«

»Jo han er . . . saamæn, . . . Deres Naade.«

Den stakkels Djævel vendte sig bort.

»De vil ikke rigtig til at bide idag,« sagde Taage; »det er altfor varmt; alle Fiskene er krøbet ind under Buskadset langs Bredden og ligger og sover . . . Tag og sæt en Orm paa, Stiopka!«

Stiopuschka trak en Orm frem, lagde den i den aabne Haand, klaskede et Par Gange paa den, satte den fast paa Krogen, spyttede paa den, og rakte saa Taage den.

»Tak, Stiopka! . . . Naa og De, Fa'erlil,« vedblev han, og vendte sig om til mig, »De morer Dem nok med at gaa paa Jagt?«

»Som Du ser.»

»Nej, hvad er det dog for en Hund, De har der? Er det en Englænder eller en Furlænder (Kurlænder)?«

Den Gamle kunde nok undertiden lide at vise: »vi har dog ogsaa i vor Tid været blandt fine Folk!»

»Jeg véd ikke, hvad Race den er af, men den er god.«

»Hm . . . . ja! . . . . Jager De ogsaa tidt med Støvere?«

»Aa ja. Jeg har et lille Kobbel.«

Taage smilte og rystede paa Hovedet:

»Hvor det dog gaar underligt til her i Verden! En er ligefrem saadan Liebhaver af Hunde, og en Anden vilde ikke have dem, om han saa kunde faa dem til Givendes. Jeg tænker nu, efter min simple Forstand, som saa: at Hunde holder man egenlig kun for et Syns Skyld, for at Alting skal være, som det bør: Heste og Piqueurer og det Hele. Den salig Greve — Gud være ham naadig i sin Himmel! — var ærlig talt aldrig saadan nogen synderlig ivrig Jæger; men han holdt dog et Kobbel, og han var ogsaa saa naadig at jage med det en to tre Gange om Aaret. Saa samledes Piqueurerne i deres røde, galonerede Frakker og blæste i deres Horn, og saa behagede Hans Durchlauchtighed at gaa udenfor paa Trappen, og Hans Durchlauchtigheds Hest blev trukket frem. Hans Durchlauchtighed sætter sig op paa Hesten; Overjægermesteren stikker Hans Durchlauchtigheds Fødder ind i Stigbøjlerne, og tager sin Hue af, og rækker ham Tøjlerne i Huen; Hans Durchlauchtighed behager allernaadigst at knalde med en lang Hundepisk; Piqueurerne giver sig til at raabe: »Hoj, ho!« og saa sætter Toget sig i Bevægelse og drager ud af Gaarden. Livjægeren rider lige bag ved Herren og holder Herrens to Yndlingshunde i en Silkeline og passer paa Alting, forstaar De . . . Han sidder højt tilhest paa en Kosaksadel, gjør Livjægeren, og er ildrød i Hovedet og ruller med Øjnene! . . . Ja det forstaar sig, der var ogsaa Fremmede med; og for Fornøjelsen og Honnøren blev der ogsaa sørget . . . . Uf, din Asiater!«*) udbrød han pludselig og trak op: »nu har han dog faaet revet sig løs!«

*) Meget nedsættende Skældsord.

»Man siger, Greven skal have ført et lystigt Liv: er det sandt?« spurgte jeg den Gamle.

Taage spyttede paa Ormen, og kastede ud igjen:

»Han var en mægtig Mand, det er bekjendt nok. De fornemste Herrer fra St. Petersborg kom i Besøg hos ham; tidt og mange Gange sad der ved hans Bord Folk og levede højt, som var helt oversaaede med blaa Ordensbaand. Men han havde da heller ikke sin Lige hvad det angik at beværte Gæsterne. Der kaldte han mig undertiden ind til sig og sagde: »Hør, Taage, jeg skal bruge levende Dværgstører imorgen: giv Ordre til, at der bliver skaffet nogle, forstaar Du!« — »Som Deres Durchlauchtighed befaler!« — Broderede Frakker og Parykker og Spanskrørs-Stokke og dejlige Ting til at lugte med, Lodekolon *(Eau de Cologne)* af allerbedste Slags, og Tobaksdaaser og umaadelig store Billeder — Altsammen blev forskrevet lige direkte fra Paris! Og gav han saa engang en Banket — naa, Du Alstyrende! saa var der baade Fyrværkeri og Køreture, og der blev ovenikøbet skudt med Kanoner! Han holdt ikke mindre end fyrretyve Musikantere, foruden en tysk Kapelmester; men Kapelmesteren vilde tilsidst for højt tilvejrs og forlangte at komme til at spise ved Herskabets Bord, — saa gav Hans Durchlauchtighed Ordre til at jage ham paa Porten: »Mine Musikantere, sagde han, kommer nok ud af det uden ham!« Naturligvis — det var jo ligefrem en herskabelig Forrettighed, Kapelmesteren forlangte! . . . Gav de sig til at danse, saa dansede de lige til den lyse Morgen, og helst *Ecossaise* — *Matradure* . . . Hoho! der fik jeg Dig dog, Bro'erlil! (Den Gamle trak en

lille Skægkarpe op af Vandet.) Dér, Stiopka, tag den! — — Ja, Hans Durchlauchtighed var en mægtig Herre,« vedblev den Gamle, og kastede ud igjen: — »og saa sandt jeg lever . . . der var ikke en ond Blodsdraabe i ham. Selv om man ogsaa engang imellem fik nogle Prygl af ham, saa var det dog altid glemt igjen i en Haandevending. Der var bare én slem Ting, og dét var, at han holdt Maitresser! Ak ja, Du gode Gud, de Maitresser! det var dem, der ødelagde ham. Han valgte dem for det Meste af vor Stand; saa skulde man dog have tænkt: hvad kan de forlange Mere? Jo vist! nej, det Kostbareste i hele »Europia« skulde de have! . . . Naa, naturligvis, man kan jo ogsaa sige: hvorfor skulde han ikke nyde Livet? Han var jo nu engang den store Herre! Men han skulde alligevel ikke have ruineret sig. Der var navnlig En af dem, Akulina hed hun, nu er hun ogsaa død — Gud være hende naadig! — det var en Pige fra Sitov, Datter af en Bonde, en Landsbyvægter. Hun gav Greven paa Øret! Hun havde rent forhekset ham! Min Brodersøn lod hun Haaret klippe af,*) fordi han var kommet til at spilde Chokolade paa hendes ny Kjole, . . . og han var saamænd ikke den Eneste, hun lod klippe, nej saamænd om han var . . . Men det var alligevel en skøn Tid!« tilføjede den Gamle med et dybt Suk, og bøjede Hovedet og tav.

»Men Herremanden var dog meget streng af sig, efter hvad jeg hører!« begyndte jeg igjen efter en lille Pavse.

---

*) Gjøre til Soldat.

»Det var saadan Skik og Brug dengang, Fa'erlil!« svarede den Gamle og virrede med Hovedet.

»Nu sker jo den Slags Ting aldrig mer,« bemærkede jeg og blev ved at se paa ham.

Han skævede op paa mig:

»Nej, nu har man det jo rigtignok bedre!« mumlede han, og kastede Snøren langt ud.

Vi sad i Skyggen, men selv dér var der stegende lummervarmt. Den glohede Luft rørte sig ikke; Ens blussende Ansigt smægtede efter et Vindpust, men forgæves. Solen deroppe paa den fugtig-klare, mørkeblaa Himmel formelig stak En. Lige overfor os paa den modsatte Bred laa der en gyldent blinkende Havremark, hvor man hist og her skimtede noget Malurt: naar blot endda saa meget som et eneste Aks havde svajet en Smule! Lidt længere nede stod en Bondehest i Vand til op over Knæene og daskede dovent med sin vaade Hale. Nu og da kom en stor Fisk farende ud under Buskenes nedhængende Grene, lavede nogle Bobler, og efterlod kun paa Vandfladen en sagte Krusning, der bredte sig ud i hurtigt hendøende Kredse. Græshopper sang rundt om i det tørre, rødlige Græs; Vagtlernes Slag lød endnu mere slæbende end ellers; Høge stansede i deres Flugt og svævede et Øjeblik roligt, med rappe Vingeslag og udspilet Hale, højt oppe over Kornmarkerne.

Overvældede af Varmen sad vi der og rørte os ikke af Pletten. Pludselig hørte vi Støj i Kløften bag ved os: der kom Nogen ned til Kilden. Jeg vendte mig om, og fik Øje paa en Bonde, som vel kunde være et halvthundrede Aar. Han var helt

tilstøvet, iført Skjorte og Bastsko, og havde en flettet Tværsæk samt en Kittel hængende over Ryggen. Han gik hen til Kilden, drak graadigt, og rejste sig saa igjen.

»Hvad! er det Dig, Vlas?« udbrød Taage, som havde set opmærksomt paa ham. »Naa, hvordan gaar det, Bro'erlil? Hvor har Vorherre havt Dig henne?«

»Ja, hvordan gaar det, Mikail Saveljev?« sagde Bonden, og kom hen til ham. »Jeg kommer langvejs fra.«

»Hvor har Du været?« spurgte Taage.

»Jeg har været inde i Moskva hos Herremanden.«

»Hvad vilde Du dér?«

»Jeg gik derind for at bede ham om Noget.«

»Om hvad?«

»Aa, om at han vilde slaa Lidt af paa Afgiften, eller sætte mig paa Hoveri, eller flytte mig et andet Sted hen. . . . . hvad det nu kunde blive! Jeg har mistet min Søn; og ene kan jeg ikke mere overkomme det!«

»Er din Søn død?«

»Ja han er . . . Den salig Sjæl var Droskekusk inde i Moskva,« vedblev Bonden. »Sandt at sige, saa svarede han Afgiften for mig med.«*)

»Saa I er sat paa Afgift?«

»Ja vi er.«

»Naa, og hvad sagde saa Herremanden?«

---

*) De Livegne maatte enten svare en Afgift (det maatte de altid, naar de for en Tid fik Lov at bosætte sig i Byerne) eller gjøre Hoveritjeneste.

»Herremanden? Han jog mig ud. »Hvor tør Du understaa Dig, sagde han: — til saadan uden videre at komme herind til mig? sagde han. Derfor holder jeg jo en Forvalter, sagde han: ham, véd Du, Du først skal bringe din Sag frem for! . . . Og hvor skulde jeg desuden flytte Dig hen? sagde han. Nej, se Du først at faa betalt dine Restancer!« . . . Han var meget vred, Herremanden!«

»Naa, og saa gik Du hjem igjen?«

»Ja, saa gik jeg hjem. Det vil sige, først prøvede jeg jo paa at faa at vide, om den salig Afdøde ikke havde efterladt sig Noget; men jeg kunde ikke rigtig faa Rede paa det. Jeg sagde til hans Vært: Jeg er Filips Fader, sagde jeg. »Ja, sagde han, dét er ikke godt for mig at vide; men forresten har din Søn heller ikke efterladt sig Noget, sagde han: jeg har endda Penge tilgode hos ham.« Naa, saa gik jeg jo min Vej.«

Bonden fortalte os Alt det med et spottende Smil, som om der kunde have været Tale om en Fremmed; men hans Læber dirrede, og en lille bitte, rund Taare perlede frem fra hans sammenknebne Øjne.

»Gaar Du nu hjem?«

»Ja, naturligvis gaar jeg hjem, . . . hvor skulde jeg ellers gaa hen? Du kan vel nok selv tænke Dig, at min Kone sidder derhjemme og piber i Fingrene af Sult.«

»Du skulde dog . . . være . . .!« faldt pludselig Stiopuschka ham i Talen; men han blev straks forlegen og tav igjen, og gav sig til at rode i Potten med Ormene.

»Tænker Du paa at gaa til Forvalteren?« vedblev Taage, og saa' forbavset paa Stiopuschka.

»Nej, hvad skulde jeg gaa til ham for? . . . Jeg er i Restance. Min Søn skrantede hele det sidste Aar, før han døde, og kunde ikke engang svare Afgift for sig selv . . . . Naa, men det bryder jeg mig kun lidt om! Tage Noget hos mig kan Forvalteren ikke, om han saa bærer sig nok saa fiffigt ad, Bro'erlil, for der er Ingenting! Nej, det skulde være en Pokkers snedig Hund, der skulde kunne hitte Noget! (Bonden gav sig til at le.) Lad kun Kintilian Simeonitsch lede, saa meget han har Lyst, — han skal . . . !«

Vlas brast igjen i Latter.

»Hm! saa staar det jo altsaa ligefrem rigtig snavs med Dig, Broder Vlas?« sagde Taage langsomt.

»Snavs? . . . Næh . . . (Stemmen svigtede ham.) Pyh, saadan en Hede det er!« vedblev han, og tørte Ansigtet med sit Ærme.

»Hvad hedder jer Herremand?« spurgte jeg.

»Grev ***, Valerian Petrovitsch.«

»En Søn af Peter Iljitsch?«

»Ja vel,« svarede Taage: »den salig Afdøde overdrog ham det Gods, Vlas hører til, endnu medens han levede. Er han rask?«

»Jo, Gudskelov.« svarede Vlas. »Han er nu blevet helt rød og tyk i Ansigtet. Han har det godt!«

»Ja se, Fa'erlil,« vedblev Taage henvendt til mig: »ifald Landsbyen hørte til Moskva, saa kunde det endda gaa an med Afgiften! . . .«

»Hvor meget falder der paa hvert Hoved?«

»Femoghalvfemsindstyve Rubler,« mumlede Vlas.

»Se, der kan De høre! Og Jorden kan man endda slet ikke regne; der er næsten ikke Andet end bare herskabelig Skov.«

»Ja, og den skal nok ovenikøbet ogsaa være solgt, bemærkede Bonden.

»Der kan De bare høre! . . . Aa, Stiopka, giv mig en Orm! Hejda, Stiopka, sover Du?«

Stiopuschka fo'r sammen. Bonden satte sig ved Siden af os . . . . Ovre fra den anden Bred lød pludselig en Sang . . . saa dæmpet, saa sørgmodigt! . . . Stakkels Vlas støttede Hovedet i sine Hænder, og stirrede frem for sig med saadant et bekymret Udtryk . . .

En halv Time efter gik vi hver til Sit.

Biæschin-Engen.

Det var en Dag i Juli Maaned, en af den Slags Dage, man kun faar. naar Vejret i længere Tid har været stadigt. Saa er Himlen skyfri straks fra tidlig om Morgenen, og Morgenrøden flammer ikke op som en Ildebrand, men sitrer i det sarteste Rødt. Solen, der ikke er blændende, ikke hvidglødende som under lang Tørke, og ikke heller mørk purpurrød som før en Storm, men straaler med en blød og lys Glans, — Solen stiger langsomt op af en lang, smal Skymasse, skinner livligt et Par Øjeblikke, og forsvinder saa atter i en lillafarvet Taage. I den øverste fine Kant af den langstrakte lille Sky blinker sølvklare smaa Aarer; nu bryder Straalerne frem paany, — og mægtig og majestætisk, som svang den sig ud i Ætheren, dukker den vældige Stjerne frem paa Himlen.

Ved Middagstid danner der sig som oftest en Del høje, runde, gyldentgraa Smaaskyer med tynde, hvide Rande, — splittede og spredte, som Øer i en Flod, der omskyller dem med sine glidende, gjennemsigtige, blaaligt blinkende Bølger. Smaaskyerne rører sig saa godt som ikke af Pletten; længere nede i Horisonten trækker de sig sammen og presser sig op til hinanden, og de fine Striber Himmelblaat, der

var imellem dem, forsvinder; men som det er Tilfældet med hele Himlen, saaledes ser ogsaa de endnu ud, som de var helt mættede af Lys og Varme. Horisontens bleglilla Skær skifter ikke et Øjeblik i Løbet af Dagen; intetsteds mørknes det, intetsteds trækker der et Uvejr op, det skulde da være, at hist og her nogle blaalige Striber skyder sig lodret nedad, — en næsten umærkelig Regn, der stænker Jorden. Henimod Aften forsvinder ogsaa disse Skyer; de sidste af dem, der er sortladne og utydelige som Røg, boltrer sig sammen til rosenrøde Masser lige overfor den nedgaaende Sol; og der, hvor den er sunken ned lige saa fredeligt, som den om Morgenen steg op paa Himlen, falder der endnu en kort Tid et purpurstraalende Lys hen over den skumrende Jord. Kort efter dukker, en Smule højere oppe, Aftenstjernen frem, blinkende og flakkende, som et Lys, man forsigtigt skygger for med Haanden.

Paa saadanne Dage har selv de livligste Farver ingen tindrende Glans: Alting er dæmpet, Alt har ligesom et Præg af Beskedenhed over sig. Varmen er undertiden trykkende, ja »stikker« endog af og til paa Markskrænterne. Men den lette Vind fordriver og splitter Heden, som vil samle sig, og raske Hvirvelvinde, disse utvivlsomme Tegn paa stadigt Vejr, jager Støvet i høje, hvide, spidse Søjler hen over Vej og Mark. Den tørre, rene Luft er svanger med Duft af Malurt og mejet Rug og Boghvede; end ikke en Time før Midnat mærker man mindste Spor af Fugtighed. Det er den Slags Vejr, Landmanden ønsker sig, naar Kornhøsten staar for Døren . . .

Netop saadan en Dag var jeg engang kommet ud paa Tjurjagt i det Tschernske Distrikt af Guvernementet Tula. Jeg havde truffet en Mængde Vildt, og Remmen paa min fyldte Jagttaske skar mig ubarmhjertigt i Skulderen. Aftenrøden var lige ved at slukkes, og i den endnu klare, skjøndt nu, efter Solnedgangen, ikke længer gjennemstraalede Luft begyndte de kolde Skygger at blive tættere og tættere, dengang jeg omsider besluttede mig til at vende hjem. Med hurtige Skridt strøg jeg gjennem en lang »Lysning«*), steg op paa en lille Bakke — og saa', istedetfor som jeg havde ventet: den velkjendte Slette med Egeskoven til Højre og den lave, hvide lille Kirke i Baggrunden . . . . ud over en helt anden og mig fuldstændig ubekjendt Egn. Nedenfor mine Fødder laa en snever Dal, lige overfor mig rejste en tæt Egeskov sig som en stejl Væg.

Jeg blev overrasket staaende og saa' mig om. »Ah,« tænkte jeg, »Du er jo kommet et rent forkert Sted hen, Du maa have holdt for meget til Højre!« og forundret over min Fejltagelse gik jeg rask ned ad Bakken. Øjeblikkelig omgaves jeg af en ubehagelig, tung, klam Luft, aldeles som om jeg var kommet ned i en Kælder; det tætte, høje, vaade Græs bredte sig ud over Dalbunden som et hvidt Klæde: det var næsten uhyggeligt at skulle træde paa det. Jeg skyndte mig, alt hvad jeg kunde, ud til Venstre, for at se at naa over i den lille Espeskov.

---

*) Udhugget Plads i Skoven, i det Orelske Talesprog tillige en vidtstrakt, kompakt Masse Krat.

Flagermus, som under deres sitrende Flugt aftegnede sig paa den allerede mørknede Himmel, svirrede i uhyggelige Kredse rundt om Træernes Toppe. Noget højere tilvejrs skød, rask og lige ud som en Pil, en forsinket Høg hjem til sin Rede.

»Naar jeg først kommer ud ovre paa den anden Side,« tænkte jeg ved mig selv, »maa jeg jo have Vejen lige for mig . . . . Hm, der har jeg da gaaet en Omvej paa godt og vel en Verst!«

Endelig naaede jeg hen i Udkanten af Skoven, men — der var ingen Vej at se: noget lavt Buskads strakte sig vidt og bredt, og bag ved dét, saa langt jeg kunde øjne, var der lutter øde Mark. Jeg stod igjen stille.

»Det var dog besynderligt! . . . hvor monstro jeg egenlig er?«

Jeg gav mig til at tænke efter, hvor og hvorhen jeg var gaaet i Løbet af Dagen.

»Aha! nu har jeg det!« udbrød jeg endelig. »Det er jo Parakiner-Buskadset! Ja rigtigt; og det dér maa være den Sindejevske Skov . . . hvordan i al Verden har jeg kunnet gaa saadan fejl?! Det var dog besynderligt! Men nu maa jeg jo igjen gaa til Højre!«

Jeg gik til Højre, gjennem Buskadset. Imidlertid brød Natten frem, og voksede ovenover mig som en Uvejrssky. Mørket lod til at stige op rundt omkring fra sammen med Aftendampene, ja endog til at vælde ned ovenfra. Jeg traf paa en lille, ujævn, overgroet Fodsti; jeg slog ind paa den, og saa' hele Tiden opmærksomt frem for mig. Efterhaanden som Mørket tog til, blev ogsaa Stilheden

dybere og dybere; kun Vagtlerne slog nu og da. En lille Natfugl, der fo'r lydløst op paa sine bløde Vinger etsteds helt nede ved Jorden, flagrede næsten lige i Ansigtet paa mig, og fløj saa forskrækket tilside. Jeg kom hen til Udkanten af Buskadset, og befandt mig pludselig paa aaben Mark. Kun med Nød og næppe formaaede jeg at skælne fjernere Gjenstande. Den aabne Mark rundt om mig laa hyllet i et utydeligt, hvidligt Skær; bagved voksede det truende Mørke mer og mer, ... det saa' ud, som om det boltrede sig sammen til kæmpemæssige Masser og kom væltende frem imod mig. Mine Fodtrin gjenlød dumpt i den afkølede Luft. Himlen, der var blegnet, farvedes atter, men denne Gang med Nattens graablaa Farve: smaa Stjerner flimrede frem hist og her . . .

Dét, jeg havde antaget for en Skov, viste sig at være en rund mørk Høj.

»Men hvor er jeg dog?« sagde jeg højt, og stod for tredje Gang stille, og saa' spørgende paa min engelske, hvid- og gulplettede Hund, Djanka, der uimodsigelig var det klogeste af alle firføddede Dyr. Men dette det klogeste af alle firføddede Dyr logrede kun med Halen og blinkede udmattet op til mig og kunde aldeles ikke give mig noget Raad. Jeg skammede mig næsten for Hunden, fordi jeg var saa raadvild, gik fortvivlet rask fremad, som havde jeg pludselig opdaget, hvor jeg skulde hen, slap om paa den anden Side af Højen, og kom saa hen til en ikke synderlig dyb Kløft, der paa alle Sider var omgivet af Pløjejord. En forunderlig Følelse bemægtigede sig mig. Kløften lignede en næsten

regelmæssig Kedel med skraa Sider; nede paa Bunden af den skimtede jeg nogle oprejst staaende Sten — det saa' ud, som de havde væltet sig sammen til en hemmelig Raadslagning! — og der var saa tomt og øde dernede! Himlen hang flad og tungsindig hen over Kløften, saa Hjertet formelig krympede sig i mit Bryst. Et eller andet Dyr pippede sagte og klagende nede mellem Stenene. Jeg skyndte mig øjeblikkelig tilbage, og op paa Højen . . . . Hidtil havde jeg ikke opgivet Haabet om, at jeg jo nok tilsidst skulde finde Vej hjem; men nu indsaa jeg, at jeg maatte være faret fuldstændig vild. Jeg gjorde mig ikke Spor af Umag længer for at se, om jeg kjendte Egnen, der var næsten helt indhyllet i Mørke, — men gik lige ud, efter Stjernerne, paa Lykke og Fromme.

Saa gik jeg vel en halv Time til, stadig lige ud og i den Grad træt og udmattet, at jeg næppe kunde flytte Benene. Det forekom mig, at jeg havde aldrig været paa saa øde et Sted: intetsteds blinkede en Ild, intetsteds fra kom der en Lyd. Den ene skraa Banke, den ene Mark fulgte efter den anden, i én Uendelighed, og Buskene lod til at vokse op af Jorden lige for Næsen af mig. Jeg blev ved at gaa, men tænkte allerede saa smaat paa at lægge mig ned etsteds og vente, til det blev Morgen, — da jeg pludselig opdagede, at jeg stod lige ved Randen af en Afgrund. . . .

Jeg trak i en Fart Foden tilbage, som jeg allerede havde løftet, og søgte med Blikket at gjennemtrænge det halvt gjennemsigtige Tusmørke. Dybt neden under mig bredte sig i utydelige Omrids en

umaadelig stor Slette. Rundt om den snoede sig en bred, bugtet Flod: det metalagtige Skær, som hist og her spillede paa dens stille Overflade, betegnede dens Løb. Højen, jeg stod paa, faldt næsten lodret af mod Dybet: dens kæmpemæssige Omrids hævede sig op i det blaalige, luftige, øde Rum. Lige foran mig, nede ved Floden — der her laa som et mørkt Spejl tæt op til Skrænten — og i den Vinkel, som Skrænten og Sletten dannede med hinanden, ... brændte og røg to rødlige Smaabaal Side om Side. Nogle Mennesker bevægede sig rundt om Baalene; Skyggerne gled op og ned, . . . og nu og da faldt der et klart Skær paa den ene Halvdel af et lille krøllet Hoved.

Endelig gik det op for mig, hvor jeg var: Stedet var vel kjendt i hele Omegnen under Navn af »Biæschin-Engen« . . . . Der kunde slet ikke være Tale om at gaa hjem nu, navnlig ikke da det var Nat; og jeg var desuden nær ved at segne af Træthed. Jeg besluttede altsaa, at jeg vilde gaa ned til Baalene og tilbringe Tiden, til det blev Morgen, sammen med disse Folk, som jeg antog for Kvægvogtere. Jeg slap ogsaa lykkelig og vel ned; men før jeg endnu havde faaet sluppet den sidste af de Grene, jeg havde firet mig ned i, kom to store hvide, forpjuskede Hunde farende hen imod mig under forbitret Gjøen. Nogle klare Børnestemmer lød henne fra det Sted, hvor Baalene brændte; to eller tre Drenge, som laa paa Jorden, sprang rask op. Jeg svarede paa deres spørgende Raab. De kom løbende over til mig og kaldte øjeblikkelig paa Hundene, som imidlertid var blevet i

høj Grad forbavsede ved Synet af min Djanka; jeg gik hen til dem.

Det viste sig, at jeg havde taget fejl, da jeg antog dem, der laa lejrede om Baalene, for Kvægvogtere. Det var blot nogle Bønderbørn fra den nærmeste Landsby, som var ude at vogte en Flok Heste. Hos os plejer man nemlig i den hedeste Sommertid at drive Hestene paa Græs om Natten: om Dagen vilde de ikke kunne faa et Øjebliks Ro derude for Fluerne og Bræmserne. Dét at drive Hestene ud om Aftenen og hjem om Morgenen er en ren Fest for Bønderbørnene. Uden Huer paa og i gamle Peltsjakker sprænger Landsby-Ungdommen under lystig Skrigen og Jublen afsted paa de raskeste Heste; de dingler med Arme og Ben og hopper højt ivejret og lér, saa det skingrer efter. Gult Støv hvirvler op som en Søjle bagefter dem og driver ned ad Vejen; Hestene sprænger afsted med rejste Øren; man kan høre det lystige Spektakel langt ind over Markerne. Et godt Stykke foran alle de andre galopperer en eller anden langhaaret Fuxhest: den har Skræpper i den forpjuskede Manke, sætter Halen ivejret og skifter Benene rapt.

Jeg fortalte Drengene, at jeg var faret vild, og satte mig saa ned, og passiarede en Stund med dem. Derpaa lagde jeg mig, saa lang jeg var, under en afgnavet Busk, og saa' mig om. Det var et vidunderlig dejligt Billed: oven over og rundt om Baalene sitrede en lysende Taagekreds, der skilte sig ud fra Mørket; nu og da flakkede Flammen op og kastede enkelte Strejflys, som atter hurtigt forsvandt, ud over hin Kredses Grænser; en spinkel

Ildtunge slikkede op ad en eller anden nøgen Gren, og blev atter borte. Engang imellem kom ogsaa lange, sorte Skygger glidende og strakte sig næsten helt hen til Ilden: Mørket kæmpede med Lyset. Saa undertiden, naar Baalene brændte svagere og Lyskredsen trak sig sammen, dukkede pludselig et blisset-brunt eller et ganske hvidt Hestehoved frem af Mørket, som var rykket nærmere; Hovedet stirrede opmærksomt og forbavset paa os, ruskede graadigt af det lange Græs, bukkede sig atter ned, og forsvandt øjeblikkelig; man kunde det næste Sekund næppe nok høre Dyret gumle Græsset i sig og pruste. Lige i Nærheden af Baalene havde jeg ondt ved at skælne Noget i det Mørke, som indhyllede os; men længere borte aftegnede Høje og Skove sig utydeligt, som lange, disede Pletter. Den rene, mørke Himmel hvælvede sig, højtidelig og umaalelig, højt oppe over vore Hoveder i sin hemmelighedsfulde Pragt. Brystet indsugede vellystigt den friske, duftfyldte Luft, — rigtig en russisk Sommernats Luft. Og Alt rundt om var stille, ganske stille . . . Kun nu og da slog pludselig en stor Fisk i den nære Flod, og Sivet inde ved Bredden suste ganske sagte, naar Bølgeslaget naaede ind imellem det; Baalene knittrede dæmpet i den tavse Nat.

Drengene havde lejret sig om Baalene; dér sad ogsaa de to Hunde, som nær havde flaaet mig. De havde endnu paa langt nær ikke beroliget sig med Hensyn til min Nærværelse; de skelede søvnigt blinkende hen til Ilden, og gav sig undertiden i en meget bestemt Følelse af deres Værdighed til at knurre. Først knurrede, og saa tudede de, som

om de beklagede, at det var dem umuligt at udføre deres Planer . . . Der var ialt fem Drenge: Fedja, Pavluscha, Iljuscha, Kostja og Vanja. Jeg hørte af deres Samtaler, hvad de hed, og har nu i Sinde at gjøre Læseren bekjendt med dem.

Den første og ældste Dreng kunde vel være en fjorten Aar. Det var en slank Knøs med maaske noget vel fine, men indtagende Ansigtstræk, krøllet blondt Haar, klare Øjne og et evindeligt, halvt glad og halvt adspredt Smil om Munden. Han var efter Alt at dømme Søn af velhavende Forældre og var aabenbart ikke reden herud i Marken paa Kommando, men blot for sin Fornøjelses Skyld. Han havde en tærnet Kattuns-Skjorte paa med gul Syning, og oven over den en lille ny Kamelots-Kittel, som kun var kastet løst over de smalle Skuldre, saa den hvert Øjeblik truede med at glide ned. I det mørkeblaa Bælte hang en lille Kam; og Støvlerne med de lave Skafter var virkelig syet til ham selv, de havde ikke først tilhørt Faderen, hvad der nok ellers plejer at være Tilfældet ude paa Landet hos os.

Den anden Dreng, Pavluscha, havde sort, uredt Haar, graa Øjne, brede Kindben, et blegt, koparret Ansigt og en stor, men regelmæssig Mund: han saa' ud som han havde Vand i Hovedet; Lemmerne var spinkle og gjorde Indtryk af at være sat forkert paa. Det var en meget uansélig Dreng — det kunde man ikke nægte; men jeg syntes dog godt om ham: Blikket var frejdigt og forstandigt, og der var Kraft og Energi i hans Stemme. Af sin Dragt skulde han imidlertid rigtignok ikke rose sig, for den be-

stod kun af en snavset Skjorte og et Par lappede Bukser.

Den Tredje, Iljuschas, Ansigt var temmelig ubetydeligt: aflangt og søvnigt, med kroget Næse, et Par nærsynede Øjne og et vist sygeligt-bekymret Udtryk; de sammenknebne Læber bevægede sig ikke, og de rynkede Øjenbryn glattedes ikke ud, — man skulde have troet, han hele Tiden sad og blinkede af Ilden. Det gule Haar, der spillede noget i det Hvidlige, strittede i spidse Tjavser frem under den lave lille Filthue, som han atter og atter trak med begge Hænder ned over Ørene. Han havde ny Bastsko og Fodlapper paa; en tyk Snor var slynget tre Gange rundt om Livet og omgjordede omhyggeligt hans lille, propre, sorte Kittel. Hverken han eller Pavluscha saa' ud til at være over tolv Aar.

Den Fjerde af dem, Kostja, en Dreng, som vel kunde være en halv Snes Aar, vakte min Opmærksomhed ved sit tankefulde, sørgmodige Blik. Ansigtet var lille, magert, fregnet og løb spidst ud forneden ligesom en Væsels, og Læberne var saa godt som ikke til at skælne; men de store, sorte Øjne, der skimrede i fugtig Glans, gjorde et besynderligt Indtryk paa En: det lod til, at de vilde udtrykke Noget, som Sproget — eller da ialfald hans Sprog — ikke havde Ord for! Han var lille, spinkelt bygget og temmelig fattigt klædt.

Vanja, den Femte af dem, lagde jeg i Begyndelsen slet ikke Mærke til. Han laa, saa stille som en Mus, svøbt ind i en rudret Maatte af Lindebast, og stak kun nu og da sit runde, krøllede

Hoved frem under Maatten. Han var næppe over syv Aar.

Jeg laa altsaa en Smule afsides, henne under en Busk, og saa' paa Drengene. Over det ene af de smaa Baal havde de hængt en lille Kedel, hvori de kogte Kartofler. Pavluscha passede den; han havde lagt sig paa Knæ, og rørte om i det kogende Vand med en Træspaan. Fedja laa ned og støttede sig paa Albuerne og havde skubbet Skøderne paa sin Kittel bagud. Iljuscha sad ved Siden af Kostja og blinkede som sagt anstrengt og uafbrudt; Kostja havde bøjet Hovedet en Smule, og stirrede frem for sig. Vanja rørte sig ikke under sin Maatte. Jeg lod, som jeg var faldet i Søvn. Lidt efter lidt kom saa Samtalen mellem Drengene atter igang.

Først snakkede de om Dit og Dat, om, hvad der skulde bestilles imorgen, og om Hestene, — men saa vendte Fedja sig pludselig om til Iljuscha og spurgte i en Tone, som om han optog en afbrudt Samtale:

»Naa saa Du har virkelig sét Domovojen?«*)

»Nej, sét ham har jeg ikke, og han er jo for den Sags Skyld ogsaa altid usynlig,« svarede Iljuscha med en spæd, hæs Stemme, der svarede ypperligt til Udtrykket i hans Ansigt. »Men jeg har hørt ham, . . . og det er der Fler end jeg, der har.«

»Hvor opholder Aanden sig hos Jer?« spurgte Pavluscha.

»Ovre i den gamle Rolnaja.«**)

---

*) Nissen. — **) Øsemølle. »Rolnaja« eller »Tscherpalnaja« hedder i Papirfabrikkerne den Del af Bygningen, hvor

»Gaar I da paa Fabrikken?«

»Ja det gjør vi rigtignok. Baade jeg og min Broder Avdiuschka er Papirstrygere.«

»Dér skal man høre, ... de er Fabrikarbejdere! . . .«

»Naa, men hvordan gik det til, at Du hørte ham?« spurgte Fedja.

»Jo, det gik saadan til. Min Broder Avdiuschka og jeg og Feodor Mikejevsky og den skeløjede Ivaschka havde Tur; og foruden os var der Ivaschka fra de røde Bjerge og Ivaschka Sukorukov og et Par andre Drenge, saa vi var ialt ti: det var hele den Afdeling, jeg hører til. Naa, og vi maatte altsaa blive liggende om Natten i Øsemøllen, ja det vil sige, vi var egenlig ikke nødt til det, men Nasarov, Overopsynsmanden, sagde til os: »Hvor gider I traske hjem nu, Børn?« sagde han: »imorgen bliver der Meget at bestille, saa lad I heller være at gaa hjem.« Saa blev vi altsaa, og lagde os ved Siden af hinanden. Og saa siger Avdiuschka: »Hør, Drenge, siger han, . . . dersom nu Domovojen kommer?« . . . . Men han havde saamænd ikke engang faaet talt ud, ... saa er der En, der begynder at gaa oven over os; vi laa neden under, forstaar I, og han gik oppe ved Hjulet. Vi kunde høre ham gaa, og Brædderne gav sig og knirkede under hans Trin; tilsidst kom han lige hen over Hovedet paa os, . . . og paa éngang giver Vandet sig til at bruse og bruse og bliver ved at bruse ned over Hjulet.

Papirmassen bliver øst med Skovle; den ligger altid tæt ved Diget, under Hjulet.

Og Hjulet klaprer og klaprer, — og dét endskøndt Dørene til Hjulslusen var blevet lukket i! Vi kunde slet ikke forstaa det og tænkte ved os selv: »Hvem kan monstro have lukket dem op, siden Vandet saadan giver sig til at løbe?« Men Hjulet blev ved at dreje, — saa lige med Et stod det stille igjen. Og saa gik han deroppe hen til Døren og kom ned ad Trappen, ganske rolig og langsomt, og Trappetrinene formelig vaandede sig under ham . . . Og vi kunde høre, han kom hen til vor Dør . . . og blev staaende . . . og ventede, . . . paa éngang sprang Døren op paa vid Gab! Vi fo'r sammen og saa' derhen — nej, der var Ingen! Men lige med Et begynder den ene Skovl at gaa rundt og øser sig fuld og gaar ivejret, aldeles som om En drejede den, og staar saa igjen stille paa sin Plads! Og saa gaar Krogen paa en anden Skovl ogsaa løs fra Sømmet, og hænger sig op paa Sømmet igjen! Og saa var det, lig som En gik hen til Døren og hostede og rømmede sig, — ligesom et Faar, forstaar I! . . . Vi faldt Allesammen hulter til bulter mellem hverandre og gjemte os under hinanden . . . Ja det kan nok hænde sig, vi blev forskrækkede!«

»Se se! . . . .« sagde Pavel. »Men siig mig, hvorfor hostede han saadan?«

»Ja, det véd jeg ikke. Kanske, fordi der var saa fugtigt derinde.«

Alle tav.

»Hvordan gaar det?« spurgte Fedja: »er Kartoflerne ikke færdige?«

Pavluscha følte paa dem. — »Nej, endnu ikke! . . . . Naa, saadan som den Gavtyv kan springe!«

sagde han og saa' ned mod Floden: »det maa vist have været en Gedde. Og se dér, der faldt et Stjerneskud!«

»Nej, Drenge, nu skal jeg fortælle Jer Noget!« begyndte Kostja med sin spinkle Stemme. »Vil I høre, hvad Fader nylig fortalte, engang jeg var inde i Stuen?«

»Ja, fortæl Du kun,« sagde Fedja med en beskyttende Mine.

»I kjender jo nok Allesammen Gavrilo, Landsbytømmermanden?«

»Ja vel gjør vi dét.«

»Men véd I ogsaa, hvorfor han altid er saa stille af sig og saa bedrøvet? Jo det skal jeg sige Jer: En Dag, fortalte Fader, gik han ud i Skoven for at plukke Nødder, og fo'r vild. Han gaar og bliver ved at gaa og kan dog ikke finde Vej; og det er allerede langt ud paa Natten. Saa tilsidst sætter han sig ned under et Træ og tænker: »jeg vil blive siddende her til imorgen;« dermed sætter han sig, og falder i Søvn. Nu er han altsaa falden i Søvn. Lige paa éngang hører han saa, der er En, som kalder paa ham. Han sér op, — nej, der er Ingen. Han falder igjen i Søvn, — der bliver igjen kaldt paa ham. Saa sér han op for anden Gang, og — lige foran ham, paa en Gren, sidder der en Russalka*) og gynger sig og lokker ad ham og ler, saa hun er færdig at sprække. Ja vel, hun sad og lo, . . . det var Fuldmaane og ganske lyst, saa man kunde se Alting. Naa, Russalkaen kalder altsaa paa

*) Onde Skov- og Flodaander.

ham; men hun bliver siddende oppe paa Grenen. Og hun var saa mageløs snehvid og straalende at se til, akkurat ligesom en smuk lille Rødskalle eller en Grundling — eller som en Karudse, for den blinker jo ogsaa saadan formelig sølvhvidt. Gavrilo, Tømmermanden, er ganske stiv af Forskrækkelse; men hun bliver ved at le og vinker ad ham . . . . Og Gavrilo var lige ved at rejse sig op og gaa hen til hende, — saa indgav selve Vorherre ham, at han skulde slaa Kors for sig. Men som dét var drøjt for ham! Han har selv sagt bagefter, at hans Haand i det Øjeblik var ligesom af Sten og slet ikke vilde røre sig, . . . vil I nu tænke Jer! Men saa — ligesom han havde gjort Korsets Tegn, holdt Russalkaen op at le og gav sig paa éngang til at græde . . . Aa, og saadan som hun græd! Ja, det kan nok være, hun græd! Og saa tørte hun Øjnene med sit Haar, og det var ligesaa grønt som Hampen, dér staar! Men Gavrilo sad imedens og saa' og saa' paa hende, og saa spurgte han tilsidst: »Hvad græder Du for, Skovspøgelse?« Og Russalkaen svarede: »Dersom Du ikke havde slaaet Kors for Dig, Menneskebarn, saa skulde Du lige til dine Dages Ende have levet i Glæde sammen med mig; jeg græder, fordi Du slog Kors for Dig; men jeg vil ikke være ene om at græmme mig, — Du skal ogsaa komme til at græmme Dig, lige til dine Dages Ende!« Dermed var hun væk, Drenge! og Gavrilo kunde lige straks se, hvordan han skulde slippe ud af Skoven. Men fra det Øjeblik har han altid gaaet saa stille og bedrøvet omkring!«

»Bah!« sagde Fedja efter en lille Pavse: »Hvor

skulde saadan' et urent Skovspøgelse kunne fordærve en kristen Sjæl? Han gik jo ikke med hende!«

»Ja, det er ikke godt at vide!« svarede Kostja. »Gavrilo fortæller ogsaa, at hendes Stemme var ligesaa spæd og klagende som en Tudses.«

»Har din Fader virkelig selv fortalt dét?« vedblev Fedja.

»Ja han har. Jeg laa oppe paa Ovnbænken og hørte det Altsammen.«

»Det er en løjerlig Historie! Hvorfor behøver han egenlig at være saa bedrøvet? . . . Hun syntes sagtens godt om ham, siden hun kaldte paa ham?«

»Syntes godt om ham?« faldt Iljuscha ind. »Aa ja saamænd! Nej, hun vilde have kildet ham ihjel, vilde hun; saadan bærer Russalkaerne sig altid ad.«

»Her omkring skulde man tro, der maatte være en hel Del af dem,« bemærkede Fedja.

»Nej,« svarede Kostja: »Stedet her er rent og frit. Der er bare én Ting: vi er lige ved Floden!«

Alle tav. Pludselig lød der, fra et eller andet Sted langt borte, en langtrukken, klingende, næsten klagende Tone, en af disse ubegribelige Lyde, som undertiden rejser sig midt i Nattens dybeste Stilhed, glider opad, bliver hængende i Luften, og derpaa langsomt, ligesom hendøende, atter taber sig og forsvinder. Lytter man, — synes man ikke, man kan høre Noget, . . . og dog bliver det ved at klinge. Det lød, som om En langt, langt borte havde udstødt et langtrukkent Skrig og en Anden inde i Skoven havde svaret med en tynd, skarp Latter, — en sagte, hvislende Piben kom strygende hen over Floden . . . Drengene fo'r sammen og saa' forskrækkede paa hinanden.

»Korsets Kraft er med os!« hviskede Ilja.

»Aa, I Dumrianer!« udbrød Pavel: »hvad er dét at blive forskrækket over? Se her, nu er Kartoflerne kogte!«

De rykkede Allesammen nærmere hen til Kedlen, og gav sig ilag med de dampende Kartofler; kun Vanja rørte sig ikke.

»Naa, Du, skal Du ingen have?« spurgte Pavel.

Men Vanja kom ikke frem fra sin Maatte . . . Kedlen blev i en Fart tømt.

»Har I hørt, Drenge, hvad der fornylig er sket hjemme hos os i Varnavitza?« begyndte Iljuscha.

»Var det derovre ved Diget?« spurgte Fedja.

»Javel, ovre ved det gjennembrudte Dige. Dét er nu engang et urent Sted, hvor der ikke er frit for Spøgelser, og saa er der saa øde. Lutter Revner i Jorden og Kløfter rundt omkring, og i Kløfterne fuldt op af Slanger.«

»Naa, hvad skete saa dér? Fortæl! . . .«

»Nu skal I høre. Ja, Du, Fedja, véd det maaske ikke, men der ligger en Druknet begravet dér; han druknede for længe, længe siden, dengang Dammen endnu var dyb; man kan da ogsaa se Graven endnu, skøndt det er jo rigtignok lige alt det, at man kan se den, ... for den er næsten ikke større end et Muldvarpeskud. Naa, men saa nu fornylig kaldte Godsinspektøren en Dag paa Jermil, Hundepasseren, og sagde til ham: »Rid ind paa Posthuset, Jermil!« For hjemme hos os rider Jermil altid efter Post. Alle de Hunde, han har havt med at gjøre, er døde for ham; Gud skal vide, hvor det kan være, men han kan ikke holde Liv i en

eneste af dem, — og han er dog ellers en dygtig Hundepasser i alle Maader!

Naa men — Jermil red altsaa ind paa Posthuset; men han blev noget derinde i Byen, og da han skulde til at ride hjem, var han fuld. Natten var ganske klar; for Maanen skinnede. Jermil rider saa hen over Diget . . . det var nu lige den Vej, han skulde, — og dér ser han saa et lille Lam gaa frem og tilbage henne paa den Druknedes Gravhøj, . . . rigtig saadan et pænt, hvidt, krøllet lille Lam. Jermil tænkte ved sig selv: »Jeg vil dog tage det med mig — hvad skal det gaa her for og omkomme til ingen Nytte!« — og dermed stod han af Hesten og tog det under den ene Arm. Lammet strittede ikke det Mindste imod; men lige saasnart Jermil kommer tilbage til sin Hest, saa begynder den at stejle og pruste og slaa med Hovedet. Naa, langt om længe faar han den dog til at staa, og han sætter sig op med samt sit Lam og rider videre; Lammet holder han foran sig. Han sidder og ser paa det, og Lammet ser paa ham igjen, lige i Øjnene. Saa blev Jermil, Hundepasseren, noget underlig: for han kunde ikke huske, han havde hørt, at Lam nogensinde plejede at se Folk saadan lige i Ansigtet; men han tænkte dog ikke videre ved det, og gav sig til at klappe Lammet og sagde: »Bæh, bæh!« Og Lammet viste Tænder og svarede ligesaadan: »Bæh, bæh!««

— — Næppe havde Fortælleren udtalt de sidste Ord, før pludselig begge Hundene fo'r op paa éngang og med en krampagtig Tuden styrtede bort fra Baalene og forsvandt i Mørket. Drengene blev for-

skrækkede. Vanja sprang frem fra sin Bastmaatte. Pavluscha styrtede afsted efter Hundene, hvis Gjøen hurtigt trak sig længere og længere bort, og kaldte paa dem . . . . Man hørte den opskræmmede Flok Heste trave og trampe uroligt om. Pavluscha raabte højt: »Særii! Schutschka!«*) . . . Faa Øjeblik efter holdt Hundene op at tude, og man kunde høre Pavel tale et Sted langt borte . . . . Saa gik der igjen en lille Stund; Drengene saa' bestyrtede paa hinanden og sad spændt og ventede paa, hvad der nu vilde komme . . . Pludselig lød der Hovslag af en Hest, som kom sprængende hen imod Baalene . . . Den standsede først, da den var kommet helt hen ved dem, og Pavluscha, som havde holdt sig fast ved Manken, sprang behændigt ned. De to Hunde kom ligeledes farende tilbage og ind i Lyskredsen . . . . satte sig straks, og stak deres røde Tunge ud af Gabet.

»Hvad var det? Hvad var det?« spurgte Drengene.

»Det var slet Ingenting,« svarede Pavluscha, og langede ud for at jage Hesten bort. »Hundene lod til at have lugtet Noget, og saa tænkte jeg, det maaske kunde være en Ulv,« sagde han i en ligegyldig Tone; men han trak Vejret meget hurtigt.

Jeg syntes overordenlig godt om Pavluscha. I det Øjeblik saa' han ligefrem prægtig ud: hans ellers ikke smukke Ansigt havde faaet Liv og Udtryk af det hurtige Ridt, . . . det blussede af Foretagelseslyst og fast Besluttethed. Skøndt han ikke havde

---

*) Hundenes Navne.

blot saa meget som en Stok ved Haanden, havde han ikke betænkt sig et Øjeblik paa at ride alene ud i Natten efter en Ulv . . . »Rigtig en flink Dreng!« tænkte jeg, medens jeg laa og saa' paa ham.

»Har man da truffet Ulve her omkring?« spurgte Kostja ængsteligt.

»Ja, dem er her altid nok af; men de er kun slemme af sig om Vinteren.«

Han krøb igjen sammen paa Hug henne ved Baalet. Idet han satte sig, lod han Haanden falde ned paa den ene Hunds langhaarede Nakke; det fornøjede Dyr, der følte sig smigret ved denne Fortrolighed, holdt en god Stund Hovedet ganske stille og skottede op paa ham med taknemlig tilfredsstillet Stolthed.»

Vanja havde igjen faaet pakket sig ind under sin Bastmaatte.

»Det var nogle gruelige Historier, Du fortalte os, Iljuscha!« sagde Fedja, hvem det, som den rige Bondes Søn, tilkom at give Tonen an (han talte selv kun meget lidt, aldeles som om han var bange for at give Noget bort af sin Værdighed). »Og Djævlen maa da have havt en Finger med i Spillet, siden Hundene netop skulde give sig til at gjø i dét Øjeblik . . . Jeg har forresten ogsaa nok hørt, at det ikke skal gaa saadan ganske rigtigt til derovre, hvor Du bor.«

»I Varnavitza? nej, det kan Du stole paa . . . det gaar aldeles ikke rigtigt til. Dér har Folk mer end én Gang sét den gamle Herre — den salig Herremand: Han gaar omkring i en langskødet Frakke, siger de, og stønner i Et væk, og gaar og

leder efter Noget nede paa Jorden. Min Bedstefader Trafimitsch mødte ham engang: »Hvad gaar Du saadan og leder efter, Fa'erlil Ivan Ivanitsch?« spurgte han ham.

»Spurgte han ham om det?« afbrød den forbavsede Fedja ham.

»Javel gjorde han.«

»Naa, det maa jeg saamænd sige, Trafimitsch maa have været en ordenlig Vovehals! . . . . Naa men . . . hvad svarede saa den Anden?«

»— »Jeg leder efter Brækurt,« sagde han . . . og hans Stemme lød saa hult, uh, saa hult! »Efter Brækurt!« — »Og hvad vil Du med Brækurt, Fa'erlil Ivan Ivanitsch?« — »Graven trykker mig saa haardt, Trafimitsch, jeg vil ud, jeg vil ud!««

»Der skal man høre den gamle Snegl!« bemærkede Fedja: »han havde ikke levet nok endnu!«

»Det var da besynderligt!« sagde Kostja: »Jeg troede ikke, man kunde se de Døde, undtagen Aftenen før Allesjælesdag?«

»Jo, de Døde kan man altid se,« erklærede med Overbevisning Iljuscha, som, efter hvad jeg kunde skønne, var bedst inde i alle Landsbysagnene: »men Aftenen før Allesjælesdag kan Du ogsaa se de Levende, det vil sige Alle dem, der skal dø i Løbet af næste Aar. Man behøver bare om Natten at sætte sig ind i Vaabenhuset til Kirken og se ud paa Vejen: saa kommer ganske bestemt Alle de forbi, der skal dø, inden næste Aar er omme. Forrige Aar gik hjemme hos os den gamle Uljana ind og satte sig i Vaabenhuset.«

»Naa, og saa' hun saa Nogen?« spurgte Kostja nysgjerrigt.

»Ja det gjorde hun rigtignok. Først sad hun en lang, lang Tid og hverken saa' eller hørte Noget . . . det forekom hende blot, som om en lille Hund gjøede flere Gange etsteds meget langt borte . . . . Men saa paa éngang ser hun en Dreng i bar Skjorte gaa ude paa Vejen. Hun ser nærmere til, — det er Ivaschka Fedossejev . . .«

»Han, som døde nu i Foraaret?« afbrød Fedja ham.

»Netop. Han bliver ved at gaa og ser ikke op . . . men Uljana kunde alligevel kjende ham . . . Og saa ser hun igjen ned ad Vejen: der kommer en Kone gaaende. Hun ser og ser, alt hvad hun kan — ak Du barmhjertige Gud! det er hende selv, der kommer gaaende, . . . Uljana selv!«

»Det er da ikke sandt! hende selv?« spurgte Fedja.

»Ja det véd Gud, det var! hende selv!«

»Naa men . . . hun er jo da ikke død endnu?«

»Aaret er heller ikke omme. Men se engang paa hende: Sjæl og Krop kan jo næsten ikke hænge sammen mere!«

Alle tav igjen. Pavel kastede en Haandfuld tørre Grene paa Ilden. Efterhaanden som den opblussende Flamme fik fat i dem, blev de ganske sorte, . . . begyndte saa at knittre, røg, krympede sig sammen, og strakte de brændende Spidser ivejret. Gjenskæret fra Ilden bredte sig sitrende til alle Sider, og navnlig opad. Pludselig kom en hvid Due flyvende — Gud skal vide hvorfra — ind i Lyskredsen: den drejede sig, helt omflydt af den

stikkende Hede, et Øjeblik ængstelig rundt paa én og samme Plet, og forsvandt saa igjen med klaprende Vingeslag.

»Den har rimeligvis forvildet sig bort fra sit Hjem,« bemærkede Pavel. »Nu bliver den ved at flyve, til den støder imod Noget; og dér, hvor den saa støder imod, sætter den sig og venter, til Dagen bryder frem.«

»Ja men tror Du ikke, Pavluscha!« spurgte Kostja, »at det kan være en Retfærdigs Sjæl, der farer til Himmels?«

Pavel kastede igjen en Haandfuld Kviste paa Ilden. »Jo, maaske!« svarede han sin lille Kammerat.

»Hør, Pavluscha,« begyndte Fedja: »saa' I ogsaa Himmeltegnet*) hjemme hos Jer i Skalaschovo?«

»Dengang Solen formørkedes? ja, det gjorde vi rigtignok.«

»Saa blev I vel ordenlig forskrækkede?«

»Ja, og det var der Fler end os, der blev. Herremanden havde allerede længe iforvejen gaaet og talt om det og sagt: »I vil faa et Himmeltegn at se,« — og alligevel blev han med, dengang det begyndte at mørknes, saa forskrækket, saa det er rent utroligt. Og oppe i Herskabskøkkenet slog det Fruentimmer, der koger Maden, alle Potterne og Gryderne itu med en Ildtang: »Hvem kan spise nu? sagde hun: naar den sidste Dag staar for Døren!« Saa flød Surkaalen jo omkring allevegne deroppe! — Nede hos os i Landsbyen gik der nu de grueligste Rygter, man kan tænke sig: om, at en Mængde hvide

*) Bøndernes Betegnelse for en Solformørkelse.

Ulve løb om i Verden og aad Menneskene — og der var kommet en stor Rovfugl flyvende ned paa Jorden, — og den skinbarlige Trischka*), sagde de, vilde vise sig.«

»Hvad er det for en Trischka?« spurgte Kostja.

»Véd Du ikke dét?« svarede Iljuscha overlegent: — »Nej men hør, Bro'erlil, hvor er Du egenlig fra, naar Du ikke engang har hørt Tale om Trischka? I maa dog være nogle rigtige Fæho'der hjemme i jer Landsby, ja det siger jeg, nogle rigtige Fæho'der! Ser Du: Trischka, det er saadan' et ganske forunderligt Menneske, som engang skal komme til os. Han er saa besynderlig, saa man kan slet ikke gribe ham eller faa fat paa ham. Saadan' et besynderligt og mærkværdigt Menneske skal det være! Naar f. Eks. Bønderne vil fange ham og gaar løs paa ham med Knipler og vil se at binde ham, — saa blænder han straks deres Øjne, saa de slaar hinanden ihjel indbyrdes. Og sætter man ham i Tugthuset, — saa beder han, om han ikke maa faa en Strippe Vand til at drikke af: man bringer ham Strippen, og han dukker øjeblikkelig ned i den — ja, og væk er han: ingen Verdens Sjæl véd, hvor han er blevet af! Lægger man ham i Lænker, saa klapper han bare i Hænderne, — og straks falder Lænkerne af ham! Se, denne Trischka skal saa drage gjennem Byerne og Landsbyerne; og det er et ondt Menneske, som vil søge at forføre de Kristne, uden at man kan stille Noget op imod ham, . . . ja, saadan' et ondt og besynderligt Menneske bliver det!«

---

*) Historien om Trischka er en Variant af Sagnet om Antikrist.

»Naa ja,« fortsatte Pavel i sin sædvanlige slæbende Tone: »det var altsaa ham, de hjemme hos os troede skulde komme. Der gik de gamle Folk og snakkede om, at saasnart Himmeltegnet viste sig, saa kom Trischka. Og saa viste Himmeltegnet sig. Alle Mennesker strømmede ud paa Veje og Marker og ventede paa, hvad der nu vilde ske. I véd nok, at det Sted, hvor jeg bor, ligger højt og frit? Naa, der sér saa Folk fra Landsbyen et Menneske komme ned ad Bakken, og han saa' meget besynderlig ud og havde saadan' et mærkværdigt Hoved, ... og straks giver de sig allesammen til at skraale: »Hu, der er Trischka, der er Trischka!« . . . . og kilede afsted det bedste, de kunde. Vor Sognefoged krøb ned i Grøften; hans Kone kom til at sidde fast i Døren og gav sig til at vræle og jamre sig, saa deres Gaardhund blev rent tummelumsk af bare Forskrækkelse og rev sig løs af Lænken og satte over Gjærdet ind i Skoven. Men Kuskins Fader, Dorofeitsch, sprang ind i Havremarken og gjemte sig og gav sig til at slaa ligesom en Vagtel: for om monstro dog ikke Arvefjenden, den Sjælefordærver, skulde ville skaane en stakkels Fugl?! Ja det var en gruelig Forskrækkelse! . . . . Men Manden, de havde sét, var Bødkeren Vavil: han havde købt sig en ny Trækande og sat den op paa Hovedet, medens han gik!«

Drengene brast allesammen i Latter, og tav saa igjen en lille Stund, som det tidt hænder Folk, der sidder og passiarer sammen i det Fri. Jeg lod Blikket strejfe om til alle Sider: det var blevet en pragtfuld Nat! Midnattens tørre Varme havde for-

trængt den sene Aftens klamme Friskhed og skulde endnu længe hvile, som et blødt Dun, over de slumrende Marker: thi der var endnu længe til den første Fuglekvidder og Morgenens første Dugdraaber. Maanen var ikke oppe; den kom først sent op paa Himlen de Nætter. Men utallige Stjerner blinkede med gylden Glans og lod til langsomt at bevæge sig hen i Retning ad Mælkevejen; og sandelig! naar man saa' op paa dem, var det En, som havde man selv en utydelig Fornemmelse af Jordens rivende, ustandselige Flugt . . .

Pludselig lød der, to Gange itræk, hen over Floden et besynderlig skærende, sygeligt Skrig . . . Et Øjeblik efter kom det igjen, men denne Gang noget længere borte fra . . .

Kostja fo'r sammen . . . »Hvad var dét?«

»Det var en Hejre, der skreg,« svarede Pavel roligt.

»En Hejre?« gjentog Kostja. »Naa-aa! . . . . Nej men, jeg hørte igaar, Pavluscha,« begyndte han igjen efter en lille Pavse, — »Du véd maaske . . .?«

»Hvad hørte Du?«

»Det skal jeg sige Dig: jeg gik igaar gjennem Stenbruddet over til Schaschkino; jeg gik først gjennem vort Nøddekrat, og saa gjennem Kløften — Du véd nok dér, hvor den drejer saa stærkt . . . . dér, hvor Butschiloen*) er — Du husker jo nok? den er næsten helt overgroet med Siv endnu. Naa, jeg gik altsaa forbi Butschiloen, Du, og lige med

*) En dyb Grav med Vand fra om Foraaret, der i Reglen ikke tørrer ud i Løbet af Sommeren.

Et hører jeg En stønne nede i den — aa, men saa sørgeligt, saa bedrøvet: u—u; — u—u; — u—u! Jeg blev saa rædsom angst: det var temmelig sent, og saa lød det saa ynkeligt, . . . ja I kan tro, jeg var selv ikke langt fra at give mig til at græde! . . . . Hvad mener Du, dét kan have været . . . . hvad?«

»I den Butschilo druknede nogle Gavtyve forgangen Aar Skovfogden Akim,« bemærkede Pavluscha: »kanske det er hans Sjæl, som jamrer sig dernede.«

»Ja dét maa det have været, Drenge!« sagde Kostja, og lukkede sine iforvejen store Øjne endnu højere op. »Jeg vidste ikke, de havde druknet Akim i den Butschilo; ellers var jeg blevet endnu meget mer forskrækket.«

»Men der skal forresten ogsaa være nogle ganske smaa Frøer,« vedblev Pavel, »som kvækker saa besynderlig ynkeligt.«

»Frøer?! Nej dét var det rigtignok ikke! . . . He! Frøer!« . . . (Hejren skreg igjen ovre paa den anden Side Floden.) — »Gid Pokker havde ham!« udbrød Kostja uvilkaarligt: »skriger han ikke aldeles som Skovdjævlen!«

»Skovdjævlen skriger ikke, han er stum,« faldt Iljuscha ind: »han bare klapper i Hænderne og smælder med Tungen . . .«

»Har kanske Du set Skovdjævlen?« afbrød Fedja ham spydigt.

»Nej, jeg har ikke set ham, og Gud fri og bevare mig ogsaa for dét! men der er Andre, som har set ham; endnu lige i de allersidste Dage har han drillet en Bonde hjemme hos os, . . . han trak

omkring med ham i Skoven, hele Tiden rundt om én og samme Plet, ... det var alt dét, Bonden kunde finde Vej hjem, da det blev Morgen.«

»Naa, og saa' han Skovdjævlen?«

»Ja naturlig. Han fortæller, det var saadan en meget høj, mørk Mand, helt formummet, ligesom han var svøbt ind i Noget, og han havde staaet bagved et Træ, ligesom han gjemte sig for Maanen: og dér staar han saa og stirrer og glor med sine store Øjne og blinker og plirer . . .«

»Aa Du!« udbrød Fedja, og det gav et lille Sæt i ham, og han trak paa Skuldrene. — »Pyh!«

»Hvad nu monstro saadan' et Spøgelse skal her i Verden?« bemærkede Pavel. »Dét kan jeg ikke forstaa.«

»Tag Dig iagt for at spotte!« sagde Iljuscha: »han kunde gjerne høre det!«

Igjen almindelig Tavshed.

»Nej se, se engang, Drenge!« lød pludselig Vanjas Barnestemme: »se dog Guds søde smaa Stjerner, . . . de sværmer ligesom Bier!«

Han stak sit friske lille Ansigt frem under Bastmaatten, støttede Hovedet mod den lille knyttede Haand, og saa' langsomt op mod Himlen med sine store, milde Øjne. De andre Drenge saa' i samme Retning, og var længe helt optagne af at betragte Stjernerne.

»Naa, Vanja,« sagde Fedja venligt, »hvordan har din Søster Anjuta det?«

»Hun har det godt,« svarede Vanja, en Smule lallende.

»Spørg hende engang om, hvorfor hun aldrig mer kommer over til os?«

»Det véd jeg ikke.«

»Ja men sig til hende, at hun skal komme.«

»Ja, det skal jeg.«

»Sig til hende, at jeg vil forære hende Noget.«

»Vil Du ogsaa forære mig Noget?«

»Ja, Du skal ogsaa nok faa Noget.«

Vanja sukkede. — »Naa, jeg trænger forresten heller ikke til Noget. Giv Du det kun til hende: hun er jo saa rar!« sagde han. Og han lagde igjen sit lille Hoved ned paa Jorden.

Pavel rejste sig og tog den tomme Kedel.

»Hvor vil Du hen?« spurgte Fedja.

»Ned til Floden efter noget Vand; jeg er blevet tørstig.«

Hundene rejste sig ligeledes, og fulgte med ham.

»Tag Dig iagt, at Du ikke falder i Vandet!« raabte Iljuscha efter ham.

»Hvorfor skulde han falde i Vandet?« spurgte Fedja; »han passer naturligvis paa.»

»Ja, passer paa, passer paa! Der kan ske saa mange Ting. Naar han bukker sig ned og begynder at øse Vand, kan Nøkken tage fat om Haanden paa ham og trække ham ned til sig. Bagefter vil det saa hedde: Drengen faldt i Vandet . . . pyh! javist faldt han! . . . Saa! nu er han nede mellem Rørene!« tilføjede han og lyttede.

Og det raslede virkelig i Sivene, som om En bøjede dem tilside.

»Er det sandt,« spurgte Kostja, »at Akulina,

Tossen, skal være blevet rent forrykt, siden dengang de trak hende op af Vandet?«

»Javel er det sandt . . . . Aa, saadan som hun ser ud nu! . . . . Og hun skal dog tidligere have været saa kjøn, siger de! Det er Nøkken, der har forhekset hende. Han tænkte sagtens ikke, at de kunde faa trukket hende saa hurtigt op; han havde halet hende helt ned paa Bunden til sig!«

(Jeg har selv flere Gange mødt denne Akulina. Indhyllet i Pjalter, forfærdelig mager, med kulsort Ansigt, sløvt Blik og Munden altid halvt aaben, saa man kan se Tænderne, tripper hun ofte flere Timer itræk frem og tilbage paa én og samme Plet ude paa Landevejen. Hun holder de skindmagre Hænder presset ind imod Brystet og kaster sig langsomt fra den ene Fod over paa den anden, aldeles som et vildt Dyr i sit Bur. Hun forstaar ikke et Ord af hvad man siger til hende, og brister kun af og til ud i en krampagtig Latter.)

»Jeg har hørt,« vedblev Kostja, »at hun styrtede sig i Floden, fordi hendes Kæreste havde bedraget hende.«

»Ja, det er ogsaa meget rigtigt.«

»Kan Du huske Vassja?« tilføjede Kostja i en forknyt Tone.

»Hvad for en Vassja?« spurgte Fedja.

»Han, der druknede,« svarede Kostja; »det var jo netop her i Floden, det skete. Dét var rigtignok en rask Dreng! Og saadan som hans Moder Feklista holdt af ham! Men det var, ligesom hun anede, at han skulde finde sin Død i Vandet. For tidt og mange Gange, naar han fulgte med os Andre ned

at bade, har jeg set, at hun formelig rystede over hele Kroppen. De andre Koner bryder sig aldrig om den Slags, de vralter roligt forbi med deres Spande; men Feklista satte altid Spandene fra sig og gav sig til at kalde: »Vend om, mit lille Lam, vend om! Kom nu ind til Moder, min egen Falkeunge!« . . . Og Gud skal vide, hvordan det gik til, at han druknede! Han løb og legede nede ved Flodbredden. Moderen var der ogsaa og gik og rev Hø; lige med Et hører hun Noget plaske ude i Vandet, . . . hun ser derhen, og saa laa bare Vassjas lille Hue og drev ned ad Strømmen! Fra det Øjeblik har Feklista heller ikke været saadan rigtig ved sig selv: hun gaar ned til det Sted, hvor han druknede, og der ligger hun og nynner den Vise, Vassja altid gik og sang paa, kan I ikke nok huske? — naa ja, den Vise bliver hun ved at nynne, og saa græder og græder hun og knurrer imod Gud.«

»Der er Pavluscha,« sagde Fedja.

Pavel kom hen til Ilden med den fyldte Kedel.

»Véd I hvad, Drenge,« sagde han efter en lille Pavse, »det hænger dog ikke rigtigt sammen!«

»Hvad for Noget?« spurgte Kostja ivrigt.

»Jeg har hørt Vassjas Stemme!«

Det gav et Sæt i dem Allesammen.

»Hvad? hvad er det, Du siger?« stammede Kostja.

»Det véd Gud, det er sandt! Ligesom jeg bukkede mig ned og vilde til at øse, saa hørte jeg, hvordan det raabte op af Vandet til mig med Vassjas Stemme: »Pavluscha, aa, Pavluscha! kom herhen!« . . . Jeg traadte tilbage . . . men jeg fik dog øst Vand.«

»Aa Gud! aa Gud! Almægtigste Gud!« udbrød Drengene og slog Kors for sig.

»Det har været Nøkken, der kaldte paa Dig Pavel,« sagde Fedja. »Og vi sad lige her og talte om ham og om Vassja!«

»Det er et daarligt Varsel!« . . . . mumlede Iljuscha langsomt.

»Bah, det har Ingenting at sige, lad os bare ikke tænke paa dét!« svarede Pavel i en resolut Tone. »Sin Skæbne undgaar man dog aldrig!«

Drengene tav. Pavels Ord havde aabenbart gjort et dybt Indtryk paa dem. De lagde sig omkring Ilden, og det lod til, de vilde til at sove.

»Hvad er dét?« . . . . spurgte pludselig Kostja og løftede Hovedet. —

Pavel lyttede. »Det er Snepper, som trækker, . . . det er dem, der piber,« sagde han.

»Hvor trækker de hen?«

»Dérhen, hvor der aldrig skal være Vinter.«

»Ja men er der virkelig ogsaa saadanne Lande?«

»Ja der er.«

»Langt herfra?«

»Ja, langt, langt herfra, ovre paa den anden Side af de varme Have.«

Kostja sukkede, og lagde sig igjen til at sove.

Det var nu allerede over tre Timer, siden jeg havde sluttet mig til Drengene. Maanen var endelig kommet op; men jeg lagde ikke straks Mærke til den, saa lille og smal var den. Den maaneløse Nat var ikke desto mindre usigelig dejlig og majestætisk. Men mange af de Stjerner, som endnu for ganske kort siden stod højt oppe paa Himlen, var allerede

dalet ned mod Jordens mørke Rand; og rundt omkring var det blevet saa stille, saa lydløst stille, som det kun plejer at være henad Morgenstunden til. Alting sov den faste, rolige Morgensøvn. Det duftede ikke længer saa stærkt som før, ... det var, ligesom Luften igjen begyndte at blive fugtig, . . . Sommernætterne er korte! . . . . Drengenes Samtale døde hen, sammen med Baalene; selv Hundene sov; og saavidt jeg kunde skælne i det næppe nok flimrende, svage og utydelige Stjerneskær, laa ogsaa Hestene med bøjede Hoveder . . . Bevidstløsheden sneg sig ind paa mig; den gik over til Søvn.

En frisk Luftbølge strøg hen over mit Ansigt. Jeg slog Øjnene op: det gryede ad Dag. Morgenrøden var endnu ikke blusset frem nogetsteds; men det lysnede op ude i Øst. Alt rundt omkring traadte frem og blev synligt, om end foreløbig kun i utydelige Omrids. Den matgraa Himmel blev lysere, koldere og mere blaa; Stjernerne flakkede endnu en Stund op med blegt Skær, og gik saa ud. Grønsværet blev vaadt; Bladene var overdryssede med smaa Dugperler; hist og her begyndte det at røre sig, der lød Stemmer, og en svag Morgenbrise rejste sig og strejfede og flagrede hen over Jorden. Der gik en næsten umærkelig, men behagelig Kuldegysen gjennem hele min Krop.

Jeg stod rask op og gik hen til Drengene. De laa Allesammen og sov som Sten rundt om de ulmende Baal. Kun Pavel rejste sig over Ende og saa' ufravendt paa mig.

Jeg nikkede til ham, og gav mig saa paa Vej hjem langs den dampende Flod. Jeg havde ikke

gaaet stort mer end en Fjerdingvej, saa vældede det unge, glødende Lys frem; og rundt omkring — over den store, vaade Eng foran mig, over de grønskimrende Bakker og fra Skov til Skov bagved mig, nedad den lange, støvede Vej og ud over Floden, hvis blaalige Vande undséligt tittede frem gjennem den svindende Taage, — gød Lyset fine Strømme, først rosenrøde, saa røde, og endelig gyldent blinkende. . . . Alting fik Liv, vaagnede op, begyndte at synge og at tone; hvorhen jeg end saa', glimrede store Dugdraaber lig straalende Diamanter. Klart og rent, som var ogsaa de blevet tvættet af Morgenens Friskhed, klang Klokketoner over til mig; og Hesteflokken, der havde hvilet ud, kom sprængende forbi, dreven afsted af mine smaa Bekjendte fra før . . . .

Jeg maa desværre tilføje, at Pavel døde endnu samme Aar. Han druknede ikke; han styrtede ned fra en Hest og slog sig ihjel. Desværre! det var en prægtig Dreng!

Kassian fra Krassiva Metsch.

Jeg kom kjørende tilbage fra en Jagtudflugt. Hvert Øjeblik gav det et Hop i Telegaen*); men udmattet, som jeg var, af den skyede Sommerdags Lummervarme (Heden kan som bekjendt om Sommeren være endnu utaaleligere ved skyet end ved fuldstændig klar Himmel, navnlig naar der ikke rører sig en Vind!) fandt jeg mig med bitter Resignation i disse evindelige Stød, gav mig til Pris for det fine, hvide, sviende Støv, som de tørre Hjul uafbrudt hvirvlede ivejret fra den opkjørte Vej, og . . . . blundede ind. Pludselig vaktes imidlertid min Opmærksomhed, ved at min Kusk, som hidtil havde sovet endnu fastere end jeg, blev paafaldende urolig og fik ganske mærkværdig travlt. Han rykkede i Tøjlerne, rutsjede fra den ene Side af Sædet hen til den anden, skyndte paa Hestene, og skottede alt imedens atter og atter hen til Siden. Jeg saa' mig om.

Vi kjørte gjennem en vidtstrakt, oppløjet Slette; lave, ligeledes oppløjede Bakkedrag sænkede sig i lange, bølgeformede Skraaninger ned imod den. Man kunde ikke oversé mer end en Strækning paa højst fem

---

*) Lille russisk Vogn.

Fjerdingvej, og dét var lutter bar Mark; i det Fjerne blev Horisontens næsten lige Linie kun afbrudt af nogle smaa Birkeskoves runde, takkede Toppe. Smalle Fodstier løb ind over Markerne, blev borte i Fordybningerne, snoede sig op over Bankerne. Paa en af disse Stier, der omtrent en fem hundrede Skridt foran os maatte skære Vejen, vi kjørte paa, saa' jeg et Tog bevæge sig langsomt fremad. Det var dét, min Kusk havde faaet Øje paa.

Toget var et Ligtog. Præsten kjørte i Spidsen, Skridt for Skridt, i en Telega, som kun var forspændt med én Hest; Degnen sad ved Siden af ham og holdt Tøjlerne. Bagved Telegaen kom fire Bønder med blottede Hoveder; de bar en Kiste, der var tildækket med et Stykke hvidt Linned. Bagefter Kisten endelig gik to Fruentimmere. Den Enes spinkle, klagende Stemme klang pludselig over til mig; jeg lyttede, . . . hun mumlede i en syngende Tone en eller anden Sørgevise. Den haabløst-klagende Sangs slæbende, ensformige Melodi sitrede bedrøveligt hen over Markerne.

Min Kusk piskede paa Hestene; han vilde se at slippe forbi, før Toget drejede ind paa Vejen: for — det er et slemt Varsel at møde Lig. Det lykkedes ham virkelig ogsaa at komme Ligtoget i Forkøbet; men vi havde ikke kjørt hundrede Skridt til, før vor Telega pludselig fik et voldsomt Stød: det knagede i den, og den var nær væltet. Kusken fik standset Hestene (som var blevet ved at løbe), slog ud med Haanden, og spyttede.

»Hvad er der?« spurgte jeg.

Min Kusk svarede ikke, men stod langsomt af Vognen.

»Hvad er der, Du?«

»Akslen er brækket . . . den er brændt over,« svarede han med mørk Mine, og rykkede i det Samme Rygremmen paa den ene Sidehest saa arrigt hen paa dens Plads, saa Hesten ikke var langt fra at blive revet omkuld; den holdt sig dog paa Benene, prustede, rystede sig med hele Kroppen, og gav sig derpaa roligt til at klø sig med Tænderne etsteds nede under Knæet paa det ene Forben.

Jeg stod af, og stod saa en Stund der paa Vejen fuldstændig betaget af den ubehagelige Fornemmelse: ikke at have Anelse om, hvad der var at stille op. Det højre Hjul havde bøjet sig næsten helt ind under Telegaen og strakte i formelig maalløs Fortvivlelse Navet ivejret.

»Hvad skal vi nu gjøre?« spurgte jeg omsider.

»Det er det dér, som er Skyld i Ulykken!« sagde min Kusk og pegede med Pisken paa Ligtoget, der imidlertid var drejet ind paa Vejen og kom nærmere. »Jeg har lagt Mærke til,« vedblev han, »at det er altid sikkert Varsel om Ulykker, naar man møder Lig . . . Ja det er!«

Og han gav sig igjen til at pine og plage Sidehesten, som nu mærkede, at han var i daarligt Humør og slem at komme tilrette med: den bestemte sig da til at staa ganske stille, og daskede kun af og til beskedent med Halen. Jeg gik rundt om Telegaen, og blev saa igjen staaende og saa' paa Hjulet.

Imidlertid havde Ligtoget indhentet os. Det drejede forsigtigt af fra Vejen, ind paa Grønsværet,

og passerede forbi. Kusken og jeg blottede Hovederne, hilste den Gejstlige og saa' paa dem, der bar. Det kneb for dem at komme frem; deres brede Bryst aandede tungt. Af de to Kvinder, som fulgte bag efter Kisten, var den Ene meget gammel og bleg; over hendes stive, af Sorg fordrejede Træk var der et Udtryk af streng, højtidelig Værdighed; hun gik tavs og stilfærdig, og førte kun af og til den magre Haand op til de smalle, indfaldne Læber. Den Anden, en ung Kone, som i det Højeste kunde være en femogtyve Aar, havde vaade og røde Øjne, og Ansigtet var ophovnet af den voldsomme Graad; medens hun gik forbi os, holdt hun op at mumle sine Klageviser, og skjulte Ansigtet bag sit Ærme . . .

Og saa var Toget passeret forbi: det drejede ind igjen paa Vejen, og den unge Kone istemte atter sin klagende, hjerteskærende Sørgesang. Min Kusk stod længe og saa' efter Ligtoget, som langsomt vaklede afsted, og sagde saa til mig:

»Det er Tømmermanden Martin, de begraver . . . ham fra Riæba.«

»Hvor véd Du dét fra?«

»Jeg kan se det paa Fruentimmerne. Den Gamle er hans Moder, og den Unge . . . . hans Kone.«

»Har han da været syg?«

»Ja, han havde en hidsig Feber . . . Forvalteren sendte iforgaars Bud efter Doktoren, men de traf ham ikke hjemme! . . . . Han slog jo nok engang imellem til Skaglerne, gjorde han, men han var ellers en dygtig Tømmermand! Se bare, hvor Konen græmmer sig! . . . . Naa ja . . . . der er naturligvis altid

godt Køb paa Fruentimmer-Taarer, . . . de er allesammen af samme Tønde . . . ja de er!«

Han bukkede sig ned, krøb under Tøjlen paa Haandhesten midt ind mellem Forspandet, og tog fat med begge Hænder i Kompten.

»Men sig mig, hvad skal vi gjøre ved dette her?« spurgte jeg.

Min Kusk stemmede Knæet mod Stanghestens Skulder, ruskede et Par Gange i Kompten, skubbede Rygpuden tilrette, krøb igjen frem under Tøjlen paa Sidehesten, hvem han i Forbigaaende gav et Puf i Næseborene, gik saa hen til Hjulet, saa' paa det, og halede, medens han stadig blev ved at se paa det, en lille Birkebarks Daase frem under Skødet paa sin Kaftan. Han trak langsomt Laaget af med den lille Strop, der sad, stak langsomt to af sine tykke Fingre ned i Daasen (de kunde næsten ikke være der), æltede og pressede en Pris sammen, lavede allerede paa Forhaand Næsen ganske krum, snuste langsomt og saadan, saa han indsugede hver Pris med en stærk Indaanding, — og sank derpaa hen i dyb Eftertanke og blinkede og plirede krampagtigt, medens Øjnene løb i Vand paa ham.

»Naa?« sagde jeg endelig.

Han puttede forsigtigt Snustobaksdaasen i Lommen, skubbede (blot ved at ryste paa Hovedet og uden at tage Hænderne til Hjælp) Hatten helt ned i Panden, — og krøb saa tankefuldt op paa Agebrædtet.

»Men hvor vil Du hen?« spurgte jeg forbavset.

»Vær saa god at sidde op!« svarede han roligt, og tog Tøjlerne.

»Hvor tror Du, vi kan kjøre saadan?«

»Det gaar nok.«

»Og Akslen?«

»Sid De bare op!«

»Ja men Akslen er jo brækket! . . .«

»Ja vel er den brækket; men vi kan sagtens altid lunte os frem til næste Bondeby, . . . det vil sige, naturligvis i Skridtgang. Der ligger en Bondeby her straks til Højre bagved Skoven, . . . vi kalder den Judino.«

»Og Du tror, vi kan slippe hen til den?«

Min Kusk værdigede mig ikke et Svar.

»Jeg vil heller gaa det Stykke Vej,« sagde jeg.

»Ja som De synes! . . .«

Han smeldede med Pisken, og Hestene satte sig i Bevægelse. Vi naaede virkelig ogsaa hen til Landsbyen, og dét uagtet det højre Forhjul havde ondt ved at hænge fast og drejede sig paa en højst besynderlig Maade. Oppe paa en Bakke var det nær gaaet af; men min Kusk skældte forbitret løs paa det, — og vi slap lykkelig og vel ned.

Den lille Landsby Judino bestod af seks smaa, lave Hytter, som allerede begyndte at hælde, skøndt det var ikke ret længe siden, de blev byggede; der var ikke Gjærde om alle Gaardene. Vi mødte ikke et eneste levende Væsen, da vi kom kjørende, ja saa' ikke engang Saameget som en Høne; kun en sort, korthalet Hund fo'r, da den hørte os komme, op af et fuldstændig tørt Vandtrug, som formodenlig Tørsten havde drevet den ned i, og styrtede saa, uden at gjø af os, ind ad en Port.

Jeg gik ind i den nærmeste Hytte, lukkede Forstudøren op, og kaldte paa Folkene. Ingen

svarede. Jeg kaldte igjen: saa lød der en sulten Miaven omme bag den anden Dør. Jeg stødte den op med Foden, — og en mager Kat pilte forbi mig: dens grønne Øjne funklede i Mørket. Jeg stak Hovedet ind i Stuen og saa' mig om: der var tomt og mørkt derinde, og der lugtede af Røg. Saa gik jeg ud i Gaarden; men dér var heller Ingen. En Kalv stod og brølte inde i et Aflukke, . . . en halt graa And vraltede afvejen for mig. — — Jeg gik ind i Hytten ved Siden af: dér var heller ikke en Sjæl. Saa gik jeg ogsaa dér ud i Gaarden . . .

Lige midt ude i den solbeskinnede Gaard og i den allerværste Hede laa hvad der forekom mig at være en Dreng og sov; han laa med Ansigtet nedad og havde trukket sin Kittel op over Hovedet. Nogle faa Skridt fra ham, henne under et fremspringende Straatag, stod der en ussel lille Vogn, og ved Siden af den en afmagret Hest med elendigt og slidt Seletøj; Solskinnet, som i spredte Straaler trængte ned gjennem de smalle Revner i det brøstfældige Tag, tegnede lyse, spillende Pletter paa Hestens langhaarede, rødspættede Skind. Oppe i deres Rede endelig, paa Toppen af en høj Stang, sad et Par Stærer og sladrede, og stirrede fra deres luftige Bolig med rolig Nysgjerrighed ned paa mig . . Jeg gik hen til den Sovende, og søgte at vække ham.

Han løftede Hovedet, fik Øje paa mig, og var i et Nu paa Benene.

»Hvad? Hvad er det? Hvad vil De?« mumlede han søvndrukken.

Jeg kunde ikke straks svare, i den Grad forbavsede hans Udseende mig. Forestil Dem en Dværg,

der vel kunde være en halvtredsindstyve Aar, med et lille, brunt, indskrumpet Ansigt, spids Næse, et Par brune Øjne, som næsten ikke var til at se, og et tykt, sort, krøllet Haar, der bredte sig ud over det usle lille Hoved ligesom Hatten paa en Svamp. Hele Personen saa' meget mager og indfalden ud; og det er umuligt at beskrive med Ord, hvor besynderligt og usædvanligt hans Blik var.

»Hvad vil De?« spurgte han endnu en Gang.

Jeg forklarede ham, hvordan Sagerne stod; han hørte efter, blinkede langsomt og havde ikke Øjnene borte fra mig.

»Kunde vi altsaa ikke faa en anden Aksel?« saadan sluttede jeg. »Jeg vil med Fornøjelse betale den.«

»Men hvem er Du? En Jægersmand? hvad?« spurgte han, og mønstrede mig fra Top til Taa.

»Ja, jeg er Jæger.«

»Saa Du gaar omkring og skyder Himlens Fugle og Skovens Dyr? . . . Er det ikke syndigt at dræbe Guds kjære Fugle og udgyde uskyldigt Blod?«

Den besynderlige Gamle trak stærkt paa Ordene, naar han talte. Endog Stemmeklangen lød højst besynderlig: den var meget indsmigrende og ungdommelig og næsten kvindelig blød.

»Jeg har ingen Vognaksel!« sagde han saa efter en lille Pavse. »Den dérhenne duer ikke,« tilføjede han og pegede paa sin lille Vogn; »for Du har sagtens en stor Telega?«

»Men kan man da ikke opdrive en Aksel et andet Sted her i Landsbyen?«

»Pyh, det var ogsaa Noget at kalde en Lands-

by! . . . Nej, her er Ingen, som har en Vognaksel, . . . og der er heller Ingen hjemme: de er Allesammen paa Arbejde. Gaa Du bare din Vej!« tilføjede han og lagde sig ned igjen.

Jeg havde slet ikke ventet mig den Slutning.

»Hør, Gamle!« sagde jeg og klappede ham paa Skulderen, »gjør mig nu den Tjeneste at hjælpe mig!«

»Gaa din Vej i Guds Navn! Jeg er træt, jeg har været inde i Byen!« sagde han og trak Kitlen op over Hovedet.

»Vær nu skikkelig og gjør mig den Tjeneste!« vedblev jeg. »Jeg . . . jeg skal betale Dig . . .«

»Jeg trænger ikke til dine Penge.«

»Naar jeg nu beder Dig, Gamle! . . .«

Han rejste sig over Ende, satte sig, og lagde de magre Ben overkors.

»Naa, lad gaa, jeg skal vise Dig Vej over til Lysningen, ... der har nogle Købmænd — gid Herren straffe dem! — købt al vor Skov . . . . De hugger vor Skov om, og har bygget sig et Kontor derovre, — gid Herren straffe dem! . . . . Der kan Du saa bestille Dig en Aksel eller købe Dig en færdig.«

»Bravo!« udbrød jeg fornøjet, »det er jo fortræffeligt! . . . Men kom saa! . . .«

»En god Egetræs Aksel,« vedblev han, uden at røre sig af Pletten.

»Er der langt til Lysningen?«

»Omtrent en tre Verster.«

»Naa, men saa kan vi jo kjøre derover paa din Vogn?«

»Nej, det gaar ikke . . .«

»Jo vist saa, kom nu,« sagde jeg, »kom nu, Gamle! Min Kusk staar og venter herude paa Vejen.«

Den Gamle rejste sig misfornøjet, og gik med ud paa Vejen. — Min Kusk var i meget daarligt Humør: han havde villet vande Hestene, og saa var der nok en Brønd, men kun med meget lidt Vand i, og det Vand, der var, smagte utilladelig daarligt; og som Kuskene plejer at sige: godt Vand er det Vigtigste af det Altsammen! . . . Da han fik Øje paa den Gamle, fortrak hans Ansigt sig dog til et Smil, og han nikkede til ham og sagde:

»Hvad? Kassianuschka! . . . Naa, hvordan staar det sig?«

»Ak ja, hvordan staar det sig, Jerofej? Ak Du Retfærdige!« svarede Kassian i en klynkende Tone.

Jeg fortalte min Kusk, hvad den Gamle havde foreslaaet; Jerofej erklærede sig enig med ham, og kjørte ind i Gaarden. Medens saa han geskæftigt spændte Hestene fra, stod den Gamle og lænede sig med Skulderen op til Porten, og skævede mismodigt dels hen paa ham og dels hen paa mig. Han lod til at være blevet noget forbløffet, og det forekom mig, jeg kunde mærke, at vor uventede Ankomst ikke just glædede ham.

»Naa saa de har ogsaa flyttet Dig herud?« spurgte Jerofej, og tog Kompten af.

»Ja!«

»Hm!« mumlede min Kusk mellem Tænderne. »Naa, og Tømmermanden Martin! . . . Du kjendte jo nok Martin? Martin fra Riæba?«

»Ja vel.«

»Han er død. Vi har lige set ham blive begravet.«

Det gav et Sæt i hele Kassians Krop. — »Er han død?« spurgte han og bøjede Hovedet.

»Ja han er. Hvorfor saa' Du ikke ogsaa at faa hjulpet ham? Du giver Dig jo dog af med at kurere, efter hvad man siger. Du er nok saadan en Slags Doktor, ikke sandt?«

Min Kusk gjorde sig aabenbart lystig over den Gamle, og haanede ham.

»Er det din Telega, dér staar?« tilføjede han, og pegede med et Skuldertræk hen paa den.

»Ja.«

»Hum, det var saamænd ogsaa en Telega!« sagde han, og rykkede i Vognstangs-Gaflen, saa han nær havde væltet Vognen: »det maa man sige, den er skam kjøn! Hvordan vil Du bære Dig ad med at kjøre os over til Lysningen? Du kan ikke spænde en af vore Heste i den Gaffel — for det er store Dyr, skal jeg sige Dig, — og det dér er jo ikke Andet end en Stump af en Vogn!«

»Ja, saa véd jeg ikke, hvad I vil kjøre paa, undtagen I maaske vil spænde det lille Dyr, dér staar, for Vognen?« sagde den Gamle og sukkede.

»Den dér?« faldt Jerofej ind, og gik hen til Kassians Øg, og puffede det haanligt i Halsen med højre Haands Langefinger. »Der skal man se,« tilføjede han bebrejdende: »er den Rakkertamp nu ikke falden i Søvn!«

Jeg bad Jerofej blot skynde sig at spænde den lille Hest for. Jeg havde virkelig Lyst til selv at kjøre med Kassian over til Lysningen, eftersom jeg

vidste, at man tidt kunde træffe Tjurer derovre. Da der var spændt for, og jeg med samt min Hund, saa godt det nu lod sig gjøre, havde taget Plads paa den knudrede Birkebarks-Vognbund, ligesom ogsaa Kassian — rullet sammen til et Nøgle, og stadig med det samme tungsindige Udtryk i Ansigtet — havde faaet sat sig tilrette paa det lille Brædt foran, ... traadte Jerofej hen til mig og hviskede hemmelighedsfuldt:

»Det er meget rigtigt af Dem, Fa'erlil, at De selv tager med. For han dér er jo saadan . . . . forstyrret, . . . er han, . . . de har da ogsaa givet ham Øgenavnet »Loppen«. Jeg kan bare ikke begribe, hvordan De har kunnet komme overens med ham! . . .«

Jeg vilde til at svare, at Kassian hidtil havde gjort Indtryk af at være meget fornuftig. Men Jerofej lod mig ikke komme til Orde, og skyndte sig at fortsætte i samme Tone som før:

»Pas nu bare paa, at han kjører Dem til det rigtige Sted, og vælg saa selv Akslen; tag kun en rigtig stor og stærk en! . . . Naa, Loppe,« tilføjede han højt, »har Du noget Brød inde i Huset?«

»Du kan se efter, maaske Du saa finder noget,« svarede Kassian. Han rykkede i Tøjlerne, og vi kjørte.

Hans lille Hest løb, til min ikke ringe Forbavselse, meget ordenligt.

Kassian tav haardnakket undervejs, og svarede kun uvilligt og med Enstavelsesord paa alle mine Spørgsmaal. — Vi kom i en Fart over til Lysningen, og fandt ogsaa Kontoret, en høj Hytte, der laa en-

somt ved en lille Kløft; Kløften var foreløbig blevet inddæmmet og forvandlet til en Dam. I Kontoret traf jeg to unge Handelsbetjente; de havde snehvide Tænder og et Par venlige Øjne, smilte skælmsk og talte flydende og indsmigrende. Jeg købte en Aksel af dem, og gik saa tilbage til Lysningen. Jeg havde tænkt, at Kassian vilde blive ved Hesten og vente paa mig; men han fulgte med:

»Nu vil Du vel ud at skyde Smaafuglene, ikke sandt?« spurgte han.

»Jo, hvis der er nogle.«

»Jeg gaar med, . . . maa jeg?«

»Ja naturlig, naturlig!«

Vi gik. Der var hugget ud i godt og vel en halv Fjerdingvejs Omkreds. Jeg maa tilstaa, at jeg saa' mere paa Kassian end efter min Hund. Han havde ikke for Intet faaet Øgenavnet »Loppe«. Hans sorte, blottede Hoved (det tykke Haar kunde forresten godt erstatte hvad Hue det skulde være) forsvandt det ene Øjeblik i Buskadset, og dukkede saa det næste atter op et Stykke længere borte. Han gik ualmindelig hurtigt, hoppede, naar han gik, bukkede sig hvert Minut for at plukke alle mulige Slags Urter, som han saa puttede ind paa Brystet, mumlede i Et væk mellem Tænderne, og skottede alt imedens — med et højst besynderligt, mistroisk Blik — om efter mig og min Hund.

I lavt Buskads og paa side Steder opholder der sig hyppigt smaa, graa Fugle, som uafladelig flagrer fra Busk til Busk og piber og piber og dukker ned og op, medens de flyver. Kassian drillede Fuglene ved at efterabe deres Stemmer. En ung Vagtel fløj

snerrende op lige for hans Fødder, — han snerrede efter den; en Lærke kom, med sitrende Vingeslag og trilrende sin Sang, farende ned over hans Hoved, — han trilrede med. Men til mig talte han ikke et Ord.

Vejret var dejligt, endnu smukkere end tidligere paa Dagen; men det blev ved at være lummervarmt. Smaa Skyer svævede hist og her oppe paa den klare Himmel; de var hvidgule som Foraars-Sne, flade og aflange som udspændte Sejl. Deres takkede Rande var dunede og lette som Bomuld og skiftede idelig Form, langsomt, men dog tydeligt; de ligesom dunstede bort, disse smaa Skyer, og kastede ingen Skygge.

Jeg strejfede længe, sammen med Kassian, om i Lysningerne. Unge Skud, der endnu ikke var blevet en Alen høje, omgav med deres tynde, glatte Kviste de lave Træstubbe, som var ganske vejrslagne og sorte; runde, svampede Udvækster med graa Rande — den Slags Udvækster, man faar Fyrsvamp af, — havde klistret sig fast til Træstubbene; og Svampe voksede i Hobetal overalt. Hist og her krøb nogle Jordbærplanter hen over Stubbenes øverste Flade. Vore Fødder vikledes hvert Øjeblik ind i det lange Græs, som var helt tørret af Solens brændende Straaler. Rundt omkring glittrede Træernes unge, rødlige Blade En imøde med skarp Metalglans. Skovbunden var som oversaaet med Blomster. Overalt tittede Muse-Vikkens mørkeblaa Klaser, Ranunklens gyldne Kronblade og halvt violette, halvt gule Stedmodersblomster frem; hist og her — henne ved forladte Veje, hvor Hjulsporene antydedes af

Strimer fint, rødligt Græs, — stod store Stabler kløvet Brænde, som ligeledes var blevet mørkegraat af Vind og Vejr; Favnene kastede svage Skygger i Form af uregelmæssige Firkanter, . . . anden Skygge fandtes intetsteds.

En sagte Vind rejste sig nu og da, og lagde sig igjen: lige med Et vifter den En legende henover Ansigtet . . . Alt rundt omkring giver sig nok saa lystigt til at suse, nikke og bevæge sig, og Bregnernes bøjelige Vifter vugger gratiøst, — men næppe har man begyndt at glæde sig over det svage Vindpust, før det igjen dør hen, og Alt bliver stille som tilforn. Kun Græshopperne pipper formelig rasende i Kor, . . . og denne skarpe, uafbrudte, ensformige Lyd trætter. Den passer godt til Middagstidens trykkende Solhede; man kunde næsten fristes til at tro, at Varmen havde avlet den og lokket den frem af den gjennemhedede Jord.

Vi stødte ikke paa en eneste Kæde, og kom endelig hen til nogle andre Lysninger. Dér laa endel fornylig fældede Espetræer melankolsk paa Jorden og kvalte ved deres Vægt det unge Græs og det lave Buskads. Paa nogle af Stammerne var Bladene endnu grønne, men dog visnede, og hang livløst paa de stille Grene; paa andre var de allerede tørret helt hen og skrumpet sammen. Fra de friske, gyldent-hvide Spaaner, som laa bunket op rundt om de endnu saftfyldte Træstubbe, kom der en ganske ejendommelig og særdeles behagelig bitter Duft. Længere borte fra, inde fra Skovtykningen, lød dumpe Øksehug, og nu og da sænkede sig stille og højtideligt — som

om det bøjede sig dybt med udbredte Arme — et løvrigt Træ.

Det varede længe, før jeg stødte paa noget Vildt; men endelig fløj en Vagtel op fra et Egebuskads, som var helt gjennemfiltret med Malurt. Jeg trykkede af; Vagtlen slog en Kulbøtte i Luften og faldt ned. Da Kassian hørte Skuddet, holdt han i en Fart Haanden op for Øjnene, og rørte sig ikke, før jeg igjen havde faaet ladt min Bøsse og havde taget Vagtlen op. Dengang jeg saa gik videre, kom han hen til Stedet, hvor Fuglen var falden, bukkede sig ned over Græsset, hvor der hang nogle Bloddraaber, rystede paa Hovedet, og saa' ængstligt efter mig . . . . Jeg kunde høre, han mumlede mellem Tænderne: »Det er syndigt! Ak, det er syndigt!«

Varmen tvang os endelig til at søge ind i Skoven. Jeg kastede mig ned i Græsset under en høj Nøddebusk, som en ung, slank Ahorn sirligt skyggede over med sine fine Grene. Kassian satte sig paa den tykke Ende af et omhugget Birketræ. Jeg saa' paa ham. Bladene vuggede sagte op og ned, — deres flygtige Skygger gled hen over hans magre Krop, som kun var nødtørftigt indhyllet i en mørk Kittel, og over hans lille Ansigt. Han blev ved at sidde med bøjet Hoved. Træt og kjed af hans evindelige Tavshed lagde jeg mig, saa lang jeg var, paa Ryggen, og laa saa og saa' paa, hvordan Løvet aftegnede sig tydeligt mod Baggrunden, den klare Himmel, og viftede sagte og usikkert frem og tilbage.

Hvor det dog er en behagelig Beskæftigelse,

at ligge saadan paa Ryggen langt inde i Skoven og se ivejret! Det er, som saa' I ind i et uendeligt Hav, der udbreder sig rundt om Eder, og som om Træerne ikke skød op fra Jorden, men snarere, lig kæmpemæssige Planterødder, faldt ned og sænkede sig lodret gjennem de krystalklare Bølger. Bladene skimrer det ene Øjeblik i gjennemsigtig Smaragdfarve, og fortætter sig det næste til et fløjlsagtigt, næsten sort Grønt. Etsteds langt, langt borte, ude i den yderste Spids af en tynd lille Gren, aftegner et enkelt Blad sig ubevægeligt mod en blaa Plet af den gjennemsigtige Himmel, og ved Siden af vugger et andet sig; dets Vuggen bringer En til at tænke paa en Fiskefinnes Spillen: for den ser ud, som den er vilkaarlig og ikke frembragt af Vinden . . . Lig fortryllede Øer under Vandet kommer runde, hvide Smaaskyer langsomt svømmende og drager forbi, . . . og pludselig bevæger hele dette Hav, denne lysende Luft sig: alle disse Grene og Blade, som er dyppede i Purpur, begynder at røre sig og at dirre i flygtig Glans, og der lyder en frisk, livlig Susen, som minder En om den uafbrudte Plasken, naar Bølgerne skyller op over Sandet paa Strandbredden . . .

Og I ligger ganske stille og ser og ser, — og det er ikke til at beskrive med Ord, saa sødt og stille det bliver i Eders Hjerte. I ligger og ser ivejret, — og dette dybe, rene Azurblaa lokker frem paa Eders Læber et Smil, der er uskyldigt som selve Himmelblaaet. Lig Skyfnuggene ovenover Eder, og sammen med dem, glider langsomt en lang Række lykkelige Erindringer gjennem Eders Sjæl; og det er Eder, som om Eders Blik trængte

bestandig dybere og dybere — og drog Eder selv med — ind i hint stille, lysende Rum: og det er helt umuligt at rive sig løs fra dette Høje, Dybe . . . .

»Herre! hør, Herre!« sagde pludselig Kassian med sin velklingende Stemme.

Jeg rejste mig forbavset over Ende; hidtil havde han næppe nok villet svare paa mine Spørgsmaal, og nu gav han sig selv til at tale til mig!

»Hvad vil Du?« spurgte jeg.

»Hvorfor skød Du egenlig den lille Fugl?« begyndte han, og saa' mig lige i Ansigtet.

»Hvorfor jeg skød den? . . . Vagtler er . . . Vildt; man spiser dem.«

»Nej, dét var ikke Grunden, Herre! . . . . Du skød den for din Fornøjelses Skyld!«

»Men Du spiser jo selv f. Eks. baade Høns og Gæs?«

»Ja, de Fugle har Gud nu engang bestemt for Menneskene; men Vagtlen — den er en fri Skovfugl. Og ikke blot den: nej, der er en Mængde, det Samme gjælder om. Der lever en Mængde Dyr i Skov og paa Mark og i Floder og Moser og paa Enge, der er Dyr baade i det Høje og det Dybe, som det er syndigt at dræbe; lad dem have Lov at leve paa Jorden det Spand af Tid, der er tilmaalt dem! Mennesket er der anvist anden Føde! Der er først den dejlige Guds Gave: Brød af Korn; og saa har Mennesket havt Himlens Vand og Husdyrene — allerede fra Patriarkernes Tid.«

Jeg saa' forundret paa Kassian. Han talte frit og flydende og ledte ikke efter Ord; der var en

stille Begejstring og beskeden Værdighed over ham, — nu og da lukkede han Øjnene.

»Efter din Mening maa det altsaa ogsaa være syndigt at dræbe en Fisk?« bemærkede jeg.

»Fisken har koldt Blod,« svarede han med Overbevisningens Styrke: »den er et stumt Dyr. Den kjender hverken til Frygt eller Glæde, den er bevidstløs. Fisken føler ikke, . . . den har ikke levende Blod i sig . . . — Blodet,« vedblev han efter en lang Pavse, »ser ikke Guds kjære Sol, det er helligt og skjuler sig for Lyset, ... derfor er det en stor Synd at bringe det frem for Dagens Lys! . . . . Ja, det er en stor Synd, en forfærdelig Gjerning!«

Han sukkede og bøjede Hovedet. Jeg maa tilstaa, at jeg stirrede i maalløs Forbavselse paa min besynderlige Gamle. Hans Tale lignede slet ikke en Bondes: saadan taler Almuen ikke, og heller ikke dens Talekunstnere. Dette saa overvejede, højtidelige, forunderlige Sprog — aldrig i mit Liv havde jeg hørt noget Lignende!

»Sig mig engang, Kassian,« begyndte jeg, og havde ikke Øjnene borte fra hans Ansigt, der nu var overtrukket med en svag Rødme, »hvad Haandværk driver Du egenlig?«

Han svarede ikke straks paa mit Spørgsmaal; hans Blik flakkede et Øjeblik usikkert om.

»Jeg lever, som Gud Herren befaler, man skal,« sagde han endelig, »men . . . jeg driver ikke noget Haandværk. Allerede som Barn var jeg meget enfoldig; jeg arbejder, saalænge Kræfterne slaar til, — men jeg er en daarlig Arbejder . . . Hvad skal jeg

gjøre! Helbredet er snavs, og jeg har heller intet Haandelag . . . Om Foraaret fanger jeg Nattergale «

»Fanger Du Nattergale? . . . Men Du sagde jo selv, at man maa aldrig forgribe sig hverken paa Skovens og Markens eller paa nogensomhelst anden Slags Dyr?«

»Nej, dræbe dem maa man ikke, det er sandt; Døden faar nok Sine, uden at vi behøver at hjælpe den. Se f. Eks. til Martin, Tømmermanden: der levede han, og levede ikke ret længe, og døde saa; og nu gaar Konen og græmmer sig ihjel over Manden og de smaa Børn, ... nej! imod Døden kan hverken Menneske eller Dyr stille Noget op med List. Døden løber ikke, og alligevel kan man ikke undløbe fra den, . . . men man skal ikke hjælpe den! Jeg slaar ikke Nattergalene ihjel — nej, Gud fri og bevare mig for dét! Jeg fanger dem ikke for at pine eller ødelægge dem, men til Trøst og Glæde for Menneskene.«

»Du gaar vel til Kursk og fanger Nattergale?«

»Ja, jeg gaar til Kursk, og ogsaa længere bort, ligesom det kan træffe sig. Jeg ligger om Natten i Moser og Skove eller ude paa den vildene Mark og paa øde Steder: dér svirrer Snepperne, og Harerne skriger, og Vildænderne rabber. Om Aftenen passer jeg paa, om Morgenen lytter jeg, . . . naar det gryr ad Dag, stiller jeg mine Næt op i Buskene . . . . Saa slaar tidt og mange Gange en Nattergal saa klagende, saa velsignet klagende, saa det formelig gjør En ganske ondt!«

»Naa, og saa sælger Du dem?«

»Jeg giver dem til skikkelige Folk.«

»Men hvad forslaar Du ellers Tiden med?«

»Hvad jeg forslaar den med?«

»Ja jeg mener, hvad tager Du Dig for?«

Den Gamle tav lidt. — »Jeg tager mig egenlig Ingenting for . . . Jeg er en daarlig Arbejder. Men jeg kan da baade læse og skrive.«

»Kan Du læse og skrive?«

»Ja jeg kan. Gud og gode Mennesker har hjulpet mig dertil.«

»Har Du Familie?«

»Nej . . . jeg staar ene her i Livet.«

»Hvordan dét? . . . Er din Familie død?«

»Nej, . . . jeg har aldrig været saa lykkelig at have nogen Familie. Det ligger Altsammen i Guds Haand; vi vandrer jo Alle, Saamange vi er, under Herrens Beskyttelse. Men retfærdig maa Mennesket være, ... det vil sige Gud velbehageligt; det er dét, det kommer an paa!«

»Har Du da slet ingen Slægtninge?«

»Jo . . . jeg har . . . saadan . . .«

Den Gamle blev forlegen.

»Sig mig engang,« begyndte jeg igjen, »jeg synes, min Kusk spurgte Dig om, hvorfor Du ikke havde kureret Martin? Forstaar Du Dig ogsaa paa at doktorere?«

»Din Kusk er en retfærdig Mand,« svarede Kassian tankefuldt, »men han er heller ikke fri for Synd. Han siger, jeg kan doktorere, . . . ak ja, det var nok ogsaa En at kalde Doktor! . . . Og hvem kan i det Hele taget kurere Folk? Det ligger Altsammen i Guds Haand. Men der er . . . . der er Urter, ja, og Blomster, som dog altid kan hjælpe

en lille Smule. Der er f. Eks. Tvetand, ... den har Mennesket godt af; og saa er der ogsaa Vejbred, . . . dem er det ingen Skam at tale om: de er ikke Spor af mistænkelige, ... det er rigtige Guds Urter! Men andre Urter forholder det sig jo rigtignok anderledes med: de hjælper ogsaa nok, — men det er en syndig Hjælp; ja bare dét at tale om dem er syndigt, . . . det skulde da være, naar man beder, ... for der er jo den Slags Ord i Bønnen, ... og Den, som tror, skal blive salig!« tilføjede han dæmpet.

»Saa gav Du ikke Martin noget ind?« spurgte jeg.

»Jeg fik det for sent at vide,« svarede den Gamle. »Men forresten faar jo Enhver af os den Skæbne, der er ham bestemt fra Fødslen af! Tømmermanden Martin skulde nu engang ikke leve længer her paa Jorden; det var ikke hans blivende Sted, . . . det er baade vist og sandt. Nej, dét Menneske, der ikke skal leve længer her i Verden, ham varmer heller ikke den kære Sol, saadan som den gjør ved En af os Andre, og Brødet gjør ham ikke godt, — det er, ligesom Alting kaldte ham herfra, . . . ja det er saa! Gud være hans Sjæl naadig!«

»Er det længe siden, Du blev flyttet hértil?« spurgte jeg efter en lille Pavse.

Kassian fo'r sammen. — »Nej det er ikke, det kan vel være en fire Aar siden. Under den gamle Herremand fik vi allesammen Lov at bo i vort fædrene Hus og Hjem. Men saa var det, Formynderskabet flyttede os hérover. Vor gamle Herremand var en from og gudhengiven Sjæl, — Herren se i Naade til ham og skænke ham det

evige Himmerig! — Naa, men Formynderskabet maa jo sagtens have baaret sig rigtigt ad; det skulde nu vel engang saadan være!«

»Hvor boede I da tidligere?«

»Vi er fra Bredderne af Krassiva-Metsch.«

»Er det langt herfra?«

»Det kan vel være en hundrede Verster, tænker jeg.«

»Naa, og var dér nu bedre?«

»Bedre . . . bedre! Egnen, hvor vi hørte hjemme, er mere vidtstrakt, og der er fuldt op med Vand, og . . . det var vor Rede; hér er der saa snævert og tørt, . . . hér er vi Forældreløse. Naar man derhjemme hos os, ved Bredderne af vor Flod, gaar op paa en Banke og kommer helt derop, ... ja Du gode Gud! saadan en Udsigt man saa har! Dér er en Flod og Skov og Enge; og dérhenne ligger der en Kirke, og saa igjen Enge. Man kan se langt, langt ind i Landet, . . . ja det var sandelig en ren Fryd, saa langt man kunde se! Hér er jo rigtignok Jorden bedre: Lerjord, rigtig god Lerjord med Muldjord iblandt, siger Bønderne; men jeg for min Del finder jo nok allevegne den Smule Brød, jeg behøver!«

»Sig mig ganske ærligt, Gamle: Du havde vel megen Lyst til en Gang igjen at se dit Hjem?«

»Ja, jeg havde nok Lyst til at se det igjen; men forresten er der godt at være overalt. Jeg staar jo ene her i Livet, og er saadan' et uroligt Menneske! Naa og . . . hvad har man saa ogsaa for at sidde hjemme og kukkelure altid? Naar man saadan gaar og gaar,« vedblev han og hævede

Stemmen, »saa bliver man formelig lettere om Hjertet. Den kære Sol skinner ned paa En, man er tydeligere for Guds Øje, og har meget nemmere ved at synge. Lige paa éngang ser Du, der vokser en lille Urt; Du lægger Mærke til den og plukker den. Og dér flyder f. Eks. noget Vand . . . Kildevand! . . . . helligt Vand! helligt! Du ser det og drikker af det. Og Smaafuglene synger oppe under Himlen! . . . Déromme bagved Kursk begynder saa Stepperne; ak ja de Stepper! de dejlige Stepper! de er en ren Guds Velsignelse og til idel Fryd og Glæde for Menneskene! Ja, rigtig en Guds Velsignelse! Og de strækker sig, efter hvad Folk siger, lige til de varme Have, hvor den sødttonende Fugl Gamajun lever, og Bladene aldrig falder af Træerne, hverken Høst eller Vinter, og hvor der vokser Guldæbler paa Grene af Sølv, og hvert eneste Menneske har fuldt op og lever i Frygt og Herrens Formaning . . . . Dér vilde jeg nok gjerne have været hen! . . . Men jeg har forresten været langt omkring! Jeg har været i Romion og i Simbirsk, den berømte By, og ovenikøbet i Moskva med de gyldne Valmueho'der (Kupler), og jeg har været ved Oka, Ernærersken, og ved den lille Kylling Zna og ved Moder Volga, og jeg har set mange Mennesker og gode Kristne og været i retskafne Byer . . . Men dérhen var jeg gjerne gaaet . . . paa staaende Fod, . . . saameget mer som . . . ikke blot jeg syndige Menneske . . . . men mange andre gode Kristne i Bastsko strejfer om i Verden og søger Sandheden, ... ja de gjør! Og hvad har man ogsaa for at sidde hjemme, siger jeg?

Der er ingen Retfærdighed i Mennesket . . . . dét er Sagen! . . .«

De sidste Ord udtalte Kassian overordenlig hurtigt og utydeligt; saa sagde han endnu noget, som jeg ikke kunde høre hvad var, og der kom i hans Ansigt et besynderligt Udtryk, som uvilkaarlig bragte mig til atter at tænke paa Ordet »forstyrret«. Han bøjede Hovedet, hostede, og lod endelig til at komme til sig selv.

»Den kære Sol!« mumlede han, »den er dog en Guds Velsignelse! Hvor den gjør godt herude i Skoven!«

Han trak paa Skuldrene, tav igjen, saa' sig adspredt om, og gav sig til at nynne halvhøjt. Jeg kunde ikke skælne alle Ordene i hans langtrukne Foredrag; jeg hørte kun følgende:

»Og mit Navn er Kassian,
Og de kalder mig »Loppe«.«

»Ja saa!« tænkte jeg, »han digter! . . .«

Pludselig fo'r han op, tav, og stirrede ufravendt ind i Skovtykningen. Jeg saa' mig om, og fik Øje paa en lille Bondepige, der vel kunde være en otte Aar; hun var i en blaa Sarafan*), havde et rudret Tørklæde om Hovedet, og holdt i de solbrændte, bare smaa Hænder en lille Kurv, der var flettet af Træbark. Hun havde aabenbart slet ikke ventet at træffe os her, men var (som man plejer at sige) stødt paa os; hun blev staaende, saa stiv som en Pind, inde mellem noget grønt

*) De russiske Bondekoners Kjoler.

Nøddekrat paa en lille overskygget Græsplet, og stirrede ængstligt paa mig med sine sorte Øjne. Jeg fik næppe nok Tid til at se nærmere paa hende, — saa havde hun allerede gjemt sig omme bag et Træ.

»Annuschka! Annuschka! kom kun herhen, Du skal ikke være bange!« kaldte den Gamle venligt.

»Jeg er bange!« svarede en spæd Stemme.

»Det skal Du ikke være! Du skal ikke være bange! Kom nu hen til mig!«

Annuschka forlod stiltiende sit Skjul, gik langsomt rundt om Træet — man kunde næsten ikke høre hendes Barnetrin paa det bløde Grønsvær, — og kom ud fra Tykningen, helt hen ved Siden af den Gamle.

Pigebarnet var ikke otte Aar — som jeg først havde troet, fordi hun var saa lille og spinkel, — men tretten eller fjorten. Hele hendes Figur var mager og spæd, sirlig og smidig, og hendes kønne lille Ansigt lignede i en paafaldende Grad Kassians, skøndt han paa ingen mulig Maade var smuk. Det var de samme skarpe Træk, det samme besynderlige, paa éngang listige og fortrolige, eftertænksomme og gjennemtrængende Blik, endelig de samme Bevægelser . . . Kassian saa' opmærksomt paa hende; hun vendte Siden til ham.

»Har Du været ude at samle Svampe?« spurgte han.

»Ja jeg har,« svarede hun med et ængstligt Smil.

»Naa, og har Du faaet mange?«

»Ja.« (Hun saa' flygtigt op paa ham og smilte igjen.)

»Ogsaa hvide Svampe?«

»Ja, ogsaa hvide.«

»Lad mig se, lad mig se . . .!«

Hun lod den lille Kurv glide ned fra Armen, og løftede det store Skræppeblad halvt op, som hun havde bredt ud over Svampene.

»Ej, ej!« sagde Kassian og bøjede sig ned over Kurven, »det var jo nogle prægtige Svampe! Det var ret, Annuschka!«

»Er det din Datter, Kassian?« spurgte jeg. (Der fo'r en svag Rødme op i Annuschkas Ansigt.)

»Nej, det er kun en Slægtning af mig,« svarede Kassian med kunstlet Ligegyldighed. — »Ja gaa saa kun, Annuschka,« tilføjede han straks efter, »gaa med Gud, min Pige! . . . . og se Dig godt for! . . .«

»Men hvorfor skal hun gaa hjem?« afbrød jeg ham; »hun kan jo kjøre med os . . .«

Annuschka blev saa rød som en Valmue, greb med begge Hænder om Hankesnoren paa sin lille Kurv, og saa' uroligt paa den Gamle.

»Nej, lad hende kun gaa!« svarede han, i samme dovne, ligegyldige Tone som før. — »Hvad skulde hun . . .? Hun slipper mageligt hjem tilfods . . . Gaa Du kun!«

Annuschka skyndte sig ind i Skoven. Kassian saa' efter hende, og rystede saa paa Hovedet og smilte hen for sig. I dette vedholdende Smil, i de faa Ord, han sagde til Annuschka, ja endog i hans Stemmeklang, naar han talte til hende, laa

der en usigelig, lidenskabelig Kærlighed og Ømhed. Han saa' endnu engang hen i den Retning, hvor hun var forsvundet, smilte atter, fo'r sig saa med Haanden over Ansigtet, og rystede gjentagne Gange paa Hovedet.

»Hvorfor havde Du saa travlt med at faa sendt hende bort?« spurgte jeg. »Jeg vilde have købt Svampene af hende . . .«

»Det kan De godt gjøre, naar vi kommer hjem, hvis De ellers har Lyst,« svarede han, og sagde for første Gang »De« til mig.

»Véd Du, at hun er rigtig et allerkæreste lille Pigebarn?«

»Nej . . . hvor kan De nu sige dét! . . .« indvendte han ligesom misfornøjet, og sank fra det Øjeblik atter hen i sin forrige Tavshed.

Da jeg mærkede, at alle mine Bestræbelser for igjen at faa ham til at tale ikke førte til Noget, gik jeg atter hen til Lysningerne. Desuden var Varmen nu ogsaa taget noget af. Men jeg havde vedblivende Uheld med mig: min onde Stjerne blev ved at skinne, som man plejer at sige, og jeg kom tilbage til Judino, ganske rigtig med en ny Aksel, men kun med en eneste Vagtel. Først ligesom vi skulde til at kjøre ind i Gaarden, vendte Kassian sig om til mig:

»Herre,« begyndte han, »kære Herre! . . . jeg har handlet urigtigt imod Dig: for det var mig, som jog Vildtet bort!«

»Hvordan dét?«

»Ja, det er nu min Hemmelighed. Din Hund kan være meget kløgtig og flink, kan han, men

han har dog ikke kunnet gjøre noget ved dét. Hm! naar man saadan tænker over, hvordan det er med Menneskene . . . . hva'faller? . . . . Se der er nu et Dyr, — og hvad har man saa gjort det til?«

Det vilde have været spildt Ulejlighed at forsøge paa at overbevise Kassian om, at det var umuligt at »forhekse« Vildtet, — og derfor svarede jeg heller ikke et eneste Ord. Desuden kjørte vi netop i samme Øjeblik ind ad Porten.

Annuschka var ikke inde i Hytten; men hun var dog kommet hjem før os, og havde sat sin lille Kurv med Svampene fra sig. Jerofej passede den ny Aksel til, efter at han først havde underkastet den et strengt Eftersyn og vurderet den temmelig lavt.

En Time efter kjørte vi. Jeg havde forinden givet Kassian nogle Penge, som han først ikke vilde tage imod, men som han saa dog — da han havde staaet en Stund med dem i den hule Haand og set tankefuldt paa dem — puttede ind paa Brystet. Han havde i Løbet af hele den sidste Time ikke sagt et eneste Ord; han stod, ligesom tidligere, og lænede sig op til Porten, svarede ikke paa min Kusks Bebrejdelser, og sagde koldt Farvel til mig.

Jeg havde, straks da jeg kom tilbage, kunnet mærke, at Jerofej igjen var i yderst daarligt Humør. . . . Naa, det havde han forresten ogsaa Grund til at være; for han havde ikke kunnet opdrive Spor af Spiseligt i hele Landsbyen, og om det saa var Drikkevandet til Hestene, saa duede det ikke. —

Vi kjørte. Med en Misfornøjelse, der endog lagde sig for Dagen i den Maade, han holdt Hovedet paa, sad han der foran paa Kuskesædet, og brændte af Begærlighed efter at faa sig en Passiar; men da han ventede, at jeg skulde begynde at tale til ham, nøjedes han med at mumle saa smaat mellem Tænderne og med at rette lærerige, skøndt undertiden højst fornærmelige Formaninger til Hestene:

»Det var saamænd en net Landsby!« brummede han. »He, det Kravl kalder sig Landsby! Jeg bad om noget Kvas, . . . nej, ikke engang Kvas kunde man opdrive! . . . . Aa Du Forbarmende! Og saadan' noget Drikkevand — ptøi! (Her spyttede han støjende.) Hverken Agurker eller Kvas — ikke Mer end som bag paa min Haand! . . . . Naada Du!« tilføjede han højt, og vendte sig om til den højre Sidehest, — »Du kan tro, jeg kjender Dig, din Komediant! Du bare lader, som Du trækker; men bi Du kun, jeg skal lære Dig, Du! — (og han gav den et Smæk med Pisken.) Den Hest er blevet helt ondskabsfuld af sig; og den plejede dog ellers før at være saa from som et Lam . . . Naada, naada, Du! . . . ja, se Du Dig kun om! . . .«

»Sig mig engang, Jerofej, hvad er den Kassian egenlig for et Menneske?«

Jerofej svarede ikke straks; han var i det Hele taget noget langsom af sig, og tænkte nøje efter. Men jeg kunde mærke, at mit Spørgsmaal var ham kærkomment og bidrog til at formilde hans onde Lune.

»Loppen?« begyndte han langt om længe, og holdt Tøjlerne stramt; »ja, det er et besynderligt

Menneske, er det, . . . en rigtig Sværmer og Narrifas! Magen til ham skal man saamænd ikke have let ved at opdrive . . . nej! Han ligner . . . ja han ligner ligefrem . . . Deres Rødfux dér! . . . . Den smutter ogsaa ud af Fingrene paa En, kniber ud fra Arbejdet! Naa, naturligvis . . . hvad Arbejder skulde vel han kunne blive, — Sjæl og Krop kan jo næsten ikke hænge sammen paa ham, — men han har jo rigtignok for den Sags Skyld været saadan lige fra Barnsben af! Først fartede han om med en Onkel af sig, som var Fragtmand: han havde et Trespand. Men det fik han snart nok af, — og saa slog han sig fra den Haandtering. Saa levede han hjemme en Stund; men dér kunde han heller ikke holde ud at blive: han er nu engang saadan en besynderlig urolig Aand, — en rigtig Loppe! Heldigvis for ham havde han en god Herre, der aldrig tvang ham til noget. Ja, og fra den Tid flakker han om som et herreløst Faar. Han er den løjerligste Snegl, man kan tænke sig, det véd Gud, han er! Idag er han saa stum som en Fisk, og imorgen . . . . gaar Knebren paa ham, — men hvad han knebrer om, se det véd kun den kære Herre Gud! Er dét en Manér? . . . Der er jo ikke Spor af Manér i dét! Ja, han er et højst besynderligt Menneske, fra Top til Taa! Men han synger godt . . . meget højtideligt, og slet ikke saa tosset . . . nej, sletsens ikke saa tosset!«

»Han skal nok ogsaa kunne kurere Folk?«

»He, det blev vist en net Kureren den! . . . . Hvor skulde han ogsaa kunne forstaa sig paa dét! Jo, dét var nok den Rette, skal jeg tro! . . . Mig

har han nu forresten kureret for en Kirtelsvulst . . . Nej, hvor kan De tro, . . . et enfoldigt Menneske, fra Top til Taa!« tilføjede han efter en lille Pavse.

»Har Du kjendt ham længe?«

»Ja jeg har. Vi var Naboer i Sitschovka ved Krassiva Metsch.«

»Men sig mig: den lille Pige, vi traf ude i Skoven, . . . er hun i Familie med ham?«

Jerofej skottede over Skulderen om paa mig, og lo over hele Ansigtet.

»Haha . . . ja i Familie med ham? Hun er en Forældreløs, er hun. Hun har ingen Moder, og der er heller Ingen, som véd, hvem der var hendes Moder. Men hun maa jo rimeligvis være i Familie med ham: for ellers kunde hun da ikke ligne ham saameget, som hun gjør, ... naa, og hun bor jo ogsaa hos ham. Det er forresten et fiffigt lille Pigebarn. Den Gamle hænger nu ved hende med Liv og Sjæl, . . . men hun er en skikkelig lille Pige. Ja se, De vil sagtens ikke tro det; men det kunde nu alligevel godt falde ham ind at lære Annuschka baade at læse og skrive . . . ja det véd Gud, det kunde: for han er nu engang saadan' et højst besynderligt Menneske, saa ustadig og uberegnelig! . . . . Hvad for noget?« afbrød min Kusk pludselig sig selv, og holdt Hestene an, og bøjede sig ned til den ene Side og gav sig til at snuse ud i Luften: »her lugter da aldrig af Brændt? Jo saa min Salighed! det er den ny Aksel! . . . Og saadan som jeg havde smurt den! . . . . Hm, hm . . . jeg maa se, hvor jeg kan hitte en Smule Vand; naa, der har vi jo justemæn en lille Dam!«

Og Jerofej gled sindigt ned fra Kuskesædet, løste Spanden ned, gik hen til Dammen, kom tilbage, og stod og hørte med en vis Tilfredsstillelse paa, saadan som Hjulbøsningen sydede, da der pludselig blev hældt Vand over den . . . Paa den halvanden Mil, vi havde tilbage at kjøre, maatte han vistnok seks Gange hælde Vand paa den ophedede Aksel; og først da det lakkede mod Nat, naaede vi hjem.

Varulven.

Jeg kom en Aften kjørende alene paa min Droske tilbage fra en Jagtudflugt, og kunde vel endnu have omtrent en Mils Vej hjem. Min gode Hoppe travede rask hen ad den støvede Landevej, og prustede kun af og til og slog med Ørene; min udmattede Hund holdt sig saa tæt ind til Hjulene, saa man gjerne kunde have troet, den var bundet til Vognen . . . . Der trak et Uvejr op. En stor, lilla Sky skød langsomt op over Skoven foran os; lange, graa Skyer kom trækkende hen imod mig; Piletræerne hvislede og svajede uroligt. Den lumre Hede fortog sig, og istedetfor kom der en klam, frisk Luft; Skyggerne blev hurtig tættere og tættere. Jeg gav Hesten et Slag med Linerne, rullede ned ad en Bakke, gimpede over en udtørret Flodseng, som var overgroet med lave Buske, og kjørte op ad Bakken paa den modsatte Side og ind i Skoven. Vejen snoede sig imellem noget Nøddekrat, der allerede laa helt indhyllet i Skygge. Kun med Nød og næppe kunde jeg komme frem: Drosken hoppede og skumplede henover hundredaarige Ege- og Lindetræers knortede Rødder, som løb tværs over de dybe Hjulspor, Telegaernes Hjul havde dannet; og min Hest begyndte at snuble.

Paa éngang fo'r et stærkt Vindstød brusende hen gjennem Toppene; det suste i Træerne; store Regndraaber piskede og smældede paa Bladene, — der kom et Lyn, og Uvejret brød løs. Regnen styrtede ned i Strømme.

Jeg kjørte Skridt for Skridt, men det varede ikke længe, før jeg blev nødt til at holde: min Hest gled i Mudderet, og jeg kunde næsten ikke se en Alen frem for mig. Jeg søgte altsaa, saa godt det lod sig gjøre, en Smule Ly inde under en tæt Busk; dér sad jeg og krøb sammen, dækkede Ansigtet til, og ventede taalmodigt paa, at Uvejret skulde holde op. Pludselig, da der kom et Lyn, saa' jeg en høj Skikkelse dukke frem paa Vejen foran mig. Jeg anstrengte mig for at se, — nu stod Skikkelsen, som om den var skudt op af Jorden, lige ved Siden af min Droske.

»Hvem er dét?« spurgte en klangfuld Stemme.

»Ja hvem er Du selv?«

»Jeg er Skovløberen her paa Stedet.«

Jeg sagde, hvad jeg hed.

»Naa, saa kjender jeg Dem. De er paa Vej hjem?«

»Ja; men saadan' et Vejr det paa éngang er blevet! . . .«

»Ja, det er haardt Vejr,« svarede Skikkelsen.

Et hvidt Lyn belyste Skovløberen fra Top til Taa; straks efter kom et kort, drønende Tordenbrag rullende: Regnen strømmede ned med fordoblet Voldsomhed.

»Det holder ikke op for det Første,« vedblev Skovløberen.

»Men hvad skal man da gjøre?«

»Jeg kunde følge Dem hjem til min Hytte,« sagde han kort.

»Aa ja, gjør dét!«

»Bliv De kun siddende!«

Han gik hen foran Hestens Hoved, tog fat i Tøjlen, og trak Dyret fremad. Vi satte os i Bevægelse. Jeg holdt mig fast til Sædet i Drosken, der gyngede som en Baad paa oprørt Sø, og kaldte paa Hunden. Min stakkels Hoppe slæbte sig møjsommeligt frem gjennem Pytterne, gled, snublede, . . . og Skovløberen flyttede sig spøgelseagtigt fra Højre til Venstre henne foran Vognstængerne. Saadan kjørte vi temmelig længe; endelig stod min Fører stille:

»Nu er vi der, Herre!« sagde han roligt.

En lille Port knirkede paa sine Hængsler, et Par Hundehvalpe hilste os gjøende Velkommen. Jeg løftede Hovedet, og opdagede ved Skinnet af Lynene en lille Hytte midt i den rummelige Gaard, som var indhegnet med et flettet Gærde. Et mat Lysskær faldt ud gjennem det eneste Vindue, der var. Skovløberen trak Hesten hen foran Døren, og bankede paa.

»Ja, nu kommer jeg!« svarede en spæd Stemme. Man kunde høre Trin af et Par bare Ben, Slaaen klirrede, og et tolvaars Pigebarn kom frem paa Dørtærsklen. Hun var i en Særk, der blev holdt sammen om Livet af en Klædestrimmel, og havde en Lygte i Haanden.

»Lys Herren!« sagde Skovløberen til hende. »Jeg vil bare kjøre Deres Droske hen under Skuret.«

Pigebarnet saa' op paa mig, og gik ind igjen. Jeg fulgte med hende.

Skovløberens Hytte havde kun et eneste, tilrøget, tomt, lavt og fattigt lille Værelse, uden Side- eller Loftskammer. Oppe paa Væggen hang en laset Faareskindspels; paa Bænken laa der en enløbet Bøsse, henne i en Krog en Hob gamle Pjalter; foran Ovnen stod to store Potter. En Fyrrespaan, som det ene Øjeblik flakkede ynkeligt op og det næste gik omtrent helt ud, stod og brændte paa Bordet. Midt i Stuen hang en Vugge, som var gjort fast til en Stang. Pigebarnet pustede Lygten ud, satte sig paa en ussel lille Skammel, der stod, og gav sig til at vugge med den højre Haand; med den venstre pudsede hun Fyrrespaanen. Jeg saa' mig om, og følte mig saa usigelig beklemt: det er ingenlunde lysteligt at komme ind i en Bondehytte ved Nattetid! Barnet henne i Vuggen trak Vejret hurtigt og dybt.

»Er Du alene her?« spurgte jeg Pigebarnet.

»Ja,« sagde hun, næsten ikke hørligt.

»Er Du Skovløberens Datter?«

»Ja jeg er,« hviskede hun.

Døren knirkede, og Skovløberen bukkede Hovedet og traadte ind over Dørtærsklen. Han tog Lygten op fra Gulvet, gik hen til Bordet, og tændte Vægen.

»De er sagtens ikke vant til at se ved en Fyrrespaan?« spurgte han, og rystede det tykke Haar.

Jeg saa' paa ham. En saa statelig Figur havde jeg kun sjelden truffet paa! Han var høj, bred-

skuldret og prægtigt bygget; under den vaade Hampelærreds Skjorte kunde man se det mægtige Bryst hvælve sig. Et sort, kruset Skæg skjulte halvt det alvorlige, mandige Ansigt, og et Par smaa, brune Øjne stirrede kækt og fast frem under de lange, smukke, sammenvoksne Øjenbryn. Han satte Armene skødesløst i Siderne, og blev staaende foran mig.

Jeg takkede ham, og spurgte, hvad han hed.

»Jeg hedder Thomas,« svarede han. »Men de kalder mig forresten »Varulven«*).«

»Naa saa Du er Varulven?«

Jeg saa' paa ham med fordoblet Nysgjerrighed. Baade Jermolaj og Andre havde tidt fortalt mig om »Varulv«-Skovløberen, hvem Bønderne i Nabolaget var saa bange for som for selve den Onde. Skulde man tro deres Udsagn, saa havde der aldrig været Magen til saadan en Mester i sin Bestilling. »Ikke Saameget som en Dragt Pindebrænde lader han tage fra sig,« sagde de. »Hvad Tid det skal være, om det saa er ved Midnat, har Du ham paa éngang over Dig, ligesom en Snestorm, og der kan slet ikke være Tale om at gjøre Modstand: for han er stærk og behændig som bare Pokker! . . . Ja, og der er ikke dét i Verden, man kan bestikke ham med; hverken med Brændevin eller med Penge; han bider ikke paa nogensomhelst Slags Madding! Hvor tidt har ikke skikkelige Folk sat sig for, at de vilde se at skaffe ham afvejen; men nej, — det gaar ikke!«

Saadan talte Bønderne dér paa Egnen om ham.

*) I det Orelske Guvernement kalder man et indesluttet Menneske, som holder meget af Ensomhed: en Varulv.

»Naa, saa Du er Varulven?« sagde jeg. »Ja, jeg har hørt tale om Dig, Bro'rlil. Man siger, at Du lader aldrig Nogen slippe, som Du først engang har faaet fat paa?«

»Jeg gjør min Pligt,« svarede han med mørk Mine. »Man skal ikke spise Herskabets Brød omsonst.«

Han trak en Økse op af Bæltet, og gav sig til at kløve Fyrrebrænde.

»Har Du ingen Kone?« spurgte jeg.

»Nej,« sagde han, og huggede heftigt Øksen ned i Brændet.

»Saa hun er altsaa død?«

»Nej . . . jo, . . . hun er død,« tilføjede han og vendte sig fra mig.

Jeg tav. Han slog Øjnene op og saa' paa mig.

»Hun løb bort med En inde fra Kjøbstaden, som kom her forbi,« sagde han og smilte bittert.

Datteren bøjede Hovedet; Barnet vaagnede og begyndte at skrige; den lille Pige gik hen til Vuggen.

»Dér, giv ham den!« sagde Varulven, og stak hende en snavset Patteflaske i Haanden. »Ham løb hun da ogsaa fra!« mumlede han halvhøjt og pegede paa Barnet. Han gik hen til Døren, standsede, og vendte sig om.

»Ja De har sagtens ikke Lyst til at spise det Brød, vi kan byde Dem, Herre?« begyndte han: »men andet end Brød . . .«

»Jeg trænger ikke til Noget.«

»Naa ja, som De vil. En Ssamovar*) kunde jeg

---

*) Russisk Selvkoger = Themaskine.

jo nok skaffe, men The ejer jeg ikke . . . . Jeg vil gaa ud at se til Deres Hest.«

Han gik, og smak Døren i efter sig. Jeg saa' mig igjen om i Stuen. Hytten forekom mig endnu mere trist end før. En bidende Stank af Røg, der var blevet kold, tog næsten Vejret fra mig. Pigebarnet rørte sig ikke af Pletten og saa' ikke op. Af og til gav hun Vuggen et Puf, og trak stilfærdigt Særken ivejret, som var gledet ned om Skuldrene. Hendes bare Ben hang ubevægelige.

»Hvad hedder Du?«

»Ulita,« svarede hun, og bøjede det bedrøvede Ansigt endnu dybere ned.

Skovløberen kom atter ind, og satte sig paa Bænken.

»Uvejret trækker over,« sagde han efter nogle Øjebliks Tavshed. »Dersom De vil have det, skal jeg følge Dem ud af Skoven.«

Jeg rejste mig. Varulven tog sit Gevær, og besigtigede Panden.

»Hvad gjør Du dét for?« spurgte jeg.

»Der bliver stjaalet i Skoven, . . . de er ifærd med at fælde et Træ henne ved Kobilia-Højen*),« tilføjede han som Svar paa mit spørgende Blik.

»Kan man da høre det her?«

»Ja, ude i Gaarden hører man det tydeligt.«

Vi gik ud sammen. Regnen var holdt op. Langt ude i Horisonten laa endnu store Skymasser taarnet op over hinanden, og hist og her spillede langstrakte Lyn; men oppe over vore Hoveder saa'

*) I det Orelske Guvernement kalder de en Kløft: Høj.

man allerede en Stump blaa Himmel, og Stjernerne flimrede frem gjennem de tynde, ilende Skyer. Omridsene af Træerne, der var overstænkede med Regndraaber og forpjuskede af Blæsten, dukkede efterhaanden frem af Mørket. Vi lyttede. Skovløberen tog sin Hue af og bøjede sig forover. — »Dér! kan De høre?« sagde han pludselig, og pegede frem for sig. »Saadan en Nat den Slyngel har valgt!«

Jeg kunde ikke høre andet end Bladenes Susen.

Varulven trak min Hest ud af Skuret.

»Men paa den Maade slipper han vel ovenikøbet fra mig!« sagde han højt.

»Jeg kan gaa med, . . . vil Du have dét?«

»Vel!« svarede han, og trak Hesten ind igjen. »Vi skal i en Fart faa taget ham, og saa følger jeg med Dem. Kom saa!«

Vi gik. Varulven foran, og jeg lige i Hælene paa ham. Gud maa vide, hvordan han fandt Vej gjennem Tykningen; men han standsede kun en sjelden Gang, og saa blot for at lytte efter Øksehuggene.

»Kan De høre?« mumlede han mellem Tænderne; »kan De høre?«

»Nej! Hvor?«

Han trak paa Skuldrene.

Vi steg ned i Kløften; og her, hvor der var Ly for Blæsten, kunde ogsaa jeg tydeligt høre taktfaste Øksehug. Varulven saa' paa mig, og rystede paa Hovedet. Vi gik videre gjennem vaade Bregner og Nælder, . . . pludselig lød der et dumpt, langtrukkent Brag . . .

»Der falder det! . . .« mumlede Varulven.

Imidlertid var det klaret mer og mer op. Det begyndte at dæmre i Skoven. Langt om længe slap vi ud af Kløften.

»Bliv staaende her!« hviskede Skovløberen til mig, bukkede sig, holdt sin Bøsse op i Linie med Brystet, og forsvandt i Krattet. Jeg lyttede spændt. Gjennem Vindens evindelige Susen kunde jeg skælne svage Lyd, der kom fra et Sted i Nærheden: en Økse huggede forsigtigt Grene af, Hjul knirkede, en Hest prustede . . .

»Holdt! Hvor skal Du hen?« tordnede pludselig Varulvens malmfulde Stemme. — — En anden Stemme skreg klagende, ligesom en Hare, . . . der opstod en Kamp . . .

»Hold Mund! Du lyver!« raabte Varulven forpustet. »Nej! Du slipper ikke fra mig! . . .«

Jeg styrtede ind i Skoven, i den Retning, hvor Støjen kom fra; snublede ved hvert Skridt, jeg tog; og naaede endelig hen til Kamppladsen.

Paa Jorden, lige ved Siden af det fældede Træ, saa' jeg Skovløberen i travl Beskæftigelse; han havde Tyven neden under sig, og bandt med et Bælte hans Hænder paa Ryggen. Nu rettede Varulven sig, og rejste Tyven op, saa han kom til at staa paa Benene. Jeg gik hen til de Kæmpende, og saa' en pjaltet, fuldstændig gjennemblødt Bonde, hvem et langt, forpjusket Skæg gav et noget vildt Udseende. Et usselt Øg, som var halvt tildækket med en laset Bastmaatte, stod et lille Stykke derfra, henne foran en Vogn. Skovløberen sagde ikke et Ord; Bonden tav ligeledes, og virrede kun med Hovedet.

»Lad ham løbe!« hviskede jeg til Varulven »Jeg skal betale Træet.«

Varulven svarede ikke, men greb med venstre Haand fat i Hestens Manke; med den højre holdt han i Tyvens Bælte.

»Naa, flyt Dig, din Ravneunge!« sagde han vredt.

»Tag dog min Smule Økse med, dér ligger!« mumlede Bonden

»Ja, den skal ikke blive glemt!« svarede Skovløberen, og tog Øksen.

Vi begav os paa Vej. Jeg gik bagerst . . . . Regnen begyndte atter at dryppe ned, og et Øjeblik efter faldt den i Strømme. Kun med Nød og næppe naaede vi hjem til Hytten. Skovløberen lod Øget, han havde taget, staa midt i Gaarden, trak Bonden ind i Stuen, løsnede hans Baand en Smule, og satte ham hen i en Krog. Pigebarnet, som var faldet i Søvn henne ved Ovnen, sprang op og saa' forfærdet paa os, men sagde Ingenting. Jeg satte mig paa Bænken.

»Hm, saadan en Skylle! det er jo et formeligt Skybrud!« bemærkede Skovløberen. »Vi kommer til at vente, til det holder op. Har De ikke Lyst til at lægge Dem saalænge?«

»Nej tak.«

»Ja jeg vilde gjerne, af Hensyn til Deres Naade, spærre Fyren dér ind i Skuret; men Laasen . . .«

»Lad ham kun blive her, lad ham bare i Fred!« faldt jeg Skovløberen i Talen.

Bonden skævede mistroisk hen paa mig. Jeg lovede mig selv, at jeg under alle Omstændigheder skulde skaffe den stakkels Gavtyv fri. Han rørte sig

ikke af Pletten derhenne paa Bænken. Ved Lyset fra Lygten kunde jeg saa temmelig tydeligt se hans indfaldne, rynkede Ansigt med de lange, gule Øjenbryn, hans urolige Øjne og hans magre Lemmer . . . Pigebarnet lagde sig ned paa Gulvet ved hans Fødder, og faldt atter i Søvn. Varulven havde sat sig ved Bordet, og støttede Hovedet i Haanden. En Faarekylling pippede etsteds i en eller anden Krog . . . Regnen raslede paa Taget og skyllede ned ad Vinduerne. Ingen af os sagde Noget.

»Foma Kusmitsch!« begyndte pludselig Bonden med dump, brudt Stemme. »Du! Foma Kusmitsch!«

»Hvad vil Du?«

»Slip mig løs!«

Varulven svarede ikke.

»Lad mig gaa, Du . . . . jeg gjorde det kun af Sult . . . slip mig!«

»Jo jeg kjender Jer!« svarede Skovløberen med mørk Mine: »hele jer Rede dernede er fuld af den Slags Karle: Tyveknægt paa Tyveknægt!«

»Lad mig gaa!« gjentog Bonden. »Forvalteren . . . vi er ødelagte . . . dét er Grunden . . . Slip mig!«

»Ødelagte! . . . Derfor har man ikke Lov til at stjæle!«

»Lad mig gaa, Foma Kusmitsch, . . . gjør mig ikke ulykkelig! . . . Du véd selv, jer Forvalter — han æder En op . . . dét er Grunden!«

Varulven saa' til den anden Side. Bonden rystede over hele Kroppen, som om han kunde havt Feber. Han rokkede frem og tilbage med Hovedet og trak Vejret tungt.

»Lad mig gaa!« bad han i ynkelig Fortvivlelse,

hører Du! I den almægtige Guds Navn, slip mig! Jeg skal betale, ... det véd Gud, jeg skal! Saa sandt Gud lever, jeg gjorde det af Sult! . . . Børnene skriger om Brød, det véd Du selv. Nøden trykker En, saa Gud maa sig forbarme!«

»Derfor skal Du alligevel ikke stjæle!«

»Lad da ialfald Hesten løbe!« vedblev Bonden: »hører Du! Det er jo alt, hvad jeg ejer, . . . lad mig idetmindste faa Lov at beholde den!«

»Jeg siger Dig, det gaar ikke! Jeg maa gjøre min Pligt, jeg skal staa til Ansvar. Det duer heller ikke at forvænne Jer!«

»Lad mig gaa! Nøden, Foma Kusmitsch . . . saa sandt der er en Gud, det var Nøden . . . Lad mig gaa!«

»Ja jeg kjender Jer!«

»Jeg beder Dig, Du, lad mig gaa!«

»He! hvad skal al den Snak til; hold Dig rolig . . . eller jeg skal . . . ja Du forstaar mig vel?! Ser Du kanske ikke Herren, dér sidder?«

Den stakkels Gavtyv hang med Næbet. Varulven gabede, og lagde Hovedet ned paa Bordet. Regnen blev ved at øse i Strømme. Jeg sad og ventede paa, hvad der videre vilde ske.

Pludselig rejste Bonden sig. Hans Øjne funklede, og han var højrød i Ansigtet.

»Naa, saa æd da! og gid Du maa kvæles i det!« begyndte han, og blinkede, og trak Mundvigene nedad. »Hug i Dig, din forbandede Sjælemorder, tyl Dig med Kristenblod, tyl Dig! . . .«

Varulven saa' hen paa ham.

»Ja det er Dig, jeg taler til, din Asiater, din Blodsuger, som Du er!«

»Er Du fuld eller gal, siden Du falder paa at give Dig til at skælde ud?« spurgte Skovløberen forbavset. »Er Du rent fra Sans og Samling, Du?«

»Fuld? . . . . Ja det skulde vel være for dine Penge, jeg havde drukket mig fuld, ... din forbandede Sjælefordærver! dit Udyr! Udyr! Udyr!«

»Hør Du . . . jeg skal saa min Salighed . . . !«

»Hvad bryder jeg mig om dét? Det er mig lige meget, hvordan jeg omkommer! Hvad skal jeg stille op, naar jeg ingen Hest har? Slaa mig kun ihjel, Du, — jeg er lige glad; enten jeg skal sulte ihjel eller dø paa den Maade — det kommer ud paa Et! Lad det gaa ad Helvede til altsammen . . . Kone, Børn . . . lad dem krepere allesammen! . . . Men bi Du blot, Du! Du skal ikke undgaa os!«

Varulven rejste sig.

»Ja slaa kun, slaa kun!« skreg Bonden ude af sig selv. »Hug kun til, hug kun til! (Den lille Pige sprang i en Fart op fra Gulvet, og saa' ufravendt paa ham.) — Hug til, siger jeg, hug til!«

»Hold Mund!« tordnede Skovløberen, og gjorde et Par Skridt henimod ham.

»Lad det nu være nok, Foma, hører Du!« raabte jeg. »Slip ham, hvor vil Du . . . ?!«

»Jeg tier ikke stille!« vedblev den Ulykkelige: »det er mig ligemeget . . . . hvordan jeg dør. Dit Udyr, din Sjælefordærver! . . . . Men bi Du blot! Du skal ikke komme til at bryste Dig ret længe mere! Struben skal blive snøret sammen paa Dig, Du! bi Du blot!«

Varulven greb ham i Skuldren, . . . jeg styrtede Bonden tilhjælp.

»Afvejen, Herre!« skreg Skovløberen til mig.

Jeg var ikke bange for hans Trusler, og havde allerede strakt Haanden ud. Men til min Forbavselse rev han Bæltet løs fra Bondens Albuer, tog ham i Kraven, trak ham Huen ned over Øjnene, lukkede Døren op, og puffede ham ud!

»Rejs saa Fanden ivold med samt din Hest!« raabte han efter ham. Men tag Dig iagt en anden Gang! . . .«

Han kom ind i Stuen igjen, og gav sig til at pusle henne i en Krog.

»Dét maa jeg sige, Varulv,« sagde jeg, »Du har forbavset mig! Du har Hjertet paa det rette Sted!«

»Aa lad De blot dét være godt, Herre,« svarede han gnavent, »og gjør mig den Tjeneste ikke at tale om det til Nogen! . . . Jeg vil heller følge med Dem nu straks,« tilføjede han, »for De kan dog ikke blive siddende her og vente, til den Regn holder op! . . .«

Bondevognens Hjul rumlede ude i Gaarden.

»Der lister han af!« mumlede han. — »Ja jeg skal . . .!«

En halv Time efter sagde han Farvel til mig henne i Udkanten af Skoven.

En Hamlet fra det Schtschigrovske Distrikt.

Paa en af mine Udflugter fik jeg en Indbydelse til at spise til Middag hos den rige Godsejer og ivrige Jægersmand Alexander Mikajlovitsch G***, hvis Gaard laa omtrent en tre Fjerdingvej fra den lille Landsby, hvor jeg netop opholdt mig. Jeg tog en Kjole paa (et Klædningsstykke, som jeg raader Alle og Enhver til at føre med, naar de tager ud, selv om det kun er paa en Jagtudflugt), og kjørte over til Alexander Mikajlovitsch. Spisetiden var ansat til Klokken Seks; jeg kom Klokken Fem, og traf allerede samlet et stort Selskab adelige Herrer i Uniform, Selskabsdragt og andre, mere ubestemmelige Toiletter. Værten tog venligt imod mig, men fo'r saa straks ud til Kok og Kældermester. Han ventede en højtstaaende Gæst og var som Følge deraf i en vis ophidset Stemning, der paa ingen Maade passede til hans Rigdom og uafhængige Stilling.

Alexander Mikajlovitsch havde aldrig været gift; han holdt ikke af Damer, og gjorde bestandig kun Herreselskaber. Han levede paa en stor Fod. Efter Faderens Død havde han ladet Værelserne paa sin

Gaard udvide og prægtigt udstyre, han forskrev hvert Aar for omtrent en femten Tusend Rubler Vin fra Moskva, — og nød i det Hele taget megen Agtelse. Han var for længe siden traadt ud af Statens Tjeneste, og havde aldrig bekymret sig om Ordener eller den Slags Hæderstegn . . . Hvad kunde da nu bevæge ham til at tiltrygle sig den højtstaaende Gæsts Besøg og til paa selve Dagen for den højtidelige Dinér at være i en saadan Uro lige fra om Morgenen? »Ja, det er indhyllet i Uvishedens Mørke,« som min Bekjendt, Sagføreren, plejede at svare, naar man spurgte ham, »om han ikke nok af og til lod Folk stikke ham et Par Banknoter i Lommen?«

Da Herren i Huset havde forladt mig, gav jeg mig til at spadsere frem og tilbage gjennem Værelserne. Jeg kjendte saa godt som ingen af Gæsterne. Omtrent en Snes Personer sad allerede ved Spillebordene. Blandt disse Preference-Liebhavere saas: et Par Officerer med ædle, men noget udlevede Ansigter, adskillige Civilister med meget høje, snevre Halsbind og den Slags lange, sværtede Knebelsbarter, som kun resolute, men velsindede Folk plejer at gaa med (disse Velsindede blandede med værdig Mine Kortene og drejede ikke Hovedet for at se, men skævede blot flygtigt op paa de Gæster, der kom hen til Bordet), . . . samt en fem, seks Distrikts-Embedsmænd med runde smaa Maver, tykke, klamme Hænder og korte Ben, som de holdt beskedent ind under sig (disse Herrer talte blidt og indsmigrende, smilte sødligt til Højre og Venstre, holdt deres Kort tæt op til Bryst-Læget, slog ikke i Bordet, naar de

trumfede, men kastede tværtimod Kortene med en vis Lethed paa det grønne Klæde, og gav, naar de tog Stik hjem, et sagte, yderst høfligt Smæk med Kortene). De andre Adelsmænd enten sad i Sofaerne eller stod i Grupper omkring i Vinduesfordybningerne og ved Dørene. En ikke længer ung, men noget pigeagtigt udseende Godsejer havde stillet sig hen i en Krog: han fo'r hvert Øjeblik sammen, rødmede, og snurrede i elskværdig Forvirring det Signet, der hang i hans Uhrkæde, rundt paa Maven, skøndt Ingen lagde Mærke til ham; et Par Herrer i rundskødede Kjoler og rudrede Pantalons, der skrev sig fra Moskvas berømte Pariserskræder Firs Kliuchin, diskuterede overordenlig livligt og kækt og drejede i Et væk deres skaldede, fede Nakker fra den ene Side til den anden; et kortsynet, meget blondt ungt Menneske, som vel kunde være en Snes Aar, og som var klædt i Sort fra Top til Taa, viste aabenbare Symptomer paa stor Ængstelighed, men smilte ikke desto mindre haanligt overlegen . . .

Jeg begyndte at kede mig saa smaat, da jeg pludselig fik Selskab af en vis Voinizin, som ikke havde afsluttet sine Universitetsstudier, og som nu levede hos Alexander Mikajlovitsch i Egenskab af — ja det er virkelig ikke godt at sige i hvad Egenskab: men han skød fortræffeligt og forstod sig paa at dressere Hunde. Jeg havde stiftet Bekjendtskab med ham i Moskva. Han hørte dér til de Mennesker, som ved hver Eksamen spillede »Die Ochsen am Berge«, det vil sige, som ikke kunde svare et Ord paa Professorens Spørgsmaal. Man kaldte ogsaa disse Herrer evfemistisk »Bakkenbarterne« (en gam-

mel Vits, ser man nok).*) Det Hele gik til paa følgende Maade: Voinizins Navn f. Eks. blev raabt op. Voinizin (som hidtil havde siddet henne paa sin Bænk, stiv og ret op som en Pind og badet i Sved fra Top til Taa, og som kun havde stirret langsomt og tankeløst omkring sig) rejste sig, knappede i en Fart sin Uniformsfrakke helt op i Halsen, og sneg sig sidelænds hen til Eksaminatorernes Bord.

»Tag Dem en Seddel!« sagde Professoren venligt.

Voinizin rakte Haanden frem, og famlede om mellem Sedlerne med skælvende Fingre.

»Tør jeg bede Dem lade være at søge ud!« sagde i en brægende Tone en irritabel gammel Herre, som han ikke kjendte, en Professor fra et af de andre Fakulteter, der nu pludselig havde kastet sit Had paa den ulykkelige »Bakkenbart«.

Voinizin føjede sig i sin Skæbne, trak en Seddel, viste, hvad Numer der stod paa den, og satte sig hen paa en Stol ved Vinduet, medens Den, der var blevet kaldt op før ham, besvarede sit Spørgsmaal. Dérhenne ved Vinduet sidder Voinizin saa og stirrer ufravendt paa sin Seddel; kun af og til ser han sig igjen langsomt og ængsteligt om, og rører sig ikke af Pletten . . . . Imidlertid er hans Formand blevet færdig; man siger til den Eksaminerede: »Det var godt, De er færdig!« eller ovenikøbet: »Det var meget godt, særdeles godt!« alt eftersom han nu har fortjent, . . . og saa bliver der kaldt paa Voinizin. . . .

*) De russiske Studenter maatte, da Bogen udkom, ikke mere gaa med Skæg.

Voinizin rejser sig, og gaar med faste Skridt hen til Bordet.

»Vil De være saa god at læse Deres Seddel,« bliver der sagt til ham.

Voinizin holder Sedlen med begge Hænder helt op til Øjnene, læser den langsomt, og lader Armene synke ned.

»Naa ja, vil De saa behage at begynde!« siger Professoren igjen i en træt, doven Tone, og læner sig tilbage og lægger Armene overkors over Brystet.

Dødsstilhed

»Naada?«

Voinizin tier.

Professoren fra det andet Fakultet begynder at blive nervøs: »Men saa sig dog noget, Menneske!«

Voinizin tier som en Mur. Hans kortklippede Baghoved rager ubevægeligt op foran Kammeraternes nysgjerrige Blikke . . . . Øjnene er paa Nippet til at springe ud af Hovedet paa den gamle Herre, som ikke eksaminerer: nu ligefrem afskyr han Voinizin.

»Men det er dog besynderligt!« bemærker anden Eksaminator: »hvorfor staar De dér saa stum som en Fisk? Dersom De Ingenting véd, saa kan De da idetmindste sige det!«

»Tillader De ikke, jeg tager en anden Seddel?« mumler den Ulykkelige i en dump Tone.

Professorerne ser paa hinanden.

»Naa ja, for mig gjerne!« svarer første Eksaminator med en meget sigende Haandbevægelse.

Voinizin tager en ny Seddel, gaar igjen hen til

Vinduet, kommer igjen tilbage til Bordet, og tier for anden Gang som en Mur.

Den fremmede gamle Herre kunde nu have Lyst til at æde ham levende.

Voinizin bliver endelig sendt bort, og man giver ham et Nul.

De mener vel, at han saa gaar sin Vej? . . . . Nej paa ingen Maade. Han sætter sig hen paa sin gamle Plads, bliver siddende dér, til Eksamen er forbi, og udbryder, da han endelig forføjer sig bort: »Pyh, det var skam et ordenligt Dampbad! Man skal da heller aldrig have Lykken med sig!« . . . Hele den Dag stormer han saa om i Moskva, tager sig undertiden op til Panden, og klager bitterligt over sit »forbandede Uheld«. Men naturligvis aabner han ikke en Bog, og næste Dag er der akkurat den samme Historie med ham. — —

Denne Voinizin altsaa kom hen til mig. Vi talte om Moskva, om Jagten . . .

»Har De ikke Lyst til at gjøre Bekjendtskab med det vittigste Hoved her paa Egnen?« hviskede han til mig.

»Jo, det vil jeg rigtignok gjerne!«

Voinizin førte mig hen til en lille Herre med Knebelsbart og høj Toupé, og som var iført brun Kjole samt spraglet Halstørklæde. Hans galdesyge, livlige Træk tydede virkelig paa Aand og Ondskabsfuldhed; et flygtigt, bidende Smil spillede uafbrudt om hans Læber; og et Par sorte, sammenknebne Øjne kiggede stikkende frem under de ulige store Øjenhaar. Ved Siden af ham stod en bredskuldret, tyk, énøjet, sødladen Godsejer, en rigtig

Honningkage. Godsejeren lo paa Forhaand af den lille Herres Vittigheder og formelig smeltede af Glæde over dem.

Voinizin præsenterede mig for det vittige Hoved, der bar Navnet Peter Petrovitsch Lupikin. Vi bukkede for hinanden og sagde hinanden de almindelige Høflighedsfraser.

»Tillad mig at forestille Dem min bedste Ven!« sagde pludselig Lupikin i en skarp Tone, og tog den sødladne Godsejer ved Haanden. »Naa naa, De skal ikke være bange, Kirila Selifanitsch,« tilføjede han: »han har ikke isinde at bide Dem! Maa jeg præsentere Dem,« vedblev han, medens Kirila Selifanitsch hilste saa kejtet, som om han var angst for at tabe sin Mave, »en rigtig fortræffelig Adelsmand. Han kunde til helt op i sit halvtredsindstyvende Aar glæde sig ved at have et aldeles udmærket Helbred; men saa faldt han pludselig paa at lade sine Øjne behandle, og som Følge deraf blev han énøjet. Fra den Tid har han saa ogsaa taget sine Bønder under Behandling, og med samme Resultat, ... ja, og de viser ham naturligvis til Gjengæld en passende Hengivenhed!«

»Aa De! . . .« mumlede Kirila Selifanitsch, og gav sig til at le.

»Sig det kun rent ud, Bedste, sig det kun rent ud!« afbrød Lupikin ham. »De kan jo hvad Øjeblik det skal være blive valgt til Kredsdommer, ja og De skal se, De bliver ogsaa valgt. Naturligvis — tænke for Dem . . . det kan jo Assessorerne nok; men De bliver dog ialfald nødt til at udtale de Andres Tanker. Og hvis saa Guvernøren kommer

og spørger: »Hvorfor stammer Dommeren?« . . . Ja jeg sætter nu, man svarede: »Det er blot saadan' et lille Slagtilfælde« . . . »Naa,« vilde Guvernøren sige, »saa skal han aarelades« . . . Og De maa da selv indrømme, at for en Mand i Deres Stilling vilde dét ikke være rigtigt passende.«

Den sødladne Godsejer formelig vred sig af Latter.

»Vil De blot se, hvor han ler,« vedblev Lupikin med et ondskabsfuldt Blik paa Kirila Selifanitsches Mave, der dirrede og hoppede. »Ja, hvorfor skulde han ikke ogsaa le?« tilføjede han henvendt til mig: »han er godt ved Magt, rask, har ingen Børn, der er ingen Gæld paa hans Ejendom, han kurerer selv sine Bønder, — ja, hans Kone er jo nok en Smule tungnem af sig (Kirila Selifanitsch vendte sig halvt bort, som om han ikke havde hørt Noget, og lo af fuld Hals), ... men jeg ler jo ogsaa, . . . og min Kone er løbet bort med en Landmaaler. (Han grinte.) Naa, De vidste det ikke? Jo saamænd er hun saa! Hun tog Benene paa Nakken og efterlod et Brev til mig, hvori hun skrev: »Kjære Peter Petrovitsch! tilgiv mig! Overvældet af Lidenskab fjerner jeg mig med min Hjertensven« osv. . . . . Ja, Landmaaleren stak mig forresten bare ud ved dét, at han aldrig klippede sine Negle og altid gik med snevre Bukser. De undrer Dem? Naa, tænker De formodenlig, det kan man saamænd kalde et aabenhjertet Menneske! . . . . Men Herregud, hvad skal man sige? Vi Steppesønner buser jo altid saadan lige ud med Sandheden! Men forresten, lad os gaa lidt tilside . . . Hvorfor

skal vi blive staaende her hos den tilkommende Dommer? . . .«

Han tog mig under Armen, og vi stillede os hen i Vinduesfordybningen.

»Jeg gaar her for at være et vittigt Hoved,« sagde han i Samtalens Løb, »men De skal ikke tro, jeg er det. Jeg har simpelthen set mig gal paa Verden, og skælder ud højt; derfor er jeg saa ugenért. Og sandt at sige, hvorfor skulde jeg lægge Baand paa min Tunge? Jeg bryder mig ikke en Døjt om, hvad Folk tænker. Jeg er ondskabsfuld, ... naa ja og hvad saa? Et ondskabsfuldt Menneske behøver da idetmindste ikke at have Forstand. Aa, som dét er forfriskende, — nej det gjør De Dem ikke noget Begreb om! Se nu f. Eks. vor Vært! Vil De sige mig, hvad han har saa travlt for, ... hvorfor skal han hvert halve Sekund se paa Uhret og smile og svede og sætte en vigtig Mine op og lade os staa her og sulte ihjel? Som om en højtstaaende Embedsmand straks var et helt Vidunderdyr! — Se dér — dér farer han igjen afsted . . . . nej vil De blot se, han halter virkelig allerede! . . .«

Lupikin brød ud i en skarp, gjennemtrængende Latter.

»Det er kun Skade,« vedblev han og sukkede dybt, »at her ingen Damer er . . . . en Ungkarledinér! Ellers skulde vi havt os en ordenlig Smaus! . . . Se dér, se dér!« udbrød han pludselig, »Fyrst Koselsky . . . den høje Mand derhenne med Skæget og de gule Handsker! Man kan straks se paa ham, han har været udenlands, . . . og saa sent som han

altid kommer! Han er ligesaa dum, forsikrer jeg Dem for, han mutters ene, som to Købmandsheste tilsammen; og saa skulde De blot se, hvor nedladende han taler til Folk af vor Stand, hvor storsnudet han smiler ad vore sultne Mødres og Døttres Elskværdigheder! . . . Undertiden brænder han ogsaa selv en Vittighed af, skøndt han kun er her paa Gjennemrejse; — aah, men saadanne Vittigheder, . . . aldeles som om han stod og filede med en sløv Kniv i en Piskesnor! Han kan ikke lide mig, . . . jeg skal dog gaa hen og hilse paa ham!«

Lupikin fo'r hen til Fyrsten.

»Der gaar en personlig Uven af mig,« sagde han, da han kom tilbage til mig, »kan De se, den svære Mand dér med det kobberrøde Ansigt og det strittende Haar, . . . han, som gaar og krammer Huen i Haanden og skubber sig frem langs Væggene og skeler til alle Sider ligesom en Ulv? Jeg solgte ham engang en Hest, der var sine tusend Rubler værd, for fire Hundrede, saa det dumme Dyr er ganske vist i sin gode Ret, naar han foragter mig. Men selv er han forresten saa blot og bar for Forstand — navnlig da om Morgenen før The eller straks efter Middag, — saa naar man siger »God Dag!« til ham, svarer han »Hvad for noget?« — Og se dér har vi en General, ... en Civilgeneral à la suite, en ruineret General. Han har en Datter af Runkelroesukker og en skrofuløs Fabrik . . . om Forladelse, jeg fortalte mig . . . naa ja, De forstaar mig jo nok. Ah! saa Arkitekten har ogsaa givet Møde? Det er en Tysker, der gaar med Knebelsbart, men ikke kan et Muk af sin Metier, ...

brillant Fyr! . . . . Naa, hvorfor skulde han ogsaa kunne noget, — naar han bare forstaar at skrabe Penge sammen og lave Grundrids og Tværsnit og trække os Godsejere ordenligt om ved Næsen!«

Lupikin slog igjen en skraldende Latter op.

Pludselig blev der en forunderlig Uro i Huset: den højtstaaende Person var kommet. Herren selv styrtede ud i Entreen; hans intimeste Venner og nogle Gæster, som vilde gjøre sig lækre, stormede bagefter . . . Den højrøstede Samtale forvandledes øjeblikkelig til en dæmpet, sagte Mumlen, der lød som Biernes Summen om Foraaret inde i deres Kuber. Kun den rastløse Hveps — Lupikin — og den prægtige Humlebi — Koselsky — dæmpede ikke deres Stemmer . . . Og saa kom Bidronningen: den højtstaaende Person traadte ind! Hjerterne fløj ham imøde, Overkroppene bøjede sig for ham; om det saa var Godsejeren, der havde købt Lupikins Hest saa billigt, — saa pressede han Hagen helt ned mod Brystet. Den højtstaaende Embedsmand holdt ypperligt paa sin Værdighed. Han vuggede Hovedet tilbage, som om han hilste, lod falde et Par rosende Ord, der allesammen begyndte med Bogstavet Æ . . . Æ . . . Æ, — og trak paa dette Bogstav og udtalte det snøvlende. Han saa' med en Uvilje, der lignede Sult, paa Koselskys Skæg, og rakte den ruinerede Civilgeneral med Fabrikken og den ene Datter venstre Haands Pegefinger. Efter et Par Minuters Forløb — hvor Eksellencen to Gange havde fundet Lejlighed til at bemærke, at han var glad over, man ikke havde maattet vente paa ham med Middagen, — begav hele Selskabet sig tilbords, med Standspersonerne i Spidsen.

Det er vel unødvendigt at fortælle Læseren, hvordan man placerede Eksellencen paa Hædersplads, midt imellem Civilgeneralen og Guvernementets Adelsmarskalk (det fri og værdige Udtryk i bemeldte Marskalks Ansigt svarede fuldstændig til hans stive Krave, hans umaadelige Vest og hans uhyre store Snustobaksdaase med fransk Tobak i); — hvordan Herren i Huset havde travlt, fo'r omkring, passede paa, nødte sine Gæster, smilte i Forbigaaende til den højtstaaende Persons Ryg, og stillede sig som en Skoledreng hen i en Krog og slugte i en Fart en Tallerken Suppe og et Stykke Steg; — hvordan Hushovmesteren præsenterede os en to Alen lang Fisk med en Buket i Gabet; — hvordan de alvorlige, gallonerede Tjenere med Eddikebrygger-Ansigter og vrantne Blik rykkede hver eneste Adelsmand ind paa Livet saa med Malaga og saa med Dry-Madeira; — hvordan samtlige Adelsmænd, og navnlig da de ældre iblandt dem, ligesom nødtvungne underkastede sig Pligtens Bud og tømte det ene Glas efter det andet; — samt hvordan endelig Champagnepropperne knaldede, og det gik løs med Skaalerne? Alt dét kjender Læseren naturligvis kun altfor godt. Men værd at lægge Mærke til forekommer en Anekdote mig at være, som selve Eksellencen fortalte, og som blev hørt under almindelig og glad Tavshed.

En eller Anden — jeg tror, det var den ruinerede General, — som var bevandret i den nyeste Literatur, gav sig til at tale om Kvindernes Indflydelse i Almindelighed og paa unge Mænd i Særdeleshed.

»Ja, javist saa!« afbrød Eksellencen ham, »det er meget sandt! Men de unge Folk skal holdes strengt i Ørene, ellers gaar det første det bedste Fruentimmer-Skørt hen og fordrejer Hovedet paa dem! (Der gled et barnligt, lykkeligt Smil over alle Tilstedeværendes Ansigter; en enkelt Godsejers Blik udtrykte endog Taknemlighed.) For unge Folk er enfoldige! (Den højtstaaende Person betonede undertiden Stavelserne galt, formodenlig for at give sine Ord større Eftertryk.) Der er nu f. Eks. min Søn Ivan,« vedblev han: »den Nar havde ikke fyldt sit tyvende Aar endnu, da han en Dag kom ind til mig og sagde: »Papa, giv mig Lov at gifte mig!« Jeg svarede: »Din Nar! se Du først at komme i Tjenesten!« . . . . Naa, saa naturligvis Fortvivlelse, Graad . . . . men jeg for mit Vedkommende . . . . (De sidste Ord udtalte Eksellencen mere med Maven end med Munden; han gjorde en kort Pavse, og saa' derefter majestætisk paa sin Nabo, Civilgeneralen, i hvad for en Anledning han trak Øjenbrynene højere tilvejrs, end det i nogensomhelst Henseende var nødvendigt. Civilgeneralen lagde Hovedet indsmigrende paaskraa og blinkede gesvindt med dét Øje, der vendte hen imod Eksellencen.) Naa, og hvad sker?« vedblev den højtstaaende Person: »Nu skriver han selv til mig: »Jeg takker Dem, Papa, fordi De lærte mig Tossehoved Raison . . .« Ser De, saadan skal man bære sig ad!«

Gæsterne var naturligvis allesammen enige med Fortælleren og blev formelig helt oplivede af den Fornøjelse og Belæring, de havde modtaget . . .

Da man var færdig med at spise, rejste Selskabet

sig, og begav sig atter ind i de andre Værelser under temmelig højrøstet, men dog anstændigt og i dette Tilfælde ligesom tilladeligt Spektakel . . . . Man satte sig til Spillebordene.

Resten af Dagen gik saa taaleligt for mig, og jeg begav mig endelig til Ro, efter at jeg iforvejen havde givet min Kusk Ordre til, at han skulde spænde for min Kaleschevogn næste Morgen Klokken Fem. Jeg skulde imidlertid endnu den Dag stifte Bekjendtskab med et højst besynderligt Menneske.

Som Følge af at der var saa mange Gæster, havde Ingen Værelse for sig selv. Inde i det lille, grønne, noget fugtige Kammer, som Alexander Mikajlovitsches Hushovmester anviste mig, traf jeg en anden Gæst, der allerede var fuldstændig afklædt. Da han fik Øje paa mig, smuttede han i en Fart ned under Tæppet, trak det helt op til Næsen, væltede sig et Par Gange om i de bløde Dyner, og blev saa liggende, saa stille som en Mus, og kiggede skarpt frem under den runde Søm paa sin Bomulds Nathue. Jeg gik hen til den anden Seng (der var ialt kun to i Værelset), klædte mig af, og lagde mig i de klamme Lagener. Min Nabo laa og vendte og drejede sig . . . Jeg ønskede ham »God Nat«.

Der gik en halv Time. Hvor megen Umag jeg end gjorde mig, var det mig dog ikke muligt at falde i Søvn: taabelige og uklare Tanker blev ved at drage forbi mig i lange Rækker, haardnakket og ensformigt som Spandene paa et Øsehjul.

»Det lader ikke til, De sover?« begyndte min Nabo.

»Nej, som De hører,« svarede jeg. »De kan nok heller ikke falde i Søvn?«

»Jeg er aldrig søvnig.«

»Hvad vil dét sige?«

»Jo. Jeg falder i Søvn, uden at jeg selv véd af det. Jeg bliver ved at ligge og ligge, til jeg tilsidst kommer til at sove.«

»Men hvorfor gaar De tilsengs, før De bliver søvnig?«

»Hvad skulde jeg ellers tage mig for?«

Jeg svarede ikke paa det Spørgsmaal.

»Det undrer mig egenlig,« vedblev min Nabo efter nogle Øjebliks Tavshed, »at her ingen Lopper er. Man skulde dog tro, at her netop maatte være fuldt op af dem.«

»De lader næsten til at beklage, at her ingen er?« bemærkede jeg.

»Nej, jeg beklager det ikke; men jeg kan nok lide, der skal være Konsekvens i Alting.«

»Se mig til ham,« tænkte jeg: »saadanne Udtryk han bruger!«

Min Nabo tav igjen.

»Skal vi vædde?« spurgte han pludselig og temmelig højt.

Naboen begyndte at more mig. — »Vædde? om hvad?«

»Hm . . . om hvad? Jo ser De, jeg er vis paa, De antager mig for en Nar?«

»Men hvor i al Verden . . .?« mumlede jeg forbavset.

»Jo De gjør, De antager mig for en Steppeboer, . . . en udannet Person, . . . sig De det kun rent ud! . . .«

»Jeg har ikke den Fornøjelse at kjende Dem,« svarede jeg. »Hvoraf slutter De . . .?«

»Hvoraf? Aah, f. Eks. af Deres Stemmeklang: De svarer mig saa skødesløst. Men . . . jeg er aldeles ikke dét, De tror . . .«

»Tillad mig . . .«

»Nej, vil De nu tillade mig! Ser De, for det Første taler jeg ikke daarligere Fransk end De, og Tysk taler jeg ovenikøbet bedre; og for det Andet har jeg været tre Aar i Udlandet: alene i Berlin var jeg over otte Maaneder. Jeg har studeret Hegel, Højstærede! og kan min Goethe udenad; og desuden var jeg en lang Tid forelsket i en tysk Professors Datter, skøndt jeg rigtignok herhjemme giftede mig med en svindsotig Frøken, som var skaldet, men forresten ellers en meget interessant Personlighed. Jeg er altsaa Barn af samme Aand som De, og slet ingen Steppesøn, som De bildte Dem ind . . . Nej, jeg er ogsaa reflexions-ormstukken, og der er ikke Spor af noget Umiddelbart ved mig!«

Jeg løftede Hovedet og saa' med stigende Forbavselse paa det besynderlige Menneske. Natlampen brændte svagt, saa jeg kunde næsten ikke skælne hans Træk.

»Hm, der ligger De nu og ser paa mig,« vedblev han, og rykkede sin Nathue tilrette, »og tænker rimeligvis ved Dem selv: hvor kan det være, jeg ikke har lagt Mærke til ham før iaften? Jo det skal jeg sige Dem, hvor det kan være. Det er, fordi jeg ikke giver mig af med at være højrøstet; fordi jeg gjemmer mig bag de Andre og staar omme bag Dørene og ikke taler med Nogen; det er, fordi

Hushovmesteren, naar han skal forbi mig med Thebakken, allerede før han kommer hen til mig, løfter Albuerne op i Linie med mit Bryst . . . Hvad der er Grunden til alt dét? Aah, der er to Grunde: for det Første er jeg fattig, og for det Andet er jeg blevet ydmyg . . . Sig mig kun ganske ærligt — De har ikke lagt Mærke til mig, vel?«

»Nej, oprigtig talt, jeg havde ikke den Fornøjelse . . .«

»Naa ja, det er godt, det er godt!« afbrød han mig; »jeg vidste det nok.«

Han rejste sig over Ende og lagde Armene overkors. Den lange Skygge af hans Nathue strakte sig fra Væggen helt op over Loftet.

»Tilstaa kun rent ud,« sagde han pludselig, og skævede hen paa mig, »De maa antage mig for en stor Særling, en Original, som man plejer at sige, eller for noget endnu Værre. De tror maaske ovenikøbet, jeg spiller den Originale?«

»Jeg maa endnu engang svare Dem, at jeg kjender Dem ikke . . .«

Han bøjede Hovedet og tav et Øjeblik.

»Ja Gud den Almægtige skal vide, hvordan jeg saadan pludselig er kommet i Snak med Dem, — med et Menneske, jeg ikke kjender det Allermindste til! (Han sukkede.) Der kan da aldrig være et Slags aandeligt Slægtskab imellem os? De og jeg — vi er jo begge saadan ganske skikkelige Mennesker, det vil sige Egoister. Hvor skulde vi falde paa at bekymre os om hinanden? Ikke sandt? Nej, men der er Ingen af os, som kan sove, — og hvorfor skulde vi saa ikke slaa en Passiar af? Jeg er netop i Aande

nu, og det er noget, som kun sjeldent hænder mig. Ser De, jeg er umaadelig ængstelig af mig, — ikke just saameget fordi jeg er Provinsialist, en stakkels ubetitlet og uformuende Djævel, som fordi jeg er ganske overordenlig forfængelig. Men undertiden, under Paavirkning af heldige Omstændigheder eller Tilfælde, som jeg hverken er istand til at forudbestemme eller forudse, svinder min Ængstelighed fuldstændig, som f. Eks. lige nu. I dette Øjeblik maatte man gjerne stille mig overfor selve Dalai-Lama, — jeg skulde med største Sindsro bede ham om en Pris. Men De er maaske søvnig?«

»Nej, tværtimod,« skyndte jeg mig at svare; »jeg vil meget gjerne ligge og passiare med Dem . . .«

»Det vil sige: De mener, at det morer Dem . . .? Naa, saameget desto bedre! . . . Jeg har altsaa den Ære at melde, at man her paa Egnen behager at titulere mig »Originalen«; saadan kalder nemlig den Del af Selskabet mig, der tilfældigvis, mellem sit andet Sniksnak, ogsaa kommer til at nævne mit Navn.

»Min Skæbne, véd jeg nok,
Gaar Ingen nær til Hjerte,«

siger Digteren. De Godtfolk tror, de saarer mig med dét Navn . . . . Ak du gode Gud! de skulde blot vide, ... jeg gaar netop tilgrunde, fordi der ikke er Spor af Originalt ved mig, ... nej, ikke Spor, — bortsét naturligvis fra saadanne Anfald som nu f. Eks. min Samtale med Dem! Men den Slags Anfald er jo ikke en sur Sild værd: det er den allersimpleste og billigste Slags Originalitet!«

Han drejede Hovedet om imod mig og gestikulerede med Hænderne.

»Ser De, Højstærede,« udbrød han, »det er nu min Mening, at Originalerne egenlig er de eneste, der lever saadan rigtigt; ja de er de eneste, der har Ret til at leve. *Mon verre n'est pas grand, mais je bois dans mon verre,* har En eller Anden sagt . . . Kan De høre,« vedblev han halvhøjt, »saadan som jeg udtaler det Franske? . . . Hvad Magt ligger der ogsaa paa, om dit Hoved er stort og kan rumme Meget, eller om Du forstaar Alting og véd en Mængde og følger med din Tid, — naar Du saa alligevel ikke har noget Ejendommeligt, Noget, der tilhører Dig alene! Een Stabelplads til i Verden for Trivialiteter — hvem kan have Fornøjelse af den? Nej værsaagod, vær dum, om Du vil — men vær det paa din egen Manér! Lad der være en særegen Duft ved Dig . . . ja netop en særegen Duft, — det er dét, det kommer an paa! Og De maa endelig ikke tro, jeg stiller store Fordringer med Hensyn til denne særegne Duft, . . . nej Vorherre bevares! Der er Masser af den Slags Originaler, jeg mener; hvor man saa vender Øjet hen, — bestandig ser man en Original! hvert eneste levende Væsen er en Original! Men jeg har desværre ikke været saa heldig at slippe ind i Rubrikken!

Og dog,« vedblev han efter en kort Pavse: »saadanne Forhaabninger som jeg vakte, dengang jeg var ung! Og saa høj en Mening jeg havde om mig selv, før jeg rejste udenlands, og lige efter at jeg var kommet hjem igjen! Naa, i Udlandet spærrede jeg naturligvis Øjnene op, og holdt mig altid

for mig selv, som Skik og Brug er blandt disse Stakler, der lægger Mærke, umaadelig nøje Mærke til alt Muligt, for saa til Syvende og Sidst at bemærke, at de ikke har lært en Døjt!

En Original! Original!« fortsatte han, og rystede bebrejdende paa Hovedet: »de kalder mig en Original, . . . og naar man saa ser nærmere til, saa viser det sig, at der er ikke et eneste Menneske her i Verden, som er mindre originalt end Deres ærbødige Tjener! Jeg tror virkelig, jeg er født som Kopi efter en Anden, . . . jo det véd Gud, jeg gjør! Og hele mit Liv har da ogsaa kun været en Kopi af de forskjellige Forfattere, som jeg har studeret! . . . . Jeg har levet i mit Ansigts Sved, jeg har studeret, forelsket mig, giftet mig formelig imod min Vilje — det var bestandig, som om jeg opfyldte en Pligt eller løste en Opgave . . . . Pyh! Pokker kan blive klog paa alt dét!«

Han rev Nathuen af Hovedet, og kastede den foran sig paa Sengen.

»Har De Lyst at høre, saa skal jeg fortælle Dem om mit Liv?« spurgte han pludselig: »eller rettere sagt, nogle Træk af mit Liv?«

»Ja, det vil jeg meget gjerne.«

»Nej, . . . nej jeg vil heller fortælle Dem, hvordan jeg kom til at gifte mig! Giftermaalshistorien er en meget vigtig Sag, . . . den er ligefrem Prøvestenen for Ens hele Menneske. I den aftegner Ens Liv sig som i et Spejl, . . . puh! igjen en af disse fortærskede Lignelser! . . . Tillader De, jeg tager mig en Pris?«

Han trak sin Snustobaksdaase frem under Hoved-

puden, lukkede den op, og vedblev saa, medens han gestikulerede ivrigt med den aabne Daase i Haanden:

»Sæt Dem engang i mit Sted, Højstærede! og døm selv om, hvad Nytte . . . ja vil De nu i Guds Navn sige mig, hvad Nytte kunde jeg have af at studere Hegels Encyklopædi? Vil De sige mig, hvad har den Encyklopædi at gjøre med det russiske Liv? Hvordan vil De bære Dem ad med at anvende Hegels Encyklopædi, og ikke blot den, men i det Hele taget hele den tyske Filosofi . . . ja jeg vil gaa videre endnu: den tyske Videnskab . . . hvordan vil De anvende den paa vor Væren og Virken?«

Han rettede sig op med et Ryk, og mumlede halvhøjt, med ondskabsfuldt sammenbidte Læber:

»Aha! ser Du dét? ser Du dét? . . . Hvorfor flakkede Du altsaa om i Udlandet? . . . Hvorfor blev Du ikke siddende hjemme og studerede, paa selve Stedet, det Liv, der rører sig omkring Dig? Paa den Maade vilde Du have sat Dig ind i dets Fordringer og i de Former, som dit Fædreland engang skal antage, og Du vilde ogsaa være kommet paa det Rene med din egen saakaldte Bestemmelse . . . Nej men forbarm Dem dog, Højstærede! (og han slog pludselig over i en anden Tone, og fortsatte ængsteligt og ligesom undskyldende sig selv:) hvor skulde en Stakkel som jeg kunne udgrunde, hvad ikke et eneste klogt Hoved endnu har skrevet en Bog om? Jeg vilde meget gjerne have gaaet i Lære hos — hos — det russiske Liv, mener jeg; men det er jo saa stumt som en Træklods, det kjære Liv! Forstaa det ganske paa egen Haand — nej! dét gaar

over mine Evner; giv mig Analysen, drag Konsekvenserne for mig! . . . Konsekvenserne? — Dér har I Konsekvenserne, hedder det: gaa bare hen og hør de Moskvaske — Nattergale eller*) . . . .! Men det er jo netop Ulykken, at de fløjter som Kurskske Nattergale og ikke taler som Mennesker! . . . . Naa, saa spekulerede og spekulerede jeg — Videnskaben maa dog vel være ens overalt, og Sandheden med, — ja og saa drog jeg i Guds Navn til fremmede Lande, til de Vantro! . . . . Hvad skal jeg sige, — Ungdommen, Stoltheden havde naturligvis gjort mig lidt forstyrret i Hovedet. Forstaar De, jeg vilde ikke altfor tidlig vokse mig en Fedtmave til, skøndt det jo rigtignok skal være sundt, siger man. Forresten, Den, som af Naturen ikke engang har faaet Kjød paa Kroppen, — han bliver nok fri for Fedtmave!

Naa men,« tilføjede han, da han havde tænkt sig om et Øjeblik, »jeg tror, jeg lovede at fortælle Dem, hvordan det gik til med mit Giftermaal? Nu skal De høre. Men først maa jeg dog sige Dem, at min Kone lever ikke mere . . . . Og dernæst . . . jeg mærker, jeg iforvejen bliver nødt til at fortælle Dem om min Ungdom, ellers kan De ikke forstaa noget af det . . . . De er da vel ikke søvnig?«

»Nej, slet ikke.«

»Godt! Kan De høre, saa uadeligt Hr. Kantagriukin ligger og snorker herinde ved Siden af? . . . Ser De, jeg er Søn af fattige Forældre, — ja jeg

---

*) Sigter til det russiske Nationalparti.

siger Forældre, for efter Traditionen skal jeg ikke blot have havt en Moder, men ogsaa en Fader. Fader kan jeg ikke huske. Folk siger, der skal ikke have været videre Stads ved ham — han skal have havt en stor Næse og Fregner over hele Ansigtet, og rødhaaret skal han ogsaa have været, og saa nøs han nok kun med det ene Næsebor. Inde i Moders Soveværelse hang der et Portræt af ham, i rød Uniform med en sort Krave, som gik helt op til Ørene, — ganske ualmindelig hæsligt. Hvergang jeg skulde have Ris, blev jeg trukket ind foran det Portræt, og saa plejede Moder at pege op paa det og sige: Ja han vilde nu ganske anderledes . . .! De kan nok selv tænke Dem til, saadan som dét opildnede mig! Brødre eller Søstre havde jeg ingen af . . . ja, sandt at sige, saa slæbte en Broder af mig sig om med engelsk Syge, — men han døde da meget ung. Hvordan kan nu den engelske Syge være sluppet ind i det Schtschigrovske Distrikt af det Kurskske Guvernement?! Naa men dét kommer jo ikke Sagen ved! — Moder tog sig selv, og med al en Steppegodsejer-Frues rasende Ivrighed, af min Opdragelse: hun begyndte at opdrage mig lige fra den velsignede Dag, da jeg kom til Verden, og blev saa ved at opdrage, til jeg var seksten Aar . . . . Passer De paa Gangen i min Fortælling?«

»Jo jeg gjør! bliv De blot ved!«

»Naa, godt! Altsaa, saasnart jeg havde fyldt mit sekstende Aar, jog Moder sporenstregs min franske Hovmester — nemlig Tyskeren Filippovitsch, der var en Græker fra Neshin, — Fanden ivold; hun bragte mig til Moskva, lod mig indskrive paa Uni-

versitetet, og befol saa sin Aand i den Almægtiges Varetægt, efter at hun først havde overantvordet mig til en Onkel af mig, Advokaten Koltun-Babura, en ædel Mand, hvis Ry forresten er trængt ud over Distriktet Schtschigrovs Grænser. Samme kødelige Onkel, Advokaten Koltun-Babura, plyndrede mig efter Landsens Skik lige til Skjorten, . . . dog, dét kommer nu igjen strengt taget heller ikke Sagen ved! . . . Paa Universitetet mødte jeg — den Retfærdighed maa jeg lade min Frembringerske! — ganske ordenligt forberedt; men allerede dengang kunde man tydelig spore Mangel paa Originalitet hos mig! . . .

Min Barndom havde i ingen Henseende udmærket sig fremfor andre unge Mænds Barndom. Jeg var vokset op ligesaa sløv og dum som de, saa at sige under Skjørterne, og havde naturligvis ogsaa tidlig givet mig til at lære Digte udenad og til at gaa i sur Gæring, under Paaskud af, at jeg havde et sværmerisk Hang til . . . til hvad? begribeligvis til Idealet . . . osv.! . . . Paa Universitetet fulgte jeg fremdeles den slagne Vej: jeg kom straks ind i en »Cirkel«*). Ja det var andre Tider dengang, ... De véd maaske ikke engang, hvad en »Cirkel« er? — Jeg kan huske, Schiller siger etsteds:

»Gefährlich ist's den Leu zu wecken,
Und schrecklich ist des Tigers Zahn,
Jedoch das Schrecklichste der Schrecken
Das ist der Mensch in seinem Wahn.«

Jeg forsikrer Dem, det var slet ikke dét, han mente. Han vilde have sagt: det er en »Cirkel« . . . i Byen Moskva!«

*) Klike, Kreds.

»Men hvad Forfærdeligt synes De da, der er ved en »Cirkel?«« spurgte jeg.

Min Nabo snappede sin Nathue, og trak den helt ned over Næsen.

»Hvad Forfærdeligt jeg synes, der er ved den?« udbrød han. »Det skal jeg sige Dem. Den er al mulig selvstændig Udviklings Ruin! En »Cirkel« — dét er et modbydeligt Surrogat for Samfundet, for Kvinden, for Livet; en »Cirkel« . . . . ja, giv blot Tid, De kan tro, jeg skal sige Dem, hvad en »Cirkel« er! En »Cirkel« — dét er en saft- og kraftløs Leven sammen med og ved Siden af hinanden, ... et Samliv, som man giver Form og Betydning af noget Fornuftigt; en »Cirkel« sætter Ræsonnementer istedetfor Samtale, vænner til frugtesløs Passiar, drager En bort fra ensomt, velsignelsesrigt Arbejde, smitter En med literær Fnat og røver En endelig Sjælens Friskhed og jomfruelige Uberørthed. En »Cirkel« . . . dét er Platheden og Kedsomheden under Titlen Broderskab og Venskab, en Kæde af Misforstaaelser og Anmasselser under Navn af Aabenhjertethed og Deltagelse! I en »Cirkel« har ikke En en fredet Plet i sin Sjæl, takket være en hvilkensomhelst Vens Ret til, hvad Tid og Time det skal være, at gramse med sine snavsede Fingre lige ind i Vennens indre Liv; i en »Cirkel« strør man Virak for hver en hul Taler, hver en selvbehagelig Skønaand, hver en for tidlig moden Olding; dér bærer man paa Hænderne den første den bedste talentløse Digter, blot fordi han skal være rig paa »skjulte« Ideer! I en »Cirkel« snakker Knøse paa sytten Aar skruet og dunkelt om Kvinden og

Kjærligheden; men træffer de sammen med Kvinder, saa tier de eller taler til dem som en Bog — ja og hvad taler de saa om?! I en »Cirkel« blomstrer den bombastiske Veltalenhed; dér iagttager den Ene den Anden værre end en Politispion . . . . O, »Cirkel«, »Cirkel«! Du er den Cirkel, Heksemesteren slaar, og indenfor hvis Streg saa mangen en ærlig Karl er gaaet Fanden ivold!«

»Naa, tillad mig at bemærke, dér overdriver De dog vistnok . . . !« afbrød jeg ham.

Min Nabo saa' stiltiende paa mig.

»Ja maaske . . . Gud skal vide! . . . Det kan gjerne være! Men at overdrive . . . dét er jo ogsaa den eneste Fornøjelse, saadan En som jeg har! — — Naa men det var da paa den Maade, jeg tilbragte fire Aar i Moskva. Jeg kan ikke beskrive Dem, Højstærede, saa hurtigt, saa forfærdelig hurtigt Tiden gik; det er baade sørgeligt og ærgerligt at tænke tilbage paa. Man var næppe nok staaet op om Morgenen og havde knap faaet Tid til at se sig om, — saa var Dagen allerede fløjen, og det var Aften: man rutsjer ikke hurtigere ned ad en Isbanke, forsikrer jeg Dem. Den søvndrukne Tjener hjælper En Frakken paa; man gjør sig istand og slentrer hen til en Ven; og saa gaar det løs med at ryge Tobak: der sidder man saa og drikker det ene Glas tynd The efter det andet, og diskuterer tysk Filosofi, og Kjærlighed, Aandens evige Sol, og en hel Del andre, ligesaa abstrakte Historier!

Men endog dér har jeg truffet originale, selvstændige Mennesker: mangen En kunde gjøre nok saa megen Vold paa sig selv og presse sig nok saa

stærkt ind under Aaget, — hans Natur brød alligevel igjennem. Kun jeg Usalige æltede om paa mig selv, som om jeg kunde have været blødt Voks: naturligvis, min elendige Natur gjorde ikke Spor af Modstand! Imidlertid havde jeg da fyldt mit etogtyvende Aar. Jeg overtog den Del af min Arv, som min Formynder havde fundet for godt at lade mig beholde, gav en frigiven Herskabstjener, Jassili Kudriaschev, Fuldmagt til at bestyre Alt, hvad jeg ejede og havde, og rejste udenlands, til Berlin. Jeg opholdt mig, har jeg allerede havt den Fornøjelse at sige Dem, tre Aar i Udlandet. Og hvad mener De? ogsaa i Udlandet blev jeg ved at være den uoriginale Skabning, jeg altid havde været! Det følger naturligvis af sig selv, at jeg lærte ikke det Mindste at kjende til det egenlige Europa og dets Liv og Virken. Jeg hørte tyske Professorers Forelæsninger og læste tyske Bøger i deres Hjemstavn, ... dét var hele Forskjellen! Jeg førte et tilbagetrukkent Liv; snuste til og lod mig snuse til af et Par afskedigede russiske Lieutenanter, der, ligesom jeg selv, plagedes af Videbegærlighed, men som ellers havde meget vanskeligt ved at fatte og ikke just raadede over store Talegaver; jeg gav mig af med forhistoriske Familier fra Pensa og lignende frugtbare Guvernementer; og drev endelig om paa Kaféerne, læste Aviserne og gik om Aftenen i Teatret. De Indfødte omgikkes jeg kun meget lidt med; jeg generede mig for at skaffe mig Indpas hos dem, og jeg saa' ingen af dem hos mig, naar jeg da undtager en to, tre paatrængende unge Herrer af hebraisk Herkomst, som hvert Øjeblik løb mig paa Døren og laante Penge af mig, — ja for

»Russeren« kan man jo pumpe. Men endelig, ved et besynderligt Tilfælde, blev jeg indført i en af mine Professorers Hus. Det gik til paa følgende Maade:

Jeg gik hen til ham for at melde mig til hans Kursus, og saa inviterede han mig til et Aftenselskab. Han havde to Døtre, der vel kunde være saadan en sytten og tyve Aar . . . . et Par stive Pigebørn — Gud være med dem! — med storstilede Næser, svedne Krøller, mælkeblaa Øjne og røde Hænder med hvide Negle. Den Ene af dem hed Linchen, den Anden Minchen. Jeg begyndte at komme hos Professoren. Jeg maa sige Dem, han var egenlig ikke dum, men bare ligesom en Smule forstyrret: naar han stod paa Kathedret, kunde han tale temmelig sammenhængende, men hjemme pludrede han værre end en Ulykke og gik altid med Brillerne skudt op paa Panden. Men han var grundlærd . . . Naa og saa? Ja lige paa éngang forekom det mig, at jeg var blevet forelsket i Linchen, — i et helt halvt Aar forekom det mig saadan! Vi talte rigtignok ikke meget sammen, — jeg nøjedes med at sidde og se paa hende; men jeg læste en Mængde rørende Bøger for hende, stjal mig til at trykke hendes Haand, og sværmede om Aftenen ved hendes Side, det vil sige, jeg stirrede haardnakket op mod Maanen eller ogsaa bare op i Loftet. Desuden lavede hun saadan en mageløs Kop Kaffe! . . . . Naa, dér skulde man da have tænkt — hvad kan Du forlange mere? Men der var alligevel én Ting, som foruroligede mig: midt under Øjeblikke, hvor jeg, som man plejer at sige, følte mig saa ubeskrivelig salig, — var det, ligesom

Noget begyndte at gnave inde i Hjertekulen, og der fo'r en bedrøvelig Gysen helt ned over min Mave. Tilsidst kunde jeg ikke længer holde al den Lykke ud, og løb min Vej!

Jeg opholdt mig hele to Aar til i Udlandet. Jeg var i Italien, stod i Rom foran »Kristi Forklarelse«, i Florents foran Venus, og kom pludselig i den forfærdeligste Begejstring af Verden, ligesom jeg kunde være blevet bindegal; om Aftenen digtede jeg, jeg begyndte at føre Dagbog, kort sagt, jeg skabede mig akkurat som alle Andre. Og alligevel, vil De nu blot se, hvor det er let at være original! Jeg forstod mig f. Eks ikke det Allerbitterste paa Maleri og Billedhuggerkunst . . . naa, det havde jeg altsaa simpelthen skullet sige . . . ! Men bevares! jeg maatte leje Cicerone og rende rundt og se paa Freskerne . . . !«

Han bøjede Hovedet og tog igjen Nathuen af.

»Langt om længe rejste jeg saa hjem,« vedblev han i en træt Tone, »og kom til Moskva. Og dér foregik der nu en besynderlig Forandring med mig. I al den Tid, jeg var udenlands, tav jeg for det Meste; men hjemme begyndte jeg pludselig at snakke kækt og sikkert fra Leveren, og tillige troede jeg jo om mig selv . . . . ja Gud skal vide Alt dét, jeg bildte mig ind! Naa, jeg traf paa overbærende Mennesker, der næsten ansaa' mig for et Slags Geni; og Damerne hørte deltagende paa mine Expektorationer. Men jeg forstod ikke at holde mig paa Højden af min Berømmelse. En smuk Morgen kom der noget Slidder-Sladder ud om mig (jeg véd ikke, hvem der havde udspredt

det: det kom rimeligvis fra en gammel Jomfru af en Mandsperson — den Slags er der jo fuldt op af i Moskva) — nej men det kom som sagt ud og skød Skud og Traade, akkurat ligesom en Jordbærplante. Jeg forviklede mig, vilde sprænge hele det klistrede Næt, — umuligt! . . . Saa rejste jeg min Vej. Og dér viste jeg mig igjen rigtig som en elendig Hverdags-Stymper. Jeg burde naturligvis have holdt Ubehagelighederne ud, som man holder en Nældefeber ud: saa vilde de overbærende Folk fra før igjen have aabnet mig deres Favn, og Damerne fra før vilde igjen have smilet til mig . . . Men dét er netop Ulykken, der er ikke Spor af Originalitet ved mig. Min Samvittighed var pludselig vaagnet, forstaar De; jeg begyndte at skamme mig ved saadan evig og altid blot at gaa og pludre løs, igaar paa Arbat, idag paa Truba, imorgen paa Sivzev-Volden, og bestandig om Et og det Samme . . . Men naar det nu er dét, Folk vil have?! Se engang de rigtige Aktører paa den Scene! de gjør sig skam ingen Samvittighed deraf, tværtimod, det er netop saadan, de bedst kan lide det; tidt og mange Gange arbejder vel En hele tyve Aar itræk med sin Tunge og bestandig i en og samme Retning . . . Ja, Alt dét, Selvtillid og Forfængelighed dog kan udrette! Jeg har ogsaa lidt af Forfængelighed, den er ikke engang i dette Øjeblik helt kvalt i mig, — men Ulykken er — det maa jeg endnu engang gjentage, — at jeg er ingen Original, og at jeg derfor bliver staaende paa Halvvejen: Naturen skulde enten have givet mig lidt mere Forfængelighed eller ogsaa slet ingen . . . Se i Begyndelsen kneb det unægtelig for mig, . . . og des-

uden havde ogsaa Udenlandsrejsen slugt alle mine Midler; men gaa hen og ægte en Købmandsdatter med en ganske vist ung, men svampet, geléagtig Krop . . . . nej, dét havde jeg dog ikke Lyst til! Følgelig tog jeg ud paa min Landejendom. . . .

Jeg tænker,« tilføjede min Nabo og skævede igjen over paa mig, »at jeg kan springe de første Indtryk af Landlivet over, alle disse Hentydninger til Naturens Skønhed og Ensomhedens stille Ynde osv. osv.?«

»Ja naturlig, naturlig,« udbrød jeg.

»Naa, saameget desto bedre,« vedblev Fortælleren: »for det er jo noget Vrøvl Altsammen, idetmindste hvad mig angaar! Jeg kedede mig ude paa min Gaard ligesom en indespærret Hundehvalp, skøndt jeg ærligt vil tilstaa, at dengang jeg paa Hjemvejen, om Foraaret, kjørte første Gang gjennem Birkeskoven, som jeg kjendte saa godt fra min Barndom, saa blev jeg ganske svimmel, og mit Hjerte bankede i sød, ubestemt Forventning. Men de dunkle, ubestemte Forventninger, véd De nok, gaar aldrig i Opfyldelse; derimod indtræffer der forskjellige Ting, man slet ikke havde ventet sig, som f. Eks. Kvægsyge og Restance med Afgifter og Tvangsavktioner etc. . . . !

Jeg slog mig igjennem fra Dag til Dag ved Hjælp af Sognefogden Jakob, som havde afløst den forrige Forvalter, og som efterhaanden viste sig at være en ligesaa stor, om ikke endnu større Gavtyv, — bortsét fra, at han forgiftede mig Livet med Stanken af sine tranede Støvler . . . . Naa, og saa en Dag kom jeg pludselig til at huske paa en

Familie der i Nabolaget, som jeg kjendte, og som bestod af en afskediget Oberstinde og hendes to Døtre. Jeg lod spænde for Drosken, og kjørte derover. Den Dag glemmer jeg aldrig: et halvt Aar efter giftede jeg mig med Oberstindens yngste Datter! . . .«

Fortælleren bøjede Hovedet, og strakte Haanden op mod Loftet.

»Forresten,« vedblev han ivrigt, »det er ikke min Mening at ville give Dem en ufordelagtig Forestilling om den Afdøde. Nej Vorherre bevares! Hun var det ædleste og bedste Væsen, som tænkes kan, mild og kjærlig og beredt til at bringe hvad Offer det skulde være; men alligevel maa jeg, mellem os sagt, tilstaa, at hvis jeg ikke havde været saa ulykkelig at miste hende, saa vilde jeg formodenlig ikke i dette Øjeblik have været istand til at passiare med Dem: for nede i min Lade kan De endnu den Dag idag se den Bjælke, som jeg mer end én Gang har havt isinde at hænge mig paa!

Der er en Slags Pærer,« begyndte han igjen efter nogle Øjebliks Tavshed, »som maa ligge en vis Tid under Jorden, før de faar den rigtige Smag; min salig Kone hørte aabenbart til samme Klasse Naturfrembringelser. Først nu kan jeg lade hende vederfares fuld Retfærdighed. Først nu vækker Mindet om enkelte Aftener, som jeg tilbragte sammen med hende før Brylluppet, ikke blot ingen Bitterhed hos mig, men rører mig endog til Taarer. — Familien var ikke velhavende; dens yderst gammeldags, men hyggeligt indrettede Hus var bygget af Træ og laa

oppe paa en Bakke, midt imellem et Vildnis af en Have og en med Ukrudt overgroet Gaard. Nede ved Foden af Bakken løb en lille Bæk; man kunde næppe nok skælne den gjennem det tætte Løvværk. En stor Terrasse førte fra Huset ud til Haven. Foran Terrassen prangede et aflangt Blomsterbed, som var helt fyldt med Roser, og i hver Ende af Bedet stod en Akazie, hvis Grene den afdøde Ejer, endnu medens Træerne var ganske smaa, havde ladet sno proptrækkeragtigt sammen. Lidt længere nede i Haven, midt inde i et forsømt Vildnis af Hindbærbuske, var der endelig et Lysthus; det var meget fint dekoreret indvendig, men saa' i den Grad forfaldent ud, at Synet af det gjorde En formelig melankolsk. — En Glasdør førte fra Terrassen ind til Dagligstuen, hvor den Fremmedes nysgjerrige Øje opdagede Følgende: henne i hvert Hjørne en Kakkelovn, til Højre et gammelt og gammeldags Piano, som var helt skjult under Stabler af skrevne Noder, og i Baggrunden en Sofa med falmet blaat, hvidblomstret Damaskes Betræk, et rundt Bord samt to Etagèrer med Porcellæns- og Perlemoders Nipsgjenstande fra Kejserinde Katharinas Tid. Oppe paa Væggen hang det velkjendte Portræt af en blond ung Pige med en Due ved Brystet samt et Par himmelvendte Øjne; og paa Bordet stod der en Vase med friske Roser . . . De mærker nok, saa omstændeligt jeg beskriver Alting: men netop paa den Terrasse og i den Dagligstue spillede hele min Kjærligheds Tragikomedie. Oberstinden selv var et ondskabsfuldt Stykke Fruentimmer, som altid led af en modbydelig Hæshed, — rigtig

en utaalelig, trættekjær Skabning; af hendes to Døtre udmærkede den Ene, Vera, sig i ingensomhelst Henseende fremfor almindelige Guds Ord fra Landet; den Anden hed Sofie, — ja og hende gik jeg hen og forelskede mig i! Søstrene havde et fælles Soveværelse med to uskyldige smaa Træ-Senge, gulnede Stambøger, Resedaer i Potte samt nogle temmelig uheldige Blyantstegninger af Venner og Veninder (man lagde særlig Mærke til en Herre med et meget energisk Udtryk i Ansigtet og en endnu mere energisk Underskrift: han havde i sin Ungdom berettiget til ualmindelige Forhaabninger, og var som alle vi Andre endt med — bardaus!); naa og saa var der naturligvis Buster af Goethe og Schiller, tyske Bøger, visne Blomster og forskjellige andre Gjenstande, som allesammen var helliget Erindringen.

Dét Værelse betraadte jeg dog kun sjeldent og modstræbende: det tog Vejret fra mig, jeg véd ikke selv af hvad Grund. Desuden syntes jeg — besynderligt nok! — bedst om Sofie, naar jeg vendte Ryggen til hende eller tænkte paa hende og drømte om hende . . . . navnlig da om Aftenen ude paa Terrassen. Jeg sad saa og stirrede ud i Aftenrøden og hen paa Træerne med de fine, grønne Blade, som allerede var begyndt at blive mørke, men dog endnu aftegnede sig skarpt mod den rosenrøde Himmel; inde ved Klaveret i Dagligstuen sad Sofie og spillede i Et væk en eller anden Yndlingspassage af Beethoven — paa éngang lidenskabelig og drømmerisk; den ondskabsfulde gamle Oberstinde snorkede fredeligt henne i sin Sofa; og i Spisestuen,

der var ligesom fyldt med Aftenrødens Purpurskær, syslede Vera ved Thebordet. Themaskinen snurrede geskæftigt, som om den glædede sig over Et eller Andet; Kringlerne blev med lystige Knæk brækket itu; Theskeerne klirrede mod Kopperne; en Kanariefugl, som hele Dagen igjennem havde skingret ubarmhjertigt, var pludselig blevet tavs og kvidrede kun af og til ligesom spørgende; fra en fin, gjennemsigtig lille Sky, som trak forbi, stænkede et Par smaa Draaber . . . . Men jeg sad og saa' og saa' og lyttede og lyttede, og mit Hjerte blev saa stort og saa vidt — og det forekom mig igjen, at jeg var forelsket.

Se under Indtrykket af saadan en Aften anholdt jeg engang hos den Gamle om Datterens Haand, og to Maaneder efter var vi gifte. Jeg syntes, jeg elskede hende . . . . ja og selv i dette Øjeblik — det var dog, véd Gud, ellers paa Tide, jeg saa' at komme paa det Rene med den Sag! — selv nu véd jeg ikke rigtig, om jeg elskede Sofie eller hvad jeg gjorde. Hun var en ædel, klog, tavs Kvinde med et varmt Hjerte; men, Gud skal vide, hvoraf det kom — om det var, fordi hun havde levet saa længe derude paa Landet, eller der var andre Grunde? — paa Bunden af hendes Sjæl (hvis der nu i det Hele taget er nogen Sjælebund) var der et Saar, eller rettere sivede uafladelig et lille Saar, som ikke lod sig helbrede, og som ovenikøbet hverken hun eller jeg var istand til at nævne ved Navn. Naturligvis opdagede jeg først, efter at jeg var blevet gift, at Saaret var der. Ak, saadan en Mængde jeg saa prøvede paa, — og Ingenting

vilde hjælpe! Dengang jeg var Barn, havde jeg en Sidsken, som Katten en Dag fik fat paa; den blev reddet og ogsaa kureret: men min stakkels Sidsken blev alligevel aldrig helt rask igjen, — den pustede sig op til en Kugle, og sygnede hen, og holdt op at synge . . . Det endte saa med, at der en Nat krøb en Rotte ind i dens aabne Bur og bed Næbet af den: saa bestemte den sig endelig til at dø!

Jeg véd ikke, hvad for en Kat der har havt min Kone mellem Poterne; men hun pustede sig ogsaa op og sygnede hen, akkurat ligesom min stakkels Fugl. Af og til længtes hun aabenbart selv efter at tage sig sammen og svinge sig ud i den friske Luft, til Solen og Friheden; hun prøvede paa det, — men, Knuden vilde ikke gaa op: den snøredes blot saameget desto ængsteligere sammen. Og hun holdt dog af mig, — hvor tidt og mange Gange har hun ikke forsikret mig, at nu var alle hendes Ønsker opfyldte, . . . og endnu medens hun talte, gid Fanden havde det! gled der ligesom en Skygge over Blikket! Jeg havde længe gaaet og spekuleret paa: om der maaske skulde være Et eller Andet i hendes Fortid? Jeg forhørte mig: nej, der var Ingenting at opdage! Naa ja døm nu selv: en Original havde rimeligvis trukket paa Skuldrene, eller han havde maaske sukket et Par Gange, og var saa begyndt at leve paa sin Vis; men jeg uoriginale Skabning begyndte istedetfor at gaa og skele op til Bjælken! . . . Alle en gammel Jomfrus Vaner — Beethoven, Reseda, Brevveksling med Venner, Stambøger etc. — havde saadan ædt sig ind i

min Kone, saa hun slet ikke duede til nogensomhelst anden Stilling, og navnlig ikke til at være Husmoder. Men det er dog virkelig altfor latterligt, at en gift Kone forsmægter af navnløs Længsel og sidder og synger om Aftenen:

»Væk mig ej af Morgenslumren« . . . !

Ja ser De, saadan svælgede vi tre Aar i Ægteskabets Paradis. Det fjerde Aar døde Sofie i sin første Barselseng, — hm, ja det var underligt nok, men det havde altid anet mig, at hun vilde ikke være istand til at skænke mig en Søn eller Datter og Jorden — en ny Indbygger. Jeg husker tydeligt den Dag, hun blev begravet; det var om Foraaret. Vor Sognekirke er ikke stor, gammel, Ikonostasen*) sort anløben, Væggene nøgne; Gulvets Murstene er for Størstedelen traadt itu og hullede; i hvert Kor hænger der et stort, gammelt Helgenbillede . . . Kisten blev baaret ind og sat midt paa Gulvet, foran Altret; den var dækket til med et falmet Tæppe, og der stod tre Lysestager paa hver Side af den. Gudstjenesten begyndte. Vor affældige gamle Kirkesanger (han havde en lille Haarpisk hængende ned ad Nakken, og hans grønne Livbælte var bundet altfor langt nede) stod henne ved sin Pult og mumlede i en ynkelig Tone Bønner op; den ligeledes bedagede Præst (han var blind, havde et godmodigt, noget idiotisk Ansigt, og var iført et vidt, lilla Ornat med gule Blomster i) fungerede baade som Præst og Diakon. En ung

*) Den med Billeder bedækkede Væg, som skiller Højalteret fra Resten af Kirken.

Hængebirks friske Blade skyggede over det aabne Vindu i hele dets Brede, og sitrede og hviskede; Duft af Græs trængte ind til os ude fra Kirkegaarden; Vokskærternes røde Flammer blegnede i Foraarsdagens livlige Skær. Spurvenes Kvidren lød gjennem hele Kirken, og nu og da klang oppe under Kuplen et jublende Skrig fra en Svale, som var fløjet derind. Henne i en Solstraales gyldne Støv bøjede og løftede sig hurtigt de brune Hoveder af en Del Bønder, som bad andægtigt for den Afdøde. Fra Aabningerne i Røgelsekarret piblede Røgen frem i tynde, blaalige Striber. Jeg saa' paa min Kones afsjælede Ansigt . . . ak Du min Gud! ikke engang Døden, nej, ikke engang Døden havde frigjort hende og lægt Saaret: der var det samme smertelige, ængstelige, tavse Udtryk som altid — heller ikke i Kisten lod hun til at befinde sig vel! . . . . Blodet fo'r mig til Hovedet, og der kom en besynderlig Bitterhed op i mig. Hun var en god, inderlig god Skabning . . . . ja hun var, ... men alligevel, . . . det var for hendes egen Skyld godt, at hun døde!«

Fortællerens Kinder var blevet rødmussede, og der havde lagt sig en mørk Skygge over Blikket.

»Da jeg endelig fik rejst mig igjen af den dybe Nedslagenhed, som betog mig, dengang min Kone døde, vilde jeg,« vedblev han, »som man plejer at sige, til at tage fat paa noget Ordenligt. Jeg flyttede ind til en Guvernementsby og traadte i Statens Tjeneste. Men jeg fik Hovedpine i Regeringsbygningens store Værelser, og mine Øjne gjorde ogsaa kun daarligt deres Pligt; desuden stødte der

andre Ting til, nok sagt . . . jeg tog min Afsked. Saa tænkte jeg paa at rejse til Moskva; men dels havde jeg ingen Penge, og dels . . . ja jeg har jo sagt Dem, at jeg var blevet ydmyg. Den Ydmyghed kom pludselig over mig, ... og dog, fra en anden Side sét, slet ikke pludselig. Hvad Tænkemaaden angik havde jeg længe været ydmyg; men min Nakke vilde stadig ikke til at bøje sig. Jeg skrev det Ydmyge hos mig i Tænkemaade og Følelser paa Landlivets og paa den Ulykkes Regning, som havde ramt mig, . . . men forresten havde jeg rigtignok for længst lagt Mærke til, at saagodtsom alle mine Naboer, baade de unge og de gamle — som jo i Begyndelsen var blevet intimiderede og imponerede af mine Kundskaber, min Udenlandsrejse og de øvrige Fortrin i min Opdragelse, — at de nu ikke blot havde vænnet sig fuldstændig til mig, men at de endog var begyndt at behandle mig formelig uhøfligt og overlegent: de lod mig ikke tale ud, naar jeg vilde forklare Noget, og i Samtaler med mig brugte de hyppigere, end jeg holdt af, Udtrykket: »Bedste« . . . .

Jeg har glemt at fortælle Dem, at det første Aar, efterat jeg var blevet gift, gav jeg mig af Kedsomhed til at fuske Literaterne i Haandværket. Jeg sendte endog et Blad en lille Artikel af mig — saavidt jeg husker en Fortælling; men efter nogen Tids Forløb modtog jeg fra Redaktøren et meget høfligt Brev, hvori han meddelte mig, at man ganske vist ikke kunde frakjende mig Aand, men at jeg manglede Talent, og at Literaturen kun havde Brug for Talenter. Desuden hørte jeg, at en Herre fra Moskva,

som paa Gjennemrejse opholdt sig ude paa vor Egn og som ellers var en hjertensgod Fyr, havde sagt i et Aftenselskab hos Guvernøren, at jeg var et sløvt og aandelig udlevet Menneske. Men — min halvfrivillige Forblændelse fortog sig alligevel ikke. Jeg vilde ikke rigtig til at ruske mig selv i Ørene, forstaar De! Endelig en smuk Morgen fik jeg dog Øjnene op. Det gik til paa følgende Maade:

Distriktspolitimesteren kom over til mig for at henlede min Opmærksomhed paa en forfalden Bro, som laa paa min Jord, men som jeg ikke havde Raad til at gjøre istand. Medens nu denne Ordenens overbærende Haandhæver fortærede et Stykke røget Sild og en Snaps, gjorde han mig Bebrejdelser for min Uefterrettelighed, men gik forresten ind paa min Situation og raadede mig til blot at lade mine Bønder kjøre en Smule Gødning derover og kaste paa Broen; derpaa tændte han sig en Pibe og begyndte at tale om de forestaaende Valg. En vis Orbassanov, en hul Skvadronør, som ovenikøbet tog mod Bestikkelser, gjorde sig dengang frygtelig megen Umag for at blive valgt til Adelsmarskalk. Han var hverken rig eller stod i synderlig Anseelse. Jeg sagde temmelig hensynsløst min Mening om ham, — naa, ærlig talt, saa betragtede jeg mig da som staaende et godt Stykke over Hr. Orbassanov. Politimesteren saa' paa mig og klappede mig saa paa Skulderen og sagde godmodigt:

»Ja véd De hvad, Vassili Vassilievitsch, strengt taget skulde dog Ingen af os give sig af med at bedømme den Slags Folk. Husk, hvad Ordsproget siger: Skomager bliv ved din Læst!«

»Jeg indser virkelig ikke, udbrød jeg ærgerlig, hvad Grads-Forskjel der skulde være mellem mig og Hr. Orbassanov!«

Politimesteren tog Piben ud af Munden, saa' paa mig med store Øjne, og prustede af Latter. — »Aa, De Gavstrik! sagde han endelig med Taarer i Øjnene: — nej . . . nej . . . det er en mageløs Vittighed, . . . den er mageløs!«

Og lige til han kjørte sin Vej, blev han ved at gjøre sig lystig over mig, og puffede mig af og til med Albuen i Siden, og begyndte allerede at sige »Du« til mig!

Endelig kjørte han da. Der havde kun manglet den Draabe, for at Bægeret skulde flyde over. Jeg gik et Par Gange op og ned ad Gulvet, blev staaende henne foran Spejlet, saa' længe, meget længe paa mit forstyrrede Ansigt, rakte langsomt Tunge af mig selv, og rystede spydigt paa Hovedet. Der faldt som Skæl fra mine Øjne: jeg saa' tydeligt — ja meget tydeligere end jeg saa' mit eget Ansigt i Spejlet, — hvad jeg dog var for et intetsigende, unyttigt, elendigt, uoriginalt Menneske!

Fortælleren tav.

»I en af Voltaires Tragedier, tror jeg,« fortsatte han saa i en nedslaaet Tone, »glæder En sig over at være naaet til Ulykkens yderste Grænse. Naa, der er jo ikke noget Tragisk i min Skæbne; men jeg maa dog oprigtig talt tilstaa, at jeg har følt noget Lignende. Jeg lærte Fortvivlelsens giftige Vellyst at kjende; jeg prøvede, hvor rart det er at ligge en hel Formiddag dovent i sin Seng og forbande den Dag og

den Time, da man blev født; jeg kunde ikke saadan paa en Studs blive ydmyg. Og vil De blot selv behage at dømme: af Mangel paa Penge var jeg som naglet fast til den forhadte Gaard; og hverken Landvæsen eller Embedsvirksomhed eller Literaturen . . . kort sagt Intet passede for mig! Mit Bekjendtskab med Godsejerne var blevet afbrudt; Bøger væmmedes jeg ved; de sygeligt-sentimentale Frøkener, der saa' ud, som de havde Vattersot, og som rystede deres Krøller og udtalte Ordet »Liv!« fuldstændig febrilsk — de interesserede sig ikke mere for mig, nu da jeg var holdt op at pludre og være begejstret; naa og helt trække mig tilbage i Ensomheden, . . . dèt kunde jeg ikke. Jeg gav mig saa — ja hvad tror De? — jeg gav mig til at føjte om hos Naboerne. Ligesom berust af Selvforagt udsatte jeg mig med Vilje for allehaande smaa Nedværdigelser. Jeg blev sprunget over ved Selskaber; man tog koldt og uhøfligt imod mig; og tilsidst blev der slet ikke taget Notits af mig mere, man gav mig ikke engang Lov til at tage Del i den almindelige Samtale; og jeg — jeg raabte, henne fra min Krog, med Flid Bravo til en eller anden dum Skvadronør, som i lykkeligere Tider, inde i Moskva, med Begejstring vilde have kysset Støvet under mine Fødder og Sømmen paa min Kappe! . . . Ja jeg undte mig ikke engang den Forestilling, at jeg hengav mig til Ironiens bitter-søde Følelse . . . nej, for vil De sige mig — hvad har en Solo-Ironi at betyde? Ser De, saadan har jeg nu baaret mig ad i flere Aar, og saadan bærer jeg mig ad den Dag idag . . .!«

»Men det er dog virkelig for galt!« brummede Hr. Kantagriukin søvnigt inde i Værelset ved Siden af. »Hvad er det for en Idiot, som falder paa at ligge og snakke midt om Natten?«

Fortælleren smuttede i en Fart ned under Sengetæppet, og tittede derpaa ængsteligt frem og truede ad mig med Fingeren:

»St! St! . . .« hviskede han, bøjede Hovedet, ligesom for at gjøre Afbigt, hen ad den Kant, hvor Hr. Kantagriukin laa, og mumlede ærbødigt: »Jeg har hørt, jeg har hørt det! om Forladelse! . . . . Han maa have Lov til at sove, ja vist maa han det«, tilføjede han ganske sagte; »han skal samle nye Kræfter, om ikke for andet, saa for at han imorgen kan spise med samme Nydelse, som han har havt idag. Vi har ikke Ret til at forstyrre ham. Desuden tror jeg, jeg har faaet fortalt Dem Alt, hvad jeg vilde; De er vel ogsaa selv søvnig? Jeg ønsker Dem god rolig Nat.«

Han vendte sig med febrilsk Hurtighed om paa den anden Side og gjemte Hovedet i Puderne.

»Tør jeg idetmindste faa at vide,« spurgte jeg, »hvem jeg har den Fornøjelse . . .?«

Hovedet kom i en Fart ivejret:

»Nej for Himlens Skyld,« afbrød han mig, »spørg hverken mig selv eller nogen Anden om, hvad jeg hedder! Lad mig blive ved at være for Dem den ubekjendte, af Skæbnen hjemsøgte Skabning Vassili Vassilievitsch! I min Egenskab af uoriginalt Menneske fortjener jeg jo heller slet ikke at have et Navn! . . . Men, dersom De absolut

skal kalde mig Noget, . . . saa kald mig det Schtschigrovske Distrikts Hamlet. Af den Slags Hamleter er der fuldt op i alle vore Distrikter; men De har maaske alligevel ikke truffet paa nogen af dem før iaften? . . . Ja og saa — levvel!«

Han gjemte sig igjen i Dynerne. Da man næste Morgen vækkede mig, var han der ikke mere: han var taget bort før Daggry.

Døden.

Jeg har en ung Landmand og ivrig Jæger til Nabo. En smuk Julimorgen red jeg over til ham, for at foreslaa ham at tage med paa Tjur-Jagt. Han var øjeblikkelig parat, »tjen mig blot i,« sagde han, »og lad os ride gjennem den Ung-Skov, jeg har ved Suscha*); jeg vilde gjerne benytte Lejligheden til at se paa Tschapligino, — De véd min Egeskov: der bliver hugget ud i den.« — — Jeg sagde Ja.

Han lod sin Hest sadle, tog en grøn Frakke paa med Metalknapper i, der forestillede Vildsvinehoveder, hængte en Jagttaske med Uldbroderi samt en Feltflaske af Sølv om sig, kastede en splinterny fransk Jagtbøsse over Skulderen, saa' sig med et vist Velbehag i Spejlet, og kaldte paa Jagthunden, Esperance, som han havde faaet forærende af sin Kusine, — en gammel Jomfru, der havde et fortræffeligt Hjerte, men ingen Haar paa Hovedet.

Vi brød op ad Suscha til. Min Nabo tog med sig Fogden Arkip, en kraftig, undersætsig Bonde med et firkantet Ansigt og antediluviansk udviklede Kindben, samt Forvalteren, Hr. Gottlieb von der

*) Flod i det Orelske Guvernement.

Koch, en mager, blond, kortsynet ung Mand med skraa Skuldre og en uforholdsmæssig lang Hals. Den Sidstnævnte var for ganske kort Tid siden blevet forskrevet hertil fra Østersøprovindserne. Min Nabo havde selv først for nylig tiltraadt Besiddelsen af Godset; han havde arvet det efter en Tante af sig, Statsraadinde Kordonkatajev, som havde været en ualmindelig korpulent Dame, saa hun, endog naar hun laa til Sengs, i Et væk hivede og stønnede.

Vi var imidlertid naaet hen til et Sted, hvor der var hugget ud.

»I kan vente paa mig her saalænge!« sagde Ardalion Mikajlovitsch til sine Ledsagere.

Tyskeren bukkede, stod af Hesten, trak en Bog op af Lommen — en Roman af Johanne Schopenhauer, tror jeg — og satte sig hen under en Busk. Arkip blev holdende midt ude i Solskinnet og rørte sig en hel Time itræk ikke af Pletten.

Vi gjennemsøgte Buskadset rundtom, men kunde ingen Fugle opdage. Ardalion Mikajlovitsch erklærede saa, at han vilde opgive Jagten og ride ind i Skoven.

Jeg havde selv ingen rigtig Tro til vor Jægerlykke den Dag, og slentrede bagefter ham. Vi kom igjen hen til Lysningen. Tyskeren lagde et Mærke i sin Roman, rejste sig, stak Bogen i Lommen, og krøb med endel Besvær op paa sin korthalsede, udrangerede Hoppe, som gav sig til at vrinske og slog ud, blot man rørte ved den; Arkip fo'r sammen, trak med et Ryk begge Tøjlerne til sig, arbej-

dede med Schinklerne, og fik endelig sin indfaldne Kleppert sat igang. Vi red videre.

Jeg kjendte fra min Barndom Ardalion Mikajlovitsch's Skov: tidt og mange Gange var jeg spadseret til Tschapligino sammen med min franske Hovmester, Mr. Désiré Fleury, en hjertensgod Mand, hvem jeg kun har én Ting at bebrejde, nemlig at han nær havde ødelagt mit Helbred ved hver Aften at lade mig drikke Leroysk Medicin. Skoven bestod af omtrent to eller trehundrede ældgamle Ege- og Asketræer. Deres stolte, mægtige Stammer stak mørkt af mod Hasselbuskenes og Ahorntræernes gyldentblinkende grønne Løv; de steg ivejret, tegnede deres statelige Konturer mod den azurblaa Himmel og udbredte deres knortede Grene som til et Telt. Oppe over deres rolige Kroner svævede med gjennemtrængende Skrig Høge, Hvepsefalke og Glenter; spraglede Spætter bankede rask og lydeligt paa den tykke Bark; Droslens klangfulde Melodi lød pludselig inde i det tætte Løv; lige ovenpaa Pirolens smeltende Sang. Længere nede, i Buskadset, sang og kvidrede Græssmutter og Sisgener. Smaa Finker løb behændigt tværs over Vejen; nu og da kom en Hare farende ud i Udkanten af Krattet. Det rødbrune lille Egern sprang kaadt fra Træ til Træ, satte sig saa pludselig, og lagde Halen op over Hovedet. Nede mellem Græsset endelig, ved Siden af høje Myretuer og overskygget af de sirlige Bregners flygtige Skygger, blomstrede Viol og Konval, og voksede der Fyrsvamp, Morkeller, Bladhatte og røde Fluesvampe; i brede Lysninger inde mellem Buskadset tittede de

røde Jordbær frem . . . Og saadan en Skygge der var i Skoven! I den stærkeste Middagshede aldeles som om Natten, . . . frisk . . . stille . . . fuldt af Vellugt! . . .

Jeg havde tilbragt uforglemmelige, lykkelige Timer i den mig saa velbekjendte Skov, og red derfor nu med en vis vemodig Følelse ind i den. Den ødelæggende snefri Vinter i 1840 havde ikke skaanet mine gamle Venner, Egene og Asketræerne. Trøskede, afbladede, hist og her dækkede med et sparsomt Grønt hævede de sig sørgmodigt op over det unge Buskads, som indtog deres Plads uden at erstatte dem. Nogle af Træerne, hvis nederste Stykke endnu skød Blade, strakte ligesom bebrejdende og fortvivlet deres nøgne, livløse Grene ivejret; paa andre stirrede tørre, skaldede Grene frem af det endnu temmelig tætte, skjøndt ikke længer frodigt mylrende Løv; en Del havde mistet deres Bark, andre var styrtet om og laa som henslængte Lig og raadnede paa Jorden. Hvem havde kunnet tænke sig, at man engang skulde komme til at savne Skygge i Tschapligino! »I skammer Jer sagtens og sørger?« tænkte jeg ved mig selv, medens jeg saa' paa de døende Træer, ... og uvilkaarligt kom jeg til at huske paa Kolzovs Digt:

Sig mig, hvor er nu
Talens rige Strøm,
Og din stolte Magt
Og din Fyrstedrøm?

Sig mig, hvor blev af
Vel din Løvsals Pragt? . . .

»Men hvor kan det dog være, Ardalion Mikajlovitsch,« spurgte jeg, »at de Træer ikke blev fældet straks det næste Aar? Nu faar man jo ikke Tiendedelen for dem, af hvad de dengang havde været værd!«

Han trak paa Skuldrene: — »Ja, det maa De spørge min Tante om! Der var Folk nok, som havde Lyst til at kjøbe og kom med Penge og gjerne vilde havt Træerne!«

»Mein Gott! Mein Gott!« udbrød von der Koch hvert Øjeblik*). »Det er jo en Skandale, en Skandale!«

»Hvad gaar der af Dem?« spurgte min Nabo og lo.

Den unge Tysker erklærede, at det skar ham i Hjertet af Medlidenhed at se disse prægtige Træer ligge saadan paa Jorden, — og unægtelig: mangen Møller vilde have givet store Penge for dem. Fogden Arkip derimod bevarede sin urokkelige Ro; han lod ligegyldig, ja næsten med en vis Tilfredsstillelse, Hesten sætte hen over Stammerne og huggede efter dem med sin Pidsk.

Vi var drejet over mod det Sted, hvor der blev skovet: saa hørte vi pludselig Braget af et Træ, som faldt, og straks efter en forvirret Skrigen og Raaben i Munden paa hverandre. Et Øjeblik efter kom en ung Bonde, ligbleg og med Haaret strittende ud til alle Sider, styrtende frem fra Tykningen og hen imod os.

---

*) Tyskeren fra Østersøprovindserne talte daarligt Russisk, hvorved der fremkommer Ordspil, som ikke kan oversættes.

O. A.

»Hvad er der paa Færde? Hvor skal Du hen i den Fart?« spurgte Ardalion Mikajlovitsch ham.

Da han hørte sin Herres Stemme, stod han øjeblikkelig stille. — Ak, Fa'erlil, Ardalion Mikajlovitsch!« udbrød han: »saadan en Ulykke!«

»Hvad er det?»

»Det er Træet . . . Maxim er blevet slaaet ihjel af Træet, Herre!«

»Hvad for noget! Skovforpagteren Maxim?»

»Ja, Herre, Maxim, Skovforpagteren Maxim. Vi var ilag med at fælde en Ask, og han stod og saa' til . . . Men da han saa havde staaet lidt, saa vendte han sig og vilde gaa over til Kilden, . . . han var rimeligvis blevet tørstig. Lige paa én Gang begynder saa Asken at falde, og justemen hen til den Side, hvor han stod. Vi raaber til ham: løb, løb, løb! . . . Han skulde have løbet til en af Siderne begribeligvis, men istedetfor styrtede han ligeud. Ja, han havde vel sagtens mistet Besindelsen af lutter Angst. Saa var det, han kom ind under de øverste Grene af Asken. Og Gud i Himlen skal vide, hvordan den bar sig ad med at falde i den Fart! Den maa vel have været raadden indvendig!«

»Naa, og den slog ham ihjel?»

»Ja, naadige Herre.«

»Er han helt død?«

«Nej, Fa'erlil, han lever endnu; men Armene og Benene paa ham er knust. Jeg skulde lige til at løbe ind efter Feltskærer Seliverstitsch.«

Ardalion Mikajlovitsch befalede Fogden at jage, alt hvad Remmer og Tøj kunde holde, ind til Lands-

byen efter Seliverstitsch, og red saa selv i skarpt Trav hen til Lysningen . . . Jeg fulgte med.

Da vi kom derhen, laa den stakkels Maxim paa Jorden. Omtrent en halv Snes Bønder stod i en Kreds omkring ham. Vi sprang af Hestene. Den Saarede næsten ikke saameget som stønnede engang. Af og til slog han Øjnene op og saa' sig ligesom forundret om, eller han bed sig i de blaalige Læber . . . Hans Hage dirrede krampagtigt, Haaret klæbede fast til Panden, Brystet hævede sig under uregelmæssige Aandedrag, han kæmpede allerede med Døden. Et ungt Lindetræs fine Skygge gled flygtigt hen over hans Ansigt.

Vi bøjede os ned over ham. Han kunde kjende Ardalion Mikajlovitsch.

»Aa, Fa'erlil,« sagde han, næppe hørligt: »send Bud . . . efter Popen! . . .! Gud har - . . ramt mig, . . . knust Armene . . . og Benene . . .! Det er Søn — — dag . . . idag, . . . og jeg . . . jeg . . . jeg har ikke givet Folkene fri!«

Han tav et Øjeblik; Vejret gik fra ham.

»Giv min . . . Kone . . . mine Penge . . ., naar der er trukket fra . . .! Onissim véd, . . . hvem . . . jeg skylder til . . .!«

»Vi har sendt Bud efter Doktoren, Maxim,« sagde min Nabo: »maaske Du ikke dør endnu.«

Han søgte at slaa Øjnene op, og fik med Anstrengelse Øjenlaagene og Øjenbrynene ivejret.

»Jo, . . . jeg dør . . .! Dér . . . dér kommer han . . . dér . . . dérhenne . . .! Tilgiv mig, Børn, . . . dersom . . . jeg kanske . . .!«

»Gud vil tilgive Dig, Maxim Andreitsch!« sagde

alle Bønderne paa éngang i en dump Tone, og tog deres Huer af. »Tilgiv Du os!«

Pludselig virrede han ængsteligt med Hovedet, og søgte at rejse sig overende, men faldt tilbage.

»Men vi kan dog ikke lade ham ligge og dø her!« udbrød Ardalion Mikajlovitsch. »Spring hen og hent mig Bastmaatten fra Telegaen, Børn; I kan saa bære ham over til Sygehuset.»

To Skovhuggere styrtede hen til Telegaen.

»Jeg kjøbte . . .«, stønnede den Døende, »igaar . . . en Hest . . . af Jeffrem . . . Sitschovsky . . . og gav . . . paa Haanden, . . . saa den tilhører mig . . . og min Kone . . .!«

Man vilde til at lægge ham op paa Maatten. Han begyndte at ryste over hele Kroppen, ligesom en anskudt Fugl, og strakte sig . . .

»Han er død . . .!« mumlede Bønderne.

Vi steg i Tavshed tilhest, og red vor Vej.

Den Scene, jeg havde oplevet, fik mig til at tænke paa mangehaande Ting. Den russiske Bonde har dog en mærkelig Maade at dø paa! Man kan ikke sige, at han er sløv eller ligegyldig i de sidste Øjeblikke . . . Han dør, som om han forrettede en Ceremoni: roligt og ligefrem.

For et Par Aar siden blev en af min Nabos Bønder forbrændt inde i Kornkøllen. (Han vilde have faaet Lov til at blive derinde, dersom ikke en Mand fra Byen var kommet til og havde faaet ham trukket ud halvdød: Manden havde forinden taget sig en Dukkert i et Kar Vand, og fó'r saa med et Spring gjennem Døren og ind i den brændende Kornkølle). Jeg gik ind til Bonden i hans Hytte.

Der var mørkt derinde, man var nær ved at blive kvalt af Røg og Hede.

»Hvor er den Syge?« spurgte jeg.

»Han ligger dérhenne, Fa'erlil, oppe paa Ovnbænken,« svarede i en forknyt Tone en Mo'erlil, som sad og krøb sammen henne i en Krog; og hun skjulte det bekymrede Ansigt i sine Hænder.

Jeg gaar nærmere, og der ser jeg saa en Bonde ligge og gispe; han havde en Faareskinds-Pels over sig.

»Naa, hvordan synes Du, det gaar?»

Den Syge begynder at vende og dreje sig paa Ovnbænken, han vil rejse sig overende, men er helt fuld af Saar og lige ved at dø.

»Men saa bliv dog liggende, bliv dog liggende! . . . Hvordan har Du det?«

»Naturligvis snavs,« svarer han.

»Har Du Smerter?«

Tavshed.

»Trænger Du ikke til noget?«

Bestandig Tavshed.

»Skal jeg ikke sende Dig lidt The, eller hvis der er noget andet, Du vil have?«

»Jeg trænger ikke til noget.«

Jeg traadte til Side, og satte mig hen paa Bænken. Saadan gik et Kvarter, . . . en halv Time, — bestandig samme Dødsstilhed! Ved Bordet, som stod henne i Krogen under Helgenbilledet, sad en lille femaars Pige og krøb sammen og gumlede paa et Stykke Brød. Nu og da truede Moderen ad hende med Fingeren. Ude i Forstuen kom og gik

Folk, der blev støjet og talt højt; Broderkonen stod og hakkede Kaal til Vinterforraadet.

«Axinia!« begyndte endelig den Syge.

»Hvad vil Du?«

»Giv mig lidt Kvas!«

Axinia bragte ham en Skaal Kvas. Igjen dyb Tavshed. Jeg spurgte hviskende, om han havde faaet Nadveren.

»Ja,« blev der svaret.

»Naa, saa er jo Alt i Orden, tænkte jeg: og han har ikke andet tilbage end at ligge og vente paa Døden.« . . . Jeg kunde ikke holde det ud længer, og gik . . .

En anden Gang, falder det mig ind, var jeg kommet over i Sygehuset i Landsbyen Krasnogorje, til en Bekjendt af mig, Feltskæreren Kapiton, som var en lidenskabelig Jæger.

Sygehuset bestod af en Sidebygning, som før havde hørt til Herskabets Bolig. Godsbesidderinden havde selv ladet det indrette, det vil sige: hun havde ladet sætte et blaat Skildt op over Døren, hvorpaa der stod med hvide Bogstaver: »Krasnogorjes Sygehus«, og hun havde egenhændig overrakt Feltskæreren et smukt Album, hvori Navnene paa de Syge skulde indføres. Paa den første Side i Albumet havde en af den naadige Frues Tallerkenslikkere og Strikkeposebærere skrevet følgende Vers:

»Dans ces beaux lieux ou règne l'allégresse,
Ce temple fut ouvert par la beauté.
De vos seigneurs admirez la tendresse,
Bons habitants de Krasnogorié!«

Nedenunder havde en anden Herre skrevet:

»Et moi aussi j'aime la nature«!

Jean Kobyliatnikoff.

Feltskæreren anskaffede for sine egne Penge seks Sengesteder, gjorde Korsets Tegn, og gav sig saa rask væk til at kurere løs paa Folk. Foruden ham var der ansat to Funktionærer ved Sygehuset: Gravøren Pavel, der led af periodisk Vanvid, og et Fruentimmer med en vissen Haand, den gamle Milikitrissa, der gjorde Tjeneste som Kokkepige. De To lavede Medikamenter, tørrede Urter og satte dem paa Brændevin; desuden skulde de holde Styr paa de Syge, som havde stærk Feber. Den forrykte Gravør var ordknap og saa' bister ud. Om Natten sad han og sang Visen om »den skjønne Venus«, og han bad alle Fremmede, der kom forbi, om han ikke maatte faa Lov at fri til en vis Jomfru Malanja, som var baade død og begraven for lang Tid siden. Fruentimmeret med den visne Haand pryglede ham og satte ham til at vogte Kalkunerne.

Jeg sad altsaa en Dag ovre hos Feltskæreren Kapiton. Vi havde lige begyndt at passiare sammen om den sidste Jagt, da der pludselig rullede en Telega ind i Gaarden. Den var forspændt med en af disse ualmindelig tykke, sortgraa Heste, som man kun træffer hos Møllere. I Telegaen sad en føer og stærk Bonde med et Skæg, som spillede i alle mulige Farver; han havde en ny Kittel paa.

»Ah, velkommen, velkommen, Vassili Dmitritsch!« raabte Kapiton ud ad Vinduet til ham . . . . —

»Det er Mølleren fra Liubovschinski,« hviskede han til mig.

Bonden stod, hivende og stønnende, af Telegaen, kom ind i Feltskærerens Værelse, ledte med Øjnene efter Helgenbilledet, og slog Kors for sig.

»Naa, Vassili Dmitritsch, hvad Nyt idag? . . . Men hvordan er det, Du ser ud? Du maa jo være syg, Mand!»

»Ja, saadan rigtig godt har jeg det nok ikke, Kapiton Timofeitsch.«

»Hvad fejler Du?«

»Jo, ser Du, Kapiton Timofeitsch: jeg var forleden inde i Byen at kjøbe Møllesten. Jeg kjørte hjem med dem; og dengang jeg saa læssede dem af, maa jeg sagtens have overanstrengt mig: for det var, ligesom der var Noget, der knagede indeni mig, ligesom der var Noget, der havde revet sig løs derinde, . . . og fra den Dag af har jeg hele Tiden gaaet og skrantet. Idag har jeg det nu ligefrem rigtig snavs!«

»Hm, formodenlig et Brud!« mumlede Kapiton, og tog sig en Pris. »Naar skete det?«

»Idag er det ti Dage siden.«

»Ti Dage?« sagde Feltskæreren med en betænkelig Mine, trak Vejret gjennem Tænderne og rystede paa Hovedet. »Lad mig undersøge Dig! — — Ja, Vassili Dmitritsch,« sagde han endelig: — »det gjør mig inderlig ondt, men det er snavs fat med Dig; Du er alvorlig syg. Bliv Du nu kun her hos mig: jeg skal gjøre for Dig, hvad jeg kan, men jeg svarer ikke for noget!«

»Tror Du virkelig, det skulde være saa slemt?» stammede Mølleren forbavset.

»Ja, Vassili Dmitritsch, det er meget slemt fat. Dersom Du var kommet et Par Dage før, saa skulde jeg have kureret Dig i en Haandevending; men nu er der gaaet Betændelse i det, og der kan let støde Koldbrand til.«

»Det kan aldrig være rigtigt, Kapiton Timofeitsch!«

»Du hører jo, hvad jeg siger . . .«

»Jamen . . . hvordan skulde dét kunne være gaaet til?«

Feltskæreren svarede ikke; han trak kun paa Skuldrene.

»Og for saadan noget Lapperis Skyld skulde jeg gaa hen og dø?«

»Jeg har jo ikke sagt, at Du skal dø, . . . men Du maa blive her, forstaar Du!«

Bonden stod og spekulerede og spekulerede, saa' ned i Gulvet, kigede op paa os, kløede sig i Hovedet, og tog saa sin Hue.

»Hvor vil Du hen, Vassili Dmitritsch?«

»Hvor jeg vil hen? Jeg vil naturligvis hjem, siden det er saa galt fat. Dersom Sagerne staar saadan, som Du siger, saa maa jeg jo se at faa gjort Anstalter . . .«

»Jeg siger Dig, Vassili Dmitritsch, Du kommer til at fortryde det; jeg kan næsten ikke forstaa, hvordan Du har kunnet slippe herover. Bliv nu, hører Du!«

»Nej, Fa'erlil Kapiton Timofeitsch, dersom jeg endelig skal dø, saa vil jeg dog idetmindste dø i mit Hjem. Hvad skulde jeg ligge her og dø for,

— og imedens kunde der indtræffe Gud skal vide baade det Ene og det Andet hjemme hos mig!«

»Man kan ikke sige endnu, Vassili Dmitritsch, hvad Enden vil blive paa det! Ganske vist er det farligt, . . . dét kan der ikke være to Meninger om, . . . men netop derfor maa Du blive . . .!«

Bonden rystede paa Hovedet:

»Nej, Kapiton Timofeitsch, dét gjør jeg ikke! . . . Men Du kunde gjerne tage og skrive en Smule op til mig!«

»Medicin alene kan ikke hjælpe!«

»Jeg siger Dig, jeg bliver her ikke!«

»Naa ja, som Du vil! . . . men husk saa paa, at Du har ikke Lov at bebrejde mig noget bagefter!«

Feltskæreren rev et Blad ud af Albumet, skrev en Recept, og sagde ham, hvordan han skulde forholde sig. Bonden tog Recepten, gav Kapiton en halv Sølvrubel, og gik ud og satte sig op paa Telegaen.

»Ja saa levvel, Kapiton Timofeitsch! og tag mig det ikke ilde op, — og tænk paa de Faderløse, dersom jeg kanske . . . .!« raabte han ind til ham.

»Bliv her, Vassili, hører Du!«

Bonden rystede paa Hovedet, slog Hesten med Tøjlerne, og rullede ud af Gaarden. Jeg gik ud paa Vejen, og saa' efter ham. Vejen var snavset og opkjørt; Mølleren kjørte langsomt og forsigtigt, passede godt paa Hesten, og hilste høfligt Alle dem, han mødte . . . Fjerde Dagen derefter var han død. — —

Ja, Russeren dør virkelig besynderligt. Saadan

en Mængde Eksempler der nu falder mig ind! Jeg kommer til at tænke paa Dig, gamle Ven og ufærdige Student, Avenir Sorokumov, Du det bedste, ædleste Menneske, jeg nogensinde har kjendt! Jeg ser igjen dit svindsotige, grønligblege Ansigt, dit tynde, blonde Haar, dit milde Smil, dit begejstrede Blik, dine magre Lemmer, — og jeg hører din spinkle, venlige Stemme. Du opholdt Dig hos den storrussiske Godsejer Gur Krupianikov og underviste hans Børn, Fofa og Søsa, i russisk Grammatik, Geografi og Historie. Med en Engels Taalmodighed fandt Du Dig i Hr. Gurs plumpe Spas, i Forvalterens upassende Elskværdighed, i de ondskabsfulde Drenges Uopdragenhed; og uden at knurre, om end med et bittert Smil, rettede Du Dig efter den naadige Frue, som kedede sig, og opfyldte alle hendes lunefulde Fordringer!

Men hvor lykkelig var Du saa til Gjengjæld ikke om Aftenen efter Bordet, naar Du endelig var fri for alle Forpligtelser og kunde hvile ud! Saa satte Du Dig hen ved Vinduet og baggede tankefuldt paa din Pibe, eller Du bladede med spændt Opmærksomhed i et snavset og forkrøllet Hefte af det voluminøse Tidsskrift, som Landmaaleren — ligesaadan' et hjemløst Ulykkesbarn som Du! — havde bragt med fra Byen. Hvor Du syntes godt om Digtene og Fortællingerne: Taarer perlede i dine Øjne, der spillede et lykkeligt Smil om dine Læber, din rene, barnlige Sjæl fyldtes af den ædleste Sympathi for Alt, hvad der var godt og skjønt!

Sandheden i Ære — Du udmærkede Dig ikke ved overdreven stor Skarpsindighed. Naturen havde

hverken udrustet Dig med Hukommelse eller med Flid; paa Universitetet regnede man Dig til de daarligste Studerende; i Forelæsningstimerne sov Du; og ved Eksaminerne . . . tav Du højtideligt. Men hvem var det, hvis Øjne straalte og som næsten mistede Vejret af Glæde over en Kammerats Held og Lykke? — Det var Dig, Avenir! . . . Hvem var det, som troede blindt paa sine Venners store og gode Egenskaber, som stolt lovpriste og haardnakket forsvarede dem? Hvem var det, som hverken kjendte til Misundelse eller til Egoisme, som uegennyttigt opofrede sig for og villigt føjede sig efter Mennesker, der ikke var værdige at løse hans Skotvinge? . . . Det var Dig, kjære Avenir, bestandig Dig! — Jeg husker endnu, med hvor tungt et Hjerte Du skiltes fra dine Kammerater, dengang Du skulde tiltræde din »Kondition«; mørke Anelser pinte Dig! . . . De gik i Opfyldelse: ude paa Landet havde Du det kun daarligt; der var Ingen derude, som Du kunde sidde andægtig og høre paa, Ingen, Du kunde beundre, Ingen, Du kunde elske . . . Baade Steppesønnerne og de dannede Godsejere behandlede Dig som en Lærer: hine — grovt, og disse — skødesløst, ja undertiden ringeagtende. Dertil kom, at Du egenlig ingen vindende Personlighed havde. Du var ængstelig af Dig, blev let rød i Hovedet, kunde ikke svare paa det simpleste Spørgsmaal uden at komme til at stamme . . . Landluften hjalp ikke engang paa dit Helbred. Du gik ud som et Lys, stakkels, stakkels Ven!

Ja, det er sandt, Vinduerne i dit Værelse vendte ud til Haven: Hyld, Æbletræer og Lind dryssede

deres fine Blomster ind over dit Bord, over dine Bøger og i dit Blækhus. Henne paa Væggen hang der en lille Uhrbakke af blaa Silke, som en skikkelig, sentimental tysk Guvernante med blonde Lokker og blaa Øjne havde foræret Dig, dengang Du sagde Farvel til hende. Nu og da kom en gammel Ven fra Moskva og besøgte Dig og henrykte Dig ved at læse sine egne eller fremmede Digte op for Dig. Men Ensomheden, det utaalelige Slaveri som Lærer, dét, at der ikke var nogen Mulighed for at slippe fri, de uendelig lange, lange Efteraars- og Vinterdage, endelig den haardnakkede Sygdom . . .! Stakkels, stakkels Avenir! . . .

Jeg besøgte ham kort før han døde. Han kunde dengang næsten ikke gaa mere. Godsejeren, Gur Krupianikov, havde vel ikke jaget ham ud af Huset; men han betalte ham ingen Løn, og han havde antaget en ny Lærer til Sosa, — Fofa var kommet ind i et Kadetkorps . . . Avenir sad i en gammel Bedstefaderstol henne ved Vinduet. Det var et dejligt Vejr. Den klare blaa Eftermiddagshimmel hvælvede sig over de bladløse Lindetræers mørke Masse; hist og her hang endnu et Par sidste guldgule Blade og svajede for Vinden. Jorden, der var frusset haard den foregaaende Nat, svedte og tøede op i Solen, som kastede sine skraa, rødlige Straaler hen over det afblegede Græs; der sitrede en sagte Knistren i Luften; Lyden af Arbejdernes Stemmer klang tydeligt og skarpt op til os nede fra Haven.

Avenir havde en gammel bucharisk Slaabrok paa; det grønne Halstørklæde kastede et ligagtigt

Skær over hans forfærdeligt afmagrede Ansigt. Han blev umaadelig glad ved at se mig, og rakte mig Haanden; men ligesaa snart han aabnede Munden for at tale, kom han til at hoste. Jeg fik ham beroliget, og satte mig hen til ham . . . Paa Skødet foran sig havde han liggende et pertentligt skrevet Hefte med Kolzovs Digte; han slog smilende med Haanden paa Heftet: »Dét kan man kalde en Digter!« Hvert Øjeblik kom han til at hoste, og alligevel gav han sig til at deklamere, med næsten ikke hørlig Stemme:

»Har dit Vingepar,
Ædelfalk, man stækket!
Blev hver Vej, der var,
Stoppet til og dækket?«

Jeg bad ham holde op; Lægen havde forbudt ham at tale. Jeg vidste, hvad jeg kunde glæde ham med. Sorokumov havde aldrig, som man plejer at kalde det, »holdt Skridt med den fremadskridende Videnskab«, men han var dog nysgjerrig efter at faa at vide, hvor langt de store Aander for Tiden havde bragt det. Nu og da fik han lokket en Kammerat hen i en Krog og begyndte at udfritte ham: saa sad han og lyttede til, undrede sig, troede hvert eneste Ord, der blev sagt, og fortalte det bagefter nøjagtigt igjen til Andre. Navnlig interesserede den tyske Filosofi ham i høj Grad.

Jeg gav mig til at fortælle ham om Hegel (De ser nok, det er en meget gammel Historie). Avenir nikkede bifaldende, trak Øjenbrynene ivejret, smilte og hviskede: »Ja, jeg forstaar, jeg forstaar, ...

det er fortræffeligt, fortræffeligt!« . . . Oprigtig talt, denne det døende, hjemløse og forladte Menneskes barnlige Videbegjærlighed rørte mig næsten til Taarer. Det bør tilføjes, at Avenir ikke, hvad der jo ellers plejer at være Tilfældet med Svindsotige, gjorde sig Illusioner med Hensyn til sin Sygdom, . . . og alligevel hverken sukkede eller græmmede han sig, ja han kom ikke engang med en eneste Hentydning til sin Situation . . .

Da han var kommet lidt til Kræfter igjen, gav han sig til at tale om Moskva, om sine Kammerater, om Puschkin, om Teatret, om den russiske Literatur; han tilbagekaldte i Erindringen vore smaa Gilder og hine Dages heftige Debatter, og han nævnede med Vemod Navnene paa et Par Venner, som senere var døde . . .

»Kan Du huske Daschka?« udbrød han endelig: »et Hjerte som det pure Guld! Ja, saadant et Gemyt, Du! og som hun holdt af mig! . . . Hvordan monstro det nu gaar hende? Hun er vel sagtens magret af og tæret hen, det stakkels Barn! . . .«

Jeg nænnede ikke at forstyrre den Syge i hans Indbildning, . . . og ærlig talt, hvorfor behøvede han ogsaa at faa at vide, at hans Daschka nu var ligesaa tyk, som hun var lang, eller at hun plejede Omgang med Kjøbmænd — Brødrene Kondatschkov — og sminkede sig rød og hvid, og skreg op og kivedes . . . Som jeg sad dér og saa' paa hans udtærede Ansigt, faldt det mig ind, om det dog ikke skulde være muligt at skaffe ham bort herfra og faa ham kureret, . . . men da jeg slog paa det

overfor Avenir, gav han mig ikke engang Lov til at tale ud:

»Nej, . . . tak skal Du have, Broerlil,« sagde han, »men det kommer ud paa Et, hvor man dør. Jeg lever jo dog ikke Vinteren over, . . . hvad skulde jeg saa gjøre Andre Ulejlighed for . . . . til ingen Nytte? Jeg er nu engang vant til Huset her. Naturligvis, Herskabet . . .«

»Er de slemme imod Dig?« afbrød jeg ham.

»Nej, ikke slemme, men . . . ligesom bare Træklodser. Forresten, jeg har ikke Lov at beklage mig. Her er flere Naboer: Godsejeren Kassatkin f. Eks. har en Datter, en rigtig dannet og elskværdig ung Pige, og som slet ikke er stolt af sig . . .«

Han fik igjen et Anfald af Hoste.

»Det kunde altsammen meget godt gaa an,« vedblev han, da han havde hvilet sig lidt, »naar man bare vilde give mig Lov at ryge en Pibe engang imellem. Men jeg indlader mig nu ikke paa at lægge mig til at dø,» tilføjede han og blinkede forslagent, »før jeg i det mindste én Gang endnu har faaet røget mig ordenlig mæt! . . . Gud ske Lov og Tak, jeg har levet længe nok, har lært brave Folk at kjende . . .!«

»Men Du skulde dog skrive til din Familie!« afbrød jeg ham.

»Hvad skulde jeg skrive til dem for? Hjælpe mig kan de jo dog ikke; og dør jeg —, saa faar de det nok at vide! . . . Men — hvorfor skal vi nu sidde og snakke om den Slags? . . . Fortæl mig heller, hvad Du har set i Udlandet!«

Jeg gav mig til at fortælle, og han hang ved mine Læber.

Henimod Aften tog jeg derfra, og ti Dage efter modtog jeg fra Hr. Krupianikov følgende Brev:

»Hermed har jeg den Ære at meddele Dem, at Deres Ven, Hr. Student Avenir Sorokumov, der opholdt sig i mit Hus, døde iforgaars Eftermiddag Klokken To, samt at han idag, efter hans eget Ønske og paa min Bekostning, er blevet begravet i min Sognekirke. Han har bedt mig sende Dem medfølgende Bøger og Hefter. I rede Penge fandtes der efter ham 22½ Sølvrubler, som tilligemed hans øvrige Ejendele skal blive tilstillet hans Familie. Deres Ven var fuldstændig ved sin Bevidsthed, da han døde, og man tør vistnok sige ogsaa fuldstændig ligegyldig, eftersom han nemlig ikke ytrede Spor af Tegn paa Bedrøvelse, end ikke dengang hele min Familie var inde at sige Farvel til ham. Min Kone Kleopatra Alexandrowna beder hilse. Deres Vens Død har naturligvis gjort endel Indtryk paa hendes Nerver; hvad mig angaar, saa er jeg Gud ske Lov rask og har den Ære at forblive

Deres
ærbødigst hengivne Tjener
G. Krupianikov.

Der falder mig en Mængde andre Eksempler ind — at opremse dem alle vilde være umuligt. Jeg vil holde mig til et eneste. For nogle Aar siden døde en gammel Godsejerske i min Nærværelse. Præsten stod ved hendes Seng og læste Dødsbøn-

nerne; pludselig opdagede han, at den Syge virkelig allerede laa i Dødskamp, og istedetfor at sige Formularen helt ud, holdt han hurtigt Korset henimod hende, for at hun kunde kysse det.

Godsejersken vendte sig misfornøjet om: — »Hvad jager Du saadan paa for, Fa'erlil?« lallede hun med stiv Tunge: — »der er god Tid . . .« Hun kyssede Korset, gjorde en Bevægelse som for at stikke Haanden ind under Hovedpuden — og drog sit sidste Suk. Under Hovedpuden laa der en Sølvrubel: hun havde selv villet betale Præsten for Dødsbønnerne . . .

Ja, Russeren har en mærkelig Maade at dø paa!

Sangerne.

Den lille Landsby Kolotovka — den tilhørte i sin Tid en Godsejerfrue, som paa Grund af sit strenge og stridbare Væsen gik i hele Nabolaget under Navnet »Kradsbørsten« (hvad hun virkelig hed, har Ingen faaet at vide), og den ejes nu af en Tysker fra St. Petersborg — ligger paa Skraaningen af en nøgen Banke, der er spaltet fra Øverst til Nederst af en uhyggelig Kløft. Som en gabende Afgrund, opreven og udhulet, strækker denne Kløft sig tvers igjennem den fattige lille Landsby og skiller, langt grundigere end en Flod kunde gjøre det (for en Flod kan man da idetmindste slaa Bro over), de to Dele af den fra hinanden. En Smule forkrøblet Kaprifolium kryber op ad dens sandede Vægge; nede i Bunden, der er tør og gul som Erts, ligger store, léragtige Stenplader . . . Som man ser, frembyder Kolotovka intet glædeligt Skue, — men ikke desto mindre kjender Omegnens Beboere meget vel Vejen til det sørgelige Sted: de kommer der baade tidt og gjerne.

Nogle faa Skridt fra det Punkt, hvor Kløften begynder som en snever Revne, ligger der, ensomt og skilt fra Alt og Alle, en lille firkantet Hytte.

Den er tækket med Straa, og der er en Skorsten paa den; et eneste Vindu spejder, som et vagtsomt Øje, ud mod Afgrunden. Naar der er tændt Lys indenfor dette Vindu, blinker det paa Vinteraftener langt bort gjennem den tætte Frosttaage: og dét har da været Ledestjernen for mangen en Bonde. Over Døren til Hytten er der slaaet et lille blaat Skildt op: Hytten er nemlig et Værtshus, som fører Navnet »Velkommen«. Brændevinen sælges ganske sikkert ikke under gængse Pris i dette Værtshus; og alligevel bliver det søgt langt flittigere end alle de andre Beværtninger af samme Art dér paa Egnen. Det er Værten, Nikolaj Ivanovitsch, som er Skyld i, at der kommer saa mange Folk.

Nikolaj Ivanovitsch — i fordums Tid en slank Krøltop med et Par rødmussede Kinder, men nu en ualmindelig stærk, allerede graahaaret Mand med et fedt Ansigt, et Par listigt-godmodige Øjne og den kjødfulde Pande ligesom overstreget af Rynker — har boet over tyve Aar i Kolotovka. Han er, som alle Kroværter, rask og rørig af sig. Skjøndt han ikke udmærker sig hverken ved at være særlig forekommende eller ved at være særlig snaksom, har han dog den Evne at kunne trække Folk til Huse og at kunne faa dem til at blive: de kan godt lide at sidde henne foran Disken, vogtede af den flegmatiske Værts rolige, velvillige, skjøndt ganske vist skarptsynede Øje. Han har megen sund Forstand, og er udmærket inde i alle Herskabernes, Bonde- og Borgerstandens Forhold. I Nødstilfælde kunde han nok undertiden give et godt Raad; men som forsigtig Mand og som Egoist foretrækker han at

beholde sin Visdom hos sig selv og blot gjennem Omsvøb, ved ligesom tankeløst henkastede Antydninger, at lede sine Gjæster (og endda kun dem af dem, han kan lide) paa rette Vej. Han er tilbunds inde i Alt, hvad der kan være vigtigt eller interessant for Russeren; han véd Besked om Heste og Hornkvæg, om Træ, Teglsten og Værktøj, om Klæde og Lædertøj, om Sange og Danse. Naar han ingen Søgning har, sidder han i Reglen, ligesom en Sæk, med Benene trukne ind under sig, paa Jorden udenfor Døren til sin Hytte og veksler et Par venlige Ord med Hvemsomhelst der kommer forbi.

Han har prøvet Mangt og Meget og har overlevet adskillige Dusin smaa Adelsmænd, som kjøbte deres destillerede Kornbrændevin hos ham. Han véd Alt, hvad der sker i tolv, femten Mils Omkreds, men han snakker aldrig af Skole, ja han lader sig ikke saameget som mærke med, at han kjender til Punkt og Prikke dét, som den skarpsindigste Politimand end ikke har Færten af . . . Bestandig tavs, bestandig smilende bringer han Glassene om.

Naboerne respekterer ham: om det saa er Civil-General Scherepetenko, som ifølge sin Rang er den mest ansete Godsejer dér i Distriktet, saa hilser han altid yderst nedladende paa ham, naar han kjører forbi hans Hytte. Nikolaj Ivanovitsch er nemlig ikke uden Indflydelse: han tvang engang en berygtet Hestetyv til at give den Hest tilbage, som han havde stjaalet hos en Bekjendt af ham, han fik bragt Bønderne i Nabolandsbyen til Fornuft, dengang de ikke vilde finde sig i den ny Forvalter, o. s. v. Man maa blot ikke tro, at han gjør Alt dét ene og alene af

Kjærlighed til det Rette eller af Lyst til at tjene sin Næste — nej, paa ingen Maade! han søger simpelthen at forebygge, hvad der kunde bidrage til at forstyrre hans Ro.

Han er gift og har ogsaa Børn. Hans Kone, en livlig, fiffig, spidsnæset Moerlil, er paa den sidste Tid begyndt at blive noget korpulent af sig, ligesom Tilfældet er med hendes Mand. Han nærer ubegrænset Tillid til hende, og det er hende, som har Nøglen til Kassen. De støjende Drukkenbolte er bange for hende; hun kan ikke lide dem: de fortærer kun Lidt og gjør meget Vrøvl; saa synes hun næsten bedre om de stilfærdige og grublende . . . Nikolaj Ivanovitsch's Børn er smaa endnu; de ældste af dem er døde, men de yngste ligner de Gamle: det er en Fornøjelse at se disse raske Børns kloge Ansigter.

— — En utaalelig hed Julidag kom jeg, sammen med min Hund, langsomt, Fod for Fod, klattrende op ad den kolotovskyske Kløft, og styrede hen mod Værtshuset »Velkommen«. Solen brændte ned, gloende hedt; Luften var fuld af Støv, saa man var nær ved at kvæles. De skinnende sorte Krager og Ravne sad med halvt aabne Næb og saa' ynkeligt paa de Forbigaaende, næsten som om de vilde anraabe dem om Medlidenhed; kun Spurvene var i godt Humør: de sad med struttende Fjer omkring paa Gjærderne og kvidrede til hinanden endnu gemytligere end ellers, — eller de fløj i hele Sværme op fra den støvede Vej og trak som smaa graa Skyer hen over de grønne Hampemarker. Jeg var ikke langt fra at dø af Tørst. Der var intet Vand

i Nærheden. I Kolotovka, som i saa mange andre Steppelandsbyer, drikker Bønderne, i Mangel af Kilde- og Brøndvand, det snavsede Vand fra Dammene. Men hvem gider kalde en saa modbydelig Drik: Vand? . . . Jeg havde i Sinde at bede Nikolaj Ivanovitsch om et Glas Øl eller Kvas.*)

Kolotovka gjør, som alt sagt, ikke paa nogensomhelst Tid af Aaret et tiltalende Indtryk. Men man kommer i et ganske særlig daarligt Humør, naar en straalende Julisol skyder sine ubønhørlige Straaler ned over Husenes brune, halvt ødelagte Tage, over den dybe Kløft, den afgræssede, afsvedne Græsgang (hvor nogle magre, langbenede Høns melankolsk spanker om og kagler), over de fire graa Vægge af Espetræ (Ruiner af et forhenværende Herskabshus, med Huller istedetfor Vinduer og som næsten er skjult af Nælder, Steppegræs og Malurt), samt over den med Gaasefjer oversaaede, plumrede og gjennemhedede Dam med dens Kantning af halvtørret Dynd og med det faldefærdige Dige, paa hvis opkradsede, askeagtige Jord et Par Faar (der næsten ikke er istand til at faa Vejret og som nyser af Varme) presser sig ind til hinanden med dybt ludende Hoveder og lader til taalmodigt at vente paa, at den ulidelige Hede dog engang skal høre op.

Træt og forpustet arbejdede jeg mig hen mod Nikolaj Ivanovitsch's Bopæl, og vakte, som sædvanlig, hos Landsbyens Børn en Forbavselse, der nærmede sig til spændt, tankeløs Gloen, og hos Hundene en Uvilje, der gav sig Luft i en hæs, voldsom,

*) Russisk Nationaldrik, brygget af Rug.

i den Grad forbitret Gjøen, at de tilsidst selv kom til at hoste og stønne af den. Saa kom pludselig en høj, barho'det Mand, i en Kalmukkes Frakke og med et blaat Bælte bundet langt nede om Livet, frem oppe i Døren til Værtshuset. Efter hans Ydre at dømme maatte han høre til Herskabs-Tyendet. Et tykt, graat Haar strittede uordenligt op over hans magre, rynkede Ansigt. Han kaldte paa En og vinkede ivrigt med begge Hænder; det var tydeligt at se, at han ikke var fuldstændig Herre længer over sine Bevægelser: han havde aabenbart faaet en Snaps for meget.

»Kom nu, Du, hører Du!« stammede han og fik med Besvær de buskede Øjenbryn trukket ivejret. »Kom nu, Morgatsch, kom nu! He, Du kryber jo afsted, Bro'erlil, ligefrem kryber afsted! Det er slet ikke pænt af Dig, Bro'erlil! Vi sidder her og venter paa Dig, og saa bare kryber Du, . . . skynd Dig nu, Du, hører Du!«

»Ja nu kommer jeg, nu kommer jeg,« svarede en hvinende Stemme, og en lille, tyk Mand kom haltende frem om det højre Hjørne af Hytten. Han var i en temmelig proper Klædes Kaftan, af hvis Ærmer han kun havde trukket det ene paa; en spids Hue, som han havde halet helt ned til Øjenbrynene, gav hans runde, laskede Ansigt et spydigt og forslagent Udtryk. Hans smaa, gule Øjne flakkede usikkert om, der spillede et tvungent Smil om hans tynde Læber, og hans lange, spidse Næse stak frem fra Ansigtet ligesom et Ror.

»Nu kommer jeg, min Ven,« gjentog han, medens han hinkede hen mod Skænkestuen. »Hvad skraa-

ler Du saadan paa mig for? Hvem er det, der sidder og venter, siger Du?«

»Hvad jeg skraaler paa Dig for?« sagde Manden med den Kalmukkes Frakke i en bebrejdende Tone. »Hør, Morgatsch, Broerlil, der bliver kaldt paa Dig inde fra Skænkestuen, og saa spørger Du om hvorfor? Det er lutter skikkelige Folk, der sidder og venter paa Dig: der er Tyrke-Jaschka og Vildmanden og Bygmesteren fra Schisdra. Jaschka og Bygmesteren har væddet et Træ Øl om, hvem af de To der kan besynge den Anden, det vil sige, hvem af dem der synger bedst . . . forstaar Du?«

»Hvad! vil Jaschka synge?« spurgte Manden, som var blevet kaldt Morgatsch, med levende Interesse. »Men er det nu ikke Løgn, Obaldui?«

»Jeg lyver aldrig,« svarede Obaldui værdigt. »Det er bare Dig, der vrøvler. Han er nok nødt til at synge, naar han har væddet om det, din Spanskflue, din Rævetamp til Morgatsch!«

»Naa, kom saa, Du Hjertens Enfoldighed!« svarede Morgatsch.

»Kys mig dog i det mindste, min egen Sjæl!« stammede Obaldui, og bredte Armene ud imod ham.

»Hæ, se mig til det lange kælne Dyr!« svarede Morgatsch haanligt og puffede ham fra sig med Albuen. Begge bukkede sig, og traadte ind ad den lave Dør.

Deres Samtale havde vakt stærk Nysgjerrighed hos mig. Jeg havde tidt og mange Gange hørt tale om, at Tyrke-Jaschka skulde være den bedste Sanger i Distriktet: og nu tilbød der sig pludselig Lejlighed for mig til at faa ham at høre

i Væddekamp med en anden Mester! Jeg gik til, og traadte ind i Værtshuset.

Formodenlig har kun faa af mine Læsere havt Lejlighed til at kaste et Blik ind i et Landsbyværtshus; men saadan en Broder-Jagtgal som jeg . . . . ja hvor kommer han ikke hen! — — Det er overordenlig tarveligt indrettet. I Reglen bestaar det af en mørk Forstue og et hvidtet Værelse, som er skilt af i to Dele ved et Brædde-Skillerum: bag dét maa Gjæsterne ikke komme. Midt i Brædde-Skillerummet og ovenover et bredt Egetræs Bord er der skaaret et stort, firkantet Hul. Paa Bordet eller Disken bliver der udskænket Brændevin. Længst tilbage og lige overfor Hullet er forseglede Brændevinsflasker af forskellig Størrelse stillet op i Række paa Hylder. I den forreste Del af Hytten, den, som er indrømmet Gjæsterne, findes et Par Bænke, en to, tre tomme Tønder og et Hjørnebord. Landsbyknejperne er i Reglen temmelig mørke, og man ser sjeldent paa deres Bjælkevægge de brogede Billeder, der ellers saagodtsom aldrig mangler i et russisk Bondehus.

Da jeg traadte ind i »Velkommen«, var Selskabet derinde allerede temmelig talrigt.

Omme bag Skillerummet og spærrende Hullet i næsten hele dets Bredde stod som sædvanlig Nikolaj Ivanovitsch, i en vid, spraglet Kattuns Bluse. Der laa et dovent Smil over hans fede Kinder, medens han med sin hvide, kjødfulde Haand skænkede to Glas Brændevin til Vennerne Morgatsch og Obaldui, som lige var kommet ind. Henne fra Vindueskrogen bagved ham blinkede hans Kones gjennemtræn-

gende Øjne En imøde. Midt paa Gulvet stod Tyrke-Jaschka, en høj, mager Mand, der vel kunde være en treogtyve Aar, og som var i en blaa, langskødet Linneds Kaftan. Han lignede en Fabrikarbejder og saa' just ikke ud til at kunne rose sig af at have et overdreven godt Helbred. De indfaldne Kinder, de store, graa, urolige Øjne, den lige Næse med de fine, bevægelige Næsebo'r, den hvide, glatte Pande med det tilbagestrøgne, lysebrune, krøllede Haar, de tykke, men smukke og udtryksfulde Læber — kort sagt Alt hos ham tydede paa en lidenskabelig Karakter, der let kom i Oprør. For Øjeblikket var han i stærk Sindsbevægelse; han stod og blinkede i Et væk, trak Vejret stødvis, hans Hænder rystede som i Feber — og han havde ogsaa ganske rigtigt Feber, den Slags Feber, som alle kjender, der har skullet tale eller synge for en stor Forsamling. — Ved Siden af ham stod en firskaaren Mand paa vel en fyrretyve Aar, med brede Kindben, lav Pande, smalle, tatariske Øjne, kort, flad Næse, firkantet Hage og sort Haar, der lignede Børster. Udtrykket i hans Ansigt, der var ligesom overtrukket med Blyglans, og navnlig Udtrykket omkring hans blege Læber havde man gjerne kunnet kalde vildt, dersom det ikke samtidig havde været saa roligt og eftertænksomt. Han rørte sig saa godt som ikke af Pletten og saa' sig kun langsomt om i Stuen, aldeles som en Tyr under Aaget. Hans Dragt bestod i en luvslidt Overfrakke med blanke Metalknapper; om den vældige Hals havde han bundet et gammelt, sort Silketørklæde. Han gik under Navnet »Vildmanden«. — Lige overfor ham,

paa Bænken henne under Helgenbillederne, sad Jaschkas Modstander, Bygmesteren fra Schisdra: det var en lille Mand paa omtrent tredive Aar, koparret, med en afstumpet Opstoppernæse, et Par livlige brune Øjne, tyndt Skæg og krøllet Haar. Han havde stukket Hænderne ind under Laarene, saa' sig ugenért om, passiarede ubekymret og sad og dinglede med Benene. Han havde elegante Støvler paa, som var kantede med Baand, og var iført en ny, fin Armiak*) af graat Klæde og med Plydses Krave; Kraven stak skarpt af mod Linningen paa hans røde Skjorte, der sluttede stramt i Halsen. — Henne i det modsatte Hjørne endelig, til Højre for Døren, sad en stakkels Bonde og krøb sammen ved et Bord; han var i en snever, luvslidt Kittel, der havde et stort Hul paa den ene Skulder. Det bleggule Sollys trængte kun sparsomt ind gjennem de snavsede Ruder i to smaa Vinduer og lod ikke til at kunne faa Bugt med den Skumring, som i Reglen herskede herinde: alle Gjenstandene var svagt og ligesom kun pletvis belyste. Men til Gjengjæld var der næsten køligt i Stuen: og Fornemmelsen af den lumre, brændende Solhede faldt ligesom en Byrde fra mine Skuldre, i det Øjeblik jeg traadte ind over Dørtærskelen.

Nikolaj Ivanovitsch's Gjæster blev — det kunde jeg godt mærke — i Førstningen noget forlegne ved, at jeg kom; men da de saa', at Værten hilste paa mig som en gammel Bekjendt, slog de sig til Ro, og tog saa ikke videre Notits af mig. Jeg fik mig noget Øl. og satte mig hen i Krogen ved Siden af Bonden med den lasede Kittel.

*) En Slags Frakke.

»Naada!« udbrød pludselig Obaldui, og tømte Brændevinsglasset i ét Drag og akkompagnerede sit Udbrud med den besynderlige Fægten om i Luften med Hænderne, som, efter hvad det lod til, absolut maatte med, hvergang han skulde sige blot et eneste Ord. »Hvad venter vi efter? Lad os dog se at faa begyndt, dersom det ellers skal blive til noget! Hvad, Jaschka?«

»Ja, begynd, begynd nu!« faldt Nikolaj Ivanovitsch opmuntrende ind.

«Ja det kan vi godt,« sagde Bygmesteren med et selvtilfreds Smil; »mig er det lige meget, . . . jeg er parat.«

»Det er jeg med!« bruste Jakob op.

»Naa jamen saa begynd, Børnlil, bare begynd!« hvinede Morgatsch.

Men trods det enstemmigt udtalte Ønske begyndte ingen af dem; Bygmesteren rejste sig ikke engang op fra Bænken, — det saa' ud, som om de allesammen ventede paa noget.

»Begynd kun!« sagde »Vildmanden« i en skarp og bister Tone.

Jakob fo'r sammen. Bygmesteren kom til at ryste svagt over hele Kroppen; han rejste sig, trak sit Bælte ned, og rømmede sig.

»Ja men hvem skal begynde?« spurgte han (med lidt forandret Stemmeklang) »Vildmanden,« som endnu bestandig stod ubevægelig midt paa Gulvet og skrævede ud med Benene og havde stukket Hænderne, næsten helt op til Albuerne, ned i Bukselommerne.

»Det skal Du, Bygmester,« stammede Obaldui; »begynd Du, Bro'erlil!«

»Vildmanden« saa' bistert hen paa ham. Obaldui blev pludselig forlegen, kigede op i Loftet, skød Skuldrene ivejret, og tav.

»Der skal trækkes Lod,« sagde »Vildmanden« langsomt. »Og saa' op paa Disken med Træet!«

Nikolaj Ivanovitsch bukkede sig ned, løftede hivende en Otting op fra Gulvet, og satte den paa Bordet.

»Vildmanden« saa' paa Jakob og sagde: — »Naada?«

Jakob rodede omkring i sine Lommer, trak en Ti-Kopek op, og satte et Mærke i den med Tænderne. Bygmesteren halede en ny Læderpung frem under sit Frakkeskød, løste betænksomt Snoren op paa den, rystede en Mængde Smaamønt ud i Haanden, og tog en ny Ti-Kopek. Obaldui rakte sin luvslidte Kasket frem, hvorpaa Skyggen var revet fra og hang løs; Jakob og Bygmesteren kastede deres Ti-Kopeker ned i den.

»Træk Du!« sagde »Vildmanden« til Morgatsch.

Morgatsch smilte selvtilfreds, tog Huen mellem begge Hænder, og gav sig til at ryste den.

Der blev øjeblikkelig dødsstille; kun Ti-Kopekerne klirrede sagte, naar de stødte imod hinanden. Jeg saa' mig opmærksomt om: der var et Udtryk af spændt Forventning i Alles Ansigter: om det saa var »Vildmanden,« saa blinkede han, og min Nabo, Bonden i den lasede Kittel, strakte nysgjerrigt Hovedet frem. Morgatsch stak Haanden ned i Huen og tog Bygmesterens Ti-Kopek: Alle trak igjen Vejret.

Jakob blev en Smule rød i Hovedet, og Bygmesteren fo'r sig med Haanden gjennem Haaret.

»Var det ikke dét, jeg sagde Dig, at Du skulde begynde?« udbrød Obaldui fornøjet: »var det ikke det, jeg sagde?«

»Naa lad os være fri for det Skraaleri!« mumlede »Vildmanden« haanligt. — »Begynd saa!« vedblev han, og nikkede til Bygmesteren.

»Ja men — hvad skal jeg synge? spurgte Bygmesteren, der nu ogsaa begyndte at faa Feber.

»Hvad Du selv vil, min Ven,« svarede Morgatsch. »Syng Du bare rask væk, hvad der falder Dig ind!«

»Ja, naturligvis, hvad Du selv har mest Lyst til!« tilføjede Nikolaj Ivanovitsch, og lagde langsomt Armene overkors over Brystet. — »Der er Ingen, der kan befale over Dig hvad dét angaar. Syng, hvad Du selv har Lyst til, men se til, at Du synger godt; vi Andre skal saa bagefter dømme, som vor Samvittighed tilsiger os.«

»Ja det forstaar sig, vi skal dømme efter vor Samvittighed!« faldt Obaldui ind, og slikkede Kanten paa sit tomme Glas.

»Lad mig bare faa Tid til at rømme mig en lille Smule, Bro'erlil!« sagde Bygmesteren, og fo'r sig med begge Hænder langsmed Kraven paa Kaftanen.

»Aa Passiar! Du skal ikke køle Dig af først . . . begynd nu!« kommanderede »Vildmanden,« og bøjede Hovedet.

Bygmesteren betænkte sig et Øjeblik, . . . saa kastede han Haaret tilbage, saa det fik det rette

Fald, og gik frem paa Gulvet. Jakob slugte ham med Øjnene . . . .

Men forinden jeg gaar over til at beskrive selve Væddekampen, tror jeg, det ikke vil være overflødigt at sige et Par Ord om hver enkelt af de Personer, som optræder i min Historie. Hvad et Par af dem angik vidste jeg allerede Besked med deres Liv, dengang jeg traf sammen med dem i »Velkommen«; og for de andres Vedkommende har jeg senere indhentet Oplysninger.

Lad os begynde med Obaldui. Manden hed egenlig Eugraf Ivanoff; men han gik i hele Distriktet under Navnet Obaldui*) og kaldte sig selv med det Øgenavn, — saa godt syntes han om det. Det passede virkelig ogsaa fortrinligt til hans intetsigende, altid febrilsk ophidsede Ansigtstræk. Han var en forfalden, ugift Gaardskarl, hvem Herskabet for længe siden havde givet Løbepas, og som nu, uden at forrette nogensomhelst Tjeneste og uden at have en Skilling i Løn, hver Dag fandt Udvej til at pleje sig selv paa fremmed Bekostning. Han havde en Mængde Bekjendte, som trakterede ham med The og Brændevin, skjønt de selv ikke vidste, hvorfor de gjorde det: han var nemlig ikke blot paa ingen mulig Maade underholdende at være sammen med, men han kedede endog Alle uden Undtagelse ved sin meningsløse Snak, sin utaalelige Paatrængenhed, sine febrilske Bevægelser og sin evindelige krampagtige Latter. Han kunde hverken synge eller danse, han havde ikke i hele sit Liv sagt et eneste for-

*) En løgnagtig Drivert.

nuftigt, endsige da klogt Ord, han vrøvlede og løj i Et væk — kort sagt, han var en ægte Obaldui. Og alligevel holdtes der i godt og vel fem Mils Omkreds ikke et eneste Drikkegilde, uden at jo hans lange, opløbne Figur viste sig blandt Deltagerne, — i den Grad havde man vænnet sig til ham og fandt man sig i hans Nærværelse som i et uundgaaeligt Onde. Ganske vist begegnede man ham med megen Ringeagt; men der var dog ingen Andre end »Vildmanden«, som forstod at lægge Baand paa hans taabelige Udfald.

Morgatsch*) havde ikke Spor af Lighed med Obaldui. Ogsaa for hans Vedkommende passede Navnet godt, skjøndt han just ikke blinkede mer, end alle Mennesker plejer at gjøre: men det russiske Folk er nu engang, som bekjendt, en Mester i at finde paa Øgenavne. Tiltrods for alle mine Bestræbelser for at skaffe mig noget Nærmere at vide om hans Fortid, vedblev der for mig — og rimeligvis ogsaa for Andre — at være visse dunkle Pletter i hans Liv, som (for at bruge Bogmenneskenes sædvanlige Udtryksmaade) var indhyllede i et uigjennemtrængeligt Mørke. Alt, hvad jeg kunde faa opsnuset, var, at han i sin Tid havde været Kusk hos en gammel Frue uden Børn, og at han dér havde gjort sig usynlig med samt det Trespand, som var betroet til hans Opsigt. Han blev borte et helt Aar; men da han formodenlig saa af den haarde Virkelighed var blevet overtydet om Vagabond-Livets Ulæmper og Elendighed, kom han en skjøn

*) Den, som blinker.

Dag haltende tilbage, kastede sig for Fruens Fødder, og gjorde sin Forbrydelse god igjen ved flere Aars ulastelige Tjeneste. Lidt efter lidt kom han atter i Kridthuset hos hende og erhvervede sig hendes ubegrænsede Tillid; han avancerede til Forvalter, optraadte, dengang hun døde, som Indehaver af et Fribrev (man véd ikke rigtig, hvordan han har faaet det), lod sig indskrive som Borger, forpagtede Naboens Melon-Bede, blev Velhaver, og lever nu stolt og har sine gode Dage. Han er en erfaren, besindig Mand, hverken god eller slet, men snarere beregnende, . . . en snu Patron, som véd, hvordan Menneskene er, og som forstaar at »ta'e« dem. Han er forsigtig og dog rask i sine Foretagender som en Ræv, og skjøndt han er snaksom som en gammel Kjærling, taler han aldrig over sig og lader altid Andre tale ud. Forresten anstiller han sig ikke, som han er ligefrem dum, hvad jo ellers saa mange af den Slags forslagne Hoveder plejer at gjøre. Men dét vilde vel ogsaa nok falde ham noget vanskeligt: for aldrig i mit Liv har jeg set et Par saa kloge og gjennemtrængende Øjne som hans listige, bitte smaa »Glugger«; de ser aldrig ligefrem for sig, men kiger bestandig eller lurer! Han kan undertiden spekulere Uger itræk paa et tilsyneladende ganske ubetydeligt Forehavende, og saa atter pludselig bestemme sig til en fortvivlet dumdristig Streg: man tror, han maa knække Halsen paa den, men inden man faar set sig om, er alting gaaet glimrende. Han er heldig og stoler paa sit Held, ligesom paa allehaande Varsler, og er i det Hele taget meget overtroisk af sig. Afholdt er han ikke, for han bryder

sig selv om Ingen, men man har Respekt for ham. Al hans Familie er en lille Søn, der er ham saa dyrebar som hans egen Øjesten, og som formodenlig vil drive det vidt her i Livet, siden han er blevet opdraget af saadan en Fader. »Lille Morgatsch er Faderen op ad Dage,« siger allerede nu gamle Folk, naar de om Sommeraftener sidder paa de smaa Bænke udenfor deres Huse og passiarer sammen: og Alle forstaar, hvad dét betyder, og der bliver ikke talt et eneste Ord mer om den Sag.

Om Tyrke-Jakob og Bygmesteren er der ikke ret meget at bemærke. Jakob med Tilnavnet »Tyrken« (som han havde faaet, fordi han virkelig nedstammede fra en tyrkisk Slavinde) var en Kunstnersjæl i Ordets rette Betydning; men efter sin Stilling var han Arbejder paa en Købmands-Fabrik. Hvad angaar Bygmesteren, hvis Skæbne jeg oprigtigt talt ikke kjender noget til, saa fik jeg det Indtryk, at han var en fiffig og dygtig Kjøbstadsborger. — »Vildmanden« derimod er det nok Umagen værd at tale nærmere og udførligere om.

Det første Indtryk, man faar, naar man ser den Mand, er et Indtryk af grov, kluntet, ubetvingelig Styrke. Han er plumpt bygget, . . . firskaaren, som man plejer at sige. Der slaar En imøde fra ham et Pust af uforstyrrelig godt Helbred, og underligt nok savner hans Bjørneskikkelse ikke en vis Gratie, som maaske skriver sig fra hans fuldstændig urokkelige Stolen paa egen Kraft. Det var ikke let at se i en Fart, til hvad Stand denne Herkules hørte: han lignede hverken en frigiven Bonde eller en Kjøbstadsborger, hverken en fattig afskediget Skri-

ver eller en af disse Drukkenbolte af Jægere med Vindspillere, som vi har saadan en Overflødighed af blandt vore ruinerede smaa Adelsmænd: han var i Et og Alt sig selv. Ingen anede, hvorfra han var fyget ind i vor Guvernement; man fortalte, at han stammede ned fra Selvejerbønder og tidligere havde tjent et eller andet Sted, men man vidste ikke noget Bestemt derom; og hvem skulde man ogsaa have faaet dét at vide af, — ganske sikkert ialfald ikke af ham selv: for der fandtes ikke i hele Verden et mere ordknapt og indesluttet Menneske end han. Saaledes kunde heller Ingen bestemt paavise, hvad han levede af; han drev intet Haandværk, kjørte ikke med Fragt, holdt ikke Omgang med Nogen — og var dog aldrig i Pengetrang: selv om han ikke havde mange Penge, saa havde han da idetmindste altid nogle. Hans Maade at optræde paa var just ikke beskeden — der var i det Hele taget ikke Spor af Beskedent ved ham — men dog rolig: han førte sig, som om han slet ikke lagde Mærke til sine Omgivelser, og han trængte da absolut heller ikke til Hjælp af Nogensomhelst.

»Vildmanden« (han hed egenlig Perevlessov) udøvede en overordenlig stor Indflydelse i sin Kreds; man adlød ham øjeblikkelig og gjerne, skjøndt han hverken havde Skygge af Ret til at kommandere over eller selv gjorde Fordring paa Lydighed hos de Mennesker, han tilfældigvis traf sammen med. Han talte, og man bøjede sig for ham; Styrken har nu engang altid Magten. Han drak saagodtsom aldrig Brændevin, plejede ikke Omgang med Kvinder, og holdt lidenskabeligt af Sang. Der var meget

Gaadefuldt ved ham: det saa' ud, som om der boede Kæmpekræfter i ham, og som om han vidste, at hvis de først blev vakt og blev sluppet løs i utøjlet Frihed, maatte de ødelægge Alt — baade ham selv og hvad de kom i Berøring med; ja jeg skulde tage meget fejl, om der ikke paa et tidligere Stadium i hans Liv virkelig var forekommet saadant et Udbrud, og om han ikke netop nu holdt sig selv indenfor saa ubønhørligt jernhaarde Skranker, fordi han dengang kun med Nød og neppe var undsluppet Ødelæggelsen og altsaa var blevet belært af Erfaringen. Navnlig undrede det mig at træffe hos ham en Blanding af medfødt naturlig Vildhed og af ligeledes medfødt Højmodighed, — en Blanding, som jeg hidtil ikke havde iagttaget hos Nogen.

— — Bygmesteren traadte altsaa frem, lukkede Øjnene halvt, og sang med den allerhøjeste Falset, som tænkes kunde. Hans Stemme lød ret indtagende og blød, skjøndt noget hæs; han legede med den i allehaande Koloraturer, lod den formelig hvirvle, sprang i Et væk fra de højeste Toner helt ned til de dybeste, vendte saa stadig tilbage til de højeste Toner, som han holdt meget længe og med ganske særlig Omhu, . . . tav et Øjeblik, og slog derefter med et vist rask Sving ind paa den forrige Melodi. Hans Overgange var undertiden noget vel forvovne, undertiden ganske amusante og originale: en Kjender vilde havt megen Fornøjelse af at høre dem, en Tysker vilde være blevet fornærmet over dem. Stemmen var en russisk tenore di grazia, ténor léger. Han sang en munter Dansevise, hvis Ord (forsaavidt som jeg da kunde skælne dem gjen-

nem den uendelige Masse Udpyntninger og tilføjede Konsonnanter og Udraab) lød saaledes:

»Jeg pløjer, Du min søde, unge Brud,
Det lille Stykke Mark, som jeg har,
Og saa'r, Du min søde, unge Brud,
Dig smukke røde Blomster deri.«

Han sang, og Alle lyttede med spændt Opmærksomhed. Det var øjensynligt, han kunde mærke, at han havde med Sagkyndige at bestille; derfor gik han ogsaa som man plejer at sige, rent ud af sit gode Skind. I vor Egn forstaar man sig unægtelig paa Stemmer, og Landsbyen Sergievsk er ikke med Urette berømt over hele Rusland for dens smukke og harmoniske Sang.

Der gik imidlertid en lang Tid, hvor han ikke gjorde noget videre stærkt Indtryk paa Tilhørerne; han savnede aabenbart et Kor til at assistere sig. Først efter en særlig vellykket Overgang, som endog afnødte »Vildmanden« et Smil, kunde Obaldui ikke længer dy sig, men udstødte et Vræl af Henrykkelse. Øjeblikkelig kom der Liv i hele Selskabet. Obaldui og Morgatsch gav sig til halvhøjt at stemme i med, til at holde paa Tonerne og til at udtrykke deres Begejstring i saadanne Udbrud som: »Bare rask paa! Træk den ud, din Gavtyv! . . . Træk den ud! Højere endnu, din Drageunge! . . . Tag den en Gang til! Bare rask paa, din Hundetamp! din fordømte Kanaille! . . . Gid Herodes spolere din Sjæl! osv.« Nikolaj Ivanovitsch stod omme bag sin Disk og nikkede bifaldende. Obaldui gav sig tilsidst til at stampe og trampe i Gulvet og til at skyde Skuldrene

ivejret, . . . og Jakobs Øjne tindrede som et Par Gløder, han rystede som et Espeløv, der spillede et uroligt Smil om hans Mund. Kun »Vildmanden« forandrede ikke en Mine og rørte sig stadig ikke af Pletten; hans Blik, der hvilte paa Bygmesteren, var ikke saa strengt, men Trækket om Munden lige saa haanligt som før.

Opmuntret ved disse Tegn paa almindelig Tilfredshed hvirvlede nu Sangeren først rigtig løs; han slog saadanne Triller, han smeldede og trommede med Tungen og kom med nogle saa vanvittige Strubetoner, saa da han endelig, — bleg, udmattet, badet i Sved og med Overkroppen bøjet tilbage — udstødte den sidste, hendøende Tone, lød der et Udbrud af rasende Jubel, en enstemmig, almindelig Skrigen op. Obaldui kastede sig om Halsen paa ham og havde nær kvalt ham med sine lange, knoklede Arme. I Nikolaj Ivanovitsch's fede Ansigt kom der en Rødme, som bragte ham til at se ud næsten som et ungt Menneske. Jakob skreg, som han var besat: »Det var godt sunget, din Gavtyv! rigtig godt!« — og om det saa var min Nabo, Bonden i den lasede Kittel, saa kunde han ikke længer styre sig; han slog med knyttet Næve i Bordet og skreg: »Ha! det var godt! Fanden skal staa i ham . . . var det ikke godt!« og han spyttede resolut hen til Siden.

»Naa, Bro'er, der skaffede Du os megen Fornøjelse!« raabte Obaldui, som endnu bestandig holdt den udmattede Bygmester omfavnet: »rigtig megen Fornøjelse, det maa man lade Dig! Du har vundet, Bro'erlil! jovist har Du saa! Jeg gratulerer,

— Ottingen er din! Vor Ven Jaschka stikker Dig ikke . . . Jeg siger Dig, han stikker Dig ikke, . . . stol Du kun paa mig!« (Og han trykkede ham igjen til sit Bryst.)

»Men saa slip ham dog, din Skræppe!« vrissede Morgatsch: »kan Du ikke lade ham sætte sig ned paa Bænken? Du kan jo se, han er træt! . . . Du er ogsaa et rigtigt Fugleskræmsel, Bro'erlil! ja, Du er et rigtigt Fugleskræmsel! Du klistrer Dig jo fast til ham ligesom et Baderis!*)«

»Jo værsgod, værsgod, lad ham bare sætte sig! Men jeg vil drikke et Glas paa hans Sundhed,« sagde Obaldui, og gik hen til Disken. — »Det er paa din Regning, Bro'erlil!« tilføjede han og vendte sig om til Bygmesteren.

Bygmesteren nikkede, trak et Lommetørklæde frem af sin Hue, og gav sig til at tøre sig i Ansigtet. Men Obaldui tømte med stor Graadighed et Glas, smaskede paa ægte Drukkenbolte-Manér, — og satte saa et sørgmodig-bekymret Ansigt op.

»Du synger godt, Bro'erlil, meget godt,« sagde Nikolaj Ivanovitsch venligt. »Men nu er det din Tur, Jaschka, og Du skal ikke være forknyt! Vi vil dog se, hvem af Jer To der kan stikke den Anden ud! . . . Men han der synger godt, det véd Gud, han gjør, han synger meget godt!«

»Ja, meget godt!« gjentog Nikolaj Ivanovitsch's Kone og saa' smilende paa Jakob.

---

*) Russerne frotterer sig i Dampbadene med Birkeris, der naturligvis ved Brugen bliver ganske bløde, og hvoraf de itupiskede Barkstykker klæber fast til Kroppen.

»Godt, . . . ha!« mumlede halvhøjt min Nabo.

»Halløj! En Sàvorat-Polæcha!*) udbrød pludselig Obaldui, traadte hen til Bonden med Hullet paa Skulderen, pegede Fingre ad ham, hoppede om foran ham og brast ud i en skraldende Latter. — Polæcha! Polæcha! Ha! badjä panjai**), Sàvorot! Hvad har ført Dig herhen, Sàvorot?« vrælede han leende.

Den stakkels Bonde blev bange og gjorde Mine til at ville rejse sig og skynde sig ud af Stuen . . . Saa lød pludselig »Vildmandens« malmfulde Stemme:

»Men hvad er det dog for et utaaleligt Kreatur?!« sagde han tænderskærende.

»Jeg . . . Det . . .,« mumlede Obaldui: ». . . . det var bare . . .«

»Aa bare, bare! . . . hold bare Mund!« kommanderede »Vildmanden«. — »Og begynd saa, Jakob!«

Jakob fo'r sig med Haanden op til Struben:

»Jeg véd ikke rigtig, Bro'erlil . . . . Hm! . . . . Jeg véd virkelig ikke rigtig . . . . om . . . .«

»Lad det nu være nok! Bare ikke forknyt! Du maa jo skamme Dig! . . . Hvad staar Du saadan

---

*) Polæchi kaldes Beboerne af den sydlige Skovegn, et langt Skovstrøg, der begynder ved Skellet mellem Distrikterne Bolkov og Schisdra. De udmærker sig ved mange Ejendommeligheder i Levevis, Sæder og Sprog. (Sàvorotni, paa Dansk noget Lignende som »Nøgle«, kaldes de paa Grund af deres mistænksomme og snu Karakter.)

**) Polæcherne tilføjer næsten til hvert Ord, de siger, Udbrudene »ha!« og »badjä panjai«. (Panjai istedetfor pogonjai: bliv blot ved!)

og vrider og vender Dig for? Syng Du blot rask væk, hvad Gud indgiver Dig!«

Og »Vildmanden« satte sig igjen med en opmærksomt lyttende Mine, ligesom dengang Bygmesteren sang.

Jakob tav, saa' sig om, og holdt den ene Haand op for Ansigtet. Alles Blik var stivt fæstede paa ham, navnlig Bygmesterens, i hvis Træk en svag, uvilkaarlig Uro skinnede frem gjennem den Selvtilfredshed og det triumferende Udtryk, som enhver Sejr plejer at bringe med sig; han lænede sig op til Væggen og stemmede Hænderne mod Bænken, men dinglede ikke længer med Benene. Da Jakob endelig tog Haanden bort fra Ansigtet, var han bleg som en Død; Øjnene var næsten ikke til at se bag de halvt sænkede Øjenhaar. Han drog et dybt Suk, og begyndte. Den første Tone var svag og usikker og lod ikke til at komme fra hans Bryst; det lød snarere, som om et Ekko langt borte fra tilfældigvis var fløjet ind i Stuen. Denne dirrende, klingende Tone gjorde et besynderligt Indtryk paa os Alle: vi saa' paa hinanden, og Nikolaj Ivanovitsch's Kone rettede sig i sin fulde Højde. Den første Tone fulgtes af en anden, der kom mere sikkert og blev holdt længer, men som dog ogsaa dirrede, ligesom en Streng, der pludselig klinger under en kraftig Fingers Ryk og nu svirrer i sine sidste, hurtigt hendøende Svingninger. Efter den anden Tone lød der en tredje, . . . og varmere og bredere for hver Tone, der kom, strømmede en tungsindig Sang frem af hans Bryst. »Ej en eneste Sti førte hen over

Marken,« sang han; der gik ligesom et Gys gjennem os Alle.

Jeg maa tilstaa, at jeg kun sjeldent havde hørt saadan en Stemme. Den var noget brusten, ja i Begyndelsen lød den endog noget sygelig; men der aandede ud af den en ukunstlet, dyb Lidenskab, Ungdom, Kraft, en forunderlig indsmigrende Ynde og henrivende, sorgløs Længsel og Tungsind. En ægte russisk, glødende Sjæl tonede og levede i den og rørte Ens Hjerte, rørte ved dets russiske Strenge. Sangen voksede og bredte sig. Jakob var aabenbart greben af Begejstring: han betænkte sig ikke længer, han betroede sig fuldstændig til sin Lykke; og Stemmen rystede heller ikke mere, — den sitrede, men det var denne Lidenskabens umærkelige, indre Sitren, der trænger gjennem Tilhørerens Sjæl ligesom en Pil; for hvert Øjeblik, der gik, blev den stærkere og fastere og bredere. Jeg kan huske, jeg en Aften, under Ebben, og nede ved den flade, sandede Strandbred, hvor Havet buldrede og brusede truende i det Fjerne, saa' en stor hvid Maage: den sad ubevægelig, havde vendt det silkebløde Bryst mod Aftenrødens Purpurskær, og bredte kun nu og da langsomt Vingerne ud mod det velkjendte Hav, mod den lavt hængende, glødende Solkugle. Jeg kom til at tænke paa den Maage, medens jeg hørte Jakob synge. Han sang, glemmende fuldstændig baade sin Modstander og os, men baaret oppe af vor tavse, lidenskabelige Medfølelse, ligesom en kæk Svømmer af Bølgerne. Han sang, — og fra hver eneste Tone strømmede der os imøde noget Hjemligt, noget uoverskuelig Vidtstrakt, som

om den velkjendte Steppe bredte sig ud for os i endeløst Omfang. Jeg kunde mærke, at jeg blev varm om Hjertet og fik Taarer i Øjnene. Pludselig lød der en dump, tilbagetrængt Hulken, ... jeg saa' mig om, . . . Nikolaj Ivanovitsch's Kone stod og lænede sig med Brystet op mod Vinduet og græd. Jakob saa' flygtigt hen paa hende, — og hans Sang lød endnu mere klangfuldt og berusende end før. Nikolaj Ivanovitsch bøjede Hovedet; Morgatsch vendte sig bort; Obaldui sad med aaben Mund; den lille graa Bonde hulkede sagte henne i sin Krog, vuggede med Hovedet og hviskede sørgmodigt; en stor Taare trængte frem under »Vildmandens« ubevægelige Øjenbryn og løb ned over hans jernhaarde Ansigt; Bygmesteren tog sig med knyttet Haand op til Panden og blev siddende saa stiv som en Støtte . . . Jeg véd ikke, hvordan denne almindelige rørte Stemning vilde have skaffet sig Luft, dersom Jakob ikke pludselig var brudt af paa en høj, ualmindelig tynd Tone, aldeles som om Stemmen knækkede for ham . . .

Ikke en Lyd; man rørte sig ikke; Alle lod til at vente paa, om han ikke vilde begynde igjen. Men han slog Øjnene op, ligesom forbavset over vor Tavshed, lod et spørgende Blik strejfe hen over os, . . . og saa', at han havde sejret . . .

»Jaschka . . .!« sagde »Vildmanden«, og lagde Haanden paa hans Skulder, og — tav.

Vi sad Alle, ligesom vi var forstenede. Bygmesteren rejste sig sagte og traadte hen til Jakob. — »Du . . . Din . . . Du har vundet!« fik han endelig stammet frem, og styrtede ud af Stuen.

Hans raske, resolute Bevægelse brød Trolddommen: straks gav Alle sig til at tale højt og fornøjet. Obaldui sprang ivejret og stammede Et eller Andet, og hans Hænder snurrede om i Luften ligesom Vingerne paa en Vejrmølle. Morgatsch hinkede hen til Jakob og gav sig til at oversavle ham med Kys; Nikolaj Ivanovitsch rettede sig og erklærede højtideligt, at han ogsaa vilde give en Otting Øl; »Vildmanden« sad og saa' til med et godmodigt Smil, der kontrasterede besynderligt med Ansigtets sædvanlige Udtryk; den graa, lille Bonde henne i Krogen tørte gjentagne Gange, først med det ene og saa med det andet Ærme, sine Øjne, Kinder, Næse og Skæg: — »Dejligt!« mumlede han: »ha, det véd Gud, det var! jeg vil være en Hundetamp, om det ikke var dejligt!« — — Men Krokonen, hvis Ansigt var overtrukket med en mørk Rødme, rejste sig og gik rask ud af Stuen.

Jakob glædede sig som et Barn over sin Sejr; hele hans Ansigt var forvandlet: navnlig Øjnene straalede af Lykke. Man førte ham hen til Disken. Han kaldte ogsaa den grædende lille, graa Bonde til, og sendte Værtens Søn ud efter Bygmesteren, som dog ikke blev fundet: derefter begyndte Drikkegildet. — »Du skal synge noget Mere for os, Du skal blive ved at synge lige til i Aften!« gjentog Obaldui atter og atter og fægtede om med Hænderne.

Jeg kastede endnu et Blik paa Jakob, og gik saa udenfor: jeg var bange for at faa forstyrret det Indtryk, som jeg havde modtaget, og vilde derfor ikke blive der. Men Solvarmen var ligesaa uudholdelig som før. Man havde en Fornemmelse, som

om den hang i et tykt, tungt Lag ned over Jorden; oppe under den mørkeblaa Himmel syntes man, man kunde se ligesom smaa, klare Gnister bore sig gjennem et umaadelig fint, næsten sort Støv. Det var blikstille, og der laa noget usigelig Haabløst, noget Knugende i denne den afkræftede Naturs dybe Tavshed. Jeg slæbte mig hen til Høladen, og lagde mig i Høet, som lige var blevet slaaet og dog næsten allerede var tørt. Jeg laa længe og kunde ikke falde i Søvn; længe endnu blev Jakobs uforglemmelige Stemme ved at klinge for mig, . . . men tilsidst gjorde Heden og Trætheden deres Ret gjældende, og jeg sank hen i en dyb Søvn. — Da jeg vaagnede, var det blevet mørkt. Høet, som laa spredt rundt om mig, duftede stærkt og var noget klamt; gjennem det halvt aabne Tags smalle Sprækker blinkede de blege Smaastjerners matte Skær. Jeg gik udenfor. Aftenrøden var forlængst slukt, og de sidste Spor af den blegnet bort ude i Horisonten; men i den for kort siden gjennemhedede Luft mærkede man endnu Varmen trods Nattens Friskhed, og Brystet gispede efter Køling. Det var blikstille, og man saa' ikke en Sky; saa langt Øjet rakte: ren, gjennemsigtig-mørk Himmel, hvor utallige, men næsten usynlige Smaastjerner tindrede! Henne i Landsbyen dukkede smaa Lys frem; fra det nære, stærkt oplyste Værtshus trængte der en forvirret Støj, hvori jeg syntes, jeg kunde skælne ogsaa Jakobs Stemme. Af og til kom der nogle vilde Latterudbrud. Jeg gik hen til Vinduet, satte Ansigtet op mod Ruden og saa' et lidet glædeligt, skjøndt broget og livligt Billed: de var alle-

sammen fulde, Jakob med. Han sad med blottet Bryst henne paa Bænken, hikkede hæst en eller anden Gadevise til at danse efter, og greb dovent i Strengene paa en Guitar; det fugtige Haar hang i Tjavser ned over hans forfærdelig blege Ansigt. Midt ude paa Gulvet dansede Obaldui, rigtig »skruet løs« og uden Frakke paa; han hoppede rundt foran Bonden i den graa Kittel. Bonden for sit Vedkommende trampede og skrabede i Gulvet med sine matte Ben, smilte idiotisk gjennem det uordenlige Skæg og fægtede undertiden i Luften med den ene Haand, som om han vilde sige: »Vi har det brillant!« Man kunde ikke tænke sig noget Latterligere end hans Ansigt: hvor megen Umag han end gjorde sig for at faa Øjenbrynene ivejret, . . . de tunge Øjenlaag vilde ikke lade sig løfte, men hang ligesom Bly ned over de næsten usynlige, grædefærdige, sukkersøde smaa Øjne. Han befandt sig i denne elskværdige Tilstand af fuldstændig Drukkenskab, som ubetinget nøder enhver Forbigaaende, der kommer til at se Vedkommende i Ansigtet, til at udbryde: »Naa, Bro'erlil, den er saamæn god!« Morgatsch sad, saa rød som en Krebs og med vidt opspærrede Næsebo'r, og lo giftigt henne fra en Krog. Kun Nikolaj Ivanovitsch havde, som det sømmer sig en ægte Krovært, bevaret hele sin Koldblodighed . . . Der var kommet flere ny Ansigter ind i Stuen; men »Vildmanden« saa' jeg ikke noget til.

Jeg gjorde omkring, og gik rask ned ad den Banke, hvorpaa Kolotovka ligger. Ved Foden af Bakkestrøget breder sig en vidtstrakt Slette. Indhyllet i Aftentaagens dunst-lette Slør saa' den

endnu umaadeligere ud end ellers, aldeles som om den gik i Et med den mørke Himmel. Jeg gik med lange Skridt ned langs Afgrundens Rand, da pludselig en klar Drengestemme klang et eller andet Sted langt ude paa Sletten. »Antropka! Antropka—a—a!« . . . skreg den i egensindig, grædefærdig Fortvivlelse, og holdt den sidste Stavelse længe, meget længe.

Drengen tav nogle Sekunder, og gav sig saa igjen til at kalde. Hans Stemme bares klangfuldt hen gjennem den ubevægelige, sagte blundende Luft. Mindst tredive Gange havde han raabt Navnet Antropka, da det pludselig, ovre fra den modsatte Ende af Dalen, klang, neppe hørligt, tilbage:

»Hvad vil Du—u—u—u?«

Drengens Stemme svarede straks med et Udtryk af arrig Glæde:

»Kom herover, din Satan, din Skovdjæ—æ—æ—vel!»

»Hvo—or—for?«

»Jo, for Fa'er vil ba—an—ke Dig!« svarede den første Stemme hurtigt.

Den anden Stemme tav, og Drengen begyndte igjen at kalde paa Antropka. Hans Stemme lød efterhaanden mer og mere svagt og dæmpet, men jeg kunde høre den endnu, dengang det var blevet bælgmørkt og jeg drejede om Hjørnet af Skoven, som omgav min Ejendom og som laa omtrent en halv Fjerdingvej fra Kolotovka . . .

»Antropka — a—a—a!« blev det ved at klinge gjennem den af natlige Skygger opfyldte Luft.

Peter Petrovitsch Karataev.

1.

Engang i Efteraaret for omtrent fem Aar siden maatte jeg, paa Vejen fra Moskva til Tula, blive siddende omtrent en hel Dag paa Poststationen, fordi der ingen friske Heste var at opdrive: jeg kom tilbage fra en Jagtudflugt, og havde været saa uforsigtig at sende mit Trespand iforvejen. Postholderen, en gnaven gammel Mand, med et Haar, der næsten hang ham ned over Næsen, svarede kun paa alle mine Bønner og Klager med en kort Knurren, og smak Døren i efter sig, som om han selv forbandede sin Bestilling. Af og til gik han ud paa Trappen og skældte Postillonerne ud, som vadede langsomt om i Snavset med nogle centnertunge Kompter under Armene, eller som sad og gabede og skudtede sig henne paa Bænken, uden tilsyneladende at tage Spor af Notits af deres Foresattes forbitrede Udbrud. Jeg havde allerede drukket The tre Gange, havde gjort flere frugtesløse Forsøg paa at komme til at sove, og havde læst og atter læst Alt, hvad der stod ridset paa Væggene og Vinduerne; jeg var lige ved at dø af Kedsomhed.

I sløv, haabløs Fortvivlelse stod jeg og stirrede

ud paa min Tarantasz*), hvis Stænger strittede op ivejret, da der pludselig lød Klokkeklang, og en lille Telega, forspændt med tre udmattede Heste, rullede frem foran Trappen, og holdt. Den Rejsende sprang af Vognen, og traadte ind i Stuen med det Udraab: »Hejda! Heste! Gesvindt!«

Medens saa han med den Forbavselse og Overraskelse, som man plejer at lægge for Dagen i slige Tilfælde, hørte paa Postholderens Svar: at der var ingen Heste at faa, — havde jeg gode Stunder til at mønstre min Lidelseskammerat fra Top til Taa med al den Nysgjerrighed, som et Menneske raader over, der er paa Veje til at kede sig ihjel. Han saa' ud til at være en tredive Aar. Kopperne havde efterladt dybe Ar i hans magre, gulladne, kobberglinsende Ansigt; hans lange, blaasorte Haar faldt i Krøller ned over Kraven paa hans Kappe og bugtede sig foran halvmaaneformet fra Tindingerne hen mod Næsen; han havde smaa, matte, udstaaende Øjne; en tynd Knebelsbart strittede ud oppe over Overlæben . . . Han var klædt som en af disse rastløse Godsejere, der bestandig farter om til Hestemarkederne, — i en spraglet, temmelig fedtet Arkaluk**), et falmet lilla Silkehalstørklæde og en Vest med Messingknapper. Under de vide, graa Benklæder, med et Par uhyre Stropper i, kunde man akkurat skimte Snuderne af de snavsede Støvler. Han stank af Tobak og Brændevin. Paa hans tykke, røde Fingre, som var næsten helt skjult af Ærmerne

*) Russisk Vogn med en Slags Kalesche og lang Fading.

**) En Slags russisk Frakke.

paa Arkaluken, funklede Sølv- og Tulaer (Jern)-Ringe. — Den Slags Figurer træffer man i Rusland ikke i Dusinvis, men i Hundredevis, og der er, sandt at sige, ikke stor Fornøjelse ved at gjøre Bekjendtskab med dem. Men uagtet jeg saaledes betragtede den Nyankomne med en vis forudfattet Uvilje, kunde jeg dog ikke lade være at lægge Mærke til, at der var et sorgløst-godmodigt og tillige lidenskabeligt Udtryk i hans Ansigt.

»Herren dér har ventet over en Time!« sagde Postholderen og pegede paa mig.

Over en Time! — Det Afskum gjorde sig ovenikjøbet lystig over mig!

»Den Herre har maaske heller ikke saa meget Hastværk som jeg,« svarede den Nyankomne.

»Ja det er ikke godt at vide!« vrissede Postholderen.

»Saa det er virkelig umuligt? Der er absolut ingen Heste at opdrive?«

»Det er umuligt. Jeg har ikke en eneste Hest.«

»Naa, jaja da! lad mig saa faa en Ssamovar ind! Der er jo ikke andet for, jeg maa give Tid!»

Den Rejsende satte sig paa en Bænk, kastede sin Hue hen ad Bordet, og fo'r sig med Haanden gjennem Haaret.

»Har De allerede drukket The?« spurgte han mig.

»Ja, jeg har.«

»Og De gider ikke for Selskabs Skyld drikke et Glas til?«

Jeg tog mod Tilbudet. Den store, glorøde

Selvkoger kom for fjerde Gang ind paa Bordet . . . Jeg gik ud til min Vogn og hentede en Flaske Rom.

Jeg havde ikke taget fejl i min Formodning om, at den Nyankomne maatte være en kun lidet formuende Landadelsmand. Han hed Peter Petrovitsch Karataev. Vi kom i Snak med hinanden, og der var knap gaaet en halv Time, efter at han var kommet, før han med den mest godlidende Aabenhjertethed af Verden havde begyndt at fortælle mig hele sit Livs Historie.

»Nu tager jeg til Moskva,« sagde han, og tømte det fjerde Glas The: »der er ikke Mere at gjøre for mig herude paa Landet.«

»Saa? Ikke Mere at gjøre?«

»Nej, ikke en Stump! Driften er i Uorden, . . . ærligt talt, saa har jeg ruineret Bønderne; saa kom der en Række daarlige Aar: Misvækst, forstaar De, og alle Slags Uheld . . . Men det er sandt,« tilføjede han og saa' melankolsk hen til Siden, . . . »jeg er rigtignok ogsaa kun en bedrøvelig Landmand!«

»Saa . . . hvorfor dét?«

»Jo, det er, som jeg siger Dem! Hm, det var ogsaa En at kalde Landmand! . . . Ja se,« vedblev han, og hældede Hovedet lidt paa Skraa og pattede ivrigt paa sin Pibe: »som De nu dér sidder og ser paa mig, saa tænker De maaske, at jeg . . . Men jeg skal forresten ikke nægte, jeg har kun faaet en meget middelmaadig Opdragelse; der var ingen Penge, forstaar De. Ja De maa undskylde, jeg er nu saadan ganske ligefrem af mig; og i det Hele taget . . .«

Han talte ikke ud, men gjorde en afvisende Haandbevægelse. Jeg skyndte mig at forsikre ham

om, at han tog fejl, at jeg var meget glad over, at vi havde truffet hinanden osv., og jeg tilføjede, at der krævedes da ingen overdreven stor Dannelse til at styre en Landejendom.

»Nej, det indrømmer jeg,« svarede han, »det indrømmer jeg fuldstændig. Men man maa dog altid have en Slags Anlæg eller Tilbøjelighed for det. Der kan saadan en Godsejer gaa hen og gjøre, Gud skal vide hvor mange Galskaber, og det gaar godt, . . . hvorimod jeg . . .! Tør jeg være saa fri at spørge, er De fra Petersborg eller fra Moskva?«

»Jeg er fra St. Petersborg.«

Han pustede en lang Røgstraale ud gjennem Næsen: »Ja jeg tager til Moskva for at søge Ansættelse.«

»I hvad for en Gren af Administrationen, har De tænkt Dem?«

»Aa, jeg véd skam ikke; hvor det kan træffe sig! Ærlig talt, saa er jeg bange for dette med at gjøre Tjeneste: inden man rigtig faar set sig om, kan man saa let blive draget til Ansvar! Jeg har levet al min Tid ude paa Landet . . . og er vant til den Tur, forstaar De . . . Men det faar ikke at hjælpe, ... man er nødt til det, ... gid Fanden havde det!«

»Til Gjengjæld kommer De saa til at bo i en Hovedstad.«

»En Hovedstad? . . . ja, jeg véd skam ikke, om der er noget Fornøjeligt ved dét. Vi faar at se; kanske dét ogsaa er rart! . . . Men bedre end ude paa Landet kan der dog under ingen Omstændigheder være!«

»Kan De da ikke paa nogen mulig Maade blive boende herude?«

Han sukkede: »Nej, ... det er umuligt! Gaarden tilhører saagodtsom ikke mere mig.«

»Saa, hvorfor ikke?«

»Naa—aa, der er et skikkeligt Menneske . . . en af mine Naboer, . . . en Veksel, forstaar De . . .«

Den stakkels Peter Petrovitsch fo'r sig med Haanden over Ansigtet, rystede paa Hovedet, og faldt i Tanker.

»Naa! hvad skal man sige!« tilføjede han efter et Øjebliks Tavshed. »Ærlig talt saa har jeg ikke Ret til at beklage mig over Nogen; det er altsammen min egen Skyld. Jeg har altid holdt meget af at slaa til Skaglerne! ja Fanden skal ta'e mig, om jeg ikke holder af det endnu!«

»De har ført stort Hus ude paa Landet?« spurgte jeg.

»Ja, jeg har, Højstærede, . . .« sagde han, og gjorde nu og da en Pavse og saa' mig i Ansigtet. »Jeg havde hele tolv Kobler Hunde . . . .og dét Jagthunde, siger jeg Dem, som der saagodtsom ikke er Magen til (han lagde særligt Eftertryk paa Ordet Magen). Som et Lyn havde de nappet Harerne, . . . og efter Raadyrene, ja dér var de nu ligesom Hugorme — jeg forsikrer Dem, ligefrem som Hugorme! Naa og mine Støvere kunde jeg ogsaa nok være stolt af! Men — hvad skulde jeg sidde og lyve for: nu er rigtignok Herligheden fløjten! . . . Jeg gik ogsaa tidt paa Jagt med Bøsse. Saa havde jeg en Hund, der hed Konteszka; hun stod ligesom en Mur, siger jeg Dem, og saa satte hun Næsen

ivejret . . . saadan! Kom jeg forbi en Mose, og jeg sagde til hende: »Cherche!« og hun saa ikke gav sig til at støve — ja De kunde saamænd gjerne være gaaet derhen med et helt Dusin Hunde: Godmorgen! ikke Mer end bag paa min Haand! Men stod hun først, — saa var hun ogsaa parat til at dø paa Pletten, om galt skulde været . . . Og saa pæn og høflig af sig hun var hjemme i Stuen! Tog man og rakte hende et Stykke Brød med venstre Haand og sagde: »Jøden har bidt af det!« . . . ja, hun ikke saameget som rørte ved det engang; men rakte man hende det med højre Haand og sagde: »Frøknen har bidt af det!« . . . vupti! saa snappede hun det lige paa Minuten og aad det. Jeg havde forresten en Hvalp efter hende . . . aa, et mageløst Dyr! . . . som jeg havde tænkt paa at tage med til Moskva; men saa var der en god Ven, som tiggede baade Hvalpen og Jagtbøssen fra mig: »Ser Du, Broerlil, sagde han, i Moskva kan Du ikke have Spor af Fornøjelse af dem, dér kommer Du til at leve paa en ganske anden Manér!« Naa, jeg lod ham faa Hvalpen, . . . ja og Bøssen med; det blev derude Altsammen, forstaar De.«

»Men De kunde jo meget godt have gaaet paa Jagt i Moskva!«

»Nej, hvad skulde dét gjøre godt for? Naar jeg ikke har forstaaet at holde mig selv i Ørene, saa maa jeg naturligvis nu tage Skade for Hjemgjæld. Nej men tør jeg være saa fri at spørge Dem: er der dyrt at leve i Moskva?«

»Nej, ikke synderligt.«

»Ikke dét! Ja men . . . De maa ikke tage mig det ilde op . . . der er da Zigeunere i Moskva?«

»Hvad for Zigeunere?«

»Naa—aa, jeg mener saadan af den Slags, som rejser om til Markederne?«

»Jo, dem er der mange af i Moskva . . .«

»Gudskelov! Ja for jeg holder meget af Zigeunere, . . . Fanden skal ta'e mig, om jeg ikke holder af dem!«

Og det formelig luede op i Peter Petrovitsch's Øjne, med et lyst og fornøjet Smil. Men pludselig gav han sig til at rokke frem og tilbage paa Bænken, faldt i Tanker, bøjede Hovedet, og rakte sit tomme Glas henimod mig:

»Giv mig lidt af Deres Rom!« sagde han.

»Men der er ikke mere The.«

»Ja det gjør Ingenting, . . . saa . . . uden The . . . hvad?«

Han satte Albuerne paa Bordet og skjulte Ansigtet i sine Hænder. Jeg sad og saa' paa ham og sagde Ingenting, men forberedte mig paa et af disse Følelses-Udbrud, eller maaske endog paa disse Taarer, som Berusede plejer at ødsle med. Men da han saa' op, blev jeg alligevel, maa jeg tilstaa, slaaet ved at se, saadant et fortvivlet, aldeles tilintetgjort Udtryk der var i hans Ansigt.

»Hvad er der ivejen?»

»Aa, det er Ingenting! . . . Jeg kom bare til at tænke paa gamle Dage, . . . saadan en Slags Anekdote, forstaar De . . . Jeg kunde have Lyst til at fortælle Dem den, . . . men jeg er bange for, det vil kjede Dem at . . .«

»Nej jeg forsikrer . . .«

»Ja,» vedblev han og ligesom snappede efter Ordene: »der er rigtignok Tilfælde her i Livet . . . som . . . Tag f. Eks. mig . . .! Ja vil De have det, saa skal jeg gjerne fortællle Dem Historien. Men jeg véd forresten ikke, om . . .?«

»Fortæl blot, bedste Peter Petrovitsch!«

»Med Fornøjelse . . . Skjøndt . . . ser De . . .« begyndte han. »Nej men jeg véd virkelig ikke . . .»

»Gjør nu blot ingen Ophævelser, bedste Peter Petrovitsch!«

»Naa, jaja da! Det er altsaa, hvad der saadan er arriveret mig, forstaar De! . . . Jeg boede ude paa Landet, . . . og der gaar jeg saa pludselig en skjøn Dag hen og forsér mig paa et Pigebarn . . . Aa, men saadan en Pige det ogsaa var: saa smuk og saa klog, og alligevel saa godhjertet! Hun hed Matriona. Men hun var kun en simpel Pige, ... det vil sige, forstaar De . . . hun var Tjenestepige, Livegen. Og hun tilhørte ikke mig, men havde hjemme paa et fremmed Gods, . . . dét var det Ulykkelige ved Sagen. Men jeg gik altsaa alligevel hen og forelskede mig i hende, . . . De ser, det er en ren Anekdote! . . . ja, og hun blev da ogsaa forelsket i mig. Saa begyndte Matriona jo at tigge og bede mig om, at jeg skulde kjøbe hende fri hos hendes Herskab; og jeg havde da for den Sags Skyld selv gaaet og spekuleret paa det. Hendes Herskab, maa De vide, var en meget rig Dame, et forfærdelig gammelt Monstrum, som boede omtrent femten Verster fra mig. Naa, en smuk Dag, som man plejer at sige, lod jeg ganske rigtig spænde

tre Heste for min Droske — til Stanghest havde jeg en Pasgænger, en komplet Asiater, derfor hed den ogsaa Lampurdos, — trak i Stadstøjet, og kørte over til Matrionas Frue. Jeg kommer saa over til en stor Gaard med Sidebygninger og Have . . .

Matriona stod og ventede paa mig henne ved Omdrejningen af Vejen; det lod til, hun vilde have sagt Noget, men hun bare kyssede mig paa Haanden, og listede af igjen. Jeg gaar saa ind i Forstuen og spørger: »Er Herskabet hjemme?« . . . Og dèr sidder en meget tyk Lakaj, og han rejser sig og brummer:

»Hvem befaler Herren, at jeg skal melde?«

»Gaa Du ind, min Ven,« siger jeg, »og meld, at Godsejer Karataev er her og vil tale med Fruen om en Forretning.«

Dermed gik Lakajen. Jeg bliver staaende og venter, og tænker ved mig selv: »Gud véd, hvordan dette her spænder af? Det infame gamle Spektakel pumper Dig sagtens for en aldeles urimelig Pris, skjøndt hun er rig nok iforvejen. Kanske hun endog falder paa at forlange hele femhundrede Sølv-Rubler af Dig!« . . .

Endelig kommer saa Lakajen tilbage og siger: »Behag at træde indenfor!« Jeg gaar med ham ind i Modtagelsesværelset. Dér sidder henne i en Lænestol en lille gul Moerlil og misser med Øjnene det Bedste, hun har lært.

»Hvad staar til Tjeneste?« siger hun.

Jeg mente nu, det var mest passende først at sige, at det glædede mig at gjøre hendes Bekjendtskab . . .

»De tager fejl, siger hun: — jeg er ikke Fruen i Huset, jeg er en Slægtning af hende. Hvad vil De?«

Jeg erklærede jo øjeblikkelig, at det var netop Fruen selv, jeg skulde tale med.

»Ja Maria Iljnischna tager ikke mod Besøg idag, hun er ikke rask . . . Hvad er det saa, De vil?«

»Der er jo ikke Andet for, tænkte jeg: — Du maa forklare hende, hvordan Sagerne staar!« . . . Naa, og den Gamle sad saa og hørte efter . . .

»Matriona! Hvad er dét for en Matriona?«

»Matriona Feodorovna, Kuliks Datter.«

»Fedor Kuliks Datter! . . . Hvor kjender De hende fra?«

»Naa—aa, det er kommet saadan ved et Tilfælde . . .«

»Og véd hun, at De har i Sinde at kjøbe hende?«

»Ja.«

Den Gamle tav lidt. — »Jeg skal lære hende, det Afskum! . . .«

Jeg maa tilstaa, jeg blev aldeles forbavset. — »Men Du gode Gud, siger jeg: — af hvad Grund? . . . Jeg er parat til at betale kontant for hende, sig blot, hvad De vil have!«

Den gamle Pulverheks bare sad og dirrede og hvæste: »Naa, saa det tror De, De kan smøre os om Munden med? Nej vi trænger virkelig ikke til Deres Penge . . . Men jeg skal . . . jeg skal sandt for Dyden! . . . den Galskab skal vi dog nok faa plillet ud af hende . . .!« Og den Gamle kom til at hoste af lutter Ondskabsfuldhed. — »Har hun det ikke godt nok hos os, det Afskum?! Uf, din Satans

Tøs . . . Gud forlade mig min Synd! . . . Vi skal lære Dig, kan Du tro!«

Saa blev jeg jo rigtignok, ærlig talt, noget hidsig. »Hvad truer De det stakkels Pigebarn for? Vil De sige mig, hvad har hun egenlig gjort Dem?!«

Den Gamle slog Kors for sig: »Du forbarmende Gud, har jeg nu ikke længer Lov til . . .«

»Men Pigebarnet tilhører jo slet ikke Dem!«

»Ja, Højstærede, dét bliver vist Maria Iljinischnas Sag, og ikke Deres! Men jeg skal nok faa lært Matrioschka, hvem hun tilhører, og hvem det er, hun skylder Lydighed!»

Jeg maa tilstaa, jeg var lige ved at ryge i Haarene paa den forbandede Gamle; men saa huskede jeg paa Matriona, og Hænderne sank ned igjen. Jeg blev saa bange, saa jeg kan slet ikke sige Dem det; og saa gav jeg mig istedetfor til at trygle og bede: »Forlang af mig, hvad De vil, sagde jeg: — men lad mig blot faa Matriona!«

»Hvad vil De da med hende?»

»Jo, jeg synes nu engang godt om hende . . . Sæt Dem i mit Sted, . . . tillader De, jeg kysser Deres lille Haand!« Og jeg kyssede virkelig den Gamle paa Haanden.

»Naa ja ja,« snadrede Heksen: »nu skal jeg sige det til Maria Iljinischna, saa faar vi at se, hvad hun bestemmer! De kan komme igjen iovermorgen!«

Jeg var meget urolig, dengang jeg kørte hjem. Jeg havde en Fornemmelse af, at jeg havde taget forkért fat paa Sagen, og at det var fejl af mig, at jeg havde ladet mig mærke med, at jeg syntes godt om Pigen. Men dét faldt mig nu først ind bagefter!

Saa anden Dagen derefter kørte jeg igjen over til Naadigfruen. Jeg blev ført ind i hendes Kabinet. Der var frygtelig fint derinde, med en Mængde Blomster og dejlige fine Møbler. Fruen selv laa og flød i en kunstigt indrettet Lænestol og lænede Hovedet tilbage i Puderne. Den Gamle fra forrige Gang var der da ogsaa, tilligemed en anden skævmundet og blakket-blond Frøken i grøn Kjole, ... formodenlig en Slags Selskabsdame.

Den Gamle brummede et: »Vær saa artig at tage Plads!« — — Og jeg satte mig.

Saa begyndte hun at fritte mig ud om, hvor gammel jeg var, og hvor jeg havde gjort Tjeneste, og hvordan jeg havde i Sinde at indrette mig, . . . og stadigvæk i saadan en fornem Tone, umaadelig nedladende, forstaar De. Men jeg svarede høfligt paa det Altsammen.

Imedens tog den Gamle et Lommetørklæde, som laa paa Bordet, og blev ved at vifte og vifte for at køle sig af . . . »Ja,« sagde hun saa tilsidst, »Katharina Karpovna her har underrettet mig om Grunden til Deres Besøg. Hun har underrettet mig derom,« sagde hun, »men jeg har éngang for alle gjort mig det til Princip, at jeg lader aldrig nogen af mine Folk træde i fremmed Tjeneste. Det er upassende og sømmer sig ikke i et ordenligt Hus; det er ligefrem umoralsk. Jeg har ogsaa allerede truffet mine Forholdsregler,« sagde hun; »De skal ikke ulejlige Dem videre!«

»Jeg beder ærbødigst om Forladelse, sagde jeg: — her er slet ikke Tale om nogen Ulejlighed. Men . . . De kan maaske ikke saa godt undvære Matriona?«

»Jo, sagde hun: — jeg kan meget godt undvære hende.«

»Ja men hvorfor vil De saa ikke overlade mig hende?«

»Fordi jeg ikke har Lyst. Jeg har ikke Lyst til det, — og dermed Basta. Jeg har allerede truffet mine Forholdsregler: hun bliver sendt ud til en Steppelandsby.«

Jeg sad, ligesom jeg var blevet ramt af Lynet. Saa sagde den Gamle noget paa Fransk til den grønne Frøken, og saa gik hun ud af Stuen.

»Jeg er en Kone med strenge Grundsætninger, blev den Gamle ved: — og mit Helbred er ikke stærkt; jeg kan ikke taale Sindsbevægelser . . . De er endnu en ung Mand; men jeg er en gammel Kone og har Ret til at give Dem et Raad. Gjorde De ikke bedst i at se at blive noget mere sat og at gifte Dem, . . . søge at finde et passende Parti? . . . En stor Medgift faar man jo ikke let fat paa nuomstunder; men en tarvelig Pige med honnet Karakter lod sig dog maaske nok opdrive.«

Jeg glor paa den Gamle, forstaar De, og véd hverken ud eller ind, hvad det er, hun sidder og vrøvler om . . . Jeg hører jo nok, hun snakker noget om at gifte sig, . . . men dette her med »Steppelandsbyen«, bliver hele Tiden ved at ringe for Ørene af mig . . . Gifte sig! Aa gaa Fanden i Vold! . . .«

Fortælleren tav pludselig og saa' paa mig: »De er da vel ikke gift?»

»Nej jeg er ikke.«

»Nej naturligvis, det følger jo af sig selv! . . . .

Naa, men tilsidst kunde jeg ikke holde det ud længer: »Du gode Gud, naadige Frue! sagde jeg, hvad er det dog for nogen Snak, De kommer med? Her er jo slet ikke Tale om at gifte sig! Jeg vil bare kort og godt have at vide, om De vil overlade mig Pigen Matriona, eller hvad De vil?«

Men saa gav den Gamle sig til at stønne: — »Aah! mine Nerver, mine stakkels Nerver! aah, sig, han skal gaa sin Vej, han skal gaa! Aah, aah . . .!«

Damen fra forrige Dag sprang til og gav sig ogsaa til at skraale op imod mig . . .

»Aah, hvormed har jeg fortjent saadan en Opførsel! hylede den Gamle. — Er man da ikke længer Herre i sit eget Hus? Aah, aah!«

Jeg snappede min Hue, og styrtede som et galt Menneske ud ad Døren.

»Ja, kanske ogsaa De vil dadle mig,« vedblev Fortælleren, »fordi jeg havde knyttet mig saadan til en Pige af lav Herkomst? Jeg vil sandelig heller ikke . . . ja hvad skal jeg kalde det? . . . søge at retfærdiggjøre mig . . . Det var nu engang kommet saadan! . . . Nej men De kan stole paa, . . . jeg havde ikke et Øjebliks Ro hverken Dag eller Nat, . . . evig og altid saa pinte den Tanke mig: hvorfor er Du gaaet hen og har gjort den stakkels Pige ulykkelig?! Og hver eneste Gang jeg kom til at tænke paa, at nu gik hun i en grov Kittel og vogtede Gæs og blev efter Herskabets Ordre holdt til strengt Arbejde og maatte taale de gemeneste Skældsord af en raa Starost*)-Snude i Transtøvler,

*) Starost — en Slags Sognefoged.

— ja saa perlede Angstens kolde Sved frem paa Panden af mig.

Naa, længe holdt jeg det jo ikke ud: jeg fik lykkelig og vel opsnust, hvad for en Landsby hun var blevet forvist til, og satte mig paa min Hest, og red derud. Jeg kom dertil næste Dags Aften. Det var aabenbart, man havde ikke ventet sig saadan en Genistreg af mig og havde ikke truffet Spor af Forholdsregler med Hensyn til mig. Jeg gaar saa sporenstregs hen til Starosten, ligesom jeg kunde have været en Nabo, og kommer ind i Gaarden: dér sidder Matriona ude paa Trappen, med Haanden under Hovedet. Hun var lige ved at give et Skrig fra sig, da hun fik Øje paa mig; men jeg tyssede paa hende og pegede ud paa Marken, bagved Gaarden. Saa gik jeg ind i Stuen, gav mig i Snak med Starosten og prædikede op for ham, Gud skal vide om hvad, men passede mit Snit og benyttede et gunstigt Øjeblik til at slippe ud til Matriona. Det stakkels Barn faldt mig straks om Halsen. Hun var blevet baade bleg og mager, min lille Kylling! Jeg siger til hende: »Saa, Matriona! saa! hold nu op at græde, hører Du!« . . . . men Taarerne trillede i Et væk ned ad mine egne Kinder, forstaar De! . . . Tilsidst blev jeg dog flov over mig selv, og sagde til hende: »Hør, Matriona, med at staa og græde kommer vi ingen Vegne; ser Du, vi maa nu, som man plejer at sige, handle resolut! . . . Du maa løbe bort med mig; det er det eneste, der er at gjøre.«

Matriona stod, ligesom hun var ramt af et Slag: »Hvor vil De hen!« sagde hun: — »det er jo at

styrte mig lige i Ulykken! De hjemme paa Gaarden tager Livet af mig, om jeg gjør det!«

»Aa Passiar, hvor kan Du snakke saa dumt! Hvem tror Du maaske skulde kunne finde Dig?«

»Jo, de finder mig mageligt, det kan De være vis paa! Nej, jeg siger Dem saamange Tak, Peter Petrovitsch, jeg skal aldrig glemme Deres Godhed imod mig; men lad De mig bare blive, hvor jeg er! . . . . Det maa vel nu engang være bestemt saadan . . .!

»Hm, Matriona, Matriona! og jeg, som troede, Du var en Pige med Karakter!« . . . — Ja, og hun var virkelig ogsaa en Pige med Karakter, . . . aah, og saadant et Hjerte hun havde! . . . det pure Guld, siger jeg Dem! . . . — »Hvad kan det hjælpe Dig, Du bliver her? det kommer jo fuldstændig ud paa Et, . . . værre, end Du har det, kan Du da ikke faa det! Sig mig engang, Du har da vel ikke allerede gjort Bekjendtskab med Starostens Næver, . . . um?«

Hun blev blussende rød, og hendes Læber dirrede. — »Men dersom jeg løber min Vej,« sagde hun, »saa gjør jeg min Familie ulykkelig for hele dens Levetid!«

»Aa, blæse være med din Familie! . . . Tror Du kanske, den med bliver sendt ud paa Steppen?«

«Ja. Min Broder bliver ganske bestemt sendt bort . . .«

»Naa, og din Fader?«

»Nej, Fader sender de ikke bort; for han er den eneste ordenlige Skrædder, de har paa Gaarden!«

«He, der kan Du selv se! Og din Broder dør da ikke af dét!«

Ja De kan tro, det kneb for mig at faa hende overtalt. Blandt Andet faldt hun da ogsaa paa at sige, at jeg vilde ganske bestemt blive draget til Ansvar for det . . . »Ja, det kan Du jo lade mig om! sagde jeg . . . Men endelig lykkedes det mig dog at faa hende bortført, . . . det vil sige, ikke dengang . . . men en anden Gang . . . Jeg kom en Nat derover med en Telega — og tog hende med . . .«

»Bortførte De hende?«

»Ja jeg gjorde . . . Naa, og saa kom hun jo til at bo hjemme hos mig. Mit Hus var ikke stort, og jeg holdt ikke noget videre talrigt Tyende. Men mine Folk, tør jeg nok sige uden at prale, havde megen Respekt for mig; de vilde ikke have forraadt mig for Alverdens Skatte . . . Og saa levede jeg saa lykkelig som i Paradis. Matrionuschka kom sig og blev frisk og rask igjen, og jeg sluttede mig mer og mere til hende . . . Nej men saadant et Pigebarn det ogsaa var! Gud skal vide, hvor hun havde det fra altsammen? hun kunde baade synge og danse og spille paa Guitar! . . . Naboerne, passede jeg paa, fik hende ikke at se; for de kunde jo nemt have plappret ud med det . . . Men jeg havde en god Ven, rigtig en Hjertens Ven, Pantelej Gornostaev, . . . De skulde vel aldrig kjende ham? . . . jo, han var ganske umaadelig indtaget i hende: han kyssede hende paa Haanden, ligesom hun kunde have været en rigtig Naadigfrue! Se De maa vide, Gornostaev er en ganske anden Slags Mand end

jeg; han er en dannet Mand, han har læst Puschkin fra Ende til anden. Jeg forsikrer Dem for, naar han saadan undertiden gav sig til at passiare med Matriona og mig, saa var vi lige ved at tabe baade Næse og Mund bare ved at sidde og høre paa ham! Han lærte hende ogsaa at skrive, den løjerlige Snegl!

Ja men saadan som jeg ogsaa klædte hende op! . . . jeg siger Dem: finere end om det saa var selve Guvernørens Frue! Jeg lod lave en lille Jakke til hende af hindbærfarvet Fløjl og kantet med Peltsværk . . . aah, som den klædte hende! Jeg havde ladet en Moskvaer Madam sy den, — efter nyeste Mode, med Taille. Og, hvor det dog var et mærkværdigt Pigebarn, den Matriona! Undertiden sad hun saadan hen og faldt i Tanker, og saa kunde hun sidde hele Timer itræk og se ned i Gulvet, uden saameget som bare at blinke en eneste Gang; og jeg sad ved Siden af, og blev ved at stirre og stirre paa hende, som om det var første Gang i mit Liv, jeg saa' hende! . . . Saa gav hun sig til at smile, . . . og Hjertet hoppede i Livet paa mig, forsikrer jeg Dem, ligesom En kunde have kildet mig. Og lige med Et springer hun saa op og begynder at spøge og danse, . . . og saa omfavnede hun mig, aah, saa varmt og voldsomt, saa det løb helt rundt for mig! . . . Fra Morgen til Aften gik jeg og spekulerede paa, hvordan jeg bedst kunde glæde hende. De kan tænke Dem, jeg overøste hende med Presenter bare for at se, saa glad som den kjære Sjæl blev, og saadan som hun blev rød i Hovedet, og prøvede den ny Pynt, og kom hen til

mig i sin Stads og sprang mig om Halsen og kyssede mig! . . .

Jeg véd ikke, hvordan hendes Fader, Kulik, fik Nys om hele Historien. Men nok' er det, han besøgte os, og da han fik os at se, saa gav han sig til at tudskraale. . . . Se saadan levede vi vel omtrent en fem Maaneder! Jeg for min Part vilde gjærne være blevet ved at leve hele mit Liv igjennem paa den Maade og sammen med hende; — men jeg har nu engang saadan en nederdrægtig ondskabsfuld Skæbne!«

Han tav.

»Hvad skete der da?« spurgte jeg deltagende.

Han slog afvisende ud med Haanden. — »Det gik ad Helvede til altsammen! Og det var mig, som styrtede hende i Ulykken! Ser De, Matrionuschka holdt saa umaadelig meget af at køre i Slæde, og kørte selv tidt Hestene; hun tog sin lille Peltsjakke paa og et Par broderede Torsbok'ske Stridshandsker, og saa formelig jublede hun af Fryd. Vi kørte ellers altid ud om Aftenen, forstaar De, for ikke at møde Nogen; men saa traf det sig engang, at vi bestemte os for en Dag, hvor det var saadant et dejligt Vejr: koldt, klart, blikstille. Vi kører altsaa ud, . . . og Matriona tager Tøjlerne. Jeg sidder og ser . . . hvor Fanden vil hun hen? da vel aldrig til Kukuevka, hendes Herskabs Gaard? Jo saa min Salighed drejer hun ikke ind paa Vejen til Kukuevka! Jeg siger saa til hende: »Er Du forrykt? Hvor er det, Du kører hen?« Men hun titter saadan over Skulderen hen paa mig og lér: »Aa, lad os slaa Gjækken rigtig løs engang!« Naa,

tænker jeg, Fanden ivold med det! det er dog Plasér, saadan at stryge forbi Herskabshuset! Ikke sandt, det var ogsaa Plasér? Vi kører altsaa. Min Pasgænger bare ligesom glider hen ad Vejen, Sidehestene hvirvler afsted, . . . dér har vi allerede Kirken i Kukuevka! Men se dér, dér kommer en gammel, grøn Kaleschevogn kravlende hen ad Vejen, og der staar en Lakaj bagpaa, . . . det er den naadige Frue, Naadigfruen! Jeg blev umaadelig angst; men Matriona gav Hestene et Smæk med Tømmerne og jog lige lukt frem imod Kaleschen . . .! Kusken ser, der kommer saadant et Monstrum, saadan en Alchimeres imod ham, . . . han vil dreje af, men gjør en for skarp Drejning, og — bardaus! . . . der vælter Karethen . . . lige midt i en Snedrive! Vognruden gaar itu, — Naadigfruen skriger: »Ai . . ai . . ai . . ai . . ai!« Selskabsdamen kvækker: »Holdt! holdt!« — men vi jager forbi, og jeg tænker ved mig selv: Dette her gaar galt! Jeg skulde ikke have givet hende Lov til at køre til Kukuevka!

Hvad mener De?! Naadigfruen havde kjendt Matriona, og mig med. Og hun indleverede en Klage: at en af hendes livegne Tjenestepiger var løbet bort fra hende og boede hos Adelsmanden Karataev; naa ja og naturligvis udsatte hun ogsaa en Dusør, som Skik og Brug er. Der kommer saa en skjøn Dag Fredsdommeren kørende over til mig. Men jeg kjendte jo meget godt Fredsdommeren, Stepan Sergeitsch Kasovkin, en rigtig skikkelig Mand forresten, . . . det vil sige, egenlig talt var han slet ingen skikkelig Mand! Naa, han kom-

mer altsaa kørende over til mig, og siger: »Saadan og saadan, Peter Petrovitsch, hvor kunde De dog ogsaa falde paa dét? Der er jo sat streng Straf, og Lovene er ganske tydelige hvad det Punkt angaar!« — »Forstaar sig, vi maa tale sammen om det, siger jeg: men vil De nu ikke først tage Dem en lille Forfriskning, ovenpaa Køreturen?« — Jo, at nyde en Smule havde han ikke Noget imod; men, sagde han: »Retten maa have sin Gang, Peter Petrovitsch, det indser De jo nok!« — »Javel, det er i sin Orden, sagde jeg: Retten maa have sin Gang. Men . . . hvad det var, jeg vilde sige . . . jeg har hørt, De skal have en sort Hoppe . . . Kunde De ikke have Lyst til at bytte den med min Lampurdos? . . . Hvad ellers Pigebarnet angaar, saa er der ikke Spor af nogen Matriona Feodorovna hos mig.« — »Nej, Peter Petrovitsch, sagde han, »Pigebarnet er hos Dem; hvad skal nu de Udflugter til, vi er jo da ikke i Svejts! . . . Men se dét med at give Hoppen i Bytte for Lampurdos, det kunde maaske nok lade sig gjøre; ellers kunde jeg jo forresten ogsaa godt tage den saadan ganske uden videre . . . ha, ha, ha! . . .«

For den Gang fik jeg ham da lykkelig og vel paa Porten . . . Men saa begyndte den gamle Frue at skabe sig, ligesom hun var besat: om det saa skal koste mig titusend Rubler, sagde hun, saa skal det ikke genere mig. Se, straks første Gang hun saa' mig, forstaar De, havde hun faaet den Idé, at hun vilde gifte mig med den grønne Selskabsdame, det fik jeg at vide bagefter; og det var derfor, hun var saa gal paa mig. Ja, Alt dét, disse

gamle Naadigfruer kan hitte paa, rimeligvis af bare Kedsomhed!

Naa, det gik mig snavs! Jeg sparede ikke paa Skillingen, og holdt Matriona godt gjemt, — men det hjalp altsammen ikke; de hidsede mig, ligesom en Hare paa en Klapjagt. Jeg kom i Gæld, mistede Helbredet . . . Der ligger jeg saa en Nat i min Seng og tænker: »Du gode Gud! af hvad Grund skal jeg dog lide saadan? Hvad kan jeg gjøre for, at jeg ikke kan lade være at elske hende? Jeg kan ikke, — basta!« . . . Saa med Et — hvem tror De, der kommer ind til mig? Matriona! Jeg holdt hende dengang skjult paa et Mejeri, jeg havde, et Par Verster fra Gaarden, hvor jeg selv boede . . . . Jeg blev ganske forskrækket.

»Hvad? har de nu ogsaa faaet snuset Dig op dér?

»Nej, Peter Petrovitsch,« siger hun, »der er Ingen, som forstyrrer mig i Bubnovo; men, hvor længe kan det blive ved at gaa paa den Maade? Mit Hjerte er lige ved at briste, Peter Petrovitsch, det gjør mig saa inderlig ondt for Dem. Aldrig, saa længe jeg lever, skal jeg glemme alt det Godt, De har gjort mig, Peter Petrovitsch! Men jeg kommet nu for at sige Dem Farvel!«

»Hvad? . . . . Hvad er det, Du siger? Er Du blevet gal? Hvad for noget? sige Farvel? . . . . Farvel?!«

»Ja . . . jeg vil gaa over og udlevere mig . . .!«

»Er Du forrykt? Jeg skal lade Dig spære inde i Kornmagasinet! . . . Eller vil Du kanske gjøre mig rent ulykkelig? Vil Du pine mig ihjel, hvad?« . . .«

Pigebarnet staar og ser ned i Gulvet og siger Ingenting.

»Naa, saa svar dog, hører Du, svar!«

»Jeg vil ikke volde Dem Uro længer, Peter Petrovitsch!«

Og der skulde man tale tilrette . . .!

»Kan Du da ikke forstaa, din Tosse! kan Du ikke forstaa, . . . din Van . . . Van . . . vit . . . vittige, . . . at . . .?!«

Og Peter Petrovitsch gav sig til at græde bitterligt.

»Ja og hvad mener De?!« tilføjede han og slog med knyttet Haand i Bordet og rynkede Øjenbrynene, medens Taarerne blev ved at trille ned over hans blussende Kinder: »Pigebarnet meldte sig virkelig selv, . . . hun gik over og udleverede sig . . .!«

Postholderen traadte ind i Stuen: »Der er spændt for, De Herrer!« sagde han i en højtidelig Tone.

Vi rejste os Begge.

»Og hvad blev der saa af hende?« spurgte jeg.

Karataev gjorde en afværgende Haandbevægelse.

II.

Aaret efter at jeg var truffet sammen med Karataev, føjede det sig saadan, saa jeg kom til Moskva. En Formiddag gik jeg ind paa en Kafé, som ligger bag ved Fugletorvet, — et ægte moskovitisk Kaffehus. Gjennem Røgskyerne inde i Billardstuen kunde man akkurat skimte nogle blussende Ansigter, Knebelsbarter, Toupet'er, gammeldags ungarske Frakker

og moderne Sviatoslavkyer*). Et Par vindtørre gamle Herrer i luvslidt Dragt sad og læste de russiske Blade; Opvarterne fo'r som Lyn omkring med Præsentérbakke i Haanden: man kunde næsten ikke høre deres Fodtrin paa de grønne Gulvtæpper; nogle Kjøbmænd sad og pinte den tyvende Kop The i sig. Pludselig kom en Mand, der saa' temmelig medtaget ud og som ikke stod ganske sikkert paa sine Ben, ind fra et Side-Værelse. Han havde Hænderne i Lommen, hang med Hovedet, og stirrede tankeløst hen for sig.

»Nej, nu har jeg . . . .! Peter Petrovitsch?! Hvordan lever De?«

Peter Petrovitsch var nær falden mig om Halsen. Han trak mig, en Smule dinglende, med ind i det lille Sidekabinet.

»Saadan! sæt Dem her!« sagde han, og placerede mig omhyggeligt i en Lænestol: »her sidder De godt . . . Hejda, Opvarter! bring os noget Øl! . . . nej, Champagne mener jeg! . . . Ærlig talt, det havde jeg skam ikke ventet! . . . Hvornaar kom De? og hvor længe bliver De her? Saa har Gud dog, saa at sige, ført os sammen igjen . . .!«

»Ja, kan De huske . . .?«

»Ja naturlig, naturligvis kan jeg huske!« afbrød han mig hurtigt; »men der er løbet meget Vand i Stranden siden dengang!«

»Naa og hvad tager De Dem nu for her i Moskva, kjære Peter Petrovitsch?

»Jeg lever, som De ser. Man lever godt her

*) Gammeldags russisk Frakke, som Slavofilerne bragte paa Mode igjen.

i Byen; det er rigtig flinke Folk allesammen. Her har jeg fundet Ro . . .!« Og han sukkede dybt og saa' andægtigt op i Loftet.

»Har De faaet en Ansættelse?«

»Nej, endnu ikke; men jeg tænker, det kommer snart. Skøndt, hvad har en Ansættelse at sige? Nej, Menneskene, . . . det er dét, det kommer an paa! Ja og saadanne Mennesker jeg har gjort Bekjendtskab med her, . . . aah!«

Opvarteren kom ind med en sort Præsentérbakke, hvorpaa der stod en Flaske Champagne.

»Ser De, han dér . . . han er ogsaa et godt Menneske . . . Ikke sandt, Vassja, Du er et godt Menneske? Skaal, min Ven!«

Opvarteren blev staaende, lagde høfligt Hovedet paaskraa, smilte, og gik.

»Ja, det er fortræffelige Folk her!« vedblev Peter Petrovitsch: »Mennesker med Følelse, med Hjerte, . . . vil De have, jeg skal præsentere Dem for dem? . . . Rigtig brillante Fyre, . . . det vil være dem allesammen en stor Fornøjelse! . . . Ja, Bobrov er død, det var et Tab!«

»Hvad for en Bobrov?»

»Sergej Bobrov . . . et mageløst Menneske! han tog sig af mig, forstaar De, søgte at slibe mig af, mig Tølper, . . . Steppesøn, som jeg er! . . . Og Pantelej Gornostaev er ogsaa død! Ak ja, de er allesammen døde, allesammen!«

»Har De boet hele Tiden her i Moskva? De har ikke været ude paa Landet?«

»Paa Landet? . . . Min Gaard er blevet solgt.«

»Solgt . . .?«

»Ja, pr. Avktion . . . . Det var kedeligt, De ikke kjøbte den!«

«Men hvad vil De saa leve af, Peter Petrovitsch?«

»Naa—aa, jeg sulter ikke ihjel; Gud slipper ikke sine! Har man ingen Penge, saa har man Venner. Og hvad er saa egenlig Penge? — ikke andet end Støv! Og Guld? — Støv, Faerlil, det bare Støv!»

Han rynkede Pande, rodede om i sin Lomme, og holdt to Femten-Kopeker og en Ti-Kopek hen imod mig i den hule Haand.

»Hvad er det dér? Støv, naturligvis! (Og Pengestykkerne fløj hen ad Gulvet). Nej men sig mig heller: har De læst Poleshajev?«

»Ja jeg har.«

»Og har De set Motschalov*) i »Hamlet«?«

»Nej.«

»Har De ikke set ham? ikke set Motschalov som Hamlet? . . . (Han blev ganske bleg, Blikket blev usikkert, han vendte sig bort, og Læberne dirrede krampagtigt.) — »Aa, Motschalov, Motschalov! . . . At dø — at sove,« mumlede han i en dump Tone:

»Ej mer, — og ved en Søvn at tro, vi ende
Den Sjælekval, de tusend Lidelser,
Som bleve Kjødets Arv, — dét er en Naade,
Vel værd at bede om. — At dø, — at sove!«

»Sove! sove!« mumlede han flere Gange itræk.

»Sig mig, Peter Petrovitsch . . .« begyndte jeg — — Men han fortsatte begejstret:

---

*) Berømt tragisk Skuespiller fra Trediverne.

»Hvem vilde taale Tidens Spot og Svøbe,
Voldsmandens Tryk, Hoffærdighedens Haand,
Forsmaaet Elskovs Kvaler, Lovens Nølen,
Og Fmbedshovmod, og Udu'ligheden,
Der sparker til beskeden Dygtighed . . .
. . . . Bed, o Skjønne,
For alle mine Synder!«

Og han lod Hovedet synke ned paa Bordet og begyndte at stamme noget forvirret Tøjeri.

»Og en Maaned efter!« fortsatte han saa med et nyt Opsving:

»Kun en stakket Maaned!
End før hun havde slidt de Sko, hvormed
Hun havde fulgt min stakkels Faders Lig,
Opløst i Graad, som Niobe; — hun! — hun! —
O Gud! et Dyr, som mangler Sans, det vilde
Dog sørget længer!«

Han førte Champagneglasset op til Munden, men drak ikke, og vedblev, stadig med Glasset i Haanden:

»For Hekuba?! — Hvad er da Hekuba
For ham, og hvad er han for Hekuba,
At han for hende skulde fælde Taarer?
— — — — Og jeg! —
Et dorsk, slimblodet Drog! jeg lister om
I Drømme, kan ej fyldes af min Sag!
— — — Er jeg fejg? — hvem skælder
Mig for en Skurk? og trækker mig i Næsen?
Og kalder mine Ord Løgn i min Hals,
Ja ned i mine Lunger? Hvem gjør dét?
Ha! men jeg taalte det! jeg har jo sikkert
Et Duehjerte og er uden Galde,
Kan ej forbitres over Uret!«

Han slap Glasset og greb sig med begge Hænder om Hovedet. . . . Jeg syntes, jeg begyndte at forstaa ham.

»Naa hvad!« sagde han endelig: »borte er borte! tabt er tabt! . . . Har jeg ikke Ret? (Han gav sig til at le.) Deres Velgaaende!«

»De har i Side at blive boende her i Moskva?« spurgte jeg.

»Jeg vil leve og dø i Moskva!« . . .

»Karataev!« blev der kaldt inde fra det tilstødende Værelse: »Karataev! hvor er Du? Kom nu, Menneskebarn!«

»De kalder paa mig derinde!« sagde han, og rejste sig med Anstrengelse. »Farvel! se hen til mig, hvis De kan, . . . jeg bor i ***«.

Men uforudsete Omstændigheder nødte mig til at tage fra Moskva allerede næste Dag, og senere har jeg ikke set noget til Peter Petrovitsch Karataev.*)

---

*) Citaterne af »Hamlet« efter Lembckes Oversættelse.

Stævnemødet.

Jeg sad en Dag i Efteraaret, omtrent midt i September, under et Træ inde i en Birkeskov. Lige fra tidlig om Morgenen var der faldet en fin Støvregn; kun nu og da brød de varme Solstraaler frem mellem Skyerne, — det var ustadigt Vejr. Himlen var overtrukken med lette, hvide Skyer; af og til skiltes de og lod for et Øjeblik den klare mørkeblaa Hvælving træde frem, der saa straalte lyst og venligt, som et dejligt Øje. Jeg sad og saa' omkring mig og lyttede. Bladene suste sagte oppe over mit Hoved; allerede af deres Susen havde man kunnet slutte sig til, hvad Tid paa Aaret det var. Den lød ikke, den Susen, som det lige udsprungne Løvs fornøjede Sitren i Foraarstiden, ikke heller som Sommerløvets bløde, uafbrudte Hvisken, som dets lange Samtaler, eller som Bladenes ængstelige og kolde Raslen sent paa Efteraaret: nej, det var en næsten uhørlig, søvndrukken Puslen. Nu og da strøg et flygtigt Vindstød sagte hen over Toppene. Den regnklamme Skovtykning skiftede bestandig Udseende, alt eftersom Solen skinnede eller ganske skjulte sig bag Skyerne. Det ene Øjeblik var der lyst, som om Alt derinde smilte og vaagnede op: Birketræernes tynde Stammer, der ikke

stod overdreven tæt, fik pludselig den hvide Silkes sarte Glans, de visne Blade, der laa paa Jorden, straalte og funklede som purt Guld, og de høje, fjerede, krøllede Bregner, der allerede havde faaet deres Efteraarsfarve — en Farve som overmodne Vindruer! — slyngede deres zirlige Stængler ind mellem hverandre og forvildede og forviklede sig i alle Retninger; . . . . og paa éngang blev saa atter Alt rundt omkring ligesom anløben med et blegblaat Skær, de grelle Farver sluktes, Birketræerne stod glansløse og hvide, som nyfalden Sne, hvorpaa den kolde Vintersol endnu ikke har kastet sine legende Straaler, — — og sagte, ganske sagte, næsten snigende, begyndte en fin Støvregn at hviske og tiske gjennem Skoven. Birketræernes Løv var næsten grønt endnu, om end ikke længer saa saftig-grønt som om Sommeren; kun hist og her stod et ungt Birketræ i det dybeste Rødt eller det reneste Guldgult: og der skulde man saa blot have set, som det glødede og lyste, naar pludselig en Solstraale stjal sig ned til det og gled hen over Grenenes tætte Næt, der lige var blevet overstænket med tindrende Regndraaber! Man hørte ikke en Fugl. Alle havde de skjult sig og tav; kun nu og da lød, som en lille Staalklokke, Musvitens spottende Kvidren.

Før jeg slog mig til Ro her i Birkelunden, var jeg sammen med min Hund gaaet gjennem en stor Espeskov. Jeg tilstaar, jeg sætter ikke synderlig Pris paa dét Træ, — paa Espen med dens bleglilla Stamme og dens graa-grønne, metalfarvede Løv, som den løfter saa højt som muligt og slaar ud i Luften lig en sitrende Vifte; jeg kan heller ikke

lide de runde, snavsede, paa de lange Stilke kejtet hængende Blades evindelige Dirren og Skælven. Espen er kun smuk nu og da en Sommeraften, naar den ensomt skyder sig op over lave Buske og strækker sig mod den nedgaaende Sols glødende Straaler og, dyppet fra Top til Taa i gyldent Purpurskær, funkler og glitrer, — eller ogsaa paa en klar, blæstfuld Dag, naar den tegner sig skarpt mod den blaa Himmel og raslende svajer og flakker, og naar hvert eneste Blad løftes af Luftstrømmen og stritter opad, som vilde det slide sig løs og flyve sin Vej og drage langt, langt bort i det Fjerne. Men ellers holder jeg ikke af dét Træ; derfor blev jeg heller ikke i Espeskoven og hvilede ud, men gik ind i Birkelunden og gjorde mig det mageligt under et Træ, som var løvet næsten helt ned til Roden, — og da jeg saa havde vederkvæget mig ved Synet af Egnen, faldt jeg hen i denne stille og fredelige Blunden, som kun Jægerne kjender.

Jeg véd virkelig ikke, hvor længe jeg havde sovet, — men da jeg slog Øjnene op, var hele det Indre af Skoven fyldt med Sollys. Allevegne fra straalte den blankblaa Himmel ned gjennem det lystigt susende Løv. En sagte Vind havde fuldstændig jaget Skyerne paa Flugt, Vejret var klaret op, og i Luften sporede man denne tørre Friskhed, som fylder Hjertet med en kraftig Følelse af Livslyst og Velvære, og som ovenpaa en mørk, regnfuld Dag næsten altid forjætter en klar og dejlig Aften.

Jeg vilde lige til at rejse mig, for endnu engang at forsøge min Jægerlykke, da jeg pludselig

fik Øje paa en menneskelig Skikkelse, som sad ubevægelig. Jeg saa' nærmere til: det var en ung Bondepige. Hun sad omtrent en Snes Skridt fra mig, med tankefuldt bøjet Hoved og med de ligesom trætte Hænder i Skødet. I den ene, halvt aabne Haand holdt hun en stor Buket Kornblomster, der vuggede svagt frem og tilbage over hendes rudrede Kjole, hvergang hun trak Vejret. En ren hvid Særk, som var knappet i Halsen og om Haandleddene, lagde sig i smaa bløde Folder om hendes Liv; to Rækker store, gule Perler hang fra Halsen ned over Brystet. Hun var meget smuk. Hendes svære, askeblonde Haar bugnede i to omhyggeligt glattede Fletninger frem under det smalle, røde Hovedbaand, der var snoet om den elfenbenshvide Pande; Resten af Ansigtet var overprikket med de guldgule Fregner, som man kun plejer at finde paa den sarteste Hud. Jeg kunde ikke se hendes Øjne — hun sad og saa' ned i Jorden, — — men jeg saa' tydeligt de fine, hvælvede Øjenbryn og de lange Øjenhaar. Paa den ene Kind blinkede i Solskinnet Sporet af en Taare, som var trillet ned over Kinden, helt ned til de en Smule blege Læber. Næsen var noget rund og tyk, men Ansigtet ikke desto mindre fortryllende. Navnlig blev jeg indtaget af Udtrykket i det: det var saa mildt og stille og sørgmodigt og saa fuldt af usigelig barnlig Raadvildhed overfor den Smerte, som havde grebet hende! Hun ventede aabenbart paa Nogen: der lød en sagte Støj inde i Skoven, — straks løftede hun Hovedet og saa' sig om. I Skovtykningens gjennemsigtige Skygge saa' jeg hendes

Øjne — et Par store, klare, sky Øjne som et Raadyrs — blinke rask op. Hun lyttede med store Øjne i den Retning, hvorfra den svage Støj var kommet, sukkede saa, drejede langsomt Hovedet, bøjede det endnu dybere end før, og gav sig til at lægge Blomst ved Blomst i sit Skød. Der kom et rødligt Skær over hendes Øjenlaage, en bitter Trækning sitrede om hendes Læber, og endnu en Taare gled frem under de tætte Øjenhaar og blev hængende paa Kinden og tindrede i Sollyset.

Saadan gik vel en halv Time; det stakkels Pigebarn rørte sig ikke af Pletten; kun nu og da foldede hun med et smerteligt Udtryk Hænderne om Knæet og lyttede, . . . blev ved at lytte . . . Da lød der igjen Støj inde i Skoven — hun fo'r sammen. Det blev ved at rasle, Lyden blev tydeligere og kom nærmere, endelig kunde man høre faste, hurtige Skridt. Hun rettede sig ivejret, og lod saa til igjen at blive forknyt; hendes opmærksomme Blik næsten funklede i spændt Forventning.

En Mandsperson kom frem af Skovtykningen, og gik rask hen imod hende. Saasnart hun fik Øje paa ham, rødmede hun, der spillede et lykkeligt Smil om hendes Læber, hun vilde rejse sig, men sank sammen igjen, og blegnede og blev forlegen. Først da Mandspersonen var kommet helt hen ved Siden af hende og blev staaende, saa' hun — ømt, frygtsomt, næsten bønfaldende — op paa ham.

Fra mit Skjul mønstrede jeg ham nysgjerrigt. Jeg tilstaar, han gjorde intet behageligt Indtryk paa mig. Efter hans Udseende at dømme maatte han være Yndlings-Kammertjener hos en rig ung Godsejer

der paa Egnen. Hans Paaklædning røbede Stræben efter god Smag og lapset Skødesløshed: han var i en kort, broncefarvet, knappet Paletot, som hans Herre rimeligvis havde gaaet med før han, havde om Halsen et rosenrødt Halstørklæde med lilla Bort, og paa Hovedet en sort, guldtresset Fløjels Hue, som han havde trukket langt ned i Panden. Den hvide Skjortes stive Flip naaede ham næsten op til Ørene og skar ham ubarmhjertigt i Kinderne; de ligeledes stive Mansketter faldt ud over hans røde, uformelige Fingre, hvorpaa der sad Sølv- og Guldringe, som var smykkede med Forglemmigejer af Tyrkiser. Hans rødmussede, friske, frække Ansigt hørte til det Slags Ansigter, der, efter hvad jeg har kunnet skønne, saagodtsom altid irriterer Mændene, men desværre ofte behager Kvinderne. Man kunde se, han gjorde sig Umag for at give sine grove Træk et træt og haanligt Udtryk: han missede i Et væk med de allerede iforvejen usselt smaa, lysegraa Øjne, rynkede Pande, trak Mundvigene nedad, gabede tvungent, strøg sig med en vis skødesløs, skøndt ikke ganske vellykket Haandbevægelse over det rødlige Haar (der var redt i Halvmaaneform ved Tindingerne), trak sig i de smaa gule Børster, som var spiret frem paa hans tykke Overlæbe, . . . kort sagt skabede sig aldeles utaaleligt. Han havde anlagt sig det Spradebasse-Væsen, ligesaasnart han fik Øje paa den unge Bondepige, som sad og ventede paa ham. Han kom slentrende trevent hen til hende, stod saa en Stund med begge Hænder gravet ned i Lommerne paa sin Paletot, trak paa Skuldrene, værdigede næppe nok den stakkels

Pige et flygtigt Blik, og satte sig langt om længe dovent ned i Græsset.

»Har Du ventet længe?« begyndte han. Han saa' haardnakket til den modsatte Side af, hvor hun sad, dinglede med Benet og gabede.

Den unge Pige kunde ikke straks svare.

»Ja jeg har, Viktor Alexandrovitsch,« sagde hun endelig, neppe hørligt.

»Hm! (Han tog Huen af, strøg majestætisk med Haanden gjennem det kunstigt krøllede Haar, der næsten gik helt ned til Øjenbrynene, saa' sig om med værdig Mine, og bedækkede saa igjen sit kostbare Hoved.) Og jeg havde saamænd nær rent glemt det! Desuden regnede det, forstaar Du! (Han gabede igjen.) Puh! jeg er lige ved at kvæles af Arbejde . . . (han gabede atter), véd skam ikke, hvordan man skal blive færdig med det altsammen! . . . Og saa er Herren endda utaalmodig! Vi rejser imorgen . . .«

»Imorgen?!« udbrød den unge Pige og saa' forskrækket op paa ham.

»Ja . . . Nej men hør, Akulina,« afbrød han gnavent sig selv, da han saa', at hun rystede over hele Kroppen og sagte bøjede Hovedet: »lad os nu være fri for, at Du giver Dig til at tude! Du véd, jeg kan ikke udstaa det! (Og han rynkede sin flade Stumpnæse). Dersom Du begynder paa de Kunster, saa gaar jeg straks igjen. Saadanne Narrestreger!«

»Jeg skal ikke græde, jeg skal ikke!« sagde Akulina hurtigt, og trængte med Magt Taarerne tilbage. »Rejser De virkelig imorgen?« tilføjede hun

efter en kort Pavse. »Gud véd, naar jeg saa faar Dem at se, Viktor Alexandrovitsch?«

»Naa—aa, det giver sig nok . . . vi ses nok igjen, vær Du bare rolig! Sker det ikke til næste Aar, saa sker det vel altid senere engang. Det lader til, at Herren har i Sinde at tage Ansættelse i St. Petersborg,« vedblev han og udtalte Ordene skødesløst og snøvlende: »men kanske ogsaa vi rejser udenlands.«

»De glemmer mig!» sagde Akulina forknyt.

»Nej, hvorfor skulde jeg dét? Jeg skal saamænd ikke glemme Dig: men vær nu fornuftig og gjør ingen Vrøvl og ret Dig efter, hvad din Fader siger . . . Nej, jeg skal saamænd ikke glemme Dig!« (Han strakte sig og gabede igjen.)

»Glem mig ikke, Viktor Alexandrovitsch!« vedblev hun bønfaldende. »De véd, hvor jeg har holdt af Dem, . . . at jeg har givet mig helt hen til Dem! De siger, jeg skal rette mig efter Fader, Viktor Alexandrovitsch . . . Men kan jeg rette mig efter ham . . .?«

»Ja hvad skulde der være ivejen?« (Han havde lagt sig paa Ryggen, saa lang han var, støttede Hovedet i sin ene Haand, og talte, som om Ordene kom helt nede fra Maven).

»Hvad der skulde være ivejen? De véd jo dog selv, Viktor Alexandrovitsch . . .!«

Hun tav. Viktor legede med sin Staal-Uhrkjæde.

»Hør, Akulina,« sagde han endelig, »Du er jo et fornuftigt Pigebarn, — saa kom nu ikke og gjør Vrøvl! Jeg ser kun paa dit Bedste, forstaar Du. Du er ganske vist ikke dum og paa en Maade

heller ikke saadan helt Bonde, — din Moder var jo da heller ikke alle sine Dage Bondekone. Men Du har dog ingen egenlig Dannelse, . . . saa derfor maa Du rette Dig efter En, naar man siger Dig noget!«

»Jeg er saa bange, Viktor Alexandrovitsch!«

»Aa Snik Snak, Bedste: hvad Forskrækkeligt skulde der være i dét? . . . Hvad er det, Du har dér?« spurgte han og bøjede sig over mod hende: »Blomster?«

»Ja,« svarede Akulina sørgmodigt. »Jeg har plukket en Smule vild Røn,« tilføjede hun, lidt livligere: »det skal være godt for Kalvene. Og dette her er Tvetand . . . for Kjertler. Vil De blot se, saadan en besynderlig Blomst; jeg har aldrig set Magen til den! . . . Det dér er Forglemmigejer og Violer . . . Og denne her har jeg bundet til Dem,« vedblev hun og trak en lille, med et fint Græsstraa sammenbunden Buket Kornblomster frem under Rønnebærrene: »Vil De have den?«

Viktor rakte dovent Haanden ud, tog skødesløst Buketten, holdt den op til Næsen, og gav sig saa til at dreje Blomsterne mellem Fingrene, medens han stirrede tankefuldt og vigtigt op i Luften.

Akulina saa' paa ham . . . Der laa saa megen Hengivenhed, saa usigelig megen ydmyg Resignation og Kjærlighed i hendes sørgmodige Blik! Hun var bange for at gjøre ham vred og vovede ikke at græde, hun tog Afsked med og frydede for sidste Gang sit Øje ved ham; men han laa og strakte sig som en Sultan og fandt sig med naadig Taalmod og Nedladenhed i hendes Tilbedelse. Jeg tilstaar:

hans røde Ansigt, hvor den fremhyklede haanske Ligegyldighed kun daarligt skjulte over tilfredsstillet og overmættet Egenkjærlighed, vakte ligefrem Modbydelighed hos mig!

Akulina var i det Øjeblik saa indtagende, hendes Sjæl udfoldede sig saa tillidsfuldt for ham, den fløj ham saa lidenskabeligt imøde, — og han . . . . kastede Kornblomsterne, trak op af Sidelommen paa sin Paletot et rundt, i Bronze indfattet Stykke Glas, og anstrengte sig for at faa det klemt ind i Øjenhulningen! Men hvor megen Umag han end gjorde sig for at faa det til at sidde, baade ved at rynke Øjenbrynene og ved at presse Kinden opad, ja endog ved at tage Næsen til Hjælp, — — Lorgnetten gled dog atter og atter ud og faldt ned i hans Haand.

»Hvad er dét for en?« spurgte endelig Akulina forbavset.

»Aa, det er en Lorgnet,« svarede han vigtigt.

»Hvad bruges d e n til?«

»For at man kan se bedre.«

»Maa jeg se den?«

Han rynkede Pande og rakte hende Lorgnetten: — Pas paa, Du ikke brækker den itu!«

»Nej, vær De kun rolig, jeg skal nok lade være at brække den itu. (Hun holdt den forsigtigt op for Øjet). Jeg ser slet Ingenting!« sagde hun naivt.

»Du skal jo ogsaa knibe Øjet sammen,« svarede han, i en Tone som en misfornøjet Hovmester. — »Nej, ikke dét, ikke dét dér, dit Tossehoved, det andet!« udbrød han, og tog Lorgnetten fra hende, uden at give hende Tid til at rette Fejltagelsen.

Hun rødmede, var lige ved at smile, og saa' til den anden Side.

»Det er vel heller ikke noget, der passer for Folk af min Stand,« sagde hun.

»Nej, dét er saamænd et sandt Ord!«

Den stakkels Pige tav og sukkede dybt.

»Ak,« sagde hun saa, »hvor her vil blive tomt, naar De ikke er her længer, Viktor Alexandrovitsch!«

Viktor pudsede Øjeglasset med sit Frakkeskød, og stak det saa ned i Lommen igjen . . .

»Ja,« sagde han: »vist saa . . . i Begyndelsen vil det naturligvis blive lidt drøjt for Dig. (Han klappede hende nedladende paa Skulderen; hun greb stilfærdigt hans Haand og kyssede den ængsteligt.) Naa ja, Du er virkelig en meget skikkelig lille Pige,« vedblev han og smilte selvbehageligt: »men hvad skal man sige? Herren og jeg kan jo dog ikke blive liggende og drive hérude. Vinteren staar for Døren: og en Vinter paa Landet — det véd Du da selv — den er ikke til at holde ud! I St. Petersborg . . . ja, dér er det en ganske anden Sag! Dér har de saadanne Vidundere, forstaar Du, saa et Tossehoved som Du kan slet ikke gjøre Dig noget Begreb om det! Der er Huse, forstaar Du, og Gader . . . og saa Omgangen: aah, ja saadan en Dannelse! det er aldeles forbavsende! (Akulina hørte paa ham, som et Barn, med fortærende Nysgjerrighed og halvaaben Mund). Forresten,« tilføjede han, og strakte sig igjen i Græsset, »hvad kan det nytte, jeg fortæller Dig Alt dét? Du forstaar jo dog ikke et Ord af det.«

»Hvorfor ikke, Viktor Alexandrovitsch? jeg forstod det meget godt . . . altsammen . . .«

»Hæ, der skal man høre!«

Akulina bøjede Hovedet. — »Før har De aldrig talt saadan til mig, Viktor Alexandrovitsch!« sagde hun, uden at se op.

»Før! . . . før! . . . Vil man bare høre! . . . . hæ, før! . . .« vrissede han.

De tav Begge.

«Men nu maa jeg afsted!« sagde han, og rejste sig over Ende paa Albuerne.

»Bliv blot et Øjeblik!« tiggede hun.

»Hvad skulde dét gjøre godt for? Jeg har jo sagt Farvel til Dig.«

»Bliv blot et Øjeblik!« gjentog hun.

Han lagde sig igjen ned i Græsset, og gav sig til at fløjte. Akulina havde ikke Øjnene fra ham. Jeg kunde se, at hun lidt efter lidt blev heftig: Læberne dirrede, de blege Kinder blev mer og mere rødmussede . . .

»Viktor Alexandrovitsch!« stammede hun endelig: »det er Synd . . . det er syndigt af Dem, Viktor Alexandrovitsch, det véd Gud, det er!«

»Hvad er syndigt?« spurgte han og rynkede Pande og løftede Hovedet lidt og saa' paa hende.

»Det er syndigt af Dem, Viktor Alexandrovitsch! Dersom De endda havde sagt mig blot et eneste venligt Ord til Farvel; dersom De havde sagt mig stakkels ulykkelige, forladte Barn blot et eneste lille Ord . . .!«

»Men hvad vil Du have, jeg skal sige Dig?«

»Det véd jeg ikke; dét er Noget, De véd meget

bedre selv, Viktor Alexandrovitsch! . . . De rejser bort nu, — og ikke et eneste lille Ord . . .! Hvormed har jeg fortjent dét?«

»Du er dog en løjerlig En! Hvad i al Verden kan jeg gjøre for dét?«

»Blot et eneste Ord . . .!«

»Saa, nu begynder Komedien forfra!« vrissede han, og rejste sig op.

»De maa ikke være vred!« skyndte hun sig at tilføje og kunde næsten ikke holde Taarerne tilbage længer.

»Jeg er ikke vred! men Du er saa rædsom enfoldig! . . . Hvad er det egenlig, Du vil have? Jeg kan dog ikke gifte mig med Dig, — kan jeg vel? Naa ja, hvad vil Du saa? hvad?« (Han stak Hovedet frem og strittede Fingrene ud fra hinanden, medens han ventede paa Svar).

»Ingenting . . . jeg forlanger slet ikke noget!« stammede hun og vovede knap at række Hænderne ud imod ham: — »blot et Ord, til Farvel . . .!«

Og Taarerne strømmede ned over hendes Kinder.

»Saa . . . det manglede bare . . . nu giver hun sig til at skraale!« sagde Viktor koldblodigt, og skubbede bagfra Huen ned over Øjnene.

»Jeg forlanger jo slet Ingenting!« gjentog hun hulkende og skjulte Ansigtet i sine Hænder. »Men hvordan skal det nu gaa mig med min Familie? Hvad skal jeg gribe til? . . . De vil gifte mig Ulyksalige med en Mand, som jeg ikke kan udstaa . . .! Ak, jeg Elendige!«

»Ja brøl kun, brøl Du kun!« sagde Viktor, og vendte sig om.

»Og dersom han saa endda blot havde sagt mig et eneste Ord, blot saameget som: Akulina . . . jeg . . . maa . . .!«

En pludselig, hjerteskærende Hulken forhindrede hende fra at tale ud, . . . hun kastede sig næsegrus i Græsset og græd bitterligt . . . Hun skjælvede og dirrede over hele Legemet, hendes Nakke sitrede krampagtigt . . . Den længe tilbagetrængte Smerte brød frem med Alt overvældende Magt.

Viktor stod et Øjeblik tvivlraadig ved Siden af hende, trak saa paa Skuldrene, og gik sin Vej med lange Skridt.

Der gik nogle Øjeblikke, . . . hun blev roligere, løftede Hovedet, sprang op, saa' sig om, slog Hænderne sammen, og vilde styrte efter ham: men Fødderne svigtede hende, ... hun sank i Knæ . . . . Jeg kunde ikke holde det ud længer, og løb hen til hende. Men neppe havde hun faaet Øje paa mig, før hun udstødte et lille Skrig, sprang op (Gud skal vide, hvor hun fik Kræfter til det fra), og var borte . . . Blomsterne, som hun havde kastet fra sig, laa spredt omkring mellem Træerne.

Jeg blev staaende, tog Kornblomst-Buketten op, og gik ud af den lille Skov, ud paa fri Mark. Solen stod lavt paa den blegblaa Himmel; dens Straaler saa' ud, som de var blevet mattere og koldere: de tindrede ikke længer, de udsendte et ensformigt, ligesom vandet Lys. Der kunde i det højeste være en Timestid, til det blev Aften, og dog var Aftenrøden først lige blusset frem. Et stærkt Vindstød kom farende imod mig hen over den gule, tørre Stubmark: det hvirvlede de smaa Blade op, og drev

dem raslende tvers over Vejen, hen langs Skovkanten. Hele den Side af Skoven, som vendte ud til Marken, sitrede og flimrede i et klart og dog forvirret tindrende Skær; paa de rødlige Urter, paa Græsset og Kornstubbene, overalt blinkede og bølgede der utallige høstlige Edderkoppespind. Jeg stod stille, . . . jeg følte mig saa beklemt om Hjertet; gjennem den henvisnende Naturs vemodige, om end friske Smil sneg der sig en uhyggelig Angst for den nære Vinter. En forsigtig Ravn fløj med tunge og skarpe Vingeslag forbi højt oppe over mit Hoved; den drejede Næbet, skævede ned paa mig, og . . . som om den sporede Uraad, svang den sig ivejret og forsvandt med et kort »Ra Ra« inde i Skoven. En stor Flok Duer skød op fra en nærliggende Tærskelo, hvirvlede op i Luften som en Søjle, og spredte sig geskæftigt over Marken, — Tegn paa, at det var Efteraar! Omme fra den anden Side af den nøgne Banke lød støjende en Telegas Raslen . . .

Jeg gik hjem. Men det varede længe, før jeg kunde blive Billedet af den stakkels Akulina kvit, og jeg gjemmer den Dag idag hendes forlængst visnede Kornblomster . . .

Den levende Relikvie.

Du Martyrdommens rette Hjem,
Du Russerfolkets Fædreland.
T. Tiutschev.

Man har et fransk Mundhæld, som siger, at »en tør Fisker og en vaad Jæger gjør en ynkelig Figur.« Jeg for mit Vedkommende har aldrig brudt mig synderlig om at fiske, og jeg skal derfor ikke kunne have nogen Mening om, hvordan en Fisker er tilmode i smukt, klart Vejr, eller om, — naar det er Regnvejr — den Glæde, han føler over at have gjort en god Fangst, formaar at opveje Ubehageligheden ved at være blevet gjennemblødt. Men det véd jeg, at for Jægeren er Regn noget af det Forfærdeligste, han kan tænke sig.

Og netop dette Forfærdelige hændte mig og min Jæger Jermolaj, en Dag vi var kommet ud paa Tjurjagt i det Belevskiske Distrikt. Det øste Spande ned lige fra Daggry! Vi prøvede paa alle de Ting, der tænkes kunde, for at beskytte os mod Regnen! Vi trak Regnkapperne op over Hovedet, og vi søgte Ly inde under Træerne, hvor vi mente, at det ikke kunde dryppe saa stærkt . . . Men nej! Det var ikke nok med, at de »regntætte« Kapper generede

os, naar vi skulde skyde, de lod ovenikjøbet paa den mest uforskammede Maade af Verden Vandet trænge igjennem. Ja og inde under Træerne — saa' det jo nok i Begyndelsen ud, som om det vilde lade være at dryppe: men lige med Et brød saa alt det Vand frem, der var blevet samlet op paa Bladene, hver eneste lille Gren overdængede os, som om den kunde have været en Tagrende, den kolde Straale trængte ind bag vore Halstørklæder og løb helt ned ad Ryggen paa os, ... »og meget længere kunde det da ikke komme!« som Jermolaj udtrykte sig.

»Nej, Peter Petrovitsch,« udbrød han tilsidst: »dette her gaar ikke! Det nytter ikke, vi bliver ved mér idag. Hundene mister Lugten af bare Regn, og Bøsserne slaar Klik . . . Det er virkelig altfor kreperende!«

»Ja men hvad skal vi saa gjøre?« spurgte jeg.

»Véd De hvad, . . . lad De os tage over til Alexejevka, — ja De kjender den maaske ikke engang? men det er ellers en lille Avlsgaard, som tilhører Deres Fru Moder, ... den kan vel ligge saadan en syv Verster herfra. Dér kunde vi saa blive inat, og imorgen . . .«

»Tage tilbage hertil igjen?«

»Nej, ikke tilbage hertil, . . . nej, jeg véd et Par Steder ovre paa den anden Side Alexejevka, ... dér er der ganske anderledes med Tjurer end her.«

Jeg lod være at spørge min trofaste Ledsager om, hvorfor han da ikke straks havde ført mig dérover. Vi brød op, og ankom om Aftenen til Moders

Avlsgaard, som jeg, ærligt talt, hidtil ikke havde havt Spor af Anelse om existerede. Paa Gaarden var der et meget forfaldent, men ubeboet og derfor rent og propert lille Hus, hvor jeg tilbragte en temmelig rolig Nat.

Næste Morgen vaagnede jeg meget tidlig. Solen var lige staaet op; der var ikke en eneste lille Sky paa Himlen, og Alt rundtom funklede i et klart Dobbelt-Skær: i Skæret af Draaberne fra Gaarsdagens Regn og i Skæret fra Morgensolens unge Straaler. Medens der blev spændt for Jagtdrosken, slentrede jeg ud i den lille Have, der tidligere havde været Frugthave, men nu laa hen som et rent Vildnis og paa alle Sider omgav det lille Hus med sit duftende, saftfulde Mylder af Løv og Stammer . . . . Hvor der var dejligt derude i den friske Luft, under den klare blaa Himmel: Lærkerne svirrede højt oppe og rystede deres klingende Sange ned over En, ligesom Sølv-Perlerader! de bar sikkert paa deres smaa Vinger Dugdraaber med op ivejret: for deres Melodier lød da, som de var dugbesprængte. Uvilkaarlig tog jeg min Hat af og indaandede glad og i dybe Drag den krydrede Luft.

Henne ved Foden af en ikke synderlig stejl Skrænt, og tæt op til et Gjærde, som var flettet af Gjærdestaver, stod der nogle Bistader. Man kom hen til dem ad en smal Sti, som bugtede sig mellem to høje Vægge af Steppegræs og Nælder, hvorimellem der hist og her ragede en Del spidsho'dede, mørkegrønne Hampestraa op, som havde forvildet sig herhen Gud skal vide hvorfra.

Jeg fulgte Stien, og kom hen til Bistaderne.

Lige ved Siden af dem stod et lille, af tynde Bræd-der sammentømret Skur, en saakaldet Amschanik, som man hertillands bruger til at gjemme Bikuberne i om Vinteren. Jeg kastede et Blik ind gjennem den halvaabne Dør: der var mørkt og stille, døds-stille derinde; en bedøvende Duft af Krusemynte og Hjertensfryd slog mig imøde. Henne i en Krog stod der et Slags Sengested, og paa Sengen laa, tildækket med et Sengetæppe, en lille menneskelig Skikkelse . . . Jeg vilde til at gaa videre . . .

»Herre! kjære Herre! Peter Petrovitsch!« kaldte en spæd Stemme, dæmpet og hvislende, som Mose-sivet hvisler, naar Vinden ta'er i det.

Jeg stod stille.

»Aa, Peter Petrovitsch! kom herind et Øjeblik, hører De!« gjentog Stemmen. Den lod til at komme henne fra Krogen, hvor Sengen stod, som jeg havde lagt Mærke til.

Jeg gik derind — og blev staaende, formelig lamslaaet af Forbavselse og Rædsel. Foran mig laa et levende, menneskeligt Væsen . . . Men saa-dan som det saa' ud!

Hovedet udtæret, ensfarvet, som Bronze, — det lignede paa en Prik et gammelt byzantinsk Helgen-billede; Næsen skarp og spids som et Knivs-blad; Læberne saagodtsom ikke til at opdage! . . . Kun Tænderne og det Hvide i Øjnene skimrede blændende; og nogle faa Tjavser tyndt, hørgult Haar stak frem under Hovedklædet og faldt ned i Panden. Ovenpaa Sengetæppet, oppe under Hagen, laa et Par bitte smaa Hænder, hvis Fingre, ligesom mørkebrune Smaapinde, bevægede sig langsomt frem

og tilbage. Jeg saa' nærmere til: Ansigtet var egentlig ikke frastødende, ja det var næsten kjønt, men saa uhyggeligt og forunderligt! Og det forekom mig saameget mere uhyggeligt, som jeg saa' et Smil anstrenge sig for at oplive de stivnede Træk — og anstrenge sig forgjæves!

»De kan nok ikke kjende mig igjen, Herre?« hviskede Stemmen; det lød, som om Ordene døde hen mellem disse Læber, der saa at sige ikke bevægedes. »Nej, hvor skulde De ogsaa kunne dét! Jeg er Lukeria . . . Kan De ikke huske, det var altid mig, som førte Ringdansen an hjemme hos Deres Fru Moder i Spaszkoje, . . . kan De huske, jeg var Forsangerske? . . .«

»Hvad! Er det muligt? Er Du Lukeria?« udbrød jeg.

»Ja jeg er, Herre . . . Jeg er Lukeria.«

Jeg vidste hverken ud eller ind, hvad jeg skulde sige; jeg stirrede som forstenet paa dette mørke, ubevægelige Ansigt, hvis glasagtige Dødninge-Øjne var stivt fæstede paa mig. Var det da virkelig sandt? det Skelet, dér laa, skulde være Lukeria, — første Skjønhed blandt Tyendet derhjemme, den slanke, fyldige Pige med den friske, røde og hvide Teint, hun, som altid lo og sang og dansede?! Lukeria, den kloge Lukeria, som fordrejede Hovedet paa alle Landsbyens unge Karle, og for hvem ogsaa jeg, som sekstenaars Dreng, i al Hemmelighed havde gaaet og sværmet?!

»Men Du almægtige Gud, Lukeria! hvordan er dét gaaet til?«

»Ulykken har ramt mig, naadige Herre . . . .

Nej, De maa ikke lade Dem skræmme af, saadan som jeg ser ud, De maa ikke vende Dem med Afsky fra mig i min Elendighed, — . . . sæt Dem paa den lille Balje dér, . . . men lidt nærmere, ellers kan De ikke høre, hvad jeg siger, . . . ak ja, det er ogsaa Noget at kalde: en Stemme, den, jeg har tilbage, . . . synes De ikke? . . . Nej! jeg kan ikke sige Dem, saa glad som jeg er ved at faa Dem at se! Men hvad i al Verden har ført Dem herover til Alexejevka?«

Hun talte meget sagte og næsten tonløst, men hun hverken stammede eller betænkte sig paa, hvad hun vilde sige.

»Det er Jermolaj, vor Jæger, som har faaet mig herhen. Men fortæl mig dog . . .«

»Om min Ulykke, mener De? — Ja, naadige Herre . . . Det er nu længe siden, dét skete, — næsten en seks, syv Aar, tror jeg. Jeg var dengang lige blevet forlovet med Vassili Poljakov, . . . kan De ikke huske: den kjønne unge Fyr med det krøllede Haar, . . . han var Borddækker hos Deres Fru Moder? Aa nej, det er sandt, dengang var De jo ikke mere herude paa Landet, De var i Moskva for at studere . . . Vi holdt meget af hinanden, Vassili og jeg; hvor jeg gik og stod, saa tænkte jeg paa ham. Det var lige i Foraarstiden. Saa en Nat — det var allerede nær ved Solopgang — laa jeg og kunde ikke sove: Nattergalen slog derude i Haven, aah, saa sødt og velsignet, — jeg kunde ikke holde det ud længer i Sengen . . . Saa stod jeg op, og gik ud paa Trappen, for at høre Nattergalen bedre. Og den slog og fløjtede . . . Men

saa var det lige med Et, som der var En, der kaldte paa mig med Vasjas Stemme, saadan ganske sagte: «Luscha!*) . . . Jeg vendte mig om, men jeg halvsov nok endnu, og saa traadte jeg fejl, og styrtede ned ad Trappen, . . . saa lang jeg var. I Begyndelsen syntes jeg ikke, jeg kunde have slaaet mig videre slemt, for jeg rejste mig da næsten straks og gik ind paa mit Kammer. Men det var, ligesom der var sprunget Noget indvendig, herinde i Brystet . . . Aa, et Øjeblik, Herre! maa jeg bare trække Vejret lidt . . .!«

Hun tav, og jeg stirrede forbavset paa hende. Allermest undredes jeg over, at hun fortalte sin Historie i en næsten fornøjet Tone, uden Spor af Suk og Klage og uden blot i mindste Maade at jamre sig eller søge at vække Medlidenhed.

»Fra det Øjeblik af,« blev Lukeria ved: »begyndte jeg saa at svinde hen og at skrumpe ind. Jeg blev ganske sort over hele Kroppen, saadan som jeg er nu, og det faldt mig sværere og sværere at gaa; tilsidst svigtede Benene mig rent: saa kunde jeg hverken taale at staa eller sidde, men vilde helst ligge ned altid. Jeg havde heller ingen Lyst til at spise eller drikke; for hver Dag, der gik, blev det værre og værre. Deres Fru Moder var meget naadig imod mig; hun lod Doktorerne se til mig, og lagde mig ind paa Hospitalet; men jeg fik ingen Lindring ved dét. Og der var heller ingen af Doktorerne, som kunde sige mig, hvad det egenlig var, jeg fejlede. Aah, saadan en Mængde Ting som de proberede

*) Diminutiv af Lukeria.

paa mig! de brændte mig paa Ryggen med gloende Jern, og satte mig ned i hakket Is, . . . men altsammen til ingen Nytte! Tilsidst blev jeg til det bare Skind og Ben. Saa mente Herskabet, det kunde ikke nytte at blive ved at lade dem kurere paa mig, — og da de jo dog ikke kunde have Krøblinger i Herskabshuset, . . . saa sendte de mig herhen, . . . hvor jeg har lidt Familie . . . Ja og nu lever jeg her, som De ser, Herre.«

Hun tav, og anstrengte sig igjen for at smile.

»Men det er jo en forfærdelig Tilværelse for Dig!« udbrød jeg . . . Og for saa dog at sige Noget, tilføjede jeg: »Naa, og Vassili Poljakov?«

Det var vistnok et meget taabeligt Spørgsmaal . . . Lukeria saa' hen til den anden Side:

»Vassili Poljakov? . . . Ja, først gik han længe og græmmede sig, . . . men saa senere hen giftede han sig med en Anden, en Pige fra Glinnoje. De kjender jo nok Glinnoje? det er ikke ret langt fra vor Landsby. — — Hun hed Agrafena. Jeg véd, han holdt meget af mig, rigtig meget, . . . men han var jo ung endnu, . . . han kunde da ikke blive ved at være ugift hele sit Liv igjennem. Og jeg . . . hvad Medhjælp kunde jeg være blevet ham? I Agrafena har han faaet sig en kjøn og god Kone, . . . de har ogsaa Børn sammen. Han er Starost hos Herren herovre paa Nabogodset; Deres Fru Moder gav ham Lov til at tage Tjeneste hos Fremmede, og det gaar ham rigtig godt.«

»Og Du er nu nødt til at ligge altid?« spurgte jeg videre.

»Ja, Herre, det er allerede paa syvende Aar,

jeg ligger saadan hen. Om Sommeren ligger jeg herovre i Skuret; men naar det bliver koldt, bærer de mig over i Badstuen; saa ligger jeg dér.«

»Men hvem ser saa til Dig? hvem plejer Dig?«

»Aa, der er ogsaa skikkelige Folk her; de glemmer mig ikke. Og jeg trænger da for den Sags Skyld heller ikke til ret megen Pleje. Hvad Mad angaar, saa spiser jeg jo saagodtsom Ingenting; og Vand . . . det staar dér, i Kruset: her er altid nok af frisk rent Vand, Kildevand. Kruset kan jeg godt selv naa'; for jeg kan da Gud ske Lov endnu bruge den ene Haand en Smule . . . Ja og saa er her en lille Pige, en Forældreløs, som af og til kommer og ser til mig, ... Gud velsigne hende, den Sjæl! Hun var her for et Øjeblik siden, . . . har De ikke mødt hende? Det er saadan en pæn lille Pige, rigtig saa fin og hvid; hun kommer ogsaa med Blomster til mig, — ja for jeg holder saameget af Blomster. Haveblomster har vi ingen af, . . . der har nok været før, men de er gaaet ud. Men Markblomster er jo ogsaa kjønne, og de lugter saamænd næsten bedre end dem fra Haven. Der er f. Eks. Liljekonvallen, ... er den nu ikke noget af det Yndigste, man kan tænke sig?«

»Men kjeder Du Dig ikke tidt, stakkels Lukeria? er her ikke uhyggeligt for Dig?«

»Ja, hvad skal man sige. Jeg vil ikke lyve for Dem, — i Begyndelsen var det rigtignok meget drøjt; men saa vænnede jeg mig til det og føjede mig taalmodigt i det, . . . og nu gaar det. Der er da ogsaa mange, som har det meget værre end jeg!«

»Hvem mener Du?«

»Jo, der er jo mangen En, som ikke har noget Hjem! Og saa alle de Blinde og Døve! Jeg ser, Gud være lovet, rigtig godt, og kan høre Alting, . . . hver en Lyd. Ligesaa snart en Muldvarp begynder at rode nede i Jorden, saa hører jeg det; og saa mærker jeg ogsaa hver eneste Lugt, selv om den er nok saa fin. Om Boghveden er begyndt at blomstre ude paa Marken, eller Lindetræerne nede i Haven, . . . dét er Noget, man slet ikke behøver at fortælle mig: for jeg er selv Førstemand til at opdage det, bare der kommer en Smule Vind derudefra. Nej, lad mig ikke fortørne Gud: der er mange, som har det meget værre end jeg! Og naar man saa tænker rigtig efter: hvor let kommer ikke et Menneske til at synde, saalænge det er rask! men mig holder Synden sig borte fra! For nogen Tid siden gav Fader Alexej, vor Præst, mig Sakramentet, og saa sagde han: »Ja det er vel ikke Umagen værd at høre paa dit Skriftemaal; for hvor skulde Du kunne komme til at synde i den Tilstand, Du er i?« Jeg svarede: Ja, men saa de onde Tanker, Faerlil? — »Naa—aa, mente han, og saa lo han, den Synd kan vel ikke blive saa farlig.««

»Nej,« vedblev Lukeria efter en lille Pavse: »heller ikke hvad dét angaar, tænker jeg forresten, jeg har saadan store Ting at bebrejde mig; for jeg har vænnet mig til saagodtsom slet ikke at tænke, og først og fornemmelig til ikke at tænke paa Fortiden. Paa den Maade gaar Tiden meget hurtigere.«

Jeg maa tilstaa, jeg var formelig maalløs af Forbavselse. — »Du ligger her mutters ene Dag ud og Dag ind, Lukeria: hvor kan Du saa forhindre,

at der ikke af og til dukker Tanker op hos Dig? Eller sover Du maaske altid?«

»Aa nej, Herre, . . . jeg kan ikke saadan altid sove. For selv om jeg egenlig ikke har svære Smerter mere, saa gnaver det dog i Et væk her indvendig, helt inde i Benene paa mig; og saa kan jeg ikke falde rigtig i Søvn. Nej, jeg ligger saadan stille hen og er halv vaagen — og tænker slet ikke; jeg mærker, at jeg lever endnu, og at jeg aander, . . . det er Hele. Og forresten kan jeg se og høre Alting: Bierne summer og brummer ude i deres Kuber; en lille Due sætter sig oppe paa Taget og kurrer; en Høne kommer ind til mig med sine Kyllinger for at se, om her ikke skulde ligge et lille Korn; undertiden kommer ogsaa en Spurv flyvende herind, eller en Sommerfugl, . . . og Alt dét morer mig. Forforrige Aar havde saamænd ovenikjøbet et Par Svaler bygget Rede derhenne i Krogen, og rugede Unger ud. Aa, hvor det var morsomt! Der kom den Ene af dem flyvende og hang sig fast ved Reden og madede Ungerne, og . . . vips! saa var den borte igjen. Og før man fik set sig om, saa var ogsaa den Anden der. Undertiden kom de ikke engang herind, de fløj bare forbi den aabne Dør; men Ungerne . . . de gav sig lige paa Minuten til at pippe og spærrede Næbene op! . . . Jeg laa og ventede paa, at de skulde komme igjen næste Aar; men der er nok en Jæger her paa Egnen, som har skudt dem, siger man. Gud véd, hvad Fornøjelse han kunde have af dét! Saadan en lille Svale er jo ikke meget større end en Oldenborre! . . . Ja,

I er da ogsaa rigtig nogle stygge Mennesker, I Herrer Jægere!«

»Jeg giver mig ikke af med at skyde Svaler,« bemærkede jeg.

»En anden Gang . . . De kan ikke tro, saa det var pudsigt! . . . kom en Hare løbende herind, . . . jo jeg forsikrer Dem! Hundene var rimeligvis efter den . . . for, uh! den kom pilende ind ad Døren, ligesom et Lyn! Saa satte den sig næsten helt hen ved Siden af mig . . . og blev siddende længe, . . . og hele Tiden sad den og snøftede og mimrede med Snuden og strøg sig med Poten om Knebelsbarten — akkurat ligesom en Officer! — og saa' paa mig. Ja den forstod sagtens nok, at mig behøvede den ikke at være bange for. Lige med Et sprang den saa op, og en, to, tre! var den henne ved Døren . . . . dér saa' den sig om en Gang til, og — væk var den! Ja hvor den Hare dog var pudsig!«

Lukeria saa' paa mig, som om hun vilde sige: »Ikke sandt, var det ikke pudsigt?« . . . For at glæde hende gav jeg mig til at le. Hun bed sig i de tørre Læber.

»Se om Vinteren . . . saa har jeg det rigtignok ikke saa godt, . . . for saa er her saa mørkt. Tænde Lys . . . det vilde da være Synd, og hvad skulde det ogsaa gjøre godt for? Jeg har jo nok lært at læse og har altid holdt meget af det; men, hvad skal jeg læse? Bøger er her ingen af, og selv om her var, hvordan skulde jeg saa bære mig ad med at holde paa en Bog? Fader Alexej bragte mig engang en Kalender, for at jeg skulde have Noget at adsprede mig med; men da han saa', at jeg

ingen Nytte havde af den, tog han den hjem med sig igjen. Forresten . . . om det ogsaa er mørkt, saa er der dog en Mængde Ting, jeg kan ligge og lytte efter. Enten er der en Faarekylling, som piber, eller Dødninguhret tikker inde i Væggen, eller der er en Mus, som giver sig til at gnave etsteds, . . . og Alt dét hjælper mig til at faa Tiden til at gaa. Blot ikke tænke paa Noget!

Eller ogsaa ligger jeg og siger Bønner frem,« fortsatte hun, da hun havde hvilet sig lidt. »Desværre kan jeg ikke ret mange udenad. Skjøndt, . . . hvorfor skulde jeg egenlig ogsaa ligge og plage og plage den kjære Herre Gud? Hvad skulde jeg bede ham om? Han véd nok bedst, hvad jeg trænger til! Han har lagt et Kors paa mig, — og deraf kan jeg se, at han holder af mig. Saadan er det jo befalet os at forstaa det! Jeg beder mit Fadervor og Bønnen til Guds Moder og Bønnen for alle dem, som lider og sorrigfulde ere, . . . og saa ligger jeg igjen ganske stille og tænker ikke paa Noget, . . . og saa har jeg det saa godt!«

Der gik vel et Par Minuter. Jeg brød ikke Tavsheden, og rørte mig ikke paa den lille Balje, som tjente mig til Stol. Den forfærdelige, forstenede Ubevægelighed hos det ulykkelige levende Væsen, som laa foran mig, . . . havde forplantet sig til mig; jeg følte mig selv ligesom stivnet eller forstenet.

»Hør, Lukeria,« begyndte jeg endelig, »jeg vil gjøre Dig et Forslag. Dersom Du har Lyst, saa skal jeg sørge for, at Du bliver anbragt i et Sygehus, et rigtig godt Sygehus, inde i Byen. Man kan aldrig vide, . . . det var jo dog muligt, Du kunde

blive kureret! Og i ethvert Tilfælde vilde Du da ikke ligge saa alene dér . . .«

Lukeria rynkede, næsten umærkeligt, Øjenbrynene:

»Aa nej, kjære Herre,« afbrød hun mig, hviskende og med ængstelig Hast, »De maa ikke sende mig paa et Sygehus, . . . lad mig blive, hvor jeg er! . . . Jeg vilde bare komme til at gaa meget mer igjennem dérinde . . . Og hvordan skulde jeg ogsaa kunne blive kureret! . . . . Ser De, en Dag kom der en Doktor herud for at undersøge mig. Jeg tiggede og bad ham: for Jesu Kristi Skyld, lad mig i Fred! Men det hjalp ikke! Han gav sig til at vende og dreje paa mig og vred og bøjede baade mine Hænder og Fødder . . . . for Videnskabens Skyld, sagde han; det var derfor, han var Doktor og en lærd Mand! »Du har slet ikke Lov til at stride imod,« sagde han; »for jeg har faaet en Orden om Halsen for mit Slid, og det er dog kun for Jer Dumrianer, jeg gaar og slider mig op!« Og saa rev og sled han i mig i én Uendelighed, og sagde mig ogsaa, hvad det hed, jeg fejlede, — det var saadan et underligt Navn, det havde! — og saa kjørte han sin Vej. Men det værkede og smertede i alle mine Lemmer en hel Uge efter! . . . De siger, jeg ligger saa ene her, Herre, at jeg altid er ene? Nej, ikke altid; der kommer undertiden En og Anden og besøger mig. Jeg er jo saa rolig af mig — og generer Ingen. Saa kommer Pigerne fra Landsbyen herind og slaar en lille Passiar af med mig; eller en Pilgrimskone forvilder sig herhen og sidder og fortæller mig om Jerusalem og Kjev og de hellige Steder. Og

forresten er jeg jo heller slet ikke bange for at være ene, ja, jeg synes saamænd, jeg har det allerbedst, naar jeg er ene, — det forsikrer jeg Dem for. Nej, kjære Herre, De maa ikke flytte mig herfra og lade mig bringe paa Sygehuset! . . . Jeg takker Dem saameget for Deres gode Vilje; men vær saa naadig og lad mig blive, hvor jeg er, kjære Herre!»

»Som Du vil, Lukeria, som Du vil! Jeg mente blot, Du vilde faa det bedre . . .«

»Ja, jeg véd nok, Herre, at De ser kun paa mit Bedste . . . Men, kjære, kjære Herre, hvem af os Mennesker kan vel egenlig hjælpe sin Næste? Hvem kan hjælpe ham saadan, som han ønsker det i sin Sjæls Inderste? Nej, vi maa nok se at hjælpe os selv! De vil maaske ikke tro det, men undertiden, — naar jeg ligger saadan ganske ene, akkurat, ligesom der ikke var andre Mennesker til i Verden end jeg og som jeg var det eneste Levende, — saa er det mig tidt og mange Gange, som om En velsignende lagde sin Haand paa mit Hoved; og saa faar jeg saadanne besynderlige Tanker, ganske besynderlige Tanker . . .«

»Hvad tænker Du da saa, Lukeria?«

»Ja, det lader sig ikke saadan sige eller forklare, Herre; og jeg glemmer det da næsten ogsaa lige straks igjen. Akkurat ligesom Skyerne trækker op, og trækker bort, og sender Regn, saadan kommer Tankerne over mig, og jeg bliver saa frisk og vel tilmode; — men hvad de vilde, . . . dét kan man ikke forstaa! Jeg véd kun saameget, at hvis jeg havde Folk om mig, saa vilde jeg ikke mærke

noget til al den Slags, men bare ligge og tænke paa min ulykkelige Tilstand.«

Hun sukkede anstrengt; Brystet vilde ligesaa lidt som de andre Lemmer lystre hende.

»Jeg kan se paa Dem, Herre, at De har inderlig ondt af mig,« begyndte hun igjen. »Men De skal ikke beklage mig saameget endda! Jeg skal fortælle Dem én Ting til: at selv nu . . . . ja De husker vel nok, saa munter som jeg altid var i gamle Dage, rigtig en kaad Tøs? . . . naa ja, kan De tænke Dem: selv nu falder jeg undertiden paa at give mig til at synge . . .!«

»Hvad? . . . synger Du?«

»Ja, jeg synger de gamle Viser, som blev sunget ved Runddansene, og Julesangene og Helligtrekongerssangene, — hvad der kan falde for. Jeg kunde jo en Mængde af dem udenad, og jeg har ikke glemt dem. Danseviserne er de eneste, jeg ikke synger mere; de passer ikke til den Tilstand, jeg er i.«

»Hvordan synger Du da? . . . . saadan i Tankerne, for Dig selv?«

»Ja, baade dét og ogsaa højt. Meget højt lyder min Stemme jo rigtignok ikke; men man kan dog nok forstaa, hvad det skal være. Fortalte jeg Dem ikke før om en lille Pige, som kommer og ser til mig? Hun er et fader- og moderløst Barn, og Forældreløse har altid et hurtigt Nemme. Se hende lærer jeg Sangene; hun kan allerede fire af dem. Tror De mig ikke? Bi lidt, saa skal De høre . . .!«

Hun tog sig sammen . . . Tanken om, at dette halvdøde Væsen var ifærd med at give sig til at

synge, slog mig uvilkaarlig med Rædsel. Men før jeg kunde faa Tid til at svare et eneste Ord, lød der en lang, sitrende, neppe hørlig, men fuldkommen ren og korrekt Tone, . . . og den fulgtes af en anden Tone, og af en tredje. Det var »Paa Engen«, hun sang. Udtrykket i hendes forstenede Ansigt forandredes ikke, ja endog Blikket vedblev at være stivt og glasagtigt; men saa rørende, saa aldeles som om hun vilde udaande hele sin Sjæl i Sangen, klang denne stakkels, anstrengte Stemme, der sitrede bort lig en fin Røgsky, — saa jeg følte slet ikke Rædsel; kun en usigelig Medlidenhed sammensnørede mit Hjerte.

»Aa, jeg kan ikke mer!« hviskede hun pludselig: »Kræfterne slaar ikke til . . . Jeg er blevet altfor glad over, at De kom ind til mig . . .!«

Hun lukkede Øjnene.

Jeg lagde min Haand paa hendes smaa, kolde Fingre . . . Hun saa' op paa mig, og lukkede saa igjen de mørke Øjenlaag, der ligesom Øjenlaagene paa antike Billeder var omrandede af gyldentglinsende Øjenhaar. Et Øjeblik efter tindrede de klart i Halvmørket, . . . en stor Taare beduggede dem.

Jeg rørte mig fremdeles ikke.

»Men hvad gaar der af mig?« udbrød hun pludselig med paafaldende kraftig Stemme, og slog Øjnene vidt op og søgte at blinke Taarerne bort. — »Jeg skulde skamme mig, skulde jeg! Gud véd, hvordan jeg har fat paa det? . . . Det er saamænd længe siden, dét er hændet mig, at jeg har grædt, . . . ikke siden den Dag forgangen Foraar, da Vasja

Poljakov var inde at besøge mig. Saalænge han sad her og talte med mig, — var der ingenting ivejen; men aldrig saasnart var han gaaet og jeg var igjen ganske ene, . . . saa kunde jeg ikke andet, end jeg maatte give mig til at græde. Hvor alle de Taarer monstro kan komme fra? Naa — hos os Fruentimmere er der jo altid godt Kjøb paa Taarer! Aa, kjære Herre,« tilføjede hun bedende: »De har vist et Lommetørklæde hos Dem —, dersom De ikke er ækel ved det, saa vær saa god at tørre mine Øjne!«

Jeg skyndte mig at opfylde hendes Ønske, — og lod hende beholde Tørklædet. Hun vilde først ikke tage imod det: »Hvad skal jeg med saadant et fint Tørklæde?« (Tørklædet var af simpelt Tøj, men hvidt og rent). Tilsidst tog hun det dog med sine matte Fingre, og slap det saa ikke igjen.

Jeg var imidlertid blevet vant til Mørket, hvori vi befandt os, og kunde tydeligt skælne hendes Træk. Ja jeg kunde endog se den fine Rødme, der skimrede frem gjennem Hudens Bronzefarve, og kunde — saadan forekom det mig ialfald — opdage i hendes Træk Spor af hendes tidligere Skjønhed.

»De spurgte mig før, Herre,« begyndte hun igjen: »om jeg altid sover? Nej, jeg sover kun meget lidt, men saa drømmer jeg ogsaa hver eneste Gang, — aa, saa dejligt! Jeg ser mig aldrig som syg: i Drømme er jeg altid rask og ung . . . Men saadan en Pine som det saa er, naar jeg vaagner igjen, — og vil strække mig ordenligt! saa er det, ligesom jeg var smedet fast! Engang havde jeg saa-

dan en vidunderlig Drøm! Skal jeg fortælle Dem den? . . . Nu skal De høre:

Jeg syntes, jeg stod ude paa Marken, midt inde i noget højt, modent, guldgult Rug . . . Og ved Siden af mig stod der en lille rød Hund; den var saa forfærdelig arrig og søgte hele Tiden at komme til at bide mig. Jeg havde i Haanden en Segl, men ikke saadan en almindelig Segl, . . . den saa' akkurat ud som Maanen, naar den ligner en Segl. Og, med den Segl skulde jeg nu meje hele Rugmarken. Men jeg var blevet ganske træt af Varmen, og Maaneseglen blændede mig, og der kom saadan en Døsighed over mig, saa jeg kunde ikke holde Hænderne oppe. Men rundt omkring voksede der store, dejlige Kornblomster, og de vendte allesammen Hovederne hen imod mig. Saa tænkte jeg ved mig selv: »De Blomster maa Du se at faa plukket; Vasja har jo lovet at komme, — saa skal Du først binde Dig en rigtig pæn Krans, . . . Kornet kan Du altid meje bagefter.« Jeg giver mig altsaa til at plukke Kornblomsterne; men ligesaa hurtigt som jeg plukker, ligesaa hurtigt bliver de borte mellem Fingrene paa mig, . . . saa jeg kommer slet ingen Vegne med at binde Kransen. Og lige med Et hører jeg, der kommer En gaaende henimod mig, . . . han er lige i Nærheden af mig og kalder: »Luscha! Luscha!« . . . »Aah, tænker jeg ved mig selv, det var da ærgerligt, at jeg ikke blev færdig! Men stop lidt, jeg tager Maaneseglen paa istedetfor Kornblomsterne!« Og saa sætter jeg Seglen paa Hovedet ligesom en Kakoschnik*); men i det samme

*) Russisk Hovedpynt.

begynder jeg at skinne, saa hele Marken rundt om kommer til at lyse i det dejligste Maaneskin. Og se dér! henover Straaenes Toppe kommer En meget hurtigt svævende hen imod mig, . . . ikke Vasja . . . nej, selve Kristus! Hvorfra jeg vidste, det var Kristus? — ja dét skal jeg ikke kunne sige, ... han ser ikke saadan ud paa Billederne, . . . men det var ham! Høj, ung, uden Skæg og helt i Hvidt, . . . bare med et Guldbælte om Livet . . . Og han strækker Haanden ud imod mig: »Frygt ikke, Du min smykkede Brud, siger han: — følg med! i mit Himmerige skal Du føre Runddansene og synge Paradisets Sange!« Og jeg griber efter hans Haand, for at kysse den, . . . saa napper den lille Hund mig i Benene, . . . men vi svæver allerede opad, tilvejrs! han foran . . . og hans Vinger, der er lange, som en Maages, breder sig over hele Himlen, . . . og jeg følger med! Og Hunden maa give slip paa mig! . . . Saa forstod jeg først, at Hunden . . . det var min Sygdom, som der ikke vil blive Plads for i det himmelske Rige!«

Hun tav et Øjeblik.

»Jeg havde en anden Drøm, begyndte hun saa igjen, »eller kanske det ogsaa var et Syn, . . . jeg véd ikke selv. Det forekom mig, at jeg laa her i dette Skur; saa kom mine salig' Forældre — baade Fader og Moder — ind og bøjede sig dybt for mig, men sagde ikke et Ord. Jeg spørger saa: »Hvorfor bøjer I Jer saa dybt for mig, kjære Forældre?« »Jo, svarede de, fordi Du maa lide saa meget her i Verden; derved har Du ikke blot befriet din egen Sjæl, men Du har ogsaa taget en stor Del af Synde-

byrden fra vore Skuldre. Vi har det nu meget bedre i den anden Verden, end vi havde fra først af. Du har allerede afsonet dine egne Synder, og nu besejrer Du vore med.« Da de havde sagt dét, bøjede de sig igjen meget dybt, og forsvandt; jeg saa' ikke andet omkring mig end Skurets nøgne Vægge. Bagefter har jeg tidt og mange Gange tænkt paa, hvad dét vel kan have været. Jeg fortalte det ogsaa til vor Præst, dengang jeg skriftede; men han mener ikke, det kan have været et Syn, for det er kun den gejstlige Stand, siger han, som kan have Syner . . .

Kort efter havde jeg en ny Drøm,« blev Lukeria ved. »Jeg saa' mig selv sidde paa den store Kongevej, henne under en Pil, og jeg havde en glat lille Kæp i Haanden, og en Bylt paa Ryggen, og Hovedet bundet ind i et Tørklæde, . . . aldeles som en Pilgrimskone. Og jeg skulde langt, langt bort, til et Valfartssted. Og der kommer en Mængde Valfartende forbi mig; de gaar langsomt, ligesom imod deres Vilje, og allesammen i én og samme Retning. De ligner ogsaa hinanden allesammen, og ser saa underlig bedrøvede ud. Men midt inde iblandt dem gaar en Kone, og hun borer sig gjennem Mængden og trænger sig frem. Hun er et helt Hoved højere end alle de andre, og saa er hun i saadan en besynderlig udenlandsk Dragt, slet ikke som en Russerinde. Og hendes Ansigt er ogsaa ganske besynderligt, meget magert og saa strengt! De Andre lader allesammen til at gjøre Plads for hende; men hun vender sig pludselig om, . . . og kommer lige hen imod mig, og bliver staaende og ser paa mig,

. . . og hendes Øjne er saa store og gule og klare, ligesom en Falks. — »Hvem er Du?« siger saa jeg. — »Jeg er din Død«, svarer hun. Man skulde tro, jeg var blevet forskrækket, . . . nej slet ikke, . . . jeg blev rigtig glad, og slog Kors for mig. Og Kvinden, Døden, siger til mig: »Det gjør mig ondt for Dig, Lukeria, men jeg kan ikke tage Dig med; farvel.« Gud, hvor jeg saa blev bedrøvet! — »Tag mig med, Moerlil, raabte jeg: — forbarm Dig over mig og tag mig med!« Men Døden vendte sig om og gjorde mig Bebrejdelser og talte mig tilrette, . . . jeg kunde ikke skælne de enkelte Ord, men dét forstod jeg dog, at hun bestemte mig min sidste Time, . . . efter St. Petersdagen var det! . . . . Saa vaagnede jeg . . . Se saadanne besynderlige Drømme kan jeg have!«

Hun saa' tankefuldt op i Loftet, — og tav et Øjeblik.

»Et slemt Kors har jeg rigtignok at bære paa, og dét er, at der tidt kan gaa næsten en hel Uge, hvor jeg ikke faar et eneste Øjebliks Søvn. Forrige Aar kom der en Dame her forbi; hun saa' mig, og forærede mig en lille Flaske med Draaber mod Søvnløsheden; hun sagde, jeg skulde tage ti Draaber ad Gangen. De hjalp mig rigtig godt, for efter dem kunde jeg saa dejligt sove; men nu har jeg for længe siden tømt Flasken . . . De véd da vel ikke, hvad det kan have været for en Medicin, og hvor den er til at faa?«

Den forbirejsende Dame havde aabenbart givet Lukeria Opium. Jeg lovede, at jeg skulde sende hende en Flaske af den Slags Draaber, — og kunde

igjen ikke dy mig fra at komme med et Udbrud af Beundring for hendes mageløse Taalmod.

»Ak, kjære Herre,« svarede hun, »hvor kan De dog gjøre saameget Væsen af dét? Hvad har min Smule Taalmod at betyde? Tænk dog blot paa Simeon Stylites' Taalmod, ... den havde noget at sige: saadan at staa tredive Aar itræk oppe paa en Søjle! Og en anden Helgen lod sig grave ned i Jorden lige til Brystet, og Myrerne kom og fortærede hans Ansigt! Eller som en gammel Kirkebetjent engang fortalte mig: at der var et fremmed Land, som blev erobret af dets Fjender, Agarierne; og de pinte alle Landets Indbyggere ganske forfærdeligt og dræbte en Mængde af dem, og de Indfødte var ikke Mennesker for at kunne befri sig ved egen Hjælp. Men saa opstod der, fortalte Kirkebetjenten, en hellig Jomfru iblandt dem, og hun tog et stort Sværd og klædte sig i en Rustning, som vejede næsten et helt Centner, og saa gik hun mod Agarierne og drev dem allesammen over paa den anden Side Havet. Men saasnart hun havde jaget dem paa Flugt, sagde hun til dem: »Nu maa I ta'e og brænde mig, for jeg har gjort det Løfte: at jeg vil dø paa Baalet for mit Folk.« Og Agarierne tog og brændte hende. Men hendes Folk har lige fra den Tid bestandig været frit . . . Se, dét kan man kalde Heltemod! hvad er jeg i Sammenligning med hende?!«

Jeg undrede mig i mit stille Sind ved at høre, at Legenden om Jeanne d'Arc var naaet hértil, og i en saadan Form . . . Jeg tav et Øjeblik, og spurgte saa Lukeria om, hvor gammel hun var?

»Otte — eller maaske niogtyve Aar, . . . jeg kan da ialfald ikke have fyldt de Tredive endnu. Men hvad Fornøjelse har man af at ligge og tælle Aarene? . . . Nej der var én Ting til, jeg vilde have fortalt Dem . . .«

En hul Hoste afbrød hende midt i Talen, og hun stønnede hæst . . .

»Du taler vist for meget,« sagde jeg; »det kan gjerne være, Du ikke har godt af det.«

»Ja, det er sandt,« hviskede hun, neppe hørligt: »vor Samtale maa jo ogsaa engang have Ende! Naa, i Guds Navn da! Skjøndt, naar nu De gaar, saa faar jeg forresten Tid nok igjen til at øve mig i at tie . . . Ja men saa har jeg dog i det Mindste én Gang faaet sagt Alt, hvad jeg havde paa Hjerte . . .!«

Jeg rejste mig, sagde Farvel, gjentog mit Løfte om, at jeg skulde sende hende Medicinen, og bad hende endnu engang tænke rigtig efter, om der ikke var Noget, hun trængte til?

»Nej, jeg trænger ikke til Noget: jeg er, Gud være lovet, tilfreds!« hviskede hun med stort Besvær og dybt rørt. »Gud skænke dem Alle Helsen og Sundhed! . . . Der er kun én Ting, kjære Herre, jeg gjerne vil bede Dem om . . . Bønderne her er saa fattige, . . . maaske De kunde overtale Deres Fru Moder til at slaa Lidt af paa Afgiften, ... bare en ubetydelig Smule? De Stakler har kun et lille Stykke daarligt Jord, som ikke kaster meget af sig; de vilde velsigne Dem og bede til Gud for Dem hver eneste Dag! . . . Men jeg for min Person trænger ikke til Noget, jeg er tilfreds!«

Jeg gav hende mit Ord paa, at jeg skulde op-

fylde hendes Bøn, . . . og var allerede kommet hen til Døren, da hun endnu en Gang kaldte paa mig.

»Kan De huske, Herre,« sagde hun, og hendes Øjne tindrede og der spillede et forunderligt Smil om hendes Læber: »saadant et dejligt Haar jeg havde i mine unge Dage? Kan De huske, det gik helt ned til Knæene! . . . Det varede længe, før jeg kunde bekvemme mig til . . . Saadant et dejligt Haar! . . . Men hvor skulde jeg, i min Tilstand, kunne komme ud af med at rede det? Saa lod jeg det da tilsidst klippe af! . . . . Ja . . . . saa farvel, kjære Herre . . . Jeg kan ikke mer . . .!«

* *
*

Samme Dag, før jeg tog paa Jagt, havde jeg en Samtale om Lukeria med Starosten der paa Egnen. Han fortalte mig, at Folkene i Landsbyen kaldte hende »den levende Relikvie,« at hun forøvrig ikke voldte Nogensomhelst blot den mindste Smule Besvær, og at man aldrig havde hørt hende knurre eller beklage sig over sin Skæbne . . . »Af sig selv forlanger hun aldrig Noget, men hun er taknemlig for Alt, hvad man gjør for hende; hun hører til de Stille i Folket, anderledes kan man ikke kalde hende . . . . Gud har hjemsøgt hende, saadan sluttede Starosten: — og det maa vel sagtens være for hendes Synders Skyld; men dét er Noget, som vi forresten ikke blander os i. Se at vi f. Eks. skulde dømme hende og sige: at der er sket hende efter Fortjeneste, . . . nej! det maa hun selv om!«

Et Par Uger efter hørte jeg, at Lukeria var død. Døden var endelig kommet og havde hentet hende, — kort efter St. Petersdagen! Man fortalte mig, at den Dag, hun døde, havde hun hele Tiden hørt Klokke-Kimen, skjøndt Kirken ligger tre Fjerdingvej fra Alexejevka, og det desuden var en Søgnedag. Iøvrig havde hun nok ogsaa selv ment, at Klokkeklangen kom ikke fra Kirken, men »ovenfra«, . . . hun vovede rimeligvis ikke at sige: »fra Himlen.«

Det rumler.

»Naadige Herre! . . . . Deres Naade!« gjentog Jermolaj, som var kommet ind til mig i Bondestuen; (jeg var lige blevet færdig med at spise til Middag, og havde lagt mig paa min Feltseng for at hvile mig en Smule ovenpaa en ganske heldig, men trættende Jagt efter Tjurer, . . . vi var omtrent midt i Juli og havde en utaalelig Hede). — »Hvad det var, jeg vilde sige: Haglene er sluppet op for os!«

Jeg sprang op af Sengen:

»Er Haglene sluppet op? Hvordan hænger dét sammen? Vi havde jo taget — jeg tror næsten en tredive Pund med hjemmefra? En hel Sæk fuld.«

»Ja, det er meget rigtigt, Sækken var saamænd stor nok: man skulde synes, den kunde gjerne have holdt ud til hele fjorten Dage. Men hvem véd? der er kanske gaaet Hul paa den! Vi har ialfald ikke flere Hagl . . . knap og nap til en halv Snes Skud.«

»Men hvad skal vi saa gjøre? Vi har alle de bedste Steder tilbage, ... imorgen kan vi jo være sikre paa mindst vore seks Kjæder Høns . . .«

»De kunde sende mig ind til Tula. Det er jo ikke videre langt herfra, højst en halvhundrede Verster. Jeg skal fare afsted som et Lyn . . . og skaffe

ligesaa mange Hagl, De vil have, . . . om det saa skal være: et helt Pud*).«

»Naar vilde Du saa tage afsted?«

»Ja, for min Skyld kunde det gjerne blive straks. Hvad skal vi ogsaa gaa og vente efter? . . . Der er bare den Hage ved Historien: at man bliver nødt til at leje Heste til at kjøre med!«

»Hvadfornoget? Leje Heste? Hvad mener Du saa, vi har vore egne til?«

»Vore egne kan man ikke kjøre med . . . Stanghesten er blevet halt . . . . ak ja, det er ogsaa en ren Ulykke!«

»Naar er dét sket?«

»Jo, det gik saadan til: igaar trak Kusken hende hen for at faa hende skoet, og der har saa Smeden gaaet hen og sømstukket hende . . . ja, han hører nu sagtens heller ikke til de aller Fiffigste, kan jeg tænke mig. Og idag kan hun ikke støtte paa Benet. Det er det ene Forben; hun slæber det efter sig, ligesom en Hund.«

»Saa har man da vel idetmindste faaet Skoen af igjen? hvad, Du?«

»Nej; men af maa den, det er vist nok: Sømmet er bestemt gaaet helt op i Kjødet paa Dyret.«

Jeg lod Kusken kalde ind. Det viste sig, at Jermolaj havde ikke løjet: Stanghesten kunde virkelig ikke støtte paa det ene Forben. Jeg gav Ordre til, at man øjeblikkelig skulde rive Skoen af og stille Hesten paa fugtigt Lér.

»Naa! vil Deres Naade saa have, der skal lejes Heste til at kjøre til Tula med?« spurgte Jermolaj igjen.

*) 40 Pund.

»Aa, man kan vel ikke engang opdrive Heste her i denne elendige Ravnekrog!« udbrød jeg ærgerlig.

Den Landsby, vi befandt os i, var unægtelig en ussel lille Ravnekrog, som laa formelig slængt bort fra hele den øvrige Verden. Indvaanerne var, forekom det mig, lutter stakkels fattige Djævle: vi havde kun med Nød og neppe kunnet finde en nogenlunde rummelig Bondehytte.

»Jo, til at opdrive er de!« svarede Jermolaj med vante Ro. »Det er naturligvis sandt nok, hvad De siger om denne her Landsby. Men her har boet en snu Krabat af en rig Bonde, og han havde hele ni Heste. Han selv er nu rigtignok død, — hans ældste Søn har overtaget Arven, . . . og dét er det dummeste Drog, der kan gaa paa Guds grønne Jord; men Ejendommen har han da ligegodt ikke faaet sat overstyr endnu. Hos ham kan vi faa Heste. Dersom De vil have det, saa skal jeg gaa hen og hente ham. Efter hvad jeg har hørt, saa har han nok ogsaa Brødre, rigtig nogle raske Knøse; men han er begribeligvis altid den, som fører Kommandoen over dem.«

»Saa—aa, hvorfor dét?«

»Fordi han er den ældste! Saa hedder det: Værs'god, I Yngre, og lystre! (Og Jermolaj fremsatte i meget kraftige og uforbeholdne Udtryk sin Mening om yngre Brødre i Almindelighed). — Jeg skal tage ham med herhen. Han er rigtignok kun et enfoldigt Menneske: men hvorfor skulde man ikke alligevel kunne komme overens med ham?«

Medens Jermolaj gik hen til den »Enfoldige«,

faldt det mig ind, om jeg ikke gjorde bedst i selv at tage ind til Tula? For det første vidste jeg af Erfaring, at jeg kunde ikke stole paa Jermolaj: jeg havde engang sendt ham til Bys i nogle Ærinder for mig; han havde lovet, han skulde besørge dem allesammen paa én Dag, . . . men istedetfor blev han godt og vel en Uge borte, drak alle Pengene op, og vendte endelig hjem tilfods, skøndt han var kjørt bort i en Enspænderdroske! . . . Og for det andet kjendte jeg ogsaa en Hestehandler i Tula, hos hvem jeg kunde kjøbe mig en Stanghest istedetfor den, som var blevet halt.

»Lad gaa! tænkte jeg. Jeg tager selv derind; Tarantaszen er jo godt indrettet, saa man kan faa sig en Lur undervejs.« . . .

»Her er jeg med ham!« meldte Jermolaj, da han et Kvarterstid efter kom trampende ind i Stuen. — Lige i Hælene paa ham gik en høj Bonde, i hvid Skjorte, blaa Benklæder og med Sivsko paa. Bonden havde gule Øjenbryn og Øjenhaar, matte Øjne, et rødt, kileformet Skæg, en stor, ophovnet Næse samt aaben Mund, og han saa' ganske rigtig meget »enfoldig« ud.

»Her er han,« gjentog Jermolaj. »Han har Heste . . . og har ogsaa sagt Ja.«

»Ja det vil sige, jeg mener, jeg . . .«, stammede Bonden med hæs Stemme, gjorde saa et Kast med Hovedet, saa det tynde Haar fløj tilbage fra Panden, og drejede paa Huen, som han holdt i Haanden. — »Det vil da sige, jeg . . .«

»Hvad hedder Du?« spurgte jeg.

Bonden slog Øjnene ned og faldt i dybe Tanker. — »Hvad jeg hedder?«

»Ja, hvad er dit Navn?«

»Naa—aa, hvad mit Navn er? — ja se, det er vel sagtens Filofej.«

»Naa, min Ven Filofej altsaa, Du har Heste, hører jeg. Gaa nu hjem og træk et Trespand herhen; vi kan spænde dem for min Tarantasz — det er en meget let Vogn, — og saa kjører Du mig til Tula. Vi har jo Maaneskin for Tiden, saa Nætterne er lyse, og det er dejlig svalt Vejr at kjøre i. Hvordan er Vejen her omkring?«

»Vejen? Naa—aa, dét har ingenting at sige: der kan da ikke være mer end godt og vel en Snes Verster, til vi naa'r Kongevejen . . . Der er bare et eneste Sted, som ikke er saadan rigtig godt; men det kan nu for den Sags Skyld være lige meget!«

»Hvad er dét for et Sted?«

»Aa, det kan vel være saadan en lille Flod . . . et Vadested.«

»Hvad! har De i Sinde selv at tage til Tula?« forhørte Jermolaj sig.

»Ja jeg har.«

»Hum!« brummede min trofaste Tjener og rystede stærkt paa Hovedet. »Hum!« gjentog han, og spyttede langt, og gik ud af Stuen.

Det var aabenbart, at Turen til Tula ikke længer havde Spor af Interesse for ham; den var nu i hans Øjne sunket ned til at være en indholdsløs, kedsommelig Forretning.

»Er Du godt kjendt med Vejen?« spurgte jeg Filofej.

»Ja det var nok ikke godt andet! Der er bare dét, at jeg . . . Ja det forstaar sig, . . . ganske som De befaler, . . . men . . . jeg kan ligegodt ikke . . . siden det er kommet saa uventende . . . .!« Det viste sig, at da Jermolaj forhandlede med Filofej, havde han blot i al Almindelighed forklaret ham, at han, den Dumrian, behøvede ikke at være bange for, at man ikke skulde betale ham; — — ellers havde han ikke sagt et eneste Ord! Og skøndt Filofej efter Jermolajs Mening var en Dumrian, saa vilde han dog ikke slaa sig til Ro med en Forklaring, der var afgivet i saa vide Udtryk. Han forlangte af mig halvtredsindstyve Papirsrubler, — en aldeles ublu Betaling; jeg bød ham ti Rubler, — en temmelig ringe Betaling. Vi gav os saa til at prutte. Filofej holdt i Førstningen haardnakket fast ved sit Forlangende; saa begyndte han at slaa af, men kun yderst nødig. Jermolaj, der kom ind et Øjeblik, søgte at overbevise mig om, at den Dumrian — (»Naa, dét Ord synes han nu godt om!« bemærkede Filofej halvhøjt) — at den Dumrian slet ikke vidste, hvad Penge gjaldt; og Jermolaj mindede mig om, hvordan for omtrent en Snes Aar siden et Krosted, som min Moder havde ladet bygge paa et meget befærdet Sted, — lige hvor to store Veje skar hinanden, — var gaaet fuldstændig tilgrunde, fordi den gamle Gaardskarl, som man havde sat til Vært, heller ikke havde Spor af Begreb om Penges Værd, men beregnede den efter Mængden, det vil sige, han gav f. Eks. for seks Femkopeker af Kobber et Femogtyvekopek-Stykke af Sølv*),

*) 25 Kopeker Sølv var i Virkeligheden = ca. 70 Øre, medens 30 Kopeker Kobber kun var = c. 25 Øre.

idet han dog hver Gang skældte og smeldte en frygtelig Hoben.

»Aa, Du Filofej, dumme Filofej!« udbrød Jermolaj, og gik atter ud og smak Døren skraldende i efter sig.

Filofej svarede ikke, — omtrent som om han i sit stille Sind indrømmede, at han hed virkelig Filofej, og at dét Navn var ikke videre heldigt valgt, og at man maaske nok kunde bebrejde et Menneske, at han hed saadan, skøndt det jo dog egenlig nærmest var Præsten, som var Skyld i det, ... formodenlig, fordi man ikke havde sørget saa godt for ham ved Daaben, som man burde have gjort.

Endelig kom jeg da overens med ham om tyve Rubler. Han gik hjem efter Hestene, og kom en Timestid efter trækkende med hele fem, for at jeg selv kunde vælge.

Hestene var ganske ordenlige, skøndt Manken og Halen paa dem var sammenfiltret og forpjusket og Bugen saa tyk og udspilet som en Tromme . . . Sammen med Filofej var der kommet to af hans Brødre, som slet ikke lignede ham. De var smaa, havde sorte Øjne og spids Næse, gjorde ganske rigtig Indtryk af at være et Par durkdrevne Knegte, talte en hel Mængde og meget hurtigt, — »plaprede«, som Jermolaj udtrykte sig, — men lystrede den ældste Broder.

De trak Tarantaszen ud af Skuret og rumsterede i omtrent halvanden Time med den og med Hestene; det ene Øjeblik spændte de Skaglerne ud, det næste spændte de dem ind igjen. De to yngste Brødre vilde absolut have »den Blakkede« til Stang-

hest, »for han kunde holde Vognen ned ad Bakke«; men Filofej sagde, at det skulde være »det langhaarede Øg«. Saa tog man da »den Langhaarede« til Stanghest.

Tarantaszen blev stoppet fuld af Hø; Aaget til Hesten, som var blevet halt, puttede man ind under Sædet, for det Tilfældes Skyld at vi vilde prøve, hvordan det passede til den Hest, som jeg havde i Sinde at kjøbe i Tula . . . . Imidlertid skyndte Filofej sig hjem; lidt efter kom han tilbage, iført en hvid Frakke, som han havde arvet efter Faderen, høj Hat og Transtøvler, og endelig svang han sig højtidelig op paa Bukken. Jeg satte mig ind i Vognen, og saa' paa mit Uhr: Klokken var et Kvarter paa Elleve . . . . Jermolaj sagde ikke engang Farvel til mig, men gav sig til at prygle sin Hund »Valetka« . . . . Filofej rykkede i Linerne, raabte med spæd, meget spæd Stemme: hyp, hyp, mine Smaa! . . . Brødrene sprang til og drev paa Sidehestene, . . . og Vognen satte sig i Bevægelse og rullede gjennem Porten ud paa Vejen . . . »Den Langhaarede« gjorde Mine til at ville vende tilbage til sin egen Gaard, men Filofej bragte den ved Hjælp af et Par Piskeslag til Raison . . . . Og saa var vi udenfor Landsbyen, og rullede henad en temmelig jævn Vej, som paa begge Sider indhegnedes af tætte Nøddebuske.

Det var en smuk og stille Nat, — den bedste Tid at kjøre i. Nu og da suste Vinden i Buskene og fik Grenene til at dirre; saa blev det igjen blikstille. Smaa Sølvskyer laa spredt hen over Himlen og rørte sig ikke; Maanen stod højt oppe, og kastede sit klare Skær over alle Omgivelserne. Jeg strakte

mig ud i Høet, og var næstendels falden i Søvn, . . . saa kom jeg til at tænke paa det eneste Sted, som »ikke var saadan rigtig godt«, — og fo'r op.

»Hejda! Filofej! har vi langt igjen til Vadestedet?«

»Til Vadestedet, mener De? Naa—aa! der kan vel være knap en halv Snes Verster dertil.«

»En Mils Vej altsaa! tænkte jeg: saa kan vi ikke være der før om en Timestid. Jeg vil tage mig en Lur saalænge!« — »Hør, Filofej! er Du ogsaa vis paa, at Du kjender Vejen?« spurgte jeg igjen.

»Hæ, skulde jeg ikke kjende Vejen? det er da ikke første Geng, jeg kjører den!« . . . Han sagde noget Mere; men det hørte jeg ikke, hvad var, . . . jeg sov allerede.

Jeg vaagnede just ikke (som det ellers tidt kan hænde), fordi jeg havde bestemt, at jeg vilde vaagne om en Time, men fordi jeg blev vækket ved en besynderlig, dæmpet Brusen og Plasken, der lød ganske tæt ved mit Øre. Jeg løftede Hovedet . . .

Forunderligt! der ligger jeg i Tarantaszen, aldeles som før; men rundt om den og knap en god Fod under dens øverste Kant bølger og sitrer en Vandflade, som blinker i Maaneskinnet! — Jeg ser frem for mig; paa Bukken sidder Filofej, stiv som en Billedstøtte, med bøjet Hoved og krummet Ryg, — og endnu længere fremme kan jeg se de bueformede Kompter og Hestenes Hoveder og Rygge rage op over det rislende Vand. Og Alting

er saa stille, saa dødsstille, ganske som i et Eventyrets Land, ... som om det laa i fortryllet Søvn . . .!

Hvad er dog dét? Jeg kiger ud af Tarantaszen og ser tilbage . . . . Jo, vi er midt ude i Floden . . . og har vel omtrent en tredive Skridt ind til Bredden!

»Filofej!« raabte jeg.

»Hvad er det?«

»Hvadfornoget? hvad det er?! Se Dig om engang! Hvor tror Du egenlig, vi er?«

»Ude i Floden.«

»Ja, det ser jeg nok, at vi er ude i Floden. Men skal det blive ved paa den Maade, saa varer det ikke ret længe, før vi drukner allesammen . . . Naa saa det er dét, Du kalder at kjøre over Vadestedet? Hvad, Du? . . . . Filofej! Du sover jo! Kan Du ikke svare?«

»Jeg har taget en Smule fejl af Vejen,« stammede han endelig; »jeg maa vist have holdt lidt for meget til den ene Side, og nu er der ikke andet for end at give Tid.«

»Hvadfornoget, give Tid?! Hvad skal vi give Tid efter?«

»Lad De bare den Langhaarede først faa set sig om! Dér, hvor saa hun drejer hen, dér skal vi kjøre!«

Jeg rejste mig overende i Høet. Stanghestens Hoved rørte sig ikke over Vandet. I det klare Maanelys kunde man imidlertid se, hvordan Dyret drejede først det ene og saa det andet Øre næsten umærkeligt, snart fremad, snart tilbage.

»Din Langhaarede er jo ogsaa faldet i Søvn!«

»Nej,« svarede Filofej; »nu begynder hun at lugte Vandet!«

Saa blev Alt stille igjen, — kun Vandet plaskede ganske sagte, ligesom før . . . Jeg var halvvejs stiv af Skræk.

Maaneskinnet, Natten, Floden, — og vi midt ude i den! . . .

»Hvad var dét, der raslede dérhenne?« spurgte jeg Filofej.

»Det dér? Det er Ællingerne henne i Rørene, ... eller kanske det ogsaa er Snoge . . . .«

Pludselig drejede Stanghesten Hovedet, spidsede Øren, prustede, og gjorde Omkring. »No, nooo!« vrælte Filofej af fuld Hals, og rejste sig halvt op fra Sædet og svingede med sin korte Pidsk. Tarantaszen blev straks løftet op og trukket fremad, tvers gjennem Strømmen, . . . saa gik det videre, hoppende og gyngende. I Førstningen forekom det mig, som om Vandet, vi kjørte igjennem, blev dybere og dybere: men efter et Par Gump og et Par Dukkerter blev der pludselig mere grundet, . . . Vandfladen sank længere og længere ned, Tarantaszen ligesom voksede frem af Floden, ... nu kunde man se Hjulene og Hestehalerne, — — og saa trak Hestene (medens de sprøjtede til alle Sider store Neg af Draaber, der i det matte Maanelys tindrede som Diamanter, nej, som Safirer) . . . saa trak Hestene rask og med forenede Kræfter Vognen op paa den sandede Bred, og travede op ad den stejle Landevej, idet de sirligt kastede deres vaade, blinkende Ben fremad.

»Hvadfornoget? tænkte jeg ved mig selv: skal Filofej ikke til at spørge: »Naa, havde jeg ikke Ret?« . . . eller saadan' noget?« — Men han sagde ingenting. Saa syntes heller ikke jeg, at det var nødvendigt at gjøre ham Bebrejdelser for hans Uforsigtighed, — jeg strakte mig igjen i Høet, saa lang jeg var, og søgte for anden Gang at falde i Søvn.

Men jeg kunde ikke sove. Det var ikke, fordi jeg ikke var træt efter Jagten, — og heller ikke, fordi den Sindsbevægelse, jeg havde været i, havde jaget Søvnen paa Flugt, — nej men Egnen, vi kom igjennem, var saa vidunderlig dejlig! Det Terræn, Floden kunde naa' at oversvømme, var lutter store, store Enge med en Uendelighed af smaa Pytter og smaa Indsøer og Bække og Bugter, hvis Bredder var bevoksede med Pilekrat og Buskads, kort sagt, rigtig en af disse ægte russiske Egne, som vort Folk holder saa meget af, og som ligner de Egne, Heltene i vore gamle Sagn drog hen til for at skyde »hvide Svaner og graa Ænder.« Som et gyldent Baand snoede den opkjørte Vej sig tværs over Engene; Hestene løb i rask Trav; jeg kunde ikke bekvemme mig til at lukke Øjnene, kunde ikke faa set mig mæt! Og Alting gled saa blødt og harmonisk forbi i det milde Maaneskær . . . — Endog Filofej var grebet af Synet.

»De Enge her kalder man hjemme hos os Hellig Georgs Enge,« sagde han og vendte sig om til mig; »og lidt længere fremme kommer vi til Storfyrstens Enge, ... dem er der ikke Magen til i

hele Rusland . . . Nej, Jesus Kors! hvor de er dejlige! (Stanghesten prustede og rystede sig) . . . . Vorherre være med Dig!« mumlede Filofej alvorligt og halvhøjt. — »Ja, hvor de er dejlige!« gjentog han og sukkede, og tilføjede derpaa langsomt: »Nu begynder snart Høhøsten . . . Saadan en Mængde velsignet Hø de kan slaa her! . . . Og omkring i Bugterne er der fuldt op af Fisk, . . . store, dejlige Brasen!« tilføjede han i en syngende Tone. — »Aak ja, her behøver saamænd ingen at sulte ihjel!«

Han pegede pludselig frem for sig.

»Aha! Kan De se . . . derovre paa den anden Side Søen . . . ja, det er vel sagtens en Hejre, der staar? Monstro han ogsaa giver sig af med at fange Fisk om Natten? — — Øj! nej det var en Gren, . . . det var ingen Hejre! Der saa' jeg skam ordenlig fejl! Ja det var Maanen, det var Maaneskinnet, som var Skyld i det!« . . .

Saadan kjørte og kjørte vi . . . . Nu var vi ude over Engene. Skovparceller og dyrkede Marker dukkede frem, . . . langt borte, i smaa Landsbyer til Højre og Venstre for os, flimrede en to, tre svage Lys . . . Vi havde kun omtrent en tre Fjerdingvej, til vi naaede Kongevejen, . . . jeg faldt i Søvn.

Atter vaagnede jeg, og ikke af mig selv. Denne Gang var det Filofej, der vækkede mig:

»Herre . . . Naadige Herre!«

Jeg rejste mig over Ende . . . . Tarantaszen holdt stille paa et fladt Sted, midt paa Kongevejen. Filofej foran paa Bukken havde vendt sig om imod mig, havde spærret Øjnene op (jeg blev helt forbavset:

det var slet ikke faldet mig ind, at han kunde have saadan et Par store Øjne), og hviskede hemmelighedsfuldt og betydningsfuldt:

»Det rumler! Det rumler!«

»Hvad gjør det?«

»Jeg siger: det rumler: . . . Bøj Dem engang ud af Vognen og hør efter! . . . . — Kan De høre?«

Jeg stak Hovedet udenfor Tarantaszen, holdt Vejret — — og hørte virkelig en svag, vedholdende Støj, ligesom en Rumlen af rullende Vognhjul. Lyden lod til at komme fra et eller andet Sted langt, langt borte.

»Kan De høre?« gjentog Filofej.

»Naa ja og hvad saa?« svarede jeg: »det er naturligvis en Vogn, der kommer kjørende.«

»Jamen kan De ikke høre . . . . Bjælderaslen og Fløjten? . . . Kan De høre? Nej tag Deres Hue af, . . . saa hører De bedre!«

Jeg tog ikke Huen af, men anstrengte mig endnu mere for at lytte. — »Ja maaske . . . det kan gjerne være, Du har Ret. Men hvad saa?«

Filofej vendte Ansigtet om mod Hestene. — »Det er en Telega med beslaaede Hjul og som ikke er læsset, og den kjører i fuld Fart!« mumlede han og strammede Linerne. »Det kan aldrig være retskafne Folk, Herre, . . . for her udenfor Tula . . . bliver der gjort saa mange Skarns Streger!«

»Aa Passiar! Hvor falder Du paa, at det absolut skulde være Banditer?«

»Jeg siger ikke andet end hvad som sandt er . . . Der er Bjælder paa . . . Og hvem skulde vel ogsaa ellers kjøre med ulæsset Telega?«

»Sig mig, har vi langt endnù til Tula?«

»Der kan vel være en femten Verster; og paa hele Strækningen er der ikke et eneste Sted, hvor der bor Nogen.«

»Naa men saa kjør til! det nytter jo ikke, vi bliver holdende her!«

Filofej smeldede med Pisken, og Tarantaszen satte sig igjen i Bevægelse.

Skøndt jeg ikke troede paa Filofejs Anelser, kunde jeg dog ikke falde i Søvn. »Sæt nu, det virkelig forholdt sig, som han siger?« — En Følelse af Uhygge sneg sig ind paa mig. Jeg satte mig oprejst i Tarantaszen — hidtil havde jeg ligget ned, saa lang jeg var, — og saa' ud og omkring mig. Medens jeg sov, havde der lagt sig en fin Taage over Egnen; Taagen stod ikke nede ved Jorden, nej den holdt sig højt oppe mod Himlen: Maanen hang, ligesom til Røg og som en hvid Plet, midt inde i den.

Alting blev dunkelt og gled ud i hinanden, — skøndt det var temmelig lyst forneden. Rundt omkring: en flad, melankolsk Egn, lutter Marker, hist og her et Buskads, et Par smaa Kløfter, . . . og saa igjen Marker, som for Størstedelen laa Brak og som hist og her var overgroede med Ukrudt. Alting øde, tomt . . . dødt! Man hørte ikke engang en Vagtel slaa.

Saadan kjørte vi vel omtrent en halv Time. Filofej vidste ikke Bedre end at blive ved at svinge og smelde med Pisken, . . . men hverken han eller jeg sagde et eneste Ord. Nu var vi kommet op

paa en lil'e Bakke, ... Filofej holdt Hestene an, — og sagde straks efter:

»Det rumler . . . det rumler, Herre!«

Jeg lænede mig igjen ud af Tarantaszen, men kunde forresten ligesaa gjerne være blevet inde bag Ruffet: saa tydeligt hørte man nu, om end stadig langt borte fra, Vognrumlen, Bjælderaslen, Fløjten, ja selv Hestenes Hovslag; det forekom mig endog, som om jeg kunde høre Sang og Latter . . . Vinden bar ganske vist til fra den Kant; men der kunde alligevel ikke være Spor af Tvivl om, at de ukjendte Kjørende var naaet godt og vel en halv — maaske en hel — Fjerdingvej ind paa os.

Vi saa' paa hinanden . . . Filofej bare skubbede sin Hat op fra Nakken og noget længere ned i Panden, bøjede sig saa frem over Linerne, og gav sig til at piske paa Hestene alt hvad han kunde . . . . Dyrene satte i Galop, ... men kunde ikke holde ret længe ud . . . og slog igjen over i Trav. Filofej blev ved at piske paa . . . . Man maatte jo se at komme afsted!

Jeg kan ikke gjøre mig selv Regnskab for, hvor det kunde være, at skøndt jeg hidtil ikke havde delt Filofejs Mistanke, fik jeg dog denne Gang pludselig en bestemt Følelte af, at det virkelig var Røvere, som kom kjørende bag efter os . . . Jeg hørte ikke andet end bestandig den selvsamme Bjælderaslen, den samme Rumlen af en tom Telega, den samme Fløjten, den samme utydelige og vedholdende Støj . . .

Men jeg var holdt op at tvivle . . . . Filofej kunde umuligt have taget fejl!

Der gik saa omtrent tyve Minuter til . . . I de sidste fem af disse tyve Minuter kunde vi gjennem vor egen Vogns Skumplen og Raslen høre Støjen af den anden Vogn, der kom rullende og rumlende.

»Tag og hold, Filofej!« sagde jeg. »Det kommer jo ud paa Et, . . . lad os faa Ende paa det!«

Filofej raabte ængsteligt »Br—r—r—!« — Hestene stod øjeblikkelig stille, som om de var glade ved, at de kunde faa Lov at puste en Smule.

Du gode Gud! Bjælderne rasler lige i Ryggen paa os, Telegaen rumler overlydt, Folkene fløjter, skriger og synger, Hestene pruster og hugger Hovene ned i Jorden . . . De har indhentet os!

»Ak, Du Almægtige!« læspede Filofej langtrukkent og halvhøjt, og smeldede tvivlraadig — og gav sig saa igjen til at piske paa Hestene . . . Men i samme Nu — og aldeles ligesom Noget, der havde revet sig løs! — fo'r, med en skarp Drejning og i flyvende Fart, en meget stor og bred Telega, som var forspændt med tre magre Heste, forbi os, . . . drejede atter ind i Hjul-Sporet, saa den spærrede Vejen, . . . og kjørte saa videre i Skridtgang.

»En ægte Røver-Manøvre!« hviskede Filofej.

Jeg maa tilstaa, mit Hjerte bankede . . . . Anstrengt stirrede jeg frem for mig i den halvmørke, taagede og slørede Maaneskinsnat. Henne i Telegaen foran os halvt sad, halvt laa vist en seks Mand. De var i Skjorter, med løse Armiaker over; to af dem havde ingen Hue paa; deres Ben, som stak i store Støvler, hang og dinglede ud over Vognkanten; Armene kom ivejret og sank ned igjen;

Figurerne slingrede . . . Det var aabenbart, Folkene var berusede. Et Par af dem skraalte af fuld Hals de Viser, som netop faldt dem ind; en Tredje fløjtede, meget gjennemtrængende og højt; en Fjerde bandede i Et væk; og paa Kuskesædet sad en kæmpemæssig Karl i en kort Pels og kjørte Hestene. De blev ved at kjøre i Skridtgang og lod, som de ikke tog Spor af Notits af os.

Hvad skulde man gjøre? Vi holdt os bagved dem og kjørte ogsaa i Skridt, skjøndt meget imod vor Vilje.

Saadan gik det omtrent en lille halv Fjerdingvej. En utaalelig Ventetid! Skulde vi søge at frelse, at forsvare os? . . . Skjøndt, — hvor kunde vi dét! De var jo hele seks: og dersom jeg saa endda havde havt saameget som blot en Stok! . . . Eller skulde vi vende om? Men de vilde jo straks indhente os! . . . Jeg kom til at tænke paa et Vers af Schukovsky (dét, hvor han taler om Mordet paa Feltmarskalk Kamenski):

»Den elendige Morders Økse . . .«

— eller de vil snøre Halsen sammen paa os med en snavset Stump Reb . . . . og kaste os ned i en Grøft, — lig saa dér og ral og sprældt, som en Hare i Nettet!

Og imidlertid bliver de ved at kjøre i Skridtgang og lægger slet ikke Mærke til os!

»Filofej!« hviskede jeg, »prøv engang at holde noget mere til Højre, lad, som om vi havde i Sinde at kjøre forbi!«

Filofej gjorde, som jeg sagde, og drejede lidt til Højre . . . . Men de foran drejede straks i

samme Retning, . . . det var ikke muligt at slippe forbi!

Filofej prøvede en Gang til, og drejede til Venstre. Men heller ikke dér vilde de lade Vognen komme frem; ja de slog endog en høj Latter op. Det var aabenbart, de vilde ikke give os Lov at komme foran.

»Det er nok af de ægte Røvere, hvad behager?« hviskede Filofej om til mig.

»Men hvad venter de saa efter?« spurgte jeg, ligeledes hviskende.

»Jo ser De, Herre, derhenne i Hulvejen foran os er der en lille Bæk med en Bro over, ... det er dér, de har i Sinde at overfalde os! De sørger altid for at komme hen i Nærheden af en Bro! Og saa gaar vi, Herre! — rutsch!« tilføjede han, og sukkede. »De lader os Pokker ikke faa Lov at slippe med Livet! for det er altid det vigtigste for den Slags Folk, at der ikke er en Hund, som gjøer af dem bagefter. Det gjør mig bare ondt for én Ting, Herre, og dét er at mit Trespand skal gaa fløjten; saa kan Brødrene derhjemme ingen Fornøjelse faa af det!«

Under andre Omstændigheder vilde jeg rimeligvis have undret mig over, at Filofej i saadant et Øjeblik endnu kunde tænke paa sine Heste, ... men jeg maa tilstaa, jeg var mest optaget af Tanken om mig selv. — Mon de virkelig skulde have i Sinde at slaa os ihjel? Hvad Nytte kunde de have af det? Jeg vilde jo med Glæde give dem Alt, hvad jeg havde hos mig!

Imidlertid kom vi nærmere og nærmere hen til

Broen: den blev for hvert Øjeblik, der gik, mer og mere synlig og traadte tydeligere frem.

Med Et lød der et gjennemtrængende Skrig: Trespandet foran os fo'r op, som en Fugl, bruste afsted, og da det saa var kommet hen til Broen, holdt det pludselig, som om det var naglet fast, ovre ved den ene Side af Vejen.

Jeg blev umaadelig forknyt.

»Ak, min Ven, Filofej,« sagde jeg: »nu kjører vi sammen til Døden! . . . Tilgiv mig, at jeg har trukket Dig med i Fordærvelsen . . .!«

»Dét er Noget, De ikke kan gjøre for, Herre! Ingen af os undgaar sin Skæbne . . . . Naa, Langhaarede, Du min egen trofaste lille Hest,« mumlede han til Stanghesten: »fremad, Broerlil, viis mig nu den sidste Venlighed . . . . Alt er forbi! Gud se i Naade til os!«

Han satte Trespandet i Trav. Vi nærmede os til Broen . . . og til den uhyggelige Telega, som holdt . . . Hele dens Besætning tav paa éngang, ligesom efter Aftale, ganske stille. Saa stille bliver ogsaa Gjeden, Høgen, ethvert Rovdyr, naar det ser Byttet nærme sig. Nu var vi paa Siden af Telegaen . . . Pludselig sprang Kæmpen i den korte Pels ned fra Vognen, og kom lige hen imod os! Han sagde ikke et Ord; men Filofej rykkede øjeblikkelig i Linerne, . . . Hestene stod stille.

Kæmpen lænede sig med begge Arme til Vognslaget, bøjede sit krøllede Hoved forover, smidskede, og sagde dæmpet, roligt, en Smule affektért, som vore Fabriksarbejdere plejer at tale:

»Vi kommer fra et ærligt Gilde, Deres Naade,

fra et Bryllup; vi har bragt vor kjære Kammerat, jeg mener den brave Mand Brudgommen, til Ro; Fyrene derhenne er lutter unge Folk, allesammen forvovne Krabater, ... der er blevet drukket tæt, . . . men vi har ingenting at jage Tømmermændene bort med; vilde Deres Naade ikke være saa venlig at forære os en Smule Penge — bare en lille Bagatel, — saa hver Mand kunde faa sig en Snaps? Vi skal drikke den paa Deres Sundhed, Deres Naade, paa Deres Velgaaende; men dersom De ikke skulde være saa naadig . . . naa ja, saa beder vi Dem, tag os det ikke ilde op!«

»Hvad skal dét betyde? tænkte jeg. Skal det være Spot? eller er det Spøg?« — Kæmpen stod stadig med bøjet Hoved. I samme Øjeblik kom Maanen frem bag Taagen og skinnede ham lige i Ansigtet. Det var lutter Smil, dette Ansigt, . . . baade Øjnene og Læberne smilte, der var ikke Spor af noget Truende i det, men maaske nok et Udtryk af en underlig uhyggelig Spænding . . . Og saadan' nogle hvide og store Tænder han havde! . . .

»Jo med Fornøjelse . . . værsaagod!« skyndte jeg mig at svare, og trak min Pengepung op af Lommen, og tog to Sølvrubler (dengang existerede der endnu Sølvpenge i Rusland!). — »Værsaagod, — hvis dét er tilstrækkeligt . . .?«

»Mange Tak!« raabte Kæmpen med soldatermæssigt Tonefald, og hans tykke Fingre greb i et Nu . . . ikke hele Pungen . . . nej, kun de to Rubler! — »Mange Tak!« — — Han gjorde et Kast med Hovedet, saa Haaret fløj tilbage, og løb hen til Telegaen . . .

»Hejda, Karle!« raabte han: »den Hr. Rejsende giver os to Sølvrubler!«

De gav sig pludselig allesammen til at raabe Hurra . . . . Kæmpen svang sig op paa Kuskesædet . . .

»Lykkelig Rejse!«

Og vi saa' dem saagodtsom ikke mere! Hestene strakte ud, Telegaen rullede ned ad Vejen, . . . den aftegnede sig endnu en Gang mod den mørke Halvkreds, hvor det saa' ud, som Jorden gik i Et med Himlen, — saa dukkede den ned, og var borte.

Ingen Rumlen, ingen Skrig eller Bjælderaslen længer . . . Det blev dødsstille.

Filofej og jeg kom ikke lige straks til os selv igjen.

»Aa ja! saadan en Gavstrik!« sagde endelig Filofej, og tog Hatten af og gav sig til at slaa Kors for sig. »Rigtig en udspekulért Gavstrik!« gjentog han og vendte sig glædestraalende om til mig. »Han maa dog have været et skikkeligt Menneske, . . . ja saamænd maa han saa! No . . . noo, mine smaa Heste, rolig, rolig, mine Heste! I slipper godt fra det! Vi faar allesammen Lov at beholde Livet! Ja for det var jo ham, der ikke vilde lade os komme forbi, det var ham, der kjørte! Nej, saadan en Gavstrik! . . . No, noo nooo! Løb saa, i Guds Navn!«

Jeg sagde ingenting, men ogsaa jeg blev let om Hjertet. »Vi faar Lov at beholde Livet!« gjentog jeg ved mig selv, og strakte mig i Høet, saa lang jeg var . . . »Vi er sluppet for godt Kjøb!«

Jeg skammede mig endog saa smaat over, at jeg var kommet til at tænke paa Schukovskys Vers. Pludselig faldt der mig Noget ind . . .

»Hør, Filofej!«

»Hvad er det?«

»Er Du gift?«

»Ja.«

»Og har Du Børn?«

»Ja.«

»Men Menneske 'dog?! tænkte Du da slet ikke paa dem? Du jamrede Dig over dine Heste . . . men din Kone? og dine Børn?«

»Naa—aa, hvad skulde jeg jamre over dem for? Dem havde Tyvene jo dog ikke kunnet faa fat paa . . .! Men tænkt paa dem har jeg forresten . . . hele Tiden, . . . og jeg tænker ogsaa paa dem nu.« — Han tav. — »Kanske det var for deres Skyld, Gud var saa naadig imod os!«

»Men det var jo slet ikke Røvere!«

»Ja, hvem kan vide? Som om En saadan kunde se ind i en Andens Hjerte! Nej, det er et sandt Ord, at Andenmands Hjerte er altid som Bælgmørke. Men den, der har Gud med sig, slipper altid igjennem! . . . Jeg og mit Hus derhjemme, vi tænker nu altid . . . . No, noo, løb saa, mine smaa Heste, løb saa i Guds Navn!« —

Det var næsten Dag, da vi nærmede os til Tula; jeg laa og halvsov.

»Herre!« sagde pludselig Filofej: »se dérhenne, . . . der holder de udenfor Kroen, . . . det er den Telega!«

Jeg løftede Hovedet, . . . ja det var virkelig dem, deres Vogn, deres Heste! . . . Lige med Et kom Kæmpen i den korte Pels frem i Krodøren. — »Vi drikker for Deres Penge, Herre!« sagde han. »Naa, Kusk,« tilføjede han og vendte sig om mod Filofej: »Du fik nok en ordenlig Skræk i Blodet, hvad Du?«

»En gemytlig lille Karl!« bemærkede Filofej, da vi var kommet godt og vel en halv Snes Skridt forbi Kroen.

Endelig naaede vi da ind til Tula; jeg fik kjøbt Hagl og desuden The og Vin, ... og af Hestehandleren ovenikjøbet en Hest. Ved Middagstid begav vi os paa Hjemvejen.

Da vi kom til det Sted, hvor vi første Gang havde hørt Telegaen rumle, brast Filofej i en skraldende Latter . . . . Han havde drukket tæt inde i Tula, og var blevet saa snaksom, saa han endog fortalte mig Eventyr.

»Kan De huske, Deres Naade, hvordan jeg sagde til Dem: Det rumler . . . det rumler . . .! Javist rumler det . . . vist rumler det!« — Han slog et Par Gange ligesom afværgende ud med Haanden: de Ord lod til at more ham i en ganske umaadelig Grad.

Om Aftenen rullede vi igjen ind i den Landsby, hvor han boede.

Da jeg kom hjem, fortalte jeg Jermolaj vort Eventyr. Han var for Øjeblikket ædru og lod sig følgelig ikke mærke med, hvad Indtryk min Fortælling gjorde paa ham: han indskrænkede sig til at grynte, men om det skulde betyde Billigelse eller

Dadel, — ja det vidste han, tror jeg, ikke engang selv. Et Par Dage efter kom han imidlertid nok saa fornøjet og fortalte mig, at selvsamme Nat, som jeg kjørte til Tula med Filofej — og paa den selvsamme Vej, — var en Kjøbmand blevet udplyndret og slaaet ihjel. Jeg tænkte først, det var ikke sandt, men maatte dog bagefter tro det, da jeg hørte Rygtet bekræftet af den Kredsdommer, som var blevet beordret til at undersøge Sagen. Det skulde da vel ikke have været det Bryllup, vore forvovne Krabater kom fra? og Kjøbmanden var da vel aldrig »den brave Mand«, som de, efter den kæmpemæssige »Gavstriks« Udtryk, havde »bragt til Ro?«

Jeg blev endnu fem Dage i Filofejs Landsby. Hver Gang jeg mødte ham, spurgte jeg: »Naa, hvordan gaar det? Det rumler nok, hvad Du?«

»Ja en durkdreven lille Karl var det!« svarede han hver eneste Gang, og gav sig til at le.

Tschertapkanov og Nedopiuskin.

En meget hed Sommerdag kom jeg kjørende hjem fra Jagt paa min Telega. Jermolaj, som sad ved Siden af mig, var falden i Søvn og sad og nikkede i Et væk. De sovende Hunde blev ved hvert Stød, Telegaen fik, kastet fra den ene til den anden Side i Vognen, aldeles, som om de kunde have været livløse. Kusken havde travlt med at jage Bræmserne bort fra Hestene med sin Pisk. Fint hvidt Støv drev bagefter Telegaen som en tynd Sky.

Vi kom ind i noget Krat. Vejen blev med hvert Øjeblik mer og mere ujævn, Grenene filtrede sig ind mellem Hjulene. Jermolaj fo'r op, og stirrede omkring sig:

»He!« sagde han: »her paa Lag maa der jo være Tjurer! Skal vi ikke staa af?«

Vi holdt, og gik hen til en »Lysning«. Min Hund stødte paa en Kæde. Jeg skød, og vilde lige til at lade igjen, da der pludselig bagved mig lød en stærk Bragen og Raslen, og en Rytter kom stormende gjennem Buskene og ud imod mig.

»Aa tillader De!« udbrød han i en hovmodig Tone: »hvem har givet Dem Lov at jage her, Højstærede?«

Den Ubekjendte talte ualmindelig hurtigt, stødvis og gjennem Næsen. Jeg saa' ham ind i Ansigtet: aldrig i mit Liv havde jeg set noget Lignende! Forestil Dem, kjære Læser, en undersætsig blond Herre med en rød Stumpnæse og en meget lang, rød Knebelsbart. En spids persisk Hue, med karmoisinrød Klædes Pul, skjulte hans Pande lige til Øjenbrynene. Han var i en gul, luvslidt Arkaluk med sorte Plydses Patroner paa Brystet og med falmede Sølvtresser langs alle Sømmene; over Skulderen havde han hængende et Horn, og i Bæltet en Dolk. To magre, uformelige Vindspillere løb ved Siden af hans udasede, pustende og hivende Fux-Hest, som formelig dinglede ved hvert Skridt, den gjorde. Den Ubekjendtes Ansigt, Blik, Stemme, Bevægelser, kort sagt hele hans Ydre aandede stortalende Dumdristighed og grænseløs, ligefrem uhørt Stolthed; hans mælkeblaa, glasagtige Øjne stirrede planløst om, ligesom en fuld Mands; han kastede Hovedet tilbage, pustede Kinderne op, og prustede og spjættede med hele Kroppen, som om han var lige ved at revne af Vigtighed, — aldeles som en kalkunsk Hane.

Han gjentog sit Spørgsmaal.

»Jeg vidste ikke, at man ikke havde Lov at skyde her i Krattet,« svarede jeg.

»Det er min Jord, De er paa, Højstærede!«

»Ja naar De ønsker det, skal jeg straks forføje mig bort.«

»Hum! tillad mig: har jeg den Ære at tale med en Adelsmand?«

Jeg sagde ham, hvem jeg var.

»Saa beder jeg Dem, bliv De blot ved at jage. Jeg er selv Adelsmand, og det er mig en Fornøjelse, naar jeg kan vise en af mine Standsfæller en Tjeneste . . . . Mit Navn er Pantelej Tschertapkanov.«

Han bøjede sig fremover, skreg op ligesom til Angreb, og smak Hesten over Halsen med sin Nagajka*); Hesten slog med Hovedet, stejlede, sprang til Siden, og traadte Poten itu paa den ene Hund. Hunden gav nogle frygtelige Hyl fra sig; Tschertapkanov hvæste og bruste op, slog Hesten med knyttet Næve lige midt imellem dens Øren, sprang som et Lyn af Sadlen, undersøgte Hundens Pote, spyttede paa Saaret, gav Hunden et Spark i Siden, for at faa den til at holde op at hyle, og greb saa fat i Hestens Manke og satte den ene Fod i Stigbøjlen. Hesten bed i Trendsen, stak Halen ret ivejret, og styrtede til Siden og ind i Buskadset; han hoppede bag efter paa ét Ben, slap endelig op i Sadlen, slog ud i Luften med Pisken, ligesom han var besat, truttede i Hornet, og stormede afsted.

Ikke saasnart havde jeg tabt Tschertapkanovs besynderlige Figur af Syne, før pludselig, og næsten ganske lydløst, en korpulent lille Herre, der vel kunde være en fyrretyve Aar, kom ridende ud af Buskadset paa en sort Hest. Han holdt, tog sin grønne Læder-Hue af, og spurgte med tynd, sagtmodig Stemme, om jeg ikke havde set en Rytter paa en Rødskimmel? Jeg svarede, at Rytteren var lige redet sin Vej.

*) En tyk, kort Pisk, som Kosakkerne bruger.

»I hvad Retning behagede han at ride?« vedblev han, i samme Tone som før og stadig med Huen i Haanden.

»Den Vej dér!

»Jeg siger Dem saa mange, mange Gange Tak!«

Han smeldede med Tungen, gav Hesten af Sporerne, og travede langsomt, ganske langsomt afsted i den angivne Retning. Jeg blev staaende og saa' efter ham, til hans spidse Rejsehue forsvandt omme bag Grenene. Denne ny Ubekjendte lignede slet ikke den forrige. Hans tykke, kuglerunde Ansigt havde et Udtryk af Godhjertethed, Beskedenhed, Ydmyghed; den store, runde, af blaa Aarer gjennemfurede Næse tydede paa et sanseligt Temperament; paa den forreste Del af Hovedet var han fuldstændig skaldet, men paa Bagho'det hang der nogle tynde Tjavser lysebrunt Haar. De smaa aflange Øjne plirede venligt, og der laa et sødligt Smil om de tykke, røde Læber. Han var i en meget slidt, men proper Frakke med opstaaende Krave og Metalknapper; hans Klædes Benklæder var smøget op indtil Knæene, saa man kunde se hans smaa, tykke Lægge og de gule Skafter paa Støvlerne.

»Hvem var dét?« spurgte jeg Jermolaj.

»Han dér? Det var Nedopiuskin, Tikon Ivanitsch. Han bor hos Tschertapkanov,« svarede Jermolaj.

»Er han fattig?«

»Ja, rig er han ikke; men Tschertapkanov er for den Sags Skyld ligesaa fattig, han ejer ikke en rød Kopek.«

»Hvorfor har Nedopiuskin da slaaet sig ned hos ham?«

»Naa—aa, ... de er nu saadan gode Venner, de To; de kan ikke undvære hinanden. Det er den gamle Historie: »Hvor Hesten trækker hen med sin Hov, der trækker Krebsen med sine Sakse.«

Vi gik ud af Buskadset; pludselig slog to Jagthunde ud lige ved Siden af os, og en stor Hare kom farende gjennem Havren, som allerede stod temmelig høj. Lige i Hælene paa Haren styrtede Jagthunde og Vindspillere ud fra Skoven, og bagefter Hundene kom Tschertapkanov stormende. Han skreg og hidsede ikke, han animerede ikke Hundene: han var fuldstændig forpustet, lige ved at kvæles. Nu og da trængte en kort, uartikuleret Lyd ud gjennem hans aabne Mund; han sprængte afsted med vidtopspilede Øjne og slog, som han var gal, løs med Nagajkaen paa sin ulykkelige Hest. Vindspillerne »kom an«, ... Haren satte sig, gjorde kort omkring, og styrtede forbi Jermolaj. »Pas paa!« stammede, med tyk Tunge og synlig Anstrengelse, den næsten bevidstløse Jægersmand: »skyd, Faerlil!« — Jermolaj gav Ild, . . . den anskudte Hare væltede hovedkulds om paa det glatte, tørre Grønsvær, sprang op igjen, og skreg ynkeligt under den Hunds Tænder, som havde naaet den. Et Øjeblik efter kastede ogsaa de andre Hunde sig over den.

Som et Lyn fo'r Tschertapkanov af Hesten, trak sin Dolk, løb skrævende hen til Hundene, og rev bandende og skældende den ituflaaede Hare fra dem; med en frygtelig Grimasse stødte han Dolken

lige til Heftet ned i Halsen paa, . . . stødte Dolken rigtig langt ned, og gav sig saa paa Jægermanér til at jodle. Tikon Ivanitsch kom frem i Skovkanten. »Ho—i—ho ho—i—ho—ho—i—ho!« skreg Tschertapkanov for anden Gang . . . »Ho—i—ho,« gjentog hans Kammerat, ganske stilfærdigt.

»Man burde egenlig ikke jage med Vindspillere om Sommeren,« bemærkede jeg til Tschertapkanov, og pegede paa den nedtraadte Havre.

»Min egen Mark!« svarede han aandeløs.

Han skar Poterne af Haren og kastede dem hen til Hundene, og bandt saa Resten af den fast til Sadlen.

»Jeg kommer efter Jagtreglerne til at skylde Dig et Skud,« sagde han til Jermolaj. »Dem, Højstærede!« tilføjede han i samme skarpe, korte Tone: »takker jeg.«

Han steg tilhest. — »Aa . . . om Forladelse! jeg har glemt Deres Navn . . .?!«

Jeg sagde igjen, hvad jeg hed.

»Glæder mig meget at have gjort Deres Bekjendtskab. Hvis der skulde byde sig en Lejlighed, . . . beder jeg Dem høfligst se ind til mig . . . Men hvor er dog Fomka henne, Tikon Ivanitsch?« vedblev han og gjorde en utaalmodig Bevægelse: »nu har vi her faaet Haren, uden at han var med!«

»Hesten er styrtet under ham,« svarede Tikon Ivanitsch med en sagtmodig Gebærde.

»Hvadfornoget, styrtet? Arbassan styrtet? Føj! føj! . . . Hvor er han? Hvor er han?«

»Ovre paa den anden Side Skoven.«

Tschertapkanov slog Hesten med Pisken lige over Snuden, og sprængte afsted med slap Tøjle. Tikon Ivanitsch bukkede to Gange for mig — én Gang for sig selv og én Gang for sin Kammerat, — og travede saa bagefter ham ind i Buskadset.

Begge de Herrer havde i høj Grad pirret min Nysgjerrighed . . . Hvad i al Verden havde kunnet forene to saa fuldstændig forskelligartede Naturer i et urokkeligt Venskab? — Jeg søgte Oplysninger, og erfo'r Følgende:

Pantelej Jeremeitsch Tschertapkanov gjaldt i hele Omegnen for at være et farligt, forrykt, stolt Menneske, en Broder Trættekjær af allerværste Slags. Han havde en kort Tid gjort Tjeneste i Armeen, og havde saa, paa Grund af forskellige »Fortrædeligheder«, taget sin Afsked med den Rang, som har fremkaldt en temmelig almindelig udbredt Mening om, at »Hønen er ingen Fugl*).« Han stammede fra et gammelt og i sin Tid rigt Hus; hans Forfædre levede højt, paa Steppeboernes Vis, det vil sige: de tog imod baade Budne og Uindbudne, fodrede dem halvt ihjel, gav Gæsternes Kuske næsten halvanden Tønde Havre til hvert Trespand, holdt Musikanter, Sangere, Bajadser og Hunde, opvartede Bønderne paa de store Festdage med Brændevin og Braga**), rejste om Vinteren med deres egne Heste og i gammeldags Stadskarether til Moskva, — men ejede alt imedens af og til hele Maaneder igjennem ikke en eneste Skilling og maatte leve af hvad de selv havde saa't og selv fedet.

*) En Høne er ingen Fugl — en Sekondlieutnant ingen Officer (Russisk Talemaade). **) En Slags stærkt Øl.

Dengang Pantelej Jeremeitsch's Fader overtog Godset, var det allerede i temmelig daarlig Forfatning; han for sit Vedkommende levede ogsaa meget »poschuiroval«*), og efterlod sin eneste Arving, Pantelej, intet andet end den pantsatte Landsby Bessonovo med 35 mandlige og 76 kvindelige Sjæle samt $25^1/_8$ Tønde daarlig Jord i det Kolobrodske Vildnis, hvorover der saa endda ikke fandtes Spor af Skøde mellem den Afdødes Papirer. Den salig Mand havde, maa man tilstaa, ruineret sig paa en højst besynderlig Maade: det var »økonomisk Husholdning«, der havde ødelagt ham. Efter hans Opfattelse burde en Adelsmand ikke indlade sig med Kjøbmænd, Borgere og lignende »Gavtyve«; derfor indrettede han paa sin Gaard Værksteder for alle Slags Haandværkere: »dét er mere passende, og saa er det ogsaa mere økonomisk«, plejede han at sige. — »Økonomisk Husholdning«! denne usalige Idé forlod ham ikke, saalænge han levede; det var den, der ruinerede ham. Men til Gjengæld havde han gjort sig gode Dage; han nægtede sig intetsomhelst.

Saadan faldt han engang paa at lade bygge efter egen Tegning en Familie-Kareth, der var saa stor, saa den tiltrods for alle Godsets Hestes og deres Ejeres forenede Bestræbelser væltede paa den første Bakke, de kom til, og gik i Stumper og Stykker. Jeremei Lukitsch (Pantelejs Fader hed Jeremei Lukitsch) lod rejse et Monument paa be-

*) Dannet efter det franske jouir, gjøre sig tilgode, altsaa saadant noget som: sorgløst flot og godt.

meldte Bakke, og tænkte saa ikke mer paa Karethen . . . . Han hittede ogsaa paa at bygge en Kirke, naturligvis paa egen Haand, uden Assistance af en Arkitekt. Der gik en hel Skov med til at brænde Sten; derpaa lagde han et vældigt Fundament, som om han havde i Sinde at bygge en Guvernements-Kathedralkirke, fik Murene rejst, og gav sig endelig til at hvælve Kuplen; men Kuplen styrtede sammen. Han begyndte forfra, — Kuplen brast igjen; han forsøgte for tredje Gang, — Kuplen styrtede atter ned. Saa blev han dog noget betænkelig: — »Det kan aldrig hænge rigtig sammen, tænkte han: »der maa være noget forbandet Trolderi med i Spillet!« og han gav Ordre til, at alle de gamle Fruentimmere, der var i Landsbyen, skulde piskes. De gamle Fruentimmere blev meget rigtig piskede, men — Kuplen holdt alligevel ikke!

Ligesaadan skulde Bønderne bo efter en ny Plan, — altsammen paa Grund af den »økonomiske Husholdning.« Han lod bygge tre og tre Huse sammen, saa de dannede en Trekant, og i Midten blev der rejst en høj Pæl med en broget malet Stærkasse og et Flag . . . . Hver eneste Dag fandt han paa noget Nyt: idag kogte han Suppe paa Skræpper, imorgen skar han Halerne af sine Heste og lod lave Huer af Haarene til Tyendet; den tredje Dag saaede han Brændenælder istedetfor Hør, den fjerde lod han Svinene fodre med Svampe, osv. . . . En Dag læste han i »Moskvaer Tidende« en Artikel af den Charkovske Godsejer Kriak Krupiorski om Sædelighedens Betydning for Bondestanden: og Dagen efter gav han Ordre til, at hans Bønder skulde

øjeblikkelig lære den Charkovske Godsejers Artikel udenad. Bønderne lystrede. Han spurgte dem saa, om de havde forstaaet, hvad der stod i den; og Sognefogden svarede: ja hvorfor skulde de ikke have forstaaet det? . . . Omtrent paa samme Tid lod han — for en Ordens Skyld og for den »økonomiske Husholdnings« Skyld — alle sine Undergivne numerere og lod Hvers Numer sy paa hans Krave. Naar saa en af dem mødte Herremanden, maatte han raabe: «Det og det Numer gaar forbi!«, hvorpaa Herremanden huldsaligt svarede: »Gaa med Gud!«

Men tiltrods for alle disse vise Forholdsregler og den »økonomiske Husholdning« kom Jeremei Lukitsch som sagt efterhaanden til at sidde meget daarligt i det: han begyndte med at pantsætte sine Landsbyer, og derefter varede det ikke længe, før han blev nødt til at sælge dem. Den sidste Stump af Godset, Landsbyen med Kirken, som endnu bestandig ikke var blevet bygget færdig, satte Regeringen til Avktion; heldigvis var Jeremei Lukitsch dog dengang ikke mer i Live, — han vilde ikke have kunnet overleve dét Slag! Salget fandt først Sted, fjorten Dage efter at han var død. Han havde altsaa den Lykke at faa Lov at dø i sit eget Hus og i sin egen Seng, omgivet af sine egne Folk og behandlet af sin egen Læge. Men den stakkels Pantelej beholdt intet andet tilbage end den lille Landsby Bessonovo!

Da Pantelej fik Nys om Faderens Sygdom, var han traadt ind i Armeen og befandt sig just i de ovenfor omtalte »Fortrædeligheder«. Han havde dengang lige fyldt sit attende Aar. Sin Barndom

havde han tilbragt i Forældrenes Hjem, og han var under Moderen, Vassilissa Vassilievna, en skikkelig, men fuldstændig stupid Kones Ledelse vokset op som forkælet Barn og Mo'rs egen Dreng. Hun var den eneste, der tog sig af hans Opdragelse; Faderen, Jeremei Lukitsch, var med Hud og Haar optagen af sin »økonomiske Husholdning« og havde saa mange andre Jern i Ilden. Kun én Gang havde han egenhændig revset sin Søn, nemlig fordi Drengen udtalte Bogstavet r som l; men den Dag havde han rigtignok ogsaa været dybt og smerteligt bevæget, eftersom hans bedste Hund var blevet slaaet ihjel af et Træ. Forøvrig indskrænkede Vassilissa Vassilievnas Bestræbelser med Hensyn til Sønnens Opdragelse sig til én eneste Anstrengelse: hun havde i sit Ansigts Sved faaet engageret som Huslærer til ham en afskediget Soldat fra Elsass, en vis Bierkopf, og ham gik hun nu og rystede og bævede for som et Espeløv lige til sin Død. — »Ja, tænkte hun: siger han mig op, saa er det ude med mig! Hvad skal jeg saa gribe til? Hvor skal jeg saa gaa hen og finde en Lærer? Det kostede mig saamænd Umag nok at faa denne her fisket bort fra vor Naboerske!« Og Bierkopf drog som klog Mand Fordel af Situationen: han drak ganske forskrækkeligt og sov fra Morgen til Aften . . . . Da Pantelej havde fuldendt sit videnskabelige »Kursus«, traadte han ind i Hæren. Vassilissa Vassilievna levede dengang ikke mere. Hun døde et halvt Aar før hin vigtige Begivenhed indtraf, af Forfærdelse over, at hun i Drømme havde set en hvid Mand komme

ridende paa en Bjørn. Jeremei Lukitsch fulgte kort efter sin Ægtefælle i Graven.

Saasnart Pantelej fik at vide, at Faderen var syg, rejste han hjem over Hals og Hoved, men kom alligevel for sent. Hvor forbavset blev imidlertid ikke den trofaste Søn, da han pludselig saa' sig forvandlet fra rig Arving til en fattig Djævel! Kun faa er istand til at bære saa brat en Omskiftelse. Pantelej blev haard og menneskesky. Han havde været et ærligt, gavmildt og skikkeligt, om end noget forkælet og opfarende ungt Menneske: nu blev han en hovmodig og trættekjær Mand. Han brød fuldstændig med Naboerne — de rige iblandt dem skammede han sig for at omgaas, de fattige afskyede han! — og var utilladelig kæphøj mod Alle og Enhver, endog mod Stedets Øvrighed: »I skal vide, jeg er Rigs-Adelsmand, jeg!« En Dag havde han nær skudt en Politibetjent, fordi han kom ind i Stuen til ham med Huen paa. Naturligvis saa' Avtoriteterne i ingen Henseende gjennem Fingre med ham, men lod ham undgælde, hver Gang der blot var Spor af Lejlighed; alligevel var man bange for ham, eftersom han var saadant et forskrækkeligt Brushoved. Man kunde saa at sige ikke lukke Munden op, uden at han øjeblikkelig truede En med Duel; og sagde man ham blot det allermindste imod, saa begyndte han straks at rulle med Øjnene og Stemmen slog Klik for ham . . . »Jeg . . . jeg skal . . . om det saa skal koste mig mit Hoved!« . . . Forresten var han en Mand af uplettet Karakter og havde aldrig været indviklet i nogen smudsig Affære. Der kom rigtignok ingen hos ham, ...

men han havde dog et godt, ja i en vis Forstand ædelt Hjerte. Han taalte aldrig Uret eller Voldsgjerninger, selv ikke om det gik ud over Vildfremmede; og sine Bønders Rettigheder forsvarede han som en Løve. »Hvadfornoget? plejede han at udbryde og dunkede sig rasende med knyttet Næve i Hovedet: — røre mine Folk? mine Folk?! Jeg vil aldrig hedde Tschertapkanov, om jeg ikke . . .!« — —

Tikon Ivanitsch Nedopiuskin kunde ikke, saadan som Pantelej Jeremeitsch, være stolt af sin Herkomst. Hans Fader stammede ned fra en Selvejerbonde og blev først adlet, da han havde tjent Staten i fyrretyve Aar.

Den gamle Hr. Nedopiuskin hørte til det Slags Mennesker, hvem Ulykken forfølger med en Haardnakkethed, der ser ud som personligt Had. I fulde tredsindstyve Aar — lige fra han blev født, til han døde, — kæmpede den stakkels Djævel med al den Nød, Sygdom og Elendighed, som Smaafolk saa tidt er udsat for; han buste paa som en Fisk mod Isen, spiste sig ikke mæt, undte sig ikke Ro, bøjede og føjede sig for Enhver; han var bestandig i Virksomhed og sled sig op; han vendte og drejede hver en Skilling, før han gav den ud, led virkelig »uskyldigt« i Tjenesten, og døde langt om længe . . . . Gud maa vide hvor, paa et Loft eller i en Kælder, . . . uden at have slidt sig frem til at kunne lægge blot saameget som et Stykke Brød op til Børnene. Skæbnen hidsede ham som en Hare under en Klapjagt. Han var et skikkeligt, ærligt Menneske, men tog dog imod Bestikkelser — fra ti Kopeker til to Rubler

Sølv inklusive. Han havde en mager, svindsotig Kone. De Børn, han fik, døde allesammen, med Undtagelse af Tikon samt en Datter Mitrodora, hvem man havde givet Øgenavnet »den pæne Kjøbmandsdame.« Hun giftede sig, efter mange tragikomiske Eventyr, med en afskediget Retsskriver. Sønnen Tikon var det lykkedes den gamle Hr. Nedopiuskin, endnu medens han levede, at faa anbragt som Assistent udenfor Numer i et Regeringskontor. Men saasnart Faderen var død, tog Tikon sin Afsked. De evindelige Bekymringer, den pinefulde Kamp mod Kulde og Sult, Moderens klynkende Ængstelighed og Faderens fortvivlede Anstrengelser, endelig Værternes og Kjøbmændenes brutale Pressen paa, . . . al denne uafbrudte, daglige Elendighed havde udviklet hos ham en ubeskrivelig Skyhed: blot han saa' en af sine Foresatte, saa rystede og skælvede han som en fangen Fugl. Altsaa opgav han Tjenesten.

Den ligegyldige, ja man kan vel sige lunefulde Natur nedlægger i Menneskene de mest forskelligartede Færdigheder og Tilbøjeligheder, uden at den derved i mindste Maade tager Hensyn til Vedkommendes Stilling i Samfundet eller øvrige Forhold. Med vante Omhu og Kjærlighed dannede den af Tikon, den fattige Embedsmands Søn, en følelsesfuld, doven, blød, modtagelig Skabning, som næsten lod til kun at være født til at nyde, og som var udrustet med en overordenlig fin Lugtesans og Smag . . . . Det morede Naturen at uddanne disse Egenskaber med den størst mulige Omsorg, — da det var gjort, lod den sit Værk vokse op ved

gammel Surkaal og raadne Fisk. Og saa skød dette Værk ivejret og begyndte, som man plejer at sige, »at leve.« Da kom Komedien først rigtig igang.

Skæbnen, der saa haardnakket havde forfulgt den gamle Nedopiuskin, gav sig nu i Lag med Sønnen: det smagte den formodenlig. Men overfor Tikon tog den det forresten paa en ny Maade: den pinte ham ikke, — den legede kun med ham. Den bragte ham ikke en eneste Gang til Fortvivlelse, den lod ham ikke døje Sultens skænselsfulde Kvaler; nej men den jog ham gjennem hele Rusland, fra Veliki-Ustjug til Zarewo-Koktschaisk, og fra den ene nedværdigende og latterlige Bestilling over i den anden. Det ene Øjeblik gjorde den ham til Hushovmester hos en trættekjær, ondskabsfuld Frue, der holdt af at spille »Velgjørersken«, det næste til Snyltegæst hos en rig, gjerrig Kjøbmand, — saa igjen til Privat-Sekretær hos en Herre, som gik med kortklippet Haar efter engelsk Mode og havde et Par store Ko-Øjne, eller til en jagtgal Godsejers Kammertjener og Bajads, . . . kort sagt, den lod ham tømme, Draabe for Draabe, en underordnet Eksistens' bitre og giftige Drik. Han maatte sandelig tidt nok i sit Liv finde sig i den ørkesløse Adels utaalelige Luner, i dens søvnige og ondskabsfulde Lede . . . Hvor mangen en Gang, naar han havde været Boldt for et Kobbel Gæster og endelig i Guds Navn havde faaet Lov at pakke sig, havde han ikke i Enrum, inde paa sit Værelse, glødende af Skam og med Forbittrelsens bedske Taarer i Øjet, svoret paa, at næste Dag vilde han løbe sin Vej, han vilde forsøge sin Lykke inde i Byen og tage

imod en ussel Plads som Skriver eller ogsaa straks lægge sig til at sulte ihjel paa Gaden! Men . . . for det første havde han ikke Kraft nok til at udføre saaadan en Beslutning, for det andet holdt hans Ængstelighed ham tilbage, og for det tredje — hvad Ansættelse skulde vel han kunne skaffe sig? Hvem skulde han bede om en Ansættelse? »De giver mig ingen, plejede Staklen at hviske hen for sig, medens han fortvivlet laa og kastede sig fra den ene til den anden Side i Sengen: — de giver mig ingen!« — Og næste Dag begyndte han saa det gamle Slid forfra.

Hans Situation var saameget pinligere, som den elskværdige Natur ikke havde behaget at skænke ham blot den ubetydeligste Smule af de Gaver og Anlæg, der er næsten uundgaaelig fornødne for en Bajads. Han kunde f. Eks. ikke danse, til han styrtede omkuld, i en Bjørneskinds Pels, som Vrangen var vendt ud paa, eller gjøre Abekattestreger og spille den Elskværdige i umiddelbart Naboskab af en af de kaade Jægeres altid parate Hundepiske; naar han halvt nøgen blev udsat for en tyve Graders Kulde, gik han undertiden hen og forkølede sig; og hans Mave taalte hverken Brændevin, som var blandet med Blæk og andet Tøjeri, eller fint hakkede Fluesvampe og Pebersvampe*), der var tillavet med Eddike. Gud skal vide, hvad der vilde være blevet af ham, dersom ikke hans sidste Velgjører — en Brænderiforpagter, som havde tjent sig en stor Formue, — i et lystigt Øjeblik var faldet paa at føje følgende Klausul til sit Testamente: »Og Søse

*) Giftige Svampe (Agaricus piperatus).

(Tikon) Nedopiuskin skænker jeg til evig Arv og Eje min velerhvervede Ejendom Besselendejevka med alle deraf flydende Indtægter.« Faa Dage efter blev Velgjøreren ramt af et Slag, som Følge af, at han havde forspist sig i Stør-Suppe. Nu blev der da et Staahej; Retten kom og forseglede Alt, som Skik og Brug er, Familien indfandt sig, og Testamentet blev aabnet: man læste det igjennem, og lod Nedopiuskin hente. Nedopiuskin kom. De fleste af de Tilstedeværende vidste, hvad for en Stilling Tikon Ivanitsch havde indtaget hos sin Velgjører: og han blev overvældet med bedøvende Tilraab, med spottende Lykønskninger: »Se Godsejeren! der har vi den ny Godsejer!« raabte de andre Arvinger. »Jo han er mig saamænd den Rette! faldt En ind, der var bekjendt som et vittigt Hoved og en lystig Fyr: her kan man rigtignok sige . . . det er saa min Sandten . . . rigtig — saadan hvad man kalder . . . . en Arving!« Og hele Forsamlingen brast i Latter.

Nedopiuskin kunde først slet ikke gjøre sig fortrolig med sin Lykke . . . . Man viste ham Testamentet, — han blev rød i Hovedet, kneb Øjnene sammen, strakte afværgende Hænderne frem for sig, og brast endelig i lydelig Hulken. Selskabets Latter gik over til at blive et højt, langtrukkent Brøl. Landsbyen Besselendejevka bestod kun af toogtyve Sjæle; der var følgelig ingen, som saadan egenlig ærgrede sig over, at den var gaaet hans egen Næse forbi, — og hvorfor skulde man saa ikke benytte sig af Lejligheden og gjøre sig en fornøjelig Dag? Kun en Arving fra St. Petersborg, en

statelig Herre med græsk Næse og et overordenlig ædelt Udtryk i Ansigtet, Rostislav Adamitsch Stoppel, kunde ikke bekvemme sig til at tage Sagen gemytligt; han traadte hen ved Siden af Nedopiuskin og saa' anmassende, over Skulderen, om paa ham:

»Efter hvad jeg hører, Højstærede,« sagde han med haansk Overlegenhed, »agerede De nok Bajads og saa at sige Tjener hos vor højtagtede Feodor Feodorovitsch?« — — Herren fra St. Petersborg betjente sig af et utaalelig korrekt og præcist Sprog. — Den stakkels forvirrede Nedopiuskin forstod slet ikke, hvad den fremmede Mand sagde; derimod tav øjeblikkelig alle de andre, og det vittige Hoved smilte velvilligt. Hr. Stoppel gned sig i Hænderne og gjentog sit Spørgsmaal.

Nedopiuskin saa' forundret op og aabnede Munden. Rostislav Adamitsch blinkede giftigt ad ham:

»Jeg gratulerer, Højstærede,« vedblev han: »gratulerer! Ganske vist, det er jo ikke Alle og Enhver, som vilde nedlade sig til at tjene sit daglige Brød paa den Maade; men det forstaar sig: — de gustibus non est disputandum, det vil sige, Smag og Behag er forskellig . . . Mener De ikke ogsaa?«

Omme i de bageste Rækker hørte man pludselig En give et formeligt Vræl fra sig af Forundring og Begejstring.

»Sig mig en Gang,« tog Stoppel igjen Ordet, opmuntret, som han blev, ved, at hele Forsamlingen smilte: »hvad er det egenlig for et særligt Talent, De kan takke for Deres uventede Lykke?

Nej De skal ikke genere Dem, tal De kun ganske frit og ligefrem: vi er jo her saa at sige mellem os, en famille. Ikke sandt, mine Herrer, vi er her ganske en famille?«

Den Arving, til hvem Rostislav Adamitsch tilfældigvis havde henvendt sit Spørgsmaal, forstod desværre ikke et Muk Fransk, og indskrænkede sig derfor til en forsigtig, bifaldende Rømmen. Derimod skyndte en anden Arving, et ungt Menneske med gule Skjolder i Panden, sig at henkaste et »Wui, wui, naturligvis!«

»De kan maaske gaa paa Hænderne?« begyndte Stoppel igjen: »saa at sige med Benene ivejret?«

Nedopiuskin saa' sig fortvivlet om i Stuen. Alles Ansigter fortrak sig til ondskabsfulde Smil; Alles Øjne var fugtige og næsten spillede af grusom Glæde.

»Eller maaske De kan gale som en Hane?«

En skraldende Latter brød ud, men lagde sig straks igjen, kvalt af Forventningen om, hvad der nu vilde komme.

»Eller maaske De med Næsen . . .?«

»Hold nu op!« afbrød pludselig en høj, skarp Stemme Rostislav Adamitsch. »Skammer De Dem ikke ved at staa saadan og pine et stakkels fattigt Menneske?!«

Alle saa' sig om. Henne i Døren stod Tschertapkanov. Som en langt ude Beslægtet af den afdøde Forpagter havde ogsaa han faaet en Indbydelsesskrivelse om at deltage i Familie-Forsamlingen. Og medens Testamentet blev læst op, havde han som sædvanlig holdt sig i haanlig-stolt Afstand fra det øvrige Selskab.

»Hold nu op!« gjentog han, og slog stolt med Nakken.

Hr. Stoppel drejede sig rask om, og da han fik Øje paa en daarlig klædt, uansélig Mand, spurgte han halvhøjt sin Nabo (Forsigtighed skader aldrig):

»Hvem er dét?«

»Han hedder Tschertapkanov, ... en meget ubetydelig Fyr,« hviskede Naboen til ham.

Rostislav Adamitsch satte en vigtig Mine op:

»Tør jeg spørge Dem, hvad har De at befale her?« sagde han fornemt snøvlende, og blinkede overlegent. »Hvad er De egenlig for en Fyr, om jeg maa være saa fri at spørge?«

Tschertapkanov futtede op som Krudt, naar der falder en Gnist i det. Vejret gik fra ham af Raseri:

»St, st, st, st!« spruttede han, ligesom han var paa Nippet til at blive kvalt, — og buldrede saa pludselig løs: »Hvem jeg er, siger De? hvem jeg er? Jeg hedder Pantelej Tschertapkanov — stammer ned fra en gammel Adelsslægt . . . min Oldefader tjente Czaren. Men hvad er Du for En? . . . Jeg en Fyr? En Fyr?! U . . . u — u!« . . .«

Rostislav Adamitsch blegnede og traadte et Skridt til Side. Han havde ikke ventet saadant et Udbrud af Forbittrelse.

Tschertapkanov styrtede frem; Stoppel sprang umaadelig forfærdet tilbage; Gæsterne søgte at spærre Vejen for den rasende Godsejer.

»Vi skal skydes . . . øjeblikkelig . . . over et Lommetørklæde!« skreg Pantelej, ude af sig selv: »Eller ogsaa beder han baade mig og ham dér om Forladelse . . .!«

»Bed ham om Forladelse, hører De, bed ham om Forladelse!« hviskede uroligt de Arvinger, som stod nærmest ved Stoppel. »Han er jo rent besat, . . . han hugger alting sønder og sammen . . .!«

»Om Forladelse, om Forladelse!« stammede Stoppel. »Jeg vidste ikke . . .«

»Bed ogsaa ham dér om Forladelse!« raabte den ubønhørlige Pantelej.

»Jeg beder ogsaa Dem om Forladelse!« skyndte Rostislav Adamitsch sig at sige til Nedopiuskin, der selv stod og rystede, som han havde Feber.

Tschertapkanov slog sig endelig til Ro, gik hen til Tikon Ivanitsch, tog ham ved Haanden, saa' sig kækt udfordrende om i Stuen, — og da han ikke mødte et eneste Blik, skred han, under de Tilstedeværendes dybeste Tavshed, højtideligt ud ad Døren, ledsaget af den velerhvervede Ejendom Besselendejevkas ny Besidder.

Fra den Dag var de To uadskillelige. (Landsbyen Besselendejevka laa kun en Mils Vej fra Bessonovo). Nedopiuskins ubegrænsede Taknemlighed gik snart over til at blive lidenskabelig Beundring. Den svage og bløde Tikon, hvis Tænkemaade ikke var ganske pletfri, bøjede sig i Støvet for den modige og uegennyttige Pantelej.

»Det er saa min Sandten ingen Spøg! tænkte han undertiden ved sig selv: »der staar han og taler med Guvernøren og ser ham lige i Øjnene . . . ja, det véd den gode Gud! — lige i Øjnene!«

Han beundrede ham uafladeligt og grænseløst, med hele sin Sjæls Styrke; han ansaa' ham for et ualmindelig klogt Menneske, ja endog for en Lærd.

Og dét maa man lade: hvor daarlig en Opdragelse Tschertapkanov end havde faaet, saa kunde den dog altid kaldes glimrende i Sammenligning med Tikons! Tschertapkanov læste rigtignok meget smaat Russisk og kunde kun saa daarligt Fransk, saa han en Dag, da en Huslærer fra Svejts spurgte ham: »Vous parlez français, monsieur?« først svarede: »Je ne forstaar«, og da han saa havde faaet tænkt sig om et Øjeblik, tilføjede: »pa!« . . . . Men han vidste dog, at der havde existeret en Voltaire, som var en meget aandrig Skribent, og at Frederik den Store, en preussisk Konge, havde udmærket sig paa Ærens Mark. Af russiske Forfattere højagtede han Dershavin og elskede Marlinsky*); han havde opkaldt sin bedste Hund efter en af Sidstnævntes Roman-Helte, Ammalat-Beg . . .

— — Et Par Dage efter at jeg var truffet sammen med de to Venner, kørte jeg over til Bessonovo for at besøge Pantelej Jeremeitsch. Allerede langt borte fra kunde man se hans lille Gaard; den var bygget, et Bøsseskud fra Landsbyen, oppe paa en nøgen Banke, og tronede dér ganske isoleret, som en Høg paa et Muldvarpeskud. Hele Ejendommen bestod af fire vejrslagne, ulige store Bygninger, der var tømret sammen af uhøvlede Planker: et Vaaningshus, en Stald, et Skur og en Badstue. Hver Bygning laa for sig; der var ingen fælles Indhegning om dem, og man saa' ingen Port. Min Kusk holdt tvivlraadig oppe foran en halvraaden og tilsandet Brønd. Henne ved Skuret stod et Par

*) Forældede og tildels tarvelige Forfattere.

forpjuskede unge Jagthunde og sled i en død Hest, rimeligvis Arbassan: den ene af dem løftede sin blodige Flab ivejret, bjæffede geskæftigt, og gnavede saa løs igjen paa Ribbenene, der laa. Ved Siden af Hesten stod en ung Knøs, som vel kunde være en sytten Aar. Han havde et gulladent, oppustet Ansigt, var i Kosak-Dragt og barbenet, og stod og saa' med en vigtig Mine paa Hundene, som var betroet til hans Opsigt; af og til gav han den graadigste af dem et Rap med Hundepisken.

»Er din Herre hjemme?« spurgte jeg.

»Ja Gud skal vide!« svarede Knøsen. »Prøv at banke paa!«

Jeg sprang ud af Drosken, og gik hen til Trappen. Hr. Tschertapkanovs Bopæl saa' kun sørgelig ud. Bjælkerne var blevet sorte og havde skudt sig ud neden for Vinduerne; Skorstenen var styrtet sammen; Hjørnestolperne var raadnede og stod skævt; og de smaa, matblaa Vinduesruder tittede usigelig forknyt frem under det hullede, halvt sammensunkne Tag: hos gamle Tiggersker har jeg undertiden truffet et Par Øjne, der saa' ligesaadan ud. Jeg bankede paa. Ingen svarede; men inde bag Døren kunde jeg høre en hæs Stemme sige, vredt og bestemt:

»P! Q! R! S! . . . Naada, dit Fæ! — — — — M! N! P! . . . . aa Vrøvl! — — — — Q! R! S! naada. dit Fæ! . . . S! S!«

Jeg bankede paa for anden Gang.

Stemmen inde i Værelset raabte: »Kom ind! hvem er det?«

Jeg kom ind i et lille tomt Forværelse, hvorfra

jeg gjennem den aabne Dør kunde se Tschertapkanov. Han havde en fedtet bukarisk Slaabrok paa, vide Bukser samt en rød, frygisk Hue, og sad henne paa en Stol; med den ene Haand klemte han en ung Pudelhunds Snude fast sammen, med den anden holdt han et Stykke Brød lige ovenover dens Snude.

»Ah!« sagde han værdigt, og uden at røre sig af Pletten: »glæder mig at se Dem! Vær saa god at tage Plads! Jeg er ilag med Vensor, som De ser, jeg lærer ham Alfabetet*) . . . Tikon Ivanitsch!« tilføjede han og hævede Stemmen: »kom herind! Vi har faaet Besøg.«

»Nu kommer jeg, nu kommer jeg!« svarede Tikon Ivanitsch inde fra den anden Stue. »Aa, Mascha, ræk mig mit Halsbind!«

Tschertapkanov vendte sig igjen om til Vensor og lagde Brødet paa Snuden af ham. Jeg saa' mig om i Stuen: fraregnet et gammelt Spisebord til at trække ud, hvis tretten Ben ikke var lige lange, var der ingen andre Møbler derinde end fire Rørstole med nedtrykte Sæder. Paa Væggene, som engang for lang Tid siden havde været hvidmalede og dekorerede med blaa Stjerner, var Farven mange Steder skrabet af. Henne mellem Vinduerne hang et ituslaaet, flue-snavset Spejl i en stor Mahogny-Ramme; omkring i Krogene stod der en Del Tobaks-Piber og Bøsser; tykke sorte Spindelvæv hang ned fra Loftet.

---

*) Ved Bogstavet S (Spis! Spise!) skal Hunden snappe Brødet.

»M! N! O! P! Q! R!« sagde Tschertapkanov langsomt, og skreg saa pludselig som en Besat: »S! S! S! Aa, dit dumme Dyr! . . . S! S! S!«

Men den ulykkelige Pudel blev blot ved at fare sammen, og kunde ikke beslutte sig til at lukke Munden op; den sad med Halen ængsteligt stukket ind mellem Benene, slog Krøller paa Næsen, vendte Øjnene i Hovedet med den ulykkeligste Mine af Verden, og blinkede, som om den vilde sige: »Ja, det er jo Dig, der er Herre!«

»Men saa spis dog! Spis dog! S! S! Spise!« gjentog den utrættelige Godsejer, der ikke vilde give tabt.

»De har forskrækket den«. bemærkede jeg.

»Naa, saa lad den gaa ad Helvede til!«

Han sparkede til den. Staklen rejste sig langsomt, lod Brødet dratte fra Snuden ned paa Gulvet, og listede dybt krænket, formelig paa Tæerne, ud i Forstuen. Det var jo dog virkelig ogsaa forskrækkeligt: dér gjør en Fremmed sit første Besøg, og saa skal han se, man bliver saadan behandlet!

Døren til Værelset ved Siden af knirkede forsigtigt, og Hr. Nedopiuskin traadte ind, venligt hilsende og smilende.

Jeg rejste mig og bukkede.

»Gjør Dem ingen Ulejlighed, gjør Dem ingen Ulejlighed!« stammede han.

Vi satte os. Tschertapkanov gik ind i det andet Værelse.

»Hvor længe har De opholdt Dem her paa vor velsignede Egn?« spurgte Nedopiuskin med blød Fistelstemme, og hostede forsigtigt i Haanden: af

lutter Anstændighed holdt han nemlig Fingrene op for Munden.

»Over to Maaneder.«

»Ja saa!«

Vi tav.

»Saadant et dejligt Vejr det bliver ved at være!« begyndte han saa igjen og saa' saa taknemligt paa mig, som om det gode Vejr skyldtes mig. »Man tør nok sige, at Kornet staar fortræffeligt!«

Jeg nikkkede. — Saa blev der igjen en Pavse.

»Pantelej Jeremeitsch skød igaar to store graa Harer,« sagde Nedopiuskin med en vis Anstrengelse og aabenbart drevet af Ønsket om at faa en Samtale igang: »ja, det var virkelig to meget store graa Harer!«

»Er Hr. Tschertapkanovs Jagthunde gode?«

»Udmærket gode! svarede Nedopiuskin fornøjet: »man tør nok sige, de er de bedste i hele Guvernementet! (Han rykkede nærmere hen til mig). De gjør Dem ikke noget Begreb om, ... saadant et Menneske Pantelej Jeremeitsch er! Hvad han saa sætter sig i Hovedet, ... blot han faar et Indfald, — altid besørget i en Haandevending! Jeg forsikrer Dem, Pantelej Jeremeitsch . . .!«

Tschertapkanov kom ind. Nedopiuskin tav, smilte, og saa' først hen paa mig og saa op paa Tschertapkanov, som om han vilde sige: Se nu engang selv! — — Vi gav os til at passiare om Jagten.

»Har De Lyst at se mine Jagthunde?« spurgte Tschertapkanov. Og uden at afvente mit Svar kaldte han paa Karp.

En firskaaren Knøs, i en grønlig Nankins-Kaftan

med blaa Krave og Liberiknapper, traadte ind i Stuen.

»Sig til Fomka,« sagde Tschertapkanov kort, »at han skal trække Ammalat og Saiga herind! Men i Orden, forstaar Du!«

Karp lo over hele Ansigtet, udstødte en uartikuleret Lyd, og gik.

Fomka kom ind med Hundene, omhyggelig kæmmet, stiv og stram og med Støvler paa. Jeg beundrede pligtskyldigst de dumme Dyr (alle Jagthunde er forfærdelig dumme). Tschertapkanov spyttede Ammalat i Næseboerne, hvad der forresten ikke lod til at volde Dyret Spor af Fornøjelse; Nedopiuskin klappede den paa Ryggen. Saa gav vi os igjen til at passiare. Tschertapkanov blev efterhaanden mere medgjørlig og holdt op at bryste sig og at pruste; Udtrykket i hans Ansigt forandredes fuldstændig. Han saa' paa mig og paa Nedopiuskin . . .

»Hæ!« udbrød han pludselig: »hvorfor skal hun blive siddende alene derinde? Mascha! hør, Mascha! Kom kun!«

Man kunde høre En røre sig inde i det andet Værelse; men ingen svarede.

»Ma—a—scha!« gjentog Tschertapkanov venligt. »Kom kun! Det gjør ingenting; Du skal ikke være bange.«

Døren gik sagte op, og jeg saa' en ung Pige, som vel kunde være en tyve Aar. Hun var høj og slank, havde et zigeuneragtig-mørkladent Ansigt, gulbrune Øjne og ravnsorte Haarpiske; to Rækker store, hvide Tænder blinkede frem mellem de fulde,

røde Læber. Hun var i en hvid Kjole; et blaat Shavl holdtes sammen om Halsen af en Guldnaal og skjulte halvt de fine Arme. Hun gjorde et Par Skridt frem med en Vilds ængstelige Ubehjælpsomhed, blev saa staaende og saa' ned i Gulvet.

»Maa jeg præsentere Dem,« sagde Pantelej Jeremeitsch: »det er rigtignok ikke min Kone, men De maa gjerne anse hende for det!«

Mascha blev lidt rød i Hovedet og smilte forlegent; jeg bukkede ærbødigt. Jeg syntes rigtig godt om hende. Den fine Ørnenæse med de bevægelige Næseboer, de smukt tegnede Øjenbryns dristige Sving, de blege, en Smule indfaldne Kinder, — kort sagt alle hendes Træk aandede Lidenskabelighed, Egensindighed, Sorgløshed. To Totter skinnende Haar skød frem mellem de flettede Piske og hang ned over den fyldige Nakke, — et Tegn paa Race og Kraft.

Hun gik hen til Vinduet og satte sig. Jeg vilde ikke øge hendes Forlegenhed, og indledte en Samtale med Tschertapkanov. Mascha drejede Hovedet halvt om og stjal sig til at kaste hurtige og sky Blik paa mig, — hastige som Slangens spillende Braad. Nedopiuskin satte sig hen ved Siden af hende, og hviskede Noget til hende. Hun smilte af det. Naar hun smilte, rynkede hun Næsen lidt og trak Overlæben opad; hendes Ansigt fik saa et Udtryk, der mindede halvt om en Løves og halvt om en Kats.

»Ah, Du er en Noli-me-tangere!« tænkte jeg, medens jeg i Smug betragtede hendes smidige

Taille, hendes lidt flade Bryst og hendes hurtige, kantede Bevægelser.

»Hvad siger Du, Mascha,« spurgte Tschertapkanov: »skulde vi ikke byde vor Gæst en Forfriskning? Hum?«

»Vi har syltede Frugter,« svarede hun.

»Saa kom med dem, og lad os ogsaa faa en Snaps! . . . . Og hør, Mascha!« raabte han efter hende: »tag din Guitar med!«

»Hvad skal den til? Jeg har ikke i Sinde at synge.«

»Hvorfor ikke?«

»Fordi jeg ikke har Lyst.«

»Hæ, saadant noget Vrøvl! Du faar vel nok Lyst, naar . . .«

»Naar hvad?!« spurgte hun og rynkede hurtigt Pande.

»Naar man beder Dig om det,« sluttede Tschertapkanov, temmelig forlegen, Sætningen.

»Naa saadan!«

Hun gik ud, men kom straks efter ind med Syltetøj og Brændevin, og satte sig igjen hen til Vinduet. Der var endnu en Rynke i hendes Pande, og begge Øjenbrynene rejste og lagde sig ligesom en Gedehamses Følehorn . . . (Har Du lagt Mærke til, kjære Læser, saadant et ondskabsfuldt Ansigt en Gedehams har?) »Naa, tænkte jeg, her er Uvejr i Anmarsch!« Samtalen gik hvert Øjeblik istaa. Nedopiuskin var blevet ganske tavs og sad og smilte tvungent; Tschertapkanov prustede, trak Vejret tungt og stirrede sig Øjnene ud af Hovedet; jeg for mit Vedkommende vilde lige til at tage hjem . . . Saa

rejste Mascha sig pludselig, stødte i en Fart Vinduet op, stak Hovedet ud, og kaldte i en ærgerlig Tone paa et Fruentimmer, som gik forbi: »Aksinia!« Fruentimmeret fo'r sammen, vilde vende sig om, men gled, og satte sig kluntet ned paa Jorden. Mascha kastede sig tilbage i Stolen, og lo af fuld Hals. Tschertapkanov lo med, og Nedopiuskin formelig pippede af Glæde. Det Tryk, der havde hvilet paa os Alle, var med ét forsvundet; Uvejret havde faaet Luft, et Lyn havde spaltet Skyerne, . . . Atmosfæren var atter ren.

En halv Time efter skulde ingen have kunnet kjende os igjen: vi passiarede og spøgte som Børn, og Mascha var den kaadeste af os alle. Tschertapkanov formelig slugte hende med Øjnene. Hun blev bleg, hendes Næseboer udvidedes, Blikket blev paa en og samme Tid sløret og flammede. Den Vilde i hende var sluppet løs. Nedopiuskin vraltede paa sine korte, tykke Ben bagefter hende, ligesom en Andrik efter sin And. Om det saa var Vensor, saa krøb den frem under Bænken ude i Forstuen, blev staaende paa Dørtærskelen, saa' paa os, og gav sig saa til at hoppe og gjø.

Mascha løb ind i det andet Værelse, hentede sin Guitar, kastede Shavlet af Skuldrene, satte sig rask, løftede Hovedet og sang en Zigeunervise. Hendes Stemme klang og sitrede, svulmede, og døde hen, ligesom Lyden af en revnet Glasklokke. Man blev saa forunderlig hed om Hjertet. — »Ha! brænd kun, glød kun!«*) Tschertapkanov gav sig til at

*) Omkvædet i en Zigeunervise.

danse; Nedopiuskin sad og trampede og stampede i Gulvet. Mascha var lutter Liv og Bevægelse; hun krummede sig, som Birkebark i Ild, de fine Fingre løb rask hen over Guitarens Strenge, den brunlige Hals bølgede langsomt under den dobbelte Række Ravperler. Det ene Øjeblik tav hun og sank næsten kraftesløs sammen og greb kun nu og da ligesom uvilkaarlig i Strengene: saa holdt ogsaa Tschertapkanov op at danse og bevægede blot Skuldrene og Benene, men rørte sig ikke af Pletten, og Nedopiuskin dinglede med Hovedet som en kinesisk Porcellæns-Dukke; — — det næste Øjeblik sang hun op og spillede igjen, formelig vanvittigt, rettede sig i sin fulde Højde, og skød Brystet frem: og Tschertapkanov fo'r ned paa Hug, og sprang op til Loftet, og snurrede rundt som en Brumlepotte, og raabte: — »Hurtigere!«

»Hurtigere! hurtigere! hurtigere!« kvækkede Nedopiuskin . . . .

Først sent ud paa Aftenen forlod jeg Bessonovo.

Tschertapkanovs Endeligt.

To Aar efter at jeg havde besøgt Pantelej Jeremeitsch, begyndte hans Elendighed. Han var jo vel nok tidligere blevet ramt af Ubehageligheder, hans Planer var mislykkedes, og der var tilstødt ham Ulykke; men Alt dét havde ikke gjort synderligt Indtryk paa ham, han var blevet ved at være stor paa det og at bryste sig. Det første alvorlige Slag, der ramte ham, var det allerværste, som tænkes kunde: Mascha forlod ham.

Det er ikke godt at vide, hvad der bevægede hende til at forlade et Hus, hvor hun lod til at befinde sig saa vel. Tschertapkanov selv holdt lige til sin Død urokkelig fast ved den Overbevisning, at hun var blevet forført til at begaa sit Forræderi af en ung Nabo, en afskediget Uhlan-Ritmester Jaff, som (efter hvad Tschertapkanov sagde) ikke havde andet Vindende ved sig, end at han i Et væk snoede sin Knebelsbart, brugte en Masse Pomade og af og til udstødte et betydningsfuldt: Hm! Men man gjør dog vist rettest i at antage, at Zigeuner-Vandreblodet, der flød i Maschas Aarer, har foranlediget hende til det omtalte Skridt. Hvorom Alting er: en smuk Sommeraften bandt hun nogle faa Klædningsstykker

sammen i en lille Bylt, og forlod Tschertapkanovs Hus.

Hun havde de nærmest foregaaende tre Dage siddet krøben sammen, som en saaret Ræv, henne i en Krog, med Ryggen op mod Væggen, og havde ikke sagt et Ord, men blot siddet og stirret hen for sig og rynket Pande og nu og da smilt og bevæget Hænderne, som om hun frøs og hyllede sig ind i Noget. Det Slags Anfald havde hun imidlertid havt flere Gange før, og de havde aldrig staaet længe paa; dét vidste Tschertapkanov, saa han havde hverken plaget sig selv eller hende for den Sags Skyld. Men da han nu kom hjem fra Hundegaarden — hvor, ifølge Piqueurens Melding, hans to sidste Vindspillere lige var døde — og han mødte Tjenestepigen, som med skælvende Stemme meldte ham, at Maria Akiefievna lod hilse og sige, hun ønskede ham alt muligt Godt, men hun vilde ikke vende tilbage til ham, — — ja saa snurrede han et Par Gange rundt paa Pletten, hvor han stod, udstødte et hæst Brøl, snappede, for at være forberedt paa Alt, sin Pistol, og styrtede afsted efter Flygtningen.

Han indhentede hende en god Fjerdingvej fra Gaarden, henne i Udkanten af en Birkeskov, som støder op til Kongevejen og ligger i Retning ad Distrikts-Kjøbstaden. Solen stod lavt i Horisonten og farvede Alting — Træer, Græs og Jord — blodrødt.

»Til Jaff? Til Jaff?« stønnede Tschertapkanov, saasnart han fik Øje paa hende. — »Til Jaff?« gjentog han, og styrtede hen imod hende og var lige ved at snuble ved hvert Skridt, han tog.

Hun stod stille, vendte sig om og saa' paa ham. Hun vendte Ryggen til Lyset og saa' derfor ganske sort ud, — ligesom hun var skaaret ud i mørkt Træ. Kun det Hvide i Øjnene traadte tydeligt frem, hvorimod selve Øjnene — Pupillerne — syntes endnu sortere end ellers.

Hun kastede Bylten ned ved Siden af sig, og lagde Armene overkors over Brystet

»Skal Du til Jaff, dit Skarn?!« gjentog Tschertapkanov, og vilde til at gribe hende i Skulderen; men da han mødte hendes Blik, blev han bange, og rørte sig ikke af Pletten.

»Nej, jeg skal ikke til Jaff, Pantelej Jeremeitsch!» svarede hun, roligt og sagte. »Men Dem kan jeg ikke leve sammen med længer!«

»Hvadfornoget? ikke leve sammen med længer? Hvorfor ikke? Har jeg maaske fornærmet Dig?«

Hun rystede paa Hovedet. — »Nej, De har slet ikke fornærmet mig, Pantelej Jeremeitsch; der blev mig blot saa trangt og trist hjemme hos Dem . . . Jeg takker Dem for den Tid, der er gaaet; men blive hos Dem kan jeg ikke, — vil jeg ikke!«

Tschertapkanov blev saa forbavset, saa han gjorde et helt Hop ivejret og slog sig med begge Hænder paa Laarene.

»Hvad skal dét sige? Du har dér boet sammen med mig, i lang Tid, og ikke havt andet end Fred og gode Dage, . . . og paa éngang bliver Du saa trist: — Saa! siger Du, nu gaar jeg min Vej! — og saa binder Du et Tørklæde om Hovedet og farer afsted! — Der er blevet vist Dig al mulig

Agtelse, ligesom Du kunde have været en fin Frue . . .«

»Det er Noget, jeg aldrig har brudt mig om . . .!« afbrød hun ham.

»Hvadfornoget, ikke brudt Dig om? Fra en omflakkende Zigeunerske bliver Du til Frue i Huset, og Du bryder Dig ikke om det? Uh, Du Misfoster af Hams Slægt! Men det er altfor utroligt! Der stikker Forræderi under . . . jeg siger: Forræderi!« — Og han bruste op igjen.

»Jeg tænker slet ikke paa Forræderi, og har aldrig tænkt paa det,« sagde Mascha med sin tydelige, noget syngende Udtale. »Jeg har jo allerede sagt Dem: der er kommet saadan en Sørgmodighed over mig . . .!«

»Men saa ti dog, Mascha!« raabte han, og slog sig med knyttet Næve for Brystet: »Kan Du ikke tie! Du har pint mig og gjort mig ulykkelig nok . . . ., lad det nu være forbi! Du min Gud! tænk dog bare paa, hvad Tischa vil sige: hav idet mindste Medlidenhed med ham!«

»Hils Tikon Ivanitsch fra mig og sig . . .«

Tschertapkanov strakte begge Hænder ivejret . . . »Nej . . . nej . . . nej! siger jeg! Du faar ikke Lov at gaa! Din Jaff skal komme til at vente paa Dig!«

»Hr. Jaff . . .!« begyndte Mascha . . .

»Hvad er det for en Hr—rr Jaff?« vrængede Tschertapkanov efter hende. »Han er en Slyngel, er han, en durkdreven Kjæltring, ... og saa har han et Fjæs som en Abekat!«

Vel næsten en halv Time søgte Tschertapkanov

at overtale hende. Det ene Øjeblik kom han lige hen til hende, det næste sprang han igjen tilbage; snart langede han ud, som om han vilde til at slaa, snart bukkede han dybt for hende og græd og skændte . . . — »Jeg kan ikke, blev hun ved at svare — jeg er saa sørgmodig, . . . jeg vilde dø af Længsel!« — — Og der kom efterhaanden et saa ligegyldigt, næsten søvnigt Udtryk i hendes Ansigt, saa Tschertapkanov tilsidst spurgte, om man ikke havde givet hende Bulmeurt for at bedøve hende?

»Nej, det er blot, fordi jeg er saa sørgmodig!« svarede hun for tiende Gang.

»Og hvis jeg nu dræber Dig?!« udbrød han pludselig og trak Pistolen op af Lommen.

Hun smilte; der kom Liv i hendes Ansigt:

»Naa ja, saa dræb mig, Pantelej Jeremeitsch! Som De vil! Men vende tilbage gjør jeg ikke!«

»Saa det er dit sidste Ord: Du vil ikke?« . . . Og han spændte Hanen.

»Nej, min Kylling. Aldrig, saalænge jeg lever, vender jeg tilbage! Hvad jeg har sagt, staar fast!«

Han stak hende i en Fart Pistolen i Haanden og satte sig ned paa Jorden:

»Naa, saa dræb Du mig! Jeg vil ikke leve uden Dig. Naar Du ikke længer bryder Dig om mig, — saa bryder jeg mig heller ikke mere om nogen Verdens Ting!«

Hun bukkede sig ned, tog sin lille Bylt, lagde Pistolen i Græsset — saadan, saa Mundingen kom til at vende bort fra Tschertapkanov, — og gik hen til ham:

»Hm, stakkels lille Kylling, hvad græmmer

Du Dig saadan for? Véd Du da ikke, hvordan vi Zigeunerpiger er? Det ligger jo i Blodet, . . . det er en Vane, vi har. Naar Længslen efter Forandring først kommer over os og Sjælen drager bort til fjerne, fremmede Lande, . . . hvor tror Du saa, vi kan blive? Glem ikke Mascha — Du faar aldrig saadan en Veninde igjen —, jeg skal heller ikke glemme Dig, min egen Ven; men leve sammen med Dig mere . . . det kan jeg ikke!«

»Jeg elsker Dig, Mascha!« hviskede han frem mellem Fingrene, som han holdt op for Ansigtet . . .

»Jeg har ogsaa holdt meget af Dem, kjære Pantelej Jeremeitsch . . .«

»Jeg elsker Dig, . . . elsker Dig vanvittigt, — og naar jeg saa tænker paa, at Du nu aldeles uden Spor af Grund vil forlade mig, for paa Lykke og Fromme at flakke om i Verden, — saa siger jeg til mig selv: at Du havde vist ikke forladt mig, hvis jeg ikke havde været saadan en elendig stakkels fattig Djævel . . .«

Hun smilte: — »Naa! og De har dog ellers altid sagt, at jeg var uegennyttig!« udbrød hun, og langede ud og slog ham kammeratligt paa Skulderen.

Han sprang op. — »Saa tag idetmindste nogle Penge af mig, — hvor vil Du kunne slaa Dig igjennem uden at eje en eneste Skilling?! Men allerhelst maatte Du slaa mig ihjel. Jeg siger Dig det med rene Ord: gjør det kort af og slaa mig ihjel!«

Hun rystede paa Hovedet. — »Hm, slaa Dem ihjel?! Hvad er det, man bliver sendt til Siberien for, min Kylling?«

Han fo'r sammen. — »Saa det er blot derfor, blot af Frygt for Tugthuset . . .?« Og han kastede sig igjen i Græsset.

Hun stod tavs ved Siden af ham. — »Det gjør mig ondt for Dem, Pantelej Jeremeitsch,« sagde hun og sukkede. »De er et godt Menneske . . . . men jeg kan ikke andet. Levvel!«

Hun vendte sig om og gik et Par Skridt. Natten brød allerede frem, mørke Skygger vældede ud allevegnefra. Tschertapkanov fo'r op, og greb hende om Albuerne:

»Saa Du gaar virkelig, din Slange?! Til Jaff, hvad?!«

»Levvel!« gjentog Mascha, skarpt og bestemt, . . . og hun rev sig løs, og gik.

Han stod lidt og saa' efter hende, løb saa hen, hvor Pistolen laa, snappede den, sigtede og skød . . . men ligesom han skulde til at trække af, løftede han Haanden ivejret: Kuglen svirrede hen over Maschas Hoved. Hun blev ved at gaa, saa' over Skuldren tilbage paa ham, — og vuggede sig i Hofterne, medens hun gik, ligesom hun vilde drille ham.

Han skjulte Ansigtet i sine Hænder og løb hjemefter.

Men han havde ikke løbet et halvt hundrede Skridt, før han med et stod stille, som han var naglet fast. En bekjendt, ak kun altfor vel bekjendt Stemme klang hen gjennem Luften. Mascha sang; »Du mit søde unge Liv« — sang hun. Hver lille Tone strømmede klagende og blødt ud i den stille Aftenluft. Tschertapkanov lyttede. Stemmen trak sig længere og længere bort; undertiden døde den

helt hen, men et Øjeblik efter trængte den atter, dæmpet og dog glødende hed, til den Lyttendes Øren . . .

»Det er for at trodse mig!« tænkte Tschertapkanov, men stønnede saa straks efter: — Ak nej, nej! . . . hun siger mig Farvel for bestandig!« — Og han brast i Graad.

Dagen efter indfandt han sig hos Hr. Jaff, som i sin Egenskab af ægte Verdensmand ikke yndede Landlivets Ensomhed og derfor havde opslaaet sin Bopæl i Distrikts-Kjøbstaden, hvor han jo desuden, som han udtrykte sig, var de unge Damer nærmere. Tschertapkanov traf ham ikke hjemme. Hr. Jaff var, efter Kammertjenerens Udsagn, Dagen iforvejen rejst til Moskva.

»Ja naturlig!« skreg Tschertapkanov rasende: »det var et aftalt Spil imellem dem; hun er flygtet med ham! . . . Men bi Du blot!«

Han trængte, tiltrods for Kammertjenerens Modstand, ind i den unge Ritmesters Kabinet. Oppe over Sofaen hang et Oliemaleri, et Portræt af Ritmesteren i Uhlan-Uniform.

»Ah ha, er Du dér, din haleløse Abekat!« buldrede Tschertapkanov, og sprang op paa Sofaen og slog med knyttet Næve paa Billedet, saa der gik et stort Hul i det.

»Sig dit Skarns Bæst af en Herre,« kommanderede han saa Kammertjeneren: »at Adelsmanden Tschertapkanov har maset hans Kontrefej her, da han ikke kunde faa fat i hans eget infame Fjæs, og dersom

han vil have Satisfaktion, saa véd han, hvor Adelsmanden Tschertapkanov er at træffe . . . Ellers skal jeg selv søge ham op! Jeg skal nok vide at finde den forbandede Abekat, om det saa skal blive paa Havsens Bund!«

Da han havde sagt dét, sprang han ned fra Sofaen, og gik triumferende sin Vej.

Men Ritmester Jaff fordrede ikke Satisfaktion, . . . ja han traf ikke engang sin Modstander mere . . . Tschertapkanov tænkte for sit Vedkommende ligesaa lidt paa at opsøge Ritmesteren, og saaledes kom det da ikke til videre Fjendligheder imellem dem.

Kort efter tabte Tschertapkanov Maschas Spor fuldstændig af Syne. Han slog sig paa Flasken, men gik dog i sig selv igjen. Og nu traf der ham et nyt Slag: hans Hjertensven Tikon Ivanitsch døde.

Allerede to Aar før Nedopiuskin døde, var han begyndt at skrante: han havde ondt ved at faa Vejret; han faldt hvert Øjeblik i Søvn; og naar han saa vaagnede, var han en Tid lang aldeles fra sig selv. Distriktslægen paastod, det var svage Slagtilfælde . . . De sidste tre Dage før Mascha flygtede — de tre Dage, hvor hun sad og græmmede sig, — laa Tikon Ivanitsch syg hjemme i Besselendejevka; han havde faaet en stærk Forkølelse. Maschas Skridt traf ham derfor ganske uforberedt; og det gjorde næsten et endnu stærkere Indtryk paa ham end paa Tschertapkanov. Sagtmodig og ængstelig, som han var af Naturen, lagde han kun sin Sorg for Dagen gjennem kjærlig Deltagelse for Vennen, . . . men Alt inden i ham var som revet itu

og væltet omkuld. »Hun har taget min Sjæl med sig!« mumlede han halvhøjt, medens han sad i den Sofa med Voksdugsbetræk, som han holdt saameget af, og mekanisk drejede Tommelfingrene rundt om hinanden. Selv efter at Tschertapkanov havde faaet mandet sig op, vilde det endnu bestandig ikke lykkes ham at naa saa vidt, . . . han syntes hele Tiden, »det var saa tomt indeni ham«. — »Forstaar De, her!« sagde han og pegede midt paa Brystet lige ovenover Maven. — — Saadan drev det hen til ind paa Vinteren. Da den første Frost kom, fik han lettere ved at trække Vejret; til Gjengæld blev han ikke længer ramt af smaa Slagtilfælde, men af ægte og utvivlsom Apopleksi. Han mistede ikke straks Bevidstheden; han kunde f. Eks. kjende Tschertapkanov, og paa Vennens fortvivlede Udbrud: »Hvad, Tischa? gaar Du nu ogsaa fra mig, uden at jeg har givet Dig Lov, akkurat ligesom Mascha gjorde?« — svarede han med tykt Mæle: »Je—ha—al—ti—lys—ret—Dem, — Pa—a—ei—Je—e—meis«. Dét forhindrede ham dog ikke fra at dø endnu selvsamme Dag, uden blot saameget som at vente paa Distriktslægen, ... der saa, overfor det afsjælede Legeme, ikke havde Andet at gjøre end i sørgmodig Erkjendelse af alle jordiske Tings Forgængelighed at forlange »en Snaps med en Stump røget Sild til.«

Besselendejevka havde Tikon Ivanitsch, som man nok kan tænke sig, testamenteret til sin »højtærede Ven og ædle Beskytter« Pantelej Jeremeitsch Tschertapkanov. Men den højtærede Velgjører fik ikke megen Fornøjelse af Ejendommen,

saasom den kort efter blev solgt ved offenlig Avktion — tildels for at dække Udgifterne til et Gravmonument, en Statue, som Tschertapkanov (han havde aabenbart en Rem af Faderens Hud!) vilde lade sætte over Vennens Støv. Han forskrev Statuen, der skulde forestille en bedende Engel, fra Moskva; men Kommissionæren, som var blevet ham anbefalet, tænkte ved sig selv, at der plejer ikke at være synderlig mange Kunstkjendere ude paa Landet, . . . og sendte ham, istedetfor Englen, en Flora, som i en lang Række Aar havde prydet en forfalden Have fra Kejserinde Katharinas Tid etsteds i Omegnen af Moskva. Gudinden var forøvrig udført meget smukt i Rokokostil, med tykke smaa Hænder, opstrøget Haar, en Rosenguirlande slynget over den blottede Barm, samt med Kroppen sirligt bøjet forover, . . . og Kommissionæren havde selv faaet den for ingenting. Saaledes staar da den Dag idag hin mythologiske Gudinde, med den ene Fod løftet gratiøst ivejret, paa Nedopiuskins Grav, og skotter med en ægte Mdm. Pompadoursk Mine ned paa Kalvene og Faarene (disse vore Landsbykirkegaardes uundgaaelige Gæster), som græsser rundt omkring hende.

Da Tschertapkanov havde mistet sin trofaste Ven, slog han sig igjen paa at drikke, og denne Gang efter en langt betænkeligere Maalestok end før. Det gik frygteligt ned ad Bakke med hans Affærer. Om at tage paa Jagt kunde der slet ikke mere være Tale; den sidste Skilling var givet ud, og de sidste Livegne løbet deres Vej. Han levede fuldstændig som Eneboer: han havde ikke En, han

kunde tale med. Men hans Stolthed fortog sig ikke. Tvertimod, jo værre hans Sager stillede sig, desto mere anmassende, vigtig og umedgjørlig blev han. Tilsidst blev han ligefrem menneskesky. Han havde kun én Trøst og Glæde: en vidunderlig dejlig graa Ridehest af Donsk Race, som han havde givet Navnet Malek-Adel, — unægtelig et sjeldent Dyr.

Han havde faaet den Hest paa følgende Maade:

En Dag kom han ridende gjennem en Landsby der i Nabolaget, og hørte en Flok Bønder skrige og støje henne foran Kroen. Midt inde mellem den sammenstuvede Flok kunde han se nogle vældige knyttede Næver hvert Øjeblik komme ivejret og atter sænke sig . . . stadig paa en og samme Plet.

»Hvad er der paafærde?« spurgte han paa sin ejendommelig befalende Maade en gammel Kone, som stod ude i sin Gadedør.

Den gamle Kone lænede sig op til Dørstolpen og saa', ligesom drømmende, hen i Retning ad Kroen. En hvidhaaret Dreng, i en lille Kattuns Skjorte og med et lille Kors af Cyprestræ paa det bare Bryst, sad med knyttede Hænder og Benene strittende ud til Siderne nede mellem hendes Bastsko; samme-steds trippede en lille Kylling og pikkede i en tør Rugbrødsskorpe.

»Ja Gud skal vide, Fa'erlil,« svarede den Gamle, og bukkede sig ned og lagde sin mørke, rynkede Haand paa Drengens Hoved: »det er nok nogle af vore Folk, der prygler en Jøde derhenne.«

»Hvadfornoget . . . en Jøde? Hvad er det for en Jøde?«

»Ja Gud skal vide, Fa'erlil. Der har vist sig

saadan en Jøde her i Byen; men hvor han ellers er fra, . . . det er ikke godt at sige! . . . Vassja, kom hen til Moder, min Unge . . . Ksch, ksch, din næsvise lille Rad, vil Du væk!«

Konen fik jaget Kyllingen bort, og Vassja greb fat i Sømmen paa hendes Kjole.

»Naa ja og se det er altsaa den Jøde, de banker derhenne, Herre.«

»Banker ham? Men hvorfor banker de ham?»

»Ja det véd jeg ikke, Fa'erlil. Han har vel sagtens fortjent det. Og hvorfor skulde de ikke ogsaa banke ham? Han har jo dog været med til at korsfæste Kristus!«

Tschertapkanov rettede sig i Sadlen med en Ed, smak Hesten over Halsen med sin Pisk, og sprængte hen til Stimlen; han trængte sig frem, og huggede, uden at se sig for, løs med Pisken til Højre og Venstre blandt Bønderne, medens han stakaandet raabte: »Selv . . . hjælp! Tyranni! Selv . . . hjælp! Loven skal straffe!! Lo—o—ven!!!«

Der gik ikke to Minuter, før Mængden var splittet ad til alle Sider, — men paa Jorden udenfor Krodøren laa en lille mager, sortsmudset Skabning, indhyllet i en Hampelærreds Kaftan, flaaet og forreven over hele Kroppen . . . Ansigtet var blegt, Øjnene indfaldne, Munden aaben, . . . hvordan hang det sammen? var det Rædslens, eller var det selve Dødens Stivhed?

»Hvorfor har I slaaet Jøden dér ihjel?« raabte Tschertapkanov med tordnende Stemme og svang truende sin Pisk.

Hoben murrede et Svar. En af Bønderne tog

sig til Skulderen, en anden holdt sig i Siden, en tredje følte paa sin Næse.

»Han forstaar skam at slaa!« blev der mumlet omme i de bageste Rækker.

»Hvorfor har I slaaet Jøden ihjel? spørger jeg Jer Barbarer?« gjentog Tschertapkanov.

Men her sprang Skabningen, som laa paa Jorden, nok saa gesvindt op, gjemte sig bagved Tschertapkanov og greb krampagtigt fat i Kanten af Sadlen.

Mængden brast i en skraldende Latter. — »Han er levende!« blev der raabt henne i de bageste Rækker: »han er ligesaa sejglivet som en Kat!«

»Ak, Deres Naade, frels mig og beskyt mig!« stammede imidlertid den ulykkelige Jøde, og pressede Brystet op mod Tschertapkanovs Ben: »ellers bringer de mig om, Deres Naade, jeg siger Dem, Deres Naade, de bringer mig om!«

»Hvorfor slaar de Dig?«

»Det véd den Almægtigste, . . . jeg kan ikke sige det . . . Der gaar deres Kreatur hen og begynder at styrte, Deres Naade, . . . og saa mener de . . . . at jeg . . . . men ved den almægtigste Gud, Deres Naade . . .!«

»Naa, det kan vi altid senere undersøge!» afbrød Tschertapkanov ham: »men hold Dig nu fast ved Sadlen og følg med! — Ja og I,« sagde han og vendte sig om til Hoben: »jeg véd ikke, om I kjender mig? Jeg er Godsejer Pantelej Tschertapkanov og bor paa Gaarden Bessonovo, . . . saa kan I klage over mig, hvis I har Lyst, og over Jøden dér med!«

»Nej, hvad skulde vi klage for?« spurgte, med et dybt Buk, en alvorlig, graaskæget Bonde, der saa' ud som en Patriark — (men han havde flaaet i Jøden ligesaa galt som nogen af de Andre.) »Vi kjender Dig jo godt, Fa'erlil Pantelej Jeremeitsch; og vi siger Dig saa mange Tak, fordi Du har været saa naadig at give os den lille Lære!«

»Nej, hvorfor skulde vi klage over Dig?« faldt nogle andre ind. »Men den Vantro dér skal vi nok faa gjort op med; han skal ikke undgaa os. Vi skal jage ham som en Hare paa Marken . . .!«

Tschertapkanov trak haanligt paa Knebelsbarten, prustede ganske højt, og red langsomt hjem til sin Gaard, fulgt af Jøden, hvem han altsaa havde befriet fra hans Forfølgere, ganske som han tidligere havde befriet Tikon Nedopiuskin.

Et Par Dage efter kom den eneste Tjener, Tschertapkanov havde beholdt tilbage, og meldte, at der var en Rytter derude, som gjerne vilde tale med ham. Tschertapkanov gik ud paa Trappen og saa' Jøden fra forleden Dag holde, stolt og ubevægelig, paa en prægtig Donsk Hest midt i Gaarden. Jøden havde ingen Hue paa: den holdt han under Armen; og Fødderne havde han ikke sat i selve Stigbøjlerne, men havde stukket dem ind under Stigbøjleremmene; de lasede Skøder paa hans Kaftan hang ned paa hver sin Side af Sadlen. Da han fik Øje paa Tschertapkanov, gav han sig til at smække med Læberne, slog ud med Albuerne til Siden og dinglede med Benene. Men Tschertapkanov hilste ikke igjen; han blev hidsig og bruste op: saadan en skabet Jøde havde den Frækhed at sætte sig op

paa saa mageløs en Hest, . . . det var dog virkelig for galt!

»Hej Du, Æthioper-Fjæs!« raabte han: »vil Du se, Du kommer af Hesten i en Fart, ellers kan Du tro, jeg skal lade Dig hente ned! I Støvet med Dig, siger jeg!«

Jøden lystrede øjeblikkelig, plumpede som en tung Sæk ned fra Sadlen, — og luskede smilende og bukkende, med Tøjlerne i den ene Haand, hen til Tschertapkanov.

»Hvad vil Du?« spurgte Pantelej Jeremeitsch værdigt.

»Vil Deres Naade bare behage at se engang, saadan en en mageløs lille Hest!« sagde Jøden og blev ved at bukke.

»Tja—a! . . . det er en god Hest. Hvor har Du faaet den fra? Formodenlig stjaalet den, hvad?«

»Ak nej, jeg forsikrer Dem, Deres Naade, jeg forsikrer Dem, . . . jeg er en ærlig Jøde, jeg har ikke stjaalet den! Nej men jeg har skaffet den til Deres Naade, har jeg! Ak ja, jeg har maattet slide og slæbe, . . . men saa er det ogsaa blevet en Hest, Deres Naade! De kan ikke opdrive Magen til den langs hele Don. Vil De bare selv se, Deres Naade, saadan en Hest det er! Nej, tør jeg bede Dem stille Dem her! Tpru . . . Tpru . . . vend Dig om! kan Du ikke vende Siden til? . . . . Vi skal tage Sadlen af hende . . . Naa, hvad siger De saa, Deres Naade?!«

»Jo; Hesten er god,« gjentog Tschertapkanov med forstilt Ro og Ligegyldighed, . . . og imidlertid bankede hans Hjerte, som om det skulde sprænge

Brystet. Han var umaadelig forgabet i Heste og forstod sig paa at bedømme dem.

»Vær saa artig og klap den kun, Deres Naade! klap den paa Halsen, hi—hi—hi! Ser De, saadan, hi—hi—hi!«

Tschertapkanov lagde, ligesom uvilligt, Haanden paa Hestens Hals, klappede den et Par Gange, lod Fingrene løbe fra Manken langs ned ad Ryggen, indtil de traf et vist Sted lige over Nyrerne, og trykkede saa, paa Kjendervis, ganske svagt paa dét Sted. Hesten krummede øjeblikkelig Ryg, der fo'r et Sideblik fra dens stolte, sorte Øjne hen paa Tschertapkanov, den prustede, og satte Forbenene noget længere frem.

Jøden lo og klappede saa smaat i Hænderne:

»Den kjender sin Herre, Deres Naade! den kjender sin Herre!«

»Naa, staa nu ikke der og lyv mig op i Øjnene!« afbrød Tschertapkanov ham ærgerligt. »Jeg har ingen Penge, saa jeg kan kjøbe den af Dig, . . . og Foræringer tager jeg ikke imod . . . . ja det er nu ikke, fordi Du er Jøde: men om saa selve Gud Herren kom og bød mig en Foræring, saa sagde jeg Nej!«

»Ak forbarm Dem, forbarm Dem, Deres Naade, hvor skulde jeg turde driste mig til at gjøre Dem en Foræring? Nej, men kjøb den, Deres Naade!» raabte Jøden: »og se . . . hvad Pengene angaar, saa . . . dem kunde jeg jo altid vente lidt med.«

Tschertapkanov faldt i Tanker. — »Hvad forlanger Du for den?« mumlede han endelig mellem Tænderne.

Jøden trak paa Skuldrene. — »Det samme, som jeg selv har givet, . . . tohundrede Sølvrubler.«

Hesten var sikkert dobbelt saameget — ja maaske tre Gange mere værd.

Tschertapkanov saa' til Siden og gabede krampagtigt. — »Hum . . . . og Penge . . . . hvornaar?« spurgte han og tvang sig til at rynke Pande, men saa' ikke paa Jøden.

»Ganske som det er Deres Naade belejligt.«

Tschertapkanov slog med Nakken, men saa' stadig ikke op. — »Det er ikke noget Svar! Tal rent ud af Posen, . . . din Herodes Yngel! . . . . Tror Du maaske, jeg vil skylde Dig Taknemlighed, Du?«

»Naa ja, skal vi saa sige: om et halvt Aar?« skyndte Jøden sig at svare. »Er Deres Naade tilfreds med dét?«

Tschertapkanov svarede ikke.

Jøden søgte at komme til at se ham i Øjnene. — »Er Deres Naade tilfreds med dét? Befaler Deres Naade, jeg skal trække den ind i Stalden?«

»Sadlen har jeg ingen Brug for,« sagde Tschertapkanov kort. »Hører Du, tag Sadlen af!«

»Ja naturlig, naturlig . . . nu tager jeg den, nu tager jeg den!« stammede den fornøjede Jøde, og tog Sadlen.

»Og Pengene,« vedblev Tschertapkanov: »om et halvt Aar . . . . og saa ikke tohundrede, men tohundredeoghalvtreds. Hold Mund! Jeg skylder Dig tohundredeoghalvtreds, siger jeg!«

Han kunde endnu stadig ikke bekvemme sig til at se op. Aldrig havde hans Stolthed lidt saa for-

færdeligt som i dette Øjeblik. »Det er aabenbart en Foræring, tænkte han ved sig selv: det er Taknemlighed, der har ført den Satan herhen!«

Han kunde paa éngang havt Lyst til at omfavne Jøden og til at prygle ham fordærvet . . .

»Ja, Deres Naade!« begyndte Jøden smilende og lidt mere modig: »efter russisk Skik skulde man nok . . . give Haandslag, Deres . . .«

»Er Du gal? Saadan en elendig Hebræer . . . og russisk Skik! — Hejda! er her Nogen? Tag Hesten og træk den ind i Stalden . . . . og kast noget Havre for den! Jeg kommer straks selv og ser efter. Og husk paa: den hedder Malek-Adel!«

Tschertapkanov gjorde Mine til at ville gaa op ad Trappen, men svingede pludselig rundt paa Hælen, og løb hen til Jøden og trykkede heftigt hans Haand. Jøden bukkede sig og spidsede Munden til Kys, — men Tschertapkanov var allerede med ét Spring oppe paa Trappen igjen, raabte halvhøjt: »Sig det ikke til Nogen!« — og fo'r ind ad Døren.

Fra den Dag drejede alle Tschertapkanovs Tanker sig om Malek-Adel; den var hans eneste Glæde her i Livet. Han kom til at holde af den, saa han ikke engang havde holdt saameget af Mascha, og han hang mer ved den, end han havde hængt ved Nedopiuskin. Men saadan en Hest det ogsaa var! Lutter Fyr og spruttende Flamme . . . og saa en Majestæt som en Bojar! Utrættelig, udholdende og taalmodig, og alligevel til at vikle om en Finger; og Fodret til den kostede Ingenting: for hvis der tilfældigvis ikke var andet, saa aad

den Jorden under sine Hove. Naar den gik i Skridt, — var det, som man blev baaret paa Hænder; travede den, — var det, som man blev vugget i en Vugge; og naar den galopperede, — saa havde ikke engang en Bøssekugle kunnet indhente den: og alligevel blev den aldrig stakaandet, ... den havde en Masse Vejr i sig. Benene — som af Staal! Ingen skulde kunne sige, at han nogensinde havde set den snuble; og at springe over en Grøft eller et Gjærde . . . dét var det rene Børneværk for den! . . . Og saa klog som den var! Kaldte man paa den, — kom den straks løbende, med rejst Hoved; sagde man til den, at den skulde blive staaende, og gik selv sin Vej, — saa rørte den sig ikke af Pletten; og kom man saa hen til den igjen, — gav den sig til at vrinske ganske sagte, som om den vilde sige: her er jeg! . . . . Frygt kjendte den nu slet ikke til; og i det tætteste Mørke, i det voldsomste Snefog fandt den rigtigt Vej! Men den tillod ikke en Fremmed at komme hen til sig: den vilde have flaaet ham istykker med Tænderne! Hundene turde heller ikke komme den for nær, ellers gav den dem et Dask med Forbenet lige for Panden, — og: klask! saa var de færdige! Ja den var formelig ærgjerrig; dens Rytter maatte kun bruge Pisken til Stads; Gud naade ham, hvis han slog med den! . . . Dog, hvad nytter det at blive ved at regne op: den var en Skat og ingen Hest!

Naar Tschertapkanov kom til at tale om sin Malek-Adel, . . . ja saadan som Ordene saa flød fra hans Læber! Og saadan som han kælede for

den, og pudsede den! Dens Haar skinnede som Sølv, ... men ikke som gammelt, nej som nyt Sølv, der har et mørkt Skær; og strøg man den hen over Skindet med den flade Haand, ... det var det rene Fløjl! Sadlen, Skabraket, Trensen . . . alt Seletøjet passede fortræffeligt, det var saa kjønt poleret og saa ordenligt, ... man kunde havt Lyst til at tage en Blyant og tegne hele Hesten af!

Tschertapkanov flettede — hvad kunde man forlange mer? — egenhændigt sin Yndlings Manke, vaskede saavel Manken som Halen med Øl, og smurte mer end èn Gang Hovene med sort Salve . . .

Hver Gang han satte sig op paa Malek-Adel og red sin Vej, ikke over til Naboerne, for dem holdt han heller ikke nu Omgang med . . . . men hen over deres Marker og forbi deres Huse, — — saa tænkte han ved sig selv: »Ja I kan gjerne have Lov at beundre hende paa Afstand, I Tosse-ho'der!« . . . . Og naar han hørte, at der skulde være Jagt et eller andet Steds, at en rig Herre med et talrigt Følge var redet ud paa Steppen, — saa begav han sig straks derhen, tumlede og gjorde Volter med sin Hest langt ude i Horisonten, fik Tilskuerne til at studse over Malek-Adels Skjønhed og Hurtighed, men tillod ingen at komme i Nærheden af sig.

En Dag sprængte en Jæger med hele sit Tros afsted efter ham; da han saa', at han ikke kunde indhente Tschertapkanov, raabte han saa højt han kunde, og stadig i strakt Karriere: »Hejda Du! Bi lidt! Forlang, hvad Du vil, for den Hest! Det skal ikke komme mig an paa tusend Rubler! Jeg

giver Dig min Kone for Hesten, mine Børn . . . . tag Alt, hvad jeg ejer!« — — Tschertapkanov holdt pludselig Malek-Adel an. Jægeren kom farende hen til ham: »Sig frem, Fa'erlil,« raabte han: »hvad forlanger Du for den?« — —

»Om Du saa var Konge,« sagde Tschertapkanov langsomt (og han havde aldrig i sit Liv hørt Tale om Shakespeare): »og Du bød mig hele dit Kongerige for min Hest . . . saa tog jeg det ikke!« — — Da han havde sagt dét, lod han Malek-Adel stejle, snurrede den rundt paa Bagbenene, som om den kunde have været en Top, og saa . . . ratsch! ratsch! afsted! saa Gnisterne føg henover Stubmarken. — — — Men Jægeren (det skal have været en meget rig Fyrste) smed sin Hue paa Jorden og kastede sig næsegrus og skjulte Ansigtet i Huen! Man siger, han blev liggende saadan en halv Time.

Var det saa ikke naturligt nok, at Tschertapkanov elskede sin Hest? Kunde han ikke takke *den* for, at han nu igjen havde et uomtvisteligt Forspring for alle sine Naboer?

— — Imidlertid gik Tiden . . . Terminen, hvor Tschertapkanov skulde betale, nærmede sig — og han ejede ikke halvtreds, endsige tohundredeoghalvtreds Sølvrubler. Hvad var *der* at stille op? Hvad skulde han gribe til? — »Naa, besluttede han tilsidst: »dersom Jøden ikke vil bære over og give mig Henstand, ... saa lader jeg ham faa Hus og Jord . . . . og sætter mig paa min Hest og rider . . . hvorhen Vinden blæser. Heller sulte ihjel end skille mig ved Malek-Adel!« Han var meget urolig og gik endog og grublede. Men her

forbarmede Skæbnen — for første og sidste Gang — sig over ham og smilte til ham: en Slags Tante, som han ikke engang kjendte af Navn, efterlod ham i sit Testamente en i hans Øjne meget stor Sum, . . . hele totusend Rubler! Og han fik disse Penge netop i rette Tid: Dagen før han skulde betale Hesten. Han havde nær mistet Forstanden af lutter Glæde, men han ikke saameget som tænkte paa Brændevin: fra den Dag, Malek-Adel kom i hans Stald, smagte han ikke en Draabe mer.

Han løb straks over i Stalden og kyssede sin Ven paa Snuden, ovenover Næseboerne, dér, hvor Hestenes Hud er ganske tynd og fin. »Nu skal vi To aldrig skilles!« udbrød han, og klappede Malek-Adel paa Halsen, nede under den omhyggeligt kæmmede Manke. Da han var kommet ind i Stuen igjen, talte han halvtredjehundrede Rubler af, og forseglede Pakken. Derefter lagde han sig paa Ryggen i Sofaen, og baggede paa sin Pibe, og spekulerede paa, hvordan han skulde anvende Resten af Pengene, og navnlig paa, hvad for Hunde han skulde anskaffe sig: i ethvert Tilfælde kostromaske Racehunde. Ja han passiarede endog med Perfischka (hvem han lovede en ny Liberifrakke med gult Broderi), og gik tilsengs i det mest straalende Humør af Verden.

Han havde en styg Drøm: det forekom ham, han red paa Jagt, . . . men ikke paa Malek-Adel . . . nej, paa et underligt Dyr, som lignede en Kamél. En hvid Ræv kom løbende hen imod ham . . . Han vil svinge Pisken og hidse Hundene paa Ræven, — men istedetfor en Pisk har han kun en Vidsk

Lindebast i Haanden, og Ræven bliver ved at løbe foran ham og rækker, ligesom paa Dril, Tunge ad ham. Han springer ned fra Kamelen, snubler, falder . . . og falder lige i Armene paa en Gendarm, der trækker af med ham til Generalguvernøren: det er Jaff! . . .

Tschertapkanov vaagnede. Der var mørkt i Værelset; Hanen havde lige galet anden Gang . . . Langt, langt borte i det Fjerne vrinskede en Hest . . . Han løftede Hovedet, — nu hører han igjen en dæmpet, fjern Vrinsken . . .

»Det var Malek-Adels Vrinsken . . .! tænkte han: jo, det var dens Vrinsken! Men hvor kan den være saa langt borte? . . . . Du almægtigste Gud! det er da ikke muligt?! . . .«

Det løb ham paa éngang iskoldt ned ad Ryggen; han sprang ud af Sengen . . . . famlede sig frem til sine Klæder . . . sine Støvler, . . . klædte sig paa, . . . snappede Nøglen til Stalden, der laa under hans Hovedpude, og styrtede ud i Gaarden.

Stalden laa i den anden Ende af Gaarden; dens ene Væg vendte ud til Marken. Tschertapkanov kunde ikke straks finde Nøglehullet, — saadan rystede hans Hænder, — og han drejede heller ikke straks Nøglen om, . . . men stod et Øjeblik, stiv som en Mur, og holdt Vejret: nej, der rørte sig ikke Noget inde bag Døren! »Malioschka! Maletz!« kaldte han halvhøjt: Dødsstilhed! Han trak uvilkaarligt i Nøglen . . . . Døren knirkede og gik op . . . . den havde altsaa ikke været lukket ilaas. Han traadte ind over Dørtærsklen — og kaldte endnu en Gang paa sin Hest . . . denne Gang ved dens fulde Navn: »Malek-

Adel!« Men hans tro Kammerat svarede ikke; kun en Mus raslede hen over Halmen. Saa styrtede Tschertapkanov ind i den af de tre Baase, hvor Malek-Adel plejede at staa; han fandt den rigtige Baas, skøndt det var saa mørkt, saa man kunde ikke se en Haand for sig, . . . Almægtige Gud! den var tom! Det løb rundt for ham, det var, som om En havde slaaet ham lige i Hovedet. Han vilde raabe, men kunde kun faa en hæs Stønnen frem. Han famlede med Hænderne foroven og forneden, tog frem for sig til Højre og Venstre, dinglede aandeløs og med vaklende Knæ fra den første Baas ind i den anden, og fra den anden ind i den tredje, som var næsten helt fuld af Hø, stødte først mod den ene, saa mod den anden Væg, faldt, slog Kulbøtte, kom igjen op . . . . og styrtede saa, saa hurtigt han kunde, gjennem den aabne Dør og ud i Gaarden. — »Perfischka! Den er stjaalet! skreg han i dødelig Angst: den er stjaalet, Perfischka!«

Den lille Kosak Perfischka kom farende, i bar Skjorte, ud fra det Lukaf, hvor han laa og sov.

Ligesom et Par Berusede tumlede Herren og hans eneste Tjener sammen midt i Gaarden: bedøvede og forvirrede stod de der og trimlede rundt om hinanden. Herren kunde ikke forklare, hvad Sagen drejede sig om, — Tjeneren forstod ikke, hvad der var paafærde. »En Ulykke! en forfærdelig Ulykke!« stammede Tschertapkanov. — »En forfærdelig Ulykke!« sagde Kosakken efter ham. — »Kom med en Lygte! hører Du, tænd en Lygte! Lys! Lys!« fo'r det endelig ud af Tschertapkanovs beklemte Bryst.

Perfischka løb ind i Huset.

Men at faa tændt en Lygte, at skaffe Ild . . . var ingenlunde saa let en Sag. . . . Svovlstikker var paa den Tid endnu en Sjeldenhed i Rusland; ude i Køkkenet var de sidste Gløder for længe siden gaaet ud, og Fyrsvamp og Staal havde man for det første ikke lige ved Haanden, og dernæst duede ovenikøbet ingen af Delene. Tænderskærende rev Tschertapkanov Ildtøjet fra den af Skræk fuldstændig bedøvede Perfischka, og gav sig til selv at slaa Ild: han slog en Mængde Gnister; men endnu talrigere var de Forbandelser og Suk, han udstødte, — og Fyrsvampet vilde stadig ikke fænge, eller ogsaa gik Ilden ud igjen, trods fire anstrengte Kinders og Læbers forenede Bestræbelser. Endelig, efter omtrent fem Minuters Forløb, brændte da en Stump Tællelys inde i Lygten, hvis Glas var slaaet itu: og Tschertapkanov fo'r, fulgt af Perfischka, over i Stalden, holdt Lygten højt op over Hovedet, og saa' sig om . . .

Fuldstændig tom!

Han sprang ud i Gaarden, gjennemsøgte den baade paa Kryds og paa Tvers, — — Hesten var intetsteds at opdage!

Gjærdet, som løb rundt om hans Ejendom, havde allerede længe været faldefærdigt og ludede flere Steder mod Jorden . . . . Oppe ved Stalden laa det, paa en Strækning af noget over en Alen, væltet. Perfischka gjorde Tschertapkanov opmærksom paa dét Sted.

»Se her, Herre! dét var her ikke igaar! Og Pælene her er ogsaa helt løse: der maa nogen have trukket dem op!«

Tschertapkanov løb derhen med Lygten, og lyste hen over det betegnede Sted . . .

»Hestespor, Hestespor! Spor af Hestesko, ganske friske Spor!« sagde han ivrigt: »her er den blevet trukken over; denne Vej, denne Vej!«

Han sprang øjeblikkelig over Gjærdet, og løb ind over Markerne, medens han uafbrudt raabte: »Malek-Adel, Malek-Adel!«

Perfischka blev forbavset staaende henne ved Gjærdet. Skinnet fra Lygten forsvandt hurtigt, det døde hen i den maane- og stjerneløse Nats rugende Mørke . . .

Tschertapkanovs fortvivlede Raab lød bestandig svagere og svagere . . .

Morgenrøden var brudt frem, da han vendte hjem. Han lignede saagodtsom ikke et Menneske mere; hans Tøj var tilsølet med Snavs, der var kommet et vildt, uhyggeligt Udtryk i Ansigtet, Blikket var sløvt og mørkt. Han hviskede hæst noget om, at Perfischka skulde skrubbe af, og lukkede sig saa inde paa sit Værelse.

Han var næsten ikke istand til at holde sig oprejst . . . Alligevel lagde han sig ikke tilsengs, men satte sig paa Stolen nærmest Døren, og tog sig med begge Hænder om Hovedet.

»Stjaalet! Stjaalet!«

Hvordan kunde det være lykkedes Tyven at stjæle Malek-Adel ud af den lukkede Stald, — Malek-Adel, som ellers ikke engang ved højlys Dag tillod en Fremmed at komme i Nærheden af sig . . .? Og saa ovenikøbet stjæle den uden Spor af Støj og Spektakel? Og hvor kunde man forklare

sig, at ingen af Gaardhundene havde gjøet? Der var rigtignok kun to, og de var næsten Hvalpe endnu og gravede sig ned i Jorden, fordi de sultede og frøs, . . . men alligevel!

»Og hvad skal jeg nu stille op, uden Malek-Adel? tænkte han. Jeg har mistet min sidste Glæde her i Livet, . . . der er ikke andet tilbage for mig end at lægge mig til at dø. Kjøbe en ny Hest? . . . Ja, Raad til det havde jeg jo! Men hvor skulde jeg gaa hen og finde Magen til Malek-Adel?!«

»Pantelej Jeremeitsch! Pantelej Jeremeitsch!« kaldte En ængsteligt udenfor Døren.

Tschertapkanov sprang op. — »Hvem er det?« raabte han med forandret, fuldstændig fremmed Stemmeklang.

»Det er mig, Deres Kosak Perfischka.«

»Hvad vil Du? Er den blevet fundet? Er den kommet tilbage?«

»Nej, Pantelej Jeremeitsch; men den Jøde, De kjøbte den af, . . .«

»Naa hvad han? . . .«

»Han er herude.«

«Ho—i—ho!« skreg Tschertapkanov . . . . og slog Døren op. »Træk ham herind! Slæb ham herind!«

Da Jøden, som stod bagved Perfischka, fik Øje paa sin »Velgjører« og opdagede, hvor vild og forpjusket han saa' ud, vilde han til at smøre Haser; men med to Spring havde Tschertapkanov indhentet ham, og snappede ham ligesom en Tiger i Struben:

»Æh! Du kommer efter Pengene! efter Pengene!« rallede han, som var det ham, der blev kvalt, og ikke ham, der var paa Veje til at kvæle den Anden. »Du har stjaalet Hesten inat, og nu kommer Du efter Pengene, ... hvad? hvad, Du? . . .«

»For . . . barm Dem, De . . . res . . . Naa . . .!« stønnede Jøden.

»Hvor er Hesten? Hvor har Du gjort af den? Hvem har Du solgt den til? Naada, svar, svar . . . vil Du svare, Du!«

Jøden kunde ikke engang stønne mere; hans Ansigt, der var blevet ganske blaat, havde endog mistet sit forrige Udtryk af Skræk. Armene hang slapt ned, . . . hans Krop, der blev rusket voldsomt af den rasende Tschertapkanov, svajede frem og tilbage som et Siv.

»Dine Penge skal Du faa, jeg skal betale Dig dem til sidste Hvid!« skreg Tschertapkanov. »Men jeg drejer Halsen om paa Dig som paa en Kylling, hvis Du ikke øjeblikkelig siger mig . . .«

»De har allerede kvalt ham, Herre,« dristede Perfischka sig ydmygt til at bemærke.

Saa først kom Tschertapkanov til sig selv.

Han slap Jødens Hals: Jøden dumpede som en Sæk vaad Sand om paa Gulvet. Tschertapkanov løftede ham op, satte ham paa en Bænk, hældte ham et Glas Vand i Halsen — og fik ham bragt til Bevidsthed. Ligesaasnart Jøden var begyndt at komme sig en Smule, gav han sig igjen til at tale til ham.

Det viste sig, at Jøden havde ikke Spor af Anelse om, at Malek-Adel var stjaalet. Og hvor skulde ogsaa han kunne være faldet paa at stjæle en Hest, som han havde opsnuset udtrykkelig til den »højtærede« Pantelej Jeremeitsch?

Tschertapkanov trak ham med over i Stalden. De besaa sammen Baasene, Krybberne og Laasen paa Døren, gjennemsøgte alt Høet og Halmen, og gik saa ud i Gaarden. Dér viste Tschertapkanov ham Hestesporene henne ved Gjærdet, — og slog sig pludselig med begge Hænder paa Laarene:

»Bi lidt!« raabte han: »hvor havde Du kjøbt Hesten?«

»I det Maloarkangelske Distrikt, paa Markedet i Verkosensky,« svarede Jøden.

»Af hvem?«

»Af en Kosak.«

»Bi lidt! var han gammel eller ung, den Kosak?«

»Han var saadan midt imellem, mener jeg.«

»Og hvordan saa' han ud? Det var vel en rigtig durkdreven Tyveknegt, hvad?«

»Ja det var det vist, Deres Naade.«

»Naa og hvad sagde han til Dig, den Skurk? . . . havde han havt Hesten længe?«

»Jo det tror jeg, han sagde.«

»Hm, saa er det ogsaa ham og ingen anden, der har stjaalet den! . . . Ser Du . . . nej, . . . stil Dig hér! . . . Hvad hedder Du?«

Jøden skudtede sig, og saa' med sine smaa sorte Øjne op paa Tschertapkanov. »Hvad jeg hedder?«

»Naa ja, hvad kalder man Dig?«

»Moshel Leiba.«

»Altsaa, min Ven Leiba, — Du er jo en kløgtig Fyr! — sig nu selv: hvem andre end netop dens forrige Herre tror Du Malek-Adel havde ladet sig bortføre af? Han har jo ovenikøbet baade sadlet og tømmet den og taget Dækkenet af den, — det ligger derinde i Høet! . . . . Han har ladt, ganske som han var hjemme, den Slyngel! Dersom det havde været enhver anden end netop dens forrige Herre, saa vilde Malek-Adel jo have sparket ham ihjel! Den havde gjort saadant et Spektakel, saa hele Landsbyen var kommet styrtende herop! Er Du enig med mig? . . .«

»Jo, enig er jeg nok, Deres Naade . . .«

»Altsaa maa vi først og fremmest se at finde den Kosak!«

»Ja men hvor skal man finde ham, Deres Naade? Jeg har kun set ham en eneste Gang — og hvor tror De, han er nu, — og hvad hedder han, Deres Naade? Ai, vai, vai!« tilføjede Jøden, og rystede bekymret sine Krøller.

»Leiba!« skreg pludselig Tschertapkanov: »se paa mig, Leiba! Jeg har mistet min Forstand, jeg er et forrykt Menneske . . . . Jeg gjør en Ulykke paa mig, hvis Du ikke hjælper mig!«

»Men hvor kan jeg hjælpe?«

»Tag med, ... vi To vil saa se at finde Tyven!«

»Og hvor skulde vi tage hen, Deres Naade?«

»Omkring til Markederne, paa Landevejene og Bivejene, til Hestemarkederne, til Byerne, Landsbyerne, Avlsgaardene — allevegne! Og Du skal ikke være bange for Penge: jeg har faaet en Arv,

Bro'erlil! Jeg vil med Glæde give min sidste Hvid ud, — men jeg vil have min Ven igjen, den Slyngel af en Kosak skal ikke slippe! Hvor han gaar, dér gaar vi med! Gaar han under Jorden, — saa gaar vi ogsaa under Jorden og efter ham! Gaar han Fanden ivold, — saa vi bagefter lige lukt ind i hede Helvede!«

»Naa—aa, hvorfor i hede Helvede, Deres Naade? . . . Man kan da ogsaa . . .!«

»Hør, Leiba,« afbrød Tschertapkanov ham: »Du er rigtignok kun en Hebræer og har ikke Andet end Hedningetro, — men Du har et bedre Hjerte end mangen Kristen! Hav Medlidenhed med mig, Leiba! Alene nytter det ikke, jeg rejser; jeg kan ikke paa egen Haand føre den Sag igjennem. Jeg er et Brushoved; men dit Hoved . . . dét er mange Penge værd! Dét er noget, der ligger Jer i Blodet: I forstaar alt Muligt uden Videnskab. Du tror mig maaske ikke, og tænker ved Dig selv: hvor vil han faa Penge fra? Kom med ind . . . . jeg skal vise Dig alle mine Penge. Tag dem, . . . tag Korset her om min Hals, — men skaf mig Malek-Adel, hører Du, skaf mig Malek-Adel igjen!«

Han rystede, som om han kunde havt Feber; Sveden perlede i hans Ansigt og blandede sig med hans Taarer og dryppede ned i hans Knebelsbart. Han trykkede Leibas Haand, tiggede og bad og var lige ved at kysse ham, . . . han var fuldstændig ude af sig selv. Jøden søgte at komme til at svare, forsikrede, at det var ham umuligt at tage bort, . . . han havde Forretninger, — — men det hjalp altsammen ikke! Tschertapkanov vilde ikke

høre et Ord derom. Og hvad skulde saa den stakkels Leiba stille op andet end at sige Ja.

Næste Dag kørte Tschertapkanov og Leiba bort fra Bessonovo paa en Bonde-Telega. Jøden saa' meget forknyt ud. Med venstre Haand holdt han sig ængstelig fast til Kuskesædet, og hele hans kraftesløse lille Krop blev slynget fra den ene Side til den anden ved hvert Stød, Telegaen fik; højre Haand holdt han presset mod Brystlommen, hvor der laa en Pakke Banknoter indsvøbt i Avispapir. Tschertapkanov sad saa stiv som en Billedstøtte, saa' sig om uden at dreje Hovedet, og trak Vejret dybt; han havde en Dolk hængende ved Bæltet.

»Se saa, din Kæltring, tag Dig nu iagt!« mumlede han, da de drejede ind paa Kongevejen.

Opsynet med Gaarden havde han betroet til Perfischka og til sin Kokkepige, et gammelt, døvt Stykke Fruentimmer, som han havde taget til sig af Naade og Barmhjertighed.

»Jeg kommer tilbage med Malek-Adel,« raabte han, da han hilste Farvel til dem, »eller ogsaa ser I mig aldrig mere!«

»Saa skulde Du ligesaa gjerne gifte Dig med mig straks!« sagde Perfischka, der vilde være morsom, og puffede den Gamle i Siden med Albuen. »Hvad Pokker, Du: Herren ser vi dog ikke igjen, og vi gaar jo ellers her og keder os ihjel!«

Der gik et Aar — et helt Aar, — og der kom ingen Efterretning fra Pantelej Jeremeitsch. Den gamle Kokkepige døde; Perfischka tænkte allerede saa smaat paa at forlade Huset og flytte ind til Byen til en Fætter af sig, som var i Lære hos en

Parykmager, og som havde inviteret ham, — saa udbredte pludselig det Rygte sig, at Herren kunde ventes hjem! Diakonen i Sognet havde faaet et egenhændigt Brev fra Pantelej Jeremeitsch, hvori han meldte ham sin nærforestaaende Ankomst til Bessonovo og bad ham underrette Tyendet derom, . . . for at det kunde tage imod ham paa passende Maade.

Dét forstod nu Perfischka som saa, at han maatte da ialfald støve en Smule af, ... men forresten havde han ingen videre Tro til, at Sagen forholdt sig rigtig. Han skulde imidlertid snart blive overtydet om, at Diakonen havde sagt sandt: thi nogle faa Dage efter holdt Pantelej Jeremeitsch, i egen Person og paa Malek-Adel, ude i Gaarden! Perfischka løb ud til sin Herre, tog fat i Stigbøjlen, og vilde hjælpe ham at staa af; men Tschertapkanov sprang ned uden at benytte hans Hjælp, saa' sig om med et triumferende Blik, og udbrød med høj Røst: »Jeg sagde, at jeg vilde finde Malek-Adel, . . . og jeg har fundet den, tiltrods for Fjenderne og min onde Skæbne!« — — Perfischka kom hen til ham og vilde kysse hans Haand, men han tog ingen Notits af Tjenerens Opmærksomhed. Han trak Malek-Adel efter sig ved Tøjlerne, og gik med lange Skridt over mod Stalden. Perfischka blev ved at stirre og stirre efter ham — og blev ganske forskrækket: Aa, hvor han dog var blevet gammel og mager i det Aar! og hvor han var kommet til at se alvorlig og streng ud! Man skulde jo da tro, han maatte have været glad over, at han alligevel tilsidst havde naaet, hvad han vilde! Naa

ja, han var vel ogsaa nok glad, ... men alligevel blev Perfischka saa forskrækket, . . . han blev formelig ganske uhyggelig tilmode!

Tschertapkanov satte Hesten ind i dens gamle Baas, klappede den paa Ryggen og sagde: »Saa, er Du nu hjemme igjen? Ja pas nu paa!« . . . — Endnu samme Dag fæstede han saa en paalidelig Vægter, — en af de Bønder, der ingen Jord havde, — flyttede igjen ind i sit Værelse, og begyndte at leve, som han havde plejet.

Ganske som tilforn levede han dog ikke, . . . men derom senere.

Dagen efter at Pantelej Jeremeitsch var kommet hjem, kaldte han Perfischka ind til sig, og begyndte — siden han nu engang ikke havde andet Selskab, og forresten ogsaa uden at give det Mindste bort af sin Værdighed! — at fortælle ham, i dyb Bastone, hvordan han havde baaret sig ad med at faa fat paa Malek-Adel. Medens han talte, sad han hele Tiden og saa' ud ad Vinduet og dampede paa en lang Pibe; og Perfischka stod henne paa Dørtærskelen — med Hænderne paa Ryggen og med Blikket ærbødigt fæstet paa sin Herres Nakke — og lyttede til: hvorledes Pantelej Jeremeitsch, efter lang Tids frugtesløse Anstrengelser og Omflakken, tilsidst var indtruffet til det aarlige Marked i Romna, . . . dengang var han ene, for Jøden Leiba (en svag Karakter!) havde ikke holdt ud, men var løbet fra ham. Femte Dagen efter at han var kommet dertil, og ligesom han vilde til at rejse videre, gik han endnu en Gang ned mellem de lange Rækker Telegaer, der holdt: og saa opdagede han pludselig, inde mellem tre

andre Heste, som stod bundne til Bagsmækken af en Vogn, — Malek Adel! Han kjendte den øjeblikkelig igjen, . . . og Malek-Adel kjendte ogsaa ham: for den gav sig til at vrinske og søgte at rive sig løs og skrabede med Forbenene i Jorden.

»Og den var ikke hos en Kosak,« vedblev Tschertapkanov, stadig i umaadelig dyb Bastone og uden at dreje Hovedet: »men hos en Zigeuner, en Hestehandler. Jeg sagde ham naturligvis straks, at Hesten tilhørte mig, og vilde tage den fra ham med Magt; men det Bæst af en Zigeuner skraalte op, som om han skulde spiddes, . . . forbandede sig paa, at han havde kjøbt den af en anden Zigeuner, . . . vilde føre Vidner — — naa, saa spyttede jeg — og betalte ham Pengene . . . gik Fanden havde ham! Mig kom det jo fornemmelig an paa, at jeg kunde faa min Ven igjen og skaffe min Sjæl Ro! Etsteds i det Karatschevskyske Distrikt havde jeg en Dag, paa Leibas Ord, grebet en Kosak — jeg troede, det var Tyveknegten, forstaar Du! — og slaaet hele Ansigtet itu paa ham; men bagefter viste det sig, at Kosakken var en Præstesøn, og jeg maatte betale ham for Tort og Svie . . . hundredeogtyve Rubler. Naa, Penge er jo den Slags, man altid kan faa igjen! Det vigtigste er, — at jeg nu har Malek-Adel igjen! Men Dig, Porfiri, vil jeg give en Instruktion: det første Øjeblik Du — hvad Gud forbyde! — skulde faa Øje paa en Kosak her i Nabolaget, saa springer Du sporenstregs og uden at sige et eneste Ord ind og bringer mig min Bøsse; saa skal jeg nok vide, hvad jeg har at gjøre!«

Saadan talte Pantelej Jeremeitsch til sin Tjener Perfischka; men — i sit stille Sind var han ikke saa rolig, som han lod til.

Ak! inderst inde var han ikke fuldstændig overbevist om, at den Hest, han havde bragt med tilbage, virkelig ogsaa var Malek-Adel!

Det blev en drøj Tid for Pantelej Jeremeitsch; Sjælsro var dét, han mindst kunde glæde sig ved at eje. Rigtignok havde han undertiden gode Dage: saa forekom hans Tvivl ham at være det rene Vanvid, han jog den taabelige Idé bort, som man fordriver en generende Flue, og lo af sig selv. Men bagefter kom der altid igjen slemme Dage, den uafvendelige Tanke begyndte atter hemmeligt at gnave og gnave i hans Sind, og han led i Stilhed tusend smertefulde Kvaler.

Hin mindeværdige Dag, da han havde fundet Malek-Adel, havde han kun følt salig Glæde, . . . men allerede næste Morgen, da han inde under Gjæstgiverstedets lave Tagskur vilde sadle sin Ven (som han ogsaa havde tilbragt Natten hos), ... mærkede han ligesom et Stik i Hjertet. Han rystede rigtignok paa Hovedet, . . . men Mistankens Frø havde dog slaaet Rod i hans Sjæl.

Under Hjemrejsen (den tog omtrent en Uge) dukkede Tvivlen kun en sjelden Gang op i ham: den begyndte først at vokse sig stor og stærk, efter at han var kommet til Bessonovo, til de Steder, hvor hans gamle, utvivlsomt ægte Malek-Adel havde levet . . . Paa Vejen hjem red han for det meste i Skridt, vuggede sig i Sadlen, saa' sig om til alle Sider, baggede paa sin korte Pibe, og

grublede ikke; i det Højeste tænkte han af og til ved sig selv: »Hm! naar vi Tschertapkanovere vil noget, saa sætter vi det ogsaa igjennem, ... Basta!« Og saa smilte han. Men da han var kommet hjem, gik det ganske anderledes. — Alt dét beholdt han naturligvis for sig selv. Allerede hans Forfængelighed forbød ham jo at lade sig mærke med, hvor urolig han var, og dersom Nogen havde vovet at komme med blot den fjerneste Hentydning til, at den ny Malek-Adel ikke var den rigtige, ... ja, han vilde da have flaaet ham i Stykker! Derfor tog han ogsaa mod Lykønskninger — i Anledning af det »heldige Fund« — af de faa Personer, han traf sammen med. Men han fremtvang ikke disse Lykønskninger, og han undgik endnu omhyggeligere end før at komme i Berøring med Andre. Dèt var et meget slemt Tegn! Næsten uafbrudt iagttog han Malek-Adel: han red ud med den paa en eller anden afsides liggende Mark og satte den paa Prøve; eller han listede sig over i Stalden, lukkede Døren efter sig, stillede sig hen foran dens Hoved, saa' den ind i Øjnene, og hviskede: »Er det Dig? virkelig Dig? Dig selv? Dig selv?« . . . eller ogsaa stod han timevis og stirrede tavs og ufravendt paa den, og mumlede saa glædestraalende: »Jo, det er den! vist er det saa!« Indtil han paany begyndte at tvivle og at pine og plage sig selv.

Den Forskel, der var i fysisk Henseende paa den ny og den gamle Malek-Adel, foruroligede ham endda ikke synderlig, saa meget mindre, som Forskellen ikke var videre stor: den gamle Malek-Adel havde maaske nok havt lidt tyndere Hale og Manke,

spidsere Øren, kortere Koder og klarere Øjne; men det kunde ogsaa gjerne være, at dét kun var noget, han bildte sig ind. Nej men hvad der gjorde ham fortvivlet, var den saa at sige moralske Forskel, der var! Den gamle Malek-Adel havde andre Vaner, den førte sig anderledes. Saa ofte f. Eks. han var kommet ind i Stalden, havde den drejet Hovedet og vrinsket saa smaat, hvorimod den ny rolig blev ved at tygge sit Hø, som om der slet Ingenting var passeret, eller ogsaa stod og sov med ludende Hoved. Ingen af dem rørte sig af Pletten, naar deres Herre svang sig i Sadlen; men den gamle kom straks, naar der blev kaldt paa den, denne her blev staaende stiv og dvask som en Træklods. Den gamle Malek-Adel løb ligesaa stærkt i Galop, men sprang bedre i Højden og Breden; den ny gik smukkere i Skridt, men hoppede mere, naar den travede, — og saa stødte den undertiden Skoene, det vil sige: den slog de bageste Sko mod de forreste, . . . noget, der aldrig havde været Tale om hos den gamle, . . . nej Vorherre bevares! Den ny havde desuden altid saa travlt med sine Øren . . . uh, saa dumt! hvorimod den gamle: — ja naar den først havde lagt Ørene tilbage, saa blev den ogsaa staaende saadan, . . . passede paa sin Herre! Ligesaadan — saasnart den gamle Malek-Adel opdagede, at der var ikke rigtig pænt i dens Baas, saa sparkede den med Bagbenet mod Væggen; men denne her var lige glad, om den saa stod i Møg til helt op paa Bugen. Og tog man den forrige Hest og stillede den f. Eks. lige mod Vinden, saa trak den Vejret dybt og rystede sig, hvor-

imod den ny bare prustede. Den gamle Malek-Adel endelig kunde ikke taale Regn, — den ny følte sig ikke genért deraf . . . Jo, den ny var simplere . . . grovere! og den var heller ikke saa behagelig som den gamle, og desuden noget haardmundet . . . Nok sagt! den gamle var en velsignet Hest — og denne her . . .!

Saadan tænkte Tschertapkanov undertiden, og hans Sind fyldtes af Bitterhed. Til andre Tider igjen, naar han lod Hesten jage i strakt Karriere henover en friskpløjet Mark, eller han lod den galoppere ned ad en udvasket Hulvejs Skrænt og klatre op igjen paa det stejleste Sted, ... saa næsten stivnedes hans Hjerte af Henrykkelse, et højt Jubelskrig brød sig Vej mellem hans Læber . . . han følte sig saa sikker, fuldstændig sikker paa, at han red den ægte, den utvivlsomt ægte Malek-Adel: thi hvad for en anden Hest kunde vel have udført saadanne Bedrifter? — —

Iøvrig var der ingen Mangel paa Nød og Elendighed. Den langvarige Søgen efter Malek-Adel havde kostet Tschertapkanov mange Penge: der kunde ikke længer være Tale om de Kostromaske Hunde; og han red, nu som før, ene om i Nabolaget.

En Morgen stødte han, omtrent tre Fjerdingvej fra Bessonovo, paa det selvsamme fyrstelige Jagtselskab, som han for snart halvandet Aar siden saa kækt havde ladet sin Hest gjøre Kaprioler for. Og det traf sig besynderligt: ganske ligesom den Dag sprang ogsaa nu en Hare frem bag Grænsestenen henne paa Skrænten, lige for Næsen af Hundene. — »Atu! Atu!*)«

*) Russisk Jagtraab til Hundene.

. . . Hele Selskabet sprængte afsted efter Haren, og Tschertapkanov med, — det vil sige, ikke inde mellem Jægerne, men et Par hundrede Skridt til Siden for dem, — altsammen ligesom dengang.

En stor Kløft — som var hulet ud af Vandet, og som strakte sig i skraa Retning hen over Bakken og blev snevrere og snevrere opad til, — spærrede Tschertapkanov Vejen. Paa det Sted, hvor han maatte sætte over, og hvor han for halvandet Aar siden virkelig ogsaa havde sat over, var Kløften dog endnu altid en fire Alen bred og et Par Favne dyb.

I Forudfølelsen af sin Triumf — en Triumf, der vendte saa vidunderligt tilbage! — udstødte han et Sejrsskrig; han svang sin Pisk . . . (Jægerne blev ved at galoppere, men havde ikke Øjnene borte fra den dristige Rytter), . . . og hans Hest fløj afsted som en Pil! Nu var den lige ud for Kløften — saa da! saa da! over med et Spring, ligesom dengang! . . .

Men pludselig stejlede Malek-Adel, gjorde Venstre om, og . . . galopperede hen langs Kløften, hvor stærkt saa end Tschertapkanov rykkede og sled dens Hoved til Siden, om imod Fordybningen . . .! Dyret var bange, det havde ingen Selvtillid!

Blussende af Skam og Forbitrelse, næsten med Taarer i Øjnene, slappede han Tøjlerne og jog Hesten ret frem, op ad Bakken, bort, bort fra disse Jægere, for at han ikke skulde blive nødt til at høre, hvor de gjorde sig lystige over ham, for at han saa hurtigt som muligt kunde slippe dem af Syne!

Helt overtrukken med hvidt Skum og med Siderne pisket blodige kom Malek-Adel sprængende hjem. Tschertapkanov lukkede sig øjeblikkelig inde paa sit Værelse.

»Nej, det er ikke den ægte, det er ikke min Ven! Min Ven vilde heller have brækket Halsen end forraadt mig!« . . .

Det afgjørende Slag, Draaben, som bragte Bægeret til at flyde over, kom fra Følgende. — — Tschertapkanov kom en Dag ridende paa Malek-Adel omme bag Baggaardene til de Præsteboliger, der omgiver Sognekirken, hvortil Landsbyen Bessonovo hører. Han red Skridt for Skridt, havde trukket Pelshuen ned i Øjnene, sad krumbøjet og støttede Hænderne paa Sadelknappen. Der var mørkt og glædeløst i hans Sjæl. Pludselig kaldte En paa ham.

Han holdt Hesten an, saa' op, og fik Øje paa sin Korrespondent, Diakonen. Herrens Tjener var iført en gul Nankins Kaftan, der nedenfor Livet holdtes sammen af et gammelt blaat Tørklæde; paa det brune i Piske flettede Haar sad en gammel brun, trekantet Hat. Han var gaaet ud »for at se til sit Kornforraad«, og da han saa tilfældigvis fik Øje paa Pantelej Jeremeitsch, ansaa han det for sin Skyldighed at bevidne ham sin Ærbødighed og vilde desuden ogsaa benytte Lejligheden til at bede om Noget. Naar vore gejstlige Herrer ikke har den Slags Ting bag Øret, falder det dem (véd man nok) aldrig ind at tiltale Verdslige.

Tschertapkanov brød sig imidlertid slet ikke om at faa en Passiar med Diakonen; han neppe nok

besvarede hans Hilsen, mumlede noget mellem Tænderne, og løftede allerede Pisken . . .

»Det var dog en dejlig Hest, De dér har!« skyndte Diakonen sig at tilføje: »den, maa man rigtignok sige, har De Ære af! Ja sandelig, De er en forbavsende klog Mand: De er som en Løve, som hin Konge iblandt Dyrene . . .!!«

(Diakonen var berømt for sin Veltalenhed, hvad der ærgrede Præsten i høj Grad: han havde nemlig ingen Talegaver, og end ikke Brændevinen formaaede at løse hans Tunge).

»Een dejlig Hest mister De paa onde Folks Anstiftelse,« vedblev Diakonen: »men De taber ikke Modet, nej tvertimod: udi fast Tillid til det guddommelige Forsyn har De nu dér skaffet Dem en ny, som paa ingen Maade er ringere, men muligen endog bedre end den forrige, ... desformedelst at . . .«

»Hvad er dét for noget Vaas?! afbrød Tschertapkanov ham bistert: »hvad er det, Du staar og vrøvler om en ny Hest?! Det er min gamle Hest, Malek-Adel, . . . jeg har fundet den igjen. Hæ, der staar saadan En og snakker hen i Taaget . . .!«

»Æ—æ—h!« sagde Diakonen, langsomt og ligesom nølende, og purrede med Fingrene i sit Skæg og saa' paa Tschertapkanov med sine lyse, begjærlige Øjne. »Hvad mener De med dét, Herre? Hvis Gud ellers har bevaret min Hukommelse, saa blev Deres Hest stjaalet forgangen Aar, lige fjorten Dage efter Festen for Jomfru Marie Forbøn og Beskyttelse, . . . og nu er vi i Slutningen af November?«

»Naa ja! og hvad saa?«

Diakonen blev ved at purre op i sit Skæg. —

»Det er altsaa nu over et Aar siden, og Deres Hest er den Dag idag en graa Æbleskimmel, ligesom den var dengang; ja jeg skulde næsten mene, den er blevet en lille Kjende mørkere. Hvordan skulde dét kunne gaa til? Graa Heste bliver jo altid meget hvidere paa et Aar!«

Tschertapkanov fo'r sammen: det var, ligesom En havde stukket et Jagtspyd helt ind i Hjertet paa ham! Ja vist saa: den graa Farve forandrer sig! Hvorfor i al Verden var den simple Tanke dog ikke falden ham ind før?

»Vil Du væk, din forbandede Haarpisk!« brølte han pludselig, rullede rasende med Øjnene — og var i et Nu kommet den forbavsede Diakon af Syne . . .

Saa, nu var Alt forbi!

Ja . . . ja . . . nu var Alt forbi, Alting tabt, hans sidste Trumf stukket! Alle hans Forhaabninger styrtede paa éngang sammen til et Intet ved de to Ord: »bliver hvidere.«

Graa Heste bliver hvidere!

Galoppér, galoppér kun, Du Forbandede! De Ord undslipper Du ikke!

Han sprængte hjem, og lukkede sig igjen inde i sit Værelse.

At denne elendige Kleppert ikke var Malek-Adel; at der ikke var Spor af Lighed mellem den og hans gamle Hest; at ethvert blot nogenlunde fornuftigt Menneske maatte kunne se det straks ved første Øjekast; og at han, Pantelej Tschertapkanov, paa den gemeneste Maade af Verden var blevet holdt . . . nej! med fuld Bevidsthed og Overlæg *havde* holdt sig for Nar, — — — Alt dét kunde

der ikke længer være blot Spor af Tvivl om! — Han blev ved at gaa op og ned ad Gulvet, og hver Gang han kom hen til en Væg, drejede han sig rundt paa Hælen, stadig paa samme Hæl, som et vildt Dyr i sit Bur. Hans Forfængelighed havde faaet et frygteligt Knæk; men han led ikke blot af saaret Forfængelighed: han var fortvivlet, lige ved at kvæles af Forbitrelse, han tørstede efter Hævn. Men over hvem? Hvem skulde han hævne sig paa? Paa Jøden, Jaff, Mascha, Diakonen, Kosakken, der havde stjaalet Hesten — paa alle Naboerne, hele Verden, til Syvende og sidst paa sig selv? Hans Forstand omtaagedes. Hans sidste Trumf var stukket! (den Lignelse syntes han godt om), og han var igjen det mest intetsigende, mest foragtede Menneske paa Jorden, en Skive for Alles Haan, en Nar, Gjenstand for en Diakons Spot!!! . . . . Han tænkte paa, han forestillede sig levende, hvordan den infame Haarpisk nu vilde vralte rundt og fortælle om den graa Hest og dens dumme Herre . . . Pruh! Bomber og Granater!!!

Forgjæves søgte han at tale sig selv tilrette; forgjæves søgte han at overbevise sig selv om, at skøndt den sidste Hest unægtelig ikke var nogen Malek-Adel, saa var den dog . . . . en rar Hest, der kunde gjøre ham god Tjeneste i mange Aar: han afviste øjeblikkelig og forbitret den Tanke, aldeles som om den indeholdt en ny Fornærmelse mod hin ægte Malek-Adel, overfor hvem han iforvejen betragtede sig som saa umaadelig brødefuld . . . . Naturligvis! thi som en Blind, som en rigtig

Tølper havde han jo stillet denne elendige Klepert i lige Linie med sin Ven, med Malek-Adel! Og hvad det angik, at Klepperten fremtidig kunde yde ham Tjenester, . . . vilde han maaske nogensinde nedlade sig til at sætte sig op paa den igjen? Nej aldrig! ikke for nogen Verdens Pris! . . . Tatarerne skulde have den, Hundene skulde æde den — bedre var den ikke værd! . . . . Ja, dét var det Rigtige!

I vel omtrent to Timer blev han saadan ved at trave op og ned ad Gulvet.

»Perfischka!« befalede han saa pludselig: løb hen i Kroen, men gesvindt, og hent mig en Kande Brændevin! Har Du forstaaet mig? . . . En hel Kande, og gesvindt! Gud naade Dig, hvis Brændevinen ikke staar her paa Bordet foran mig inden en Time!«

Det varede ikke længe, før Brændevinen stod paa Bordet foran Pantelej Jeremeitsch; og han gav sig til at drikke.

Dersom Nogen i det Øjeblik havde kunnet iagttage ham og havde set den rasende Forbitrelse, hvormed han tømte Glas efter Glas, — saa vilde Vedkommende ganske sikkert være blevet ligesom lidt ængstelig . . . Natten brød frem; et Tællelys stod og brændte søvnigt paa Bordet. Tschertapkanov var holdt op at trave fra den ene Krog til den anden; han sad ned, ildrød i Hovedet og med sløve Øjne, der det ene Øjeblik gloede ned i Gulvet, og det næste stirrede ufravendt paa det mørke Vindu; af og til rejste han sig, fyldte Glasset, drak det ud, satte sig igjen, og gav sig

paany til at stirre paa en og samme Plet og rørte sig ikke. Det saa' ud, som om der dukkede en Beslutning op i ham, — en Beslutning, som han i Førstningen selv blev bange for, men som han saa dog lidt efter lidt gjorde sig mer og mer fortrolig med. En bestemt Tanke rykkede, uafbrudt og uimodstaaelig, tættere og tættere ind paa ham, et bestemt Billede aftegnede sig for ham i stedse tydeligere og tydeligere Omrids, — baaret oppe af den svære og hidsende Rus forjog i hans Hjerte en dyrisk Følelse den forrige Forbitrelse, og et ildevarslende haansk Udtryk lagde sig om hans Mund . . .

»Men nu er det paa Tide!« sagde han i en forretningsmæssig Tone, og ligesom det kedede ham: »nu maa det være nok med at stramme sig op!«

Han drak det sidste Glas Brændevin, tog Pistolen, som hang over Sengen, — den samme Pistol, han havde skudt efter Mascha med, — ladede den, puttede for en Sikkerheds Skyld et Par Fænghætter i Lommen, og gik over i Stalden.

Da han vilde til at lukke Stalddøren op, kom Vægteren stormende hen imod ham; men han skreg af fuld Hals: »Det er mig! Har Du ingen Øjne i Hovedet, Du? Vil Du se, Du kan skrubbe af!« — — Vægteren traadte et Par Skridt tilside. — »Gaa ind og læg Dig!« kommanderede Tschertapkanov igjen: »her er ikke Noget for Dig at gaa og passe paa! Hæ, det er saamænd en net Skat, Du løber og er Vægter for!« — Han gik ind i Stalden. Malek-Adel (den falske Malek-Adel) laa paa sin Strøelse. Han sparkede til den og sagde: »Op med Dig, din

Ravneunge!« . . . Saa løste han Grimesnoren, hvormed den var bunden til Krybben, tog Dækkenet af og smed det paa Gulvet, vendte med et arrigt Ryk det lydige Dyr i Baasen, og trak det ud i Gaarden, og fra Gaarden ud paa Marken, — til stor Forbavselse for Vægteren, der ikke kunde faa i sit Hoved, hvor Herren vilde hen saadan midt om Natten og trækkende den usadlede Hest efter sig ved Grimesnoren. Spørge om det turde han imidlertid ikke; han nøjedes altsaa med at staa og stirre efter ham, . . . indtil saavel Hesten som dens Herre forsvandt ved en Drejning af Vejen, der førte ind i den nærliggende Skov.

Tschertapkanov gik med lange Skridt, standsede ikke og saa' sig ikke om; Malek-Adel — lad os kalde den med det Navn til det Sidste! — travede lydigt i Hælene paa ham. Natten var temmelig lys; Tschertapkanov kunde skælne de takkede Omrids af Skoven, der laa foran ham som en stor, sort Klat. Under Indflydelse af Nattens Kølighed vilde sikkert den Masse Brændevin, han havde taget til sig, have gjort ham ør, dersom ikke en anden og stærkere Rus fuldstændig havde havt Magten over ham. Hans Hoved var tungt, Blodet suste og bankede i hans Hals og Øren; men han blev ved at gaa, med faste Skridt, og han vidste, hvor han gik hen.

Han havde bestemt sig til at dræbe Malek-Adel; hele Dagen igjennem havde han ikke tænkt paa andet, . . . og nu — skulde det være!

Han gik til den Gjerning, om end ikke egenlig rolig, saa dog selvtillidsfuld og urokkelig, som et

Menneske, der véd, at han følger Pligtens Stemme. Han syntes, den »Ting« var ganske »ligefrem«: naar han dræbte Usurpatoren, sluttede han paa éngang af med det altsammen, straffede sig selv for sin Dumhed, retfærdiggjorde sig i sin rette Vens Øjne, overbeviste hele Verden (Tschertapkanov havde meget travlt med »hele Verden«) om, at han var ikke til at spøge med . . . og hvad der var det vigtigste af det Hele: han dræbte sig selv sammen med Usurpatoren, ... for af hvad Grund skulde han blive ved at leve? — Se, hvordan nu Alt dét fik lagt sig tilrette i hans Hoved, og hvorfor det forekom ham saa selvfølgeligt, ... dét lader sig maaske ikke saa let forklare, om det end nok er muligt at give en Forklaring: dybt saaret, skilt fra Alt og Alle, uden at have en menneskelig Sjæl, der stod ham nær, uden at eje en eneste Skilling og saa ovenikøbet med Blodet hidset af Brændevinen, befandt han sig i en Tilstand, der grænsede nær til Vanvid: og der kan ikke være Tvivl om, at Vanvittige, endog under de stærkeste Udbrud af Raseri, følger en Slags Logik og retter sig efter Noget, de anser for Ret. I ethvert Tilfælde var Tschertapkanov fuldkommen overbevist om, at han var i sin gode Ret; han vaklede ikke, men skyndte sig at exekvere Dommen over den Skyldige, — uden at han forresten gjorde sig tydeligt Regnskab for, hvad han egenlig mente med »den Skyldige.« Sandt at sige tænkte han kun meget lidt paa, hvad han havde i Sinde at foretage sig: »Det maa, det maa have en Ende!« blev han ved at gjentage for sig selv, i en dump og streng Tone: »det maa have en Ende!«

Og den uskyldige Skyldige travede taalmodigt bagefter ham, . . . men hans Sind kjendte ikke til Medynk.

Omtrent lige i Udkanten af den Skov, hvorhen han havde trukket Hesten, var der en lille, med Egekrat halvt overgroet Kløft. Han steg ned i den, . . . Malek-Adel snublede og var nær falden over ham.

»Skal Du kvæle mig, dit forbandede Afskum!?« skreg han og trak Pistolen op af Lommen, ligesom han vilde forsvare sig. Han var nu ikke længer forbitret; han var i hin forunderlige Stemning, som, efter hvad man siger, skal bemægtige sig et Menneske, naar det er paa Nippet til at begaa en Forbrydelse. Men han blev forskrækket for sin egen Stemme, — den lød saa uhyggelig herinde under de mørke, lavt hængende Grene, i den dumpe, indelukkede, fugtige Skovkløft! Desuden buste i det Samme, næsten som til Svar paa hans Udbrud, en stor Fugl larmende op fra en af Trætoppene ovenover hans Hoved . . . .! Han fo'r sammen: det var ham, som om han havde vækket et Vidne til sin Gjerning, — og hvor?! her, paa dette øde, afsides liggende Sted, hvor han aldrig havde ventet at træffe et levende Væsen . . .!

»Saa rejs ad Helvede til, eller hvor Du vil!« mumlede han mellem Tænderne, . . . slap Grimen, og langede ud og slog Malek-Adel med Pistolkolben over Skulderbladet. Hesten gjorde øjeblikkelig omkring, klatrede op af Kløften og løb sin Vej. Han kunde ikke høre dens Hovslag ret længe: Blæsten, som havde rejst sig, fejede Lyden bort.

Saa klatrede ogsaa han langsomt op af Kløften,

kom ud i Skovbrynet, og gav sig paa Vej hjem. Han var misfornøjet med sig selv. Den Tyngsel, han før havde mærket i Hovedet, bredte sig nu over alle hans Lemmer; han traskede afsted, bister, arrig, utilfredsstillet, sulten, som om En havde fornærmet ham, havde taget hans Bytte, hans Føde fra ham. En Selvmorder, der er blevet forhindret i at udføre sit Forsæt, maa sikkert kjende den Stemning . . .

Pludselig fik han bagfra et svagt Puf lige midt imellem Skuldrene. Han vendte sig om, . . . der stod Malek-Adel midt paa Vejen! Den havde fulgt sin Herres Spor, og stødte nu til ham med Snuden, . . . meldte sig hos ham.

»Aha!« udbrød han, »Du kommer selv for at hente Dig Døden?! Der har Du den!«

I et Nu fik han Pistolen frem, spændte Hanen, satte Mundingen for Panden af Malek-Adel, og trak af...

Den stakkels Hest tumlede til Siden, stejlede, sprang omtrent en halv Snes Skridt, og styrtede saa med et hæst Hvin og laa og væltede sig krampagtigt . . .

Han pressede begge Hænder op for Ørene, og løb. Knæene vaklede under ham. Rusen, Forbitrelsen, den sløve Selvtilfredshed . . . det altsammen var paa éngang som blæst bort. Han beholdt kun en pinlig Skamfølelse — og saa Bevidstheden om, at nu var det da ogsaa forbi med ham selv!

Seks Uger efter ansaa Perfischka det for sin Pligt at standse Distrikts-Politiinspektøren, der tilfældigvis kom kørende forbi.

»Hvad vil Du?« spurgte Retfærdighedens Haandhæver.

»Aa, Deres Naade, vil De ikke være saa god at se ind til os! Pantelej Jeremeitsch er vistnok lige ved at dø, . . . og jeg er saa bange!«

»Hvadfornoget? lige ved at dø?« spurgte Politiinspektøren.

»Ja, Deres Naade. I Førstningen sad han og drak Brændevin hele den udslagne Dag; men nu har han lagt sig tilsengs og er meget syg. Jeg tror ikke, han forstaar, hvad man siger til ham mere. Og Mælet er ogsaa gaaet fra ham.«

Politiinspektøren stod af Telegaen. »Du har da vel idetmindste sørget for at hente Præsten? Din Herre har vel skriftet? og faaet Sakramentet?«

»Nej.«

Udtrykket i Politiinspektørens Ansigt blev meget mørkt. »Men hvorfor har Du ikke sørget for dét, Bro'erlil? Hvor har Du havt dine Tanker henne, . . . hvad Du? Véd Du ikke nok, at . . . det er et stort Ansvar . . .?«

»Jo, og jeg spurgte ham saamænd ogsaa baade igaar og iforgaars, om jeg ikke maatte hente Præsten; men han sagde: »Hold Mund, dit Fæ, sagde han: Du skal ikke stikke din Næse i Ting, der ikke vedkommer Dig!« Og idag, da jeg igjen forestillede ham det, — saa bare saa' han paa mig . . . saadan! . . . og trak paa Knebelsbarten!«

»Har han drukket meget Brændevin?« spurgte Politiinspektøren.

»Ja, en forfærdelig Hoben! . . . . Aa, vær saa god, Herre, og se ind til ham!«

»Naa, lad gaa!« mumlede Politiinspektøren, og gik bagefter Perfischka ind i Huset.

Dér ventede ham et besynderligt Skue:

Inde i en fugtig og mørk Bagstue — paa en ussel Seng, med et Hestedækken over sig og en pjaltet Burka*) til Hovedpude — laa Tschertapkanov, ikke længer bleg, men gulgrøn som et Lig, med indfaldne Øjne under de skinnende Øjenlaage, og med den spidse, skøndt endnu bestandig røde Næse stikkende ud over den uredte Knebelsbart. Han var iført den uundgaaelige Arkaluk med Patronerne paa Brystet samt de blaa Tscherkesser-Bukser; den persiske Hue med den røde Pul havde han trukket ned i Panden, helt ned til Øjenbrynene. I den ene Haand holdt han en Jagtpisk, i den anden en broderet Tobakspung, — den sidste Foræring, han havde faaet af Mascha. Paa Bordet ved Siden af Sengen stod en tom Kande; oppe paa Væggen lige ovenover Hovedgjærdet var to kolorerede Tegninger stukket fast med Knappenaale: det ene af dem fremstillede en tyk lille Mand med en Guitar i Haanden, — rimeligvis Nedopiuskin, — det andet en galopperende Rytter . . . . Hesten lignede de fabelagtige Skabninger, som Børn plejer at tegne paa Mure og Gjærder: men Skimmelens omhyggeligt schatterede Pletter, Patronerne paa Rytterens Bryst, de spidse Hæle paa hans Støvler samt endelig hans vældige Knebelsbart lod En ikke et Øjeblik være i Tvivl om, at Tegningen jo skulde fremstille Pantelej Jeremeitsch, ridende paa Malek-Adel.

Den forbavsede Politiinspektør vidste hverken ud eller ind, hvad han skulde gribe til. Der var dødsstille derinde. »Han er vel allerede død!« tænkte han, og kaldte højt: »Pantelej Jeremeitsch! hejda! Pantelej Jeremeitsch!«

*) Filt-Kappe.

Saa skete der noget Uventet! Tschertapkanov slog langsomt Øjnene op, de glansløse Pupiller bevægede sig først til Venstre, og saa fra Venstre til Højre, standsede derpaa ved den Fremmede, og saa' ham, . . . der blinkede Noget som en Slags Gjenkjendelse op i det matte Hvide; de blaalige Læber skiltes omsider fra hinanden, og man hørte en hæs Grav-Røst:

»En Adelsmand af gammel Adel, Pantelej Tschertapkanov, skal til at dø; er der Nogen, som kan forbyde ham det? Han skylder Ingen Noget . . . forlanger Ingenting . . . Lad ham i Ro, Godtfolk! Gaa jer Vej!«

Han anstrengte sig for at løfte Pisken, . . . men forgjæves! Læberne klistredes atter sammen, Øjnene lukkede sig, — og han laa igjen stiv og ubevægelig paa sit haarde Leje, med Fodsaalerne ind mod hinanden.

»Lad mig vide, naar han er død!« hviskede Politiinspektøren til Perfischka, da han gik ud af Stuen. »Jeg mener ellers, at nu kunde Du gjerne springe over efter Præsten. Der skal være Orden i alting: han maa have Sakramentet!«

Endnu samme Dag hentede Perfischka Præsten, og tidlig næsten Morgen maatte han sende Bud til Politiinspektøren: Pantelej Jeremeitsch var død i Løbet af Natten.

Da han blev begravet, fulgte to Personer bag efter Kisten: Kosakken Perfischka og Moshel Leiba. Jøden havde paa en eller anden Maade faaet at vide, at Tschertapkanov var død, — og han undlod ikke at vise sin Velgjører den sidste Ære.

Skov og Steppe.

. . . Lidt efter lidt begyndte han at længes, . . .
At længes til sit gamle Hjem, til Haven,
Hvor Lindetræers Kuppel køligt skygger,
Og hvor Konvallens Flor undséligt dufter;
Fra Diget hist de runde Pile-Toppe
I lange Rækker hænger over Vandet,
Og Hamp og Nælder krydrer hver en Luftning,
Og Egen vokser stolt i kraftig Jord . . .
Afsted, afsted! hjem til de brede Marker,
Hvor Agerfuren glinser sort som Fløjl,
Og Rugens Vipper, — vidt, som Øjet rækker, —
I blide, sagte Bølger langsomt vugger,
Hvor hed og tung et gyldent Glimt af Sol
Den hvide, høje Skyborg gjennembryder . . .
Der, der er godt at bo! . . .

(Af et Digt, bestemt til at brændes.)

Læseren er maaske allerede ked af dette Udtog af min Dagbog, og jeg skynder mig derfor at berolige ham med Forsikringen om, at jeg skal lade det blive ved de meddelte Brudstykker. Men jeg kan dog ikke nægte mig selv, at tilføje til Slutning et Par Ord om dét at tage paa Jagt. At tage paa Jagt med Bøsse og Hund er — som man plejede at sige i gamle Dage — allerede »i og for sig« dejligt: men selv om vi ogsaa antager, at De ikke

er født Jæger, saa holder De jo dog af Naturen og kan følgelig umuligt andet end misunde os Jægere . . . Hør nu blot:

Véd De f. Eks., hvor stor en Nydelse det er at køre ud om Foraaret lige før Solopgang? De gaar ud paa Trappen, ... oppe paa den mørkegraa Himmel flimrer endnu hist og her et Par Stjerner; nu og da kommer et klamt Vindstød glidende hen imod Dem, ligesom en mat Bølge; man hører Nattens undertrykte, utydelige Hvisken, . . . Træerne, som staar svøbt i Skygger, suser ganske sagte. Der bliver bredt et Tæppe ud i Telegaen, og Kassen med Selvkogeren sættes ned paa Bunden af Vognen. Sidehestene pruster, ryster sig og stamper sirligt med Benene; et Par hvide Gæs, der lige er vaagnede, vralter langsomt og stilfærdigt hen over Vejen; omme bag Havegærdet ligger Natvægteren*) og snorker i Fred og Ro. Selv den spædeste Tone, synes man, bliver hængende ubevægelig, ligesom tryllet fast, i den afkølede Luft. De staar op i Vognen; Hestene sætter i Fart med et Ryk, og Telegaen rasler afsted . . .

Man kører, . . . kører forbi Kirken, til Højre ned ad Bakken, og hen over Diget . . . Vandet i Dammen begynder netop at dampe. Det er en Smule koldt; man slaar Kappekraven op, og synes, man kunde have Lyst til at sove. Hestene stamper plaskende hen gjennem Pytterne; Kusken fløjter saa smaat.

Og nu har vi allerede kørt næsten tre Fjerdingvej,

---

*) En af Gaardens Tyende maa til bestemte Tider af Natten banke paa et Brædt til Tegn paa, at han er vaagen.

— pludselig skyder et mat Purpurskær op nede i Randen af Horisonten; rundt om i Birketræerne vaagner Kragerne og flagrer kluntet fra Gren til Gren; Spurvene flokkes kvidrende om de mørke Høstakke; det begynder at blive lyst, Vejen bliver tydeligere og tydeligere, Himlen klarere, Skyerne mere hvide, Engene mere grønne . . . Omkring i Hytterne brænder allerede Fyrrespaanen med rødligt Skær; inde bag Portene, kan man høre, snakker søvndrukne Stemmer til hinanden. Og lidt efter lidt blusser Morgenrøden frem; gyldne Striber har skudt sig hen over Himlen, Taagen er begyndt at boltre sig sammen nede i Kløfterne; højt oppe i Skyerne trilrer Lærkerne, den førstefødte Morgenbrise vaagner, — og langsomt stiger den rødglødende Solkugle op i Horisonten. En Strøm af Lys vælder ud over Alt, Hjertet jubler i Ens Bryst. O, friske, lyse, livsalige Morgengry! Blikket naa'r saa langt: dérhenne, bag Skoven, ligger der en Landsby; og dérovre, længere borte, ligger der én til, med en lille hvid Kirke; oppe paa Bakken rejser en Birkeskov sig, og bag den ligger Mosen, vi skal til . . . . Afsted Heste, afsted! stræk Benene . . . . trav ud! vi har knap en halv Mil tilbage, det er det Hele! . . . Solen stiger hurtigt; Himlen er ganske skyfri, . . . det bliver dejligt Vejr idag! . . . En Hjord kommer ud fra Landsbyen og hen imod Dem. Nu har De naaet Toppen af Bakken, . . . nej, saadan en Udsigt! Skimrende frem gjennem Taagen som et matblaat Baand snor en lille Flod sig, næsten halvanden Mil, mellem grønne Enge; ovre paa dens anden Bred ligger svagt skraanende Bakkestrøg; i

det Fjerne kredser en Flok Viber skrigende oppe over en Sump. I den fugtigt-straalende Luft træder alle Gjenstande langt borte klart og tydeligt frem, . . . ganske anderledes tydeligt end om Sommeren! Hvor Brystet aander frit, hvor Lemmerne bliver elastiske, hvor Ens hele Menneske føler sig styrket og oplivet i den friske Foraarsluft!

— — Og saa en Sommermorgen i Juli Maaned! Hvem Andre end Jægeren aner, hvad det er for en Nydelse saadan i Morgendæmringen at strejfe om i Buskadset? Som en grøn Stribe trækker Sporene af Ens Fodtrin sig hen over det duggede, hvidtskimrende Græs. Man bøjer en vaad Busks Grene fra hinanden, — og den opsamlede klamme Natteduft slaar En imøde; Luften er mættet af Malurtens friske Bitterhed, af Boghvedens og Engkløverens honningsøde Vellugt; langt borte rejser Egeskoven sig som en Mur og glitrer og gløder imod Solen. Endnu er Luften frisk, men man kan allerede mærke, hvordan Dagen nærmer sig med sin Hede; Ens Hoved bliver tungt af den uendelige Vellugt, det svimler for En . . . Der er slet ingen Ende paa det Buskads! . . . Kun hist og her funkler langt borte den gule Rug, der er lige paa Nippet til at modnes, eller man skimter rødlige Striber Boghvede. En Telega kommer knirkende; Bonden trasker langsomt bagefter, og sætter sin Hest hen i Skyggen . . . Vi har hilst paa ham, og er gaaet videre — der kommer Klangen af en Le, som bliver hvæsset, skrattende efter os . . . Solen stiger højere og højere. Græsset tørres i en Fart. Det er allerede begyndt at blive varmt. Der gaar en Time — og én til . . . . Det mørknes

nede i Kanten af Horisonten. Den fuldstændig livløse Luft knuger En med sin lumre Hede. — »Er her ikke et Sted, hvor man kan faa Noget at drikke?« spørger man Høstkarlen. — »Jo, henne i den Kløft er der en Kilde« . . . . Vi baner os Vej gjennem tæt Nøddebuskads og sammenfiltrede Slyngplanter og kommer ned i Kløften; ja rigtig, helt nede ved Foden af Skrænten ligger et stille lille Kildespring skjult; noget Egekrat strækker graadigt sit mangearmede Løvværk hen over Vandets blanke Flade; store, sølvblinkende Bobler stiger sitrende op fra Bunden, som er overgroet med fint, fløjlsagtigt Mos. Man lægger sig i Græsset og drikker, . . . og der kommer en Sløvhed over En, saa man helst ikke gad røre sig af Pletten. Man ligger der i Skyggen og indaander den duftfyldte Luft og har det saa udmærket, medens Urterne ligeoverfor En formelig vansmægter og hvert eneste Blad ser ud, som det bvar støt af Metal.

Men hvad er dét? Et Vindstød kommer pludselig farende, ... og farer forbi; Luften dirrer rundt omkring. Skulde det være Torden? Man kravler op af Kløften. Saadanne blyfarvede Rande Horisonten har faaet! Tager Heden til? eller er et Uvejr i Anmarsch? . . . Jo, der kom et Lyn, ... det er Tordenvejr! Solen skinner endnu lyst og klart; man kan godt blive ved at jage. Men Skyen vokser, dens forreste Spids strækker sig frem som en Arm og bøjer og hvælver sig . . . Græs og Urter bliver lige med ét saa underlig mørke . . . Afsted! Dérhenne vinker en Hø-Lade . . . skynd Dem! . . . Nu har vi naaet den, og er kommet derind . . . Nej,

saadan en Regn! og saadanne Lyn! Hist og her drypper Vandet gjennem Straataget og ned paa det duftende Hø! . . . Men dér titter Solen allerede frem igjen mellem Skyerne! Uvejret er ovre! . . . Vi gaar udenfor. Aah! hvor Alt rundt om os tindrer lyst og fornøjet, . . . hvor Luften er frisk og klar og fugtig, . . . og hvor der lugter af Jordbær og Svampe! . . .

Og nu nærmer Aftenen sig! Som en uhyre Ildebrand gløder Aftenrøden over det halve Firmament. Solen gaar ned. Lige i Ens Nærhed er Luften forunderlig gjennemsigtig, som Krystal; men længere borte sænker en blød Taage, der har en ligesom varm Tone, sig over Jorden, og sammen med Duggen falder en rødlig Glans hen over Sletten, der endnu for et Øjeblik siden var overskyllet af vuggende Guldbølger. Træerne, Urterne og de høje Høstakke kaster lange Skygger! . . . Solen er gaaet ned. Der tindrer allerede en lille Stjerne frem midt ude i Vestens Ildhav! . . . Men lidt efter lidt blegner dette Ildhav, Himlen bliver atter blaa. De enkelte Skygger forsvinder, Mørket vælder ud. Det er paa Tide at søge hjem, hjem til den Landsby, til den Hytte, hvor De har i Sinde at overnatte. De har kastet Bøssen over Skulderen, og skjøndt De er træt, skridter De rask ud . . . Og nu er Natten brudt frem; paa tyve Skridts Afstand kan De ikke se en Haand for Dem; man kan neppe nok kjende sine Hunde i Mørket. Ja, men dérhenne, lige ovenover de sorte Buske, klarer det op helt nede i Horisonten . . . . Hvad er dét? En Ildebrand? . . . Nej, det er Maanen, som staar op. Og dérhenne, til Højre, ser vi

allerede Lysene i Landsbyen blinke. Langt om længe faar De ogsaa Øje paa Hytten. Gjennem Vinduet kan man se Bordet, som er dækket med en hvid Dug. det tændte Lys, Aftensmaden . . .

— Men en anden Dag lader vi spænde for Drosken og kører ud i Skoven for at skyde Hasselhøns. Hvor det er morsomt at arbejde sig frem paa en smal Sti, som løber midt imellem to Kornmarker! Aksene tjatter En ganske sagte i Ansigtet; Kornblomsterne vikler sig ind mellem Hjulene; Vagtlerne slaar rundt omkring; og Hesten løber i smaat Trav. Nu er vi inde i Skoven . . . Hvor her er skyggefuldt og stille! Slanke Espetræer hvisker højt oppe over vore Hoveder; Birkenes lange, hængende Grene rører sig saagodtsom ikke; den mægtige Eg staar som en Kæmpe ved Siden af den dejlige Lind. Vi kører hen ad en Vej, der er overgroet med Græs og plettet af Lys og Skygge; store gule Fluer hænger som livløse oppe i den gyldent-glinsende Luft, og flyver saa pludselig deres Vej; smaa Sværme Insekter stiger og sænker sig i en bevægelig Søjle, der blinker i Skyggen og bliver ganske mørk i Solen; Fuglene kvidrer fredeligt. Græssmuttens fine, sølvklare Stemme klinger i uskyldig, snakkesalig Jubel; den passer godt, den Stemme, til Liljekonvallernes Duft. Videre! videre! længere ind i Skoven! . . . Den bliver tættere og tættere; en ubeskrivelig Stilhed sænker sig i Ens Sjæl: Alt rundt om er saa drømmende og saa tavst. Skøndt hør! Dér rejser en Vind sig, . . . og det bruser oppe i Træernes Toppe, ligesom skummende Bølger! Høje Græsstraa skyder hist og her op

mellem fjorgammelt, sortbrunt Løv, et Par ensomme Svampe staar og titter frem under deres smaa Hatte. Saa kommer pludselig en Hare springende, og Hunden styrter afsted efter den og halser, alt hvad den kan . . .

— — Og hvor er saa ikke Skoven dejlig sent paa Efteraaret, naar Skovsnepperne trækker! De opholder sig aldrig i Tykningen; man maa søge dem i Udkanten af Skoven. Der rører sig ikke en Vind; der er hverken Solskin, eller Skygge, eller Lys, eller Bevægelse, eller Larm mere. Efteraarets Duft, som ligner Duften af Vinblomster, svangrer den bløde Luft; i det Fjerne staar en tynd, gjennemsigtig Taage over de gule Marker; gjennem Træernes nøgne, sortbrune Grene skimter man den blege, mælkehvide, rolige Himmel; enkelte guldgule Blade hænger endnu hist og her paa Lindetræerne. Den fugtige Jord formelig fjedrer under Ens Fodtrin. De høje, tørre Græsstraa rasler ikke, lange Spindelvævstraade glinser paa det gulnede Grønsvær. Brystet aander roligt, men der kommer en saa forunderlig Stemning over En. Man gaar dér langs Skovkanten og passer paa Hunden, — og alt imedens drager kjære Skikkelser, dyrebare Ansigter af baade Døde og Levende, forbi En, og længst glemte Erindringer vaagner pludselig og uventet op. Fantasien strækker sine Vinger og flyver afsted, som en Fugl, og alting træder frem og bevæger sig saa tydeligt og klart for Ens Blik. Det ene Øjeblik sitrer Hjertet i lidenskabelig Higen mod Fremtiden, — det næste dukker det ned i den uigjenkaldelige Fortid. Hele Livet ruller sig let og hurtigt op for

En; Mennesket er Herre over sin Fortid, over alle sine Følelser, sine Kræfter, sin ganske Sjæl. Og Intet forstyrrer ham, — intet Solskin, ingen Vind, ikke den svageste Støj . . .!

— — Og nu en klar, lidt kold Morgen paa en Frostdag i Efteraaret, naar Birketræerne aftegner sig, sølvblinkende og gyldentglinsende, i eventyrligt sirlige Former mod den lyseblaa Himmel; naar den lavt hængende Sol ikke længer varmer, men lyser langt klarere end om Sommeren; naar den lille Espeskov er helt gjennemsigtig og ser ud, som den synes, det er rigtig rart, og som den er glad ved, at staa saadan ganske nøgen; naar Duggen endnu ligger hen over Sletten, og en frisk Blæst driver de tørre, visne Blade foran sig; naar Floden fornøjet vælter sine blaa Bølger afsted og skiftevis løfter og sænker alle Gæssene og Ænderne, som er spredt omkring paa den . . . . Langt, langt borte klaprer Møllen, som ligger halvt skjult bag Piletræerne; og spraglede Duer kredser oppe i den klare Luft . . .

— — Og de taagede Sommerdage er ogsaa dejlige, skøndt Jægeren egentlig ikke holder af dem. Man kan slet ikke skyde i det Vejr: en Fugl, der flyver op ligefor Fødderne af En, bliver øjeblikkelig borte i saadan en livløs Taages hvidlige Tusmørke. Men hvor stille, hvor ubeskrivelig stille er der ikke rundt omkring! Alting er vaagent, og Alting tier. Man gaar forbi et Træ, — det er ligesom overvældet af Døsighed og rører sig ikke. Gjennem den fine Dunst, som er ligeligt bredt ud i Luften, opdager man forude en lang, sort Strime: man tror, det er en Skov der i Nærheden; man kommer nærmere, — og Skoven

forvandler sig til en høj Bunke Malurt henne i en Ager-Reen. Ovenover, rundt omkring — allevegne Taage! Men nu rejser der sig en svag Blæst; en lille Plet blegblaa Himmel titter mat frem gjennem Taagen, som bliver tyndere og ruller sig op ligesom Røg; en gylden-blinkende Straale skyder ned, bølger frem og tilbage i en lang Lysstrøm, spiller hen over Markerne, bryder sig mod Skoven, — og se nu! paa éngang er Himlen igjen helt overtrukken. Den varer længe, den Kamp; men hvor usigelig klar og dejlig bliver saa ikke ogsaa Dagen, naar Lyset endelig sejrer og den gjennemvarmede Taages sidste Bølger enten sænker sig og breder sig ud som et Klæde, eller stiger tilvejrs og opløser sig oppe under den blaa, den roligt straalende Himmel!

— — En anden Gang kører man gjennem Landsbyerne og ud paa Steppen. Godt og vel halvanden Mil har vi arbejdet os frem, ad lutter Markveje; nu er vi endelig ude paa Kongevejen. Vi kører . . . . forbi Vogntog, som lader til aldrig at skulle faa Ende, og forbi smaa Herberger, inde under hvis fremspringende Tag vi ser Ssamovaren staa og koge og gjennem hvis Porte, der er slaaet op paa vid Gab, vi kan se Brøndene, ... kører fra Landsby til Landsby, over vidtstrakte Enge, langs grønne Hampemarker. Saadan kører vi længe, længe, længe. Skaderne flagrer fra det ene Piletræ til det andet; Fruentimmere, med lange River i Haanden, gaar ud i Marken; en Vandringsmand, i slidt Nankinsfrakke og med Randsel paa Ryggen, lister forbi med trætte Skridt; en tungt læsset Herskabsvogn, som er forspændt med seks udasede Heste, kommer

skumplende langsomt hen imod os: Hjørnet af en Pude stritter ud ad Vinduet, og henne paa den ene Side af Vognbrædtet, paa en Sæk af Lindebast, sidder en Tjener, som har hyllet sig ind i en Kappe, og holder sig fast ved en Rem. Han er oversprøjtet helt op til Haarene af Snavs fra Vejen . . . . Dér ligger en Distriktskjøbstad, med smaa skæve Træhuse, utallige Gjærder, ubeboede, stensatte Kjøbmandshuse og med en brøstfældig Bro kastet hen over den dybe Kløft . . . . Videre! videre! . . . . Nu har vi de smaa Stepper lige for os! Ned ad Bakken dér — nej! saadan en Udsigt! Lave, runde Høje, der er dyrkede og tilsaaede helt op til Toppen, løber som brede Bølger ud fra hinanden; midt imellem dem: skovbegroede Kløfter; smaa Skove ligger strøet omkring, som aflange Øer; Stier snor sig fra By til By; smaa hvide Kirker skimrer frem i det Fjerne; henne mellem noget Pilekrat blinker en lille Flod, der er inddæmmet paa fire Steder. Ude paa Marken kan man se Trappegæs stillet op i lange Rækker. En gammel Herregaard, med sine Sidebygninger, sin Frugthave og sin Lade, presser sig op til en Dam. Men vi kører videre . . . videre! Bakkerne bliver lavere og lavere, Træerne sjeldnere. Der har vi den endelig, . . . den store, ubegrænsede, uoverskuelige Steppe!

— — Og paa Vinterdage stolprer man paa Harejagt gjennem høje Snedriver, indaander den skarpe, frostklare Luft, kommer uvilkaarlig til at blinke af de fine, blændende Lyn fra den hvide Sne, og glæder sig over den grønlige Farve, Himlen har derhenne over den rødlige Skov! . . . Og saa de

første Foraarsdage, naar Alt rundt omkring tindrer og vaagner til nyt Liv, naar den gjennemvarmede Jords Duft begynder at trænge frem gjennem den smeltede Snes tunge Dunst. og naar henne paa snefri Pletter, under Solens skraa Straaler, Lærken tillidsfuldt istemmer sin Sang, medens det mørke Snevand styrter med jublende Buldren og Brusen fra Kløft til Kløft. — — Dog jeg maa slutte; det var i et heldigt Øjeblik, jeg kom til at tale om Foraaret: i Foraaret falder det let at sige Farvel, Foraaret drager selv de Lykkelige til fjerne Egne. Saa levvel da, mine Læsere! jeg ønsker Dem al mulig Held og Lykke.

Rettelse: S. 2, L. 8 fr. n., læs: en Skovsneppe, med langt og sirlig bøjet Næb, skyder osv. — S. 12, L. 1 fr. ov. skal der et Komma efter »Skovle«. — Ved S. 50, L. 3 fr. ov. bemærkes, at »Pavluscha« er Kælenavn for og bruges i Flæng med »Pavel«.